วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น
Journal of Management and Local Innovation

กำหนดการเผยแพร่

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

วัตถุประสงค์

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม การศึกษา และสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN (Print): 2697-6439 เป็นต้นมา

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณาภูมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.อุทัย สติมั่น	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อ.ดร.กรกต ชาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขานุการ: นายสมยศ พันโคคา **ศิลปกรรม:** นายสุรชัย บุญพิทักษ์, นายคมสัน จันทร์แจ้ง
พิสูจน์อักษร: นายวิชัย ชัยบำรุง, นายไพศาล วิเศษชาติ, นางสาวณิชชาภัทร เกิดฤทธิ์

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น
เครือข่ายส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์
99/173 ม. 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทรศัพท์ : 095-564-9349 e-mail: local.lnnovation.soc@gmail.com
จัดพิมพ์โดย: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร. 035-248-000 ต่อ 8555. แฟ็กซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศ.ดร.จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.กัญญามน กาญจนาทวีกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รศ.ดร.อภินันท์ จันตะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รศ.ดร.ศิวัช ศรีโภคางกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.เติมศักดิ์ ทองอินทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.พิเชฐ ทั่งโต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ศักร์ระภีร์ วรวัฒนะปริญญา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.วิชชุกร นาคธน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.ไพศาล เครือแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผศ.ดร.นงค์ลักษณ์ ใจฉลาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรฉัตร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.วรฉัตร วริวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.สุภาพ ผู้รุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.สามารถ บุญรัตน์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.นพดล ดีไทยสงค์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.เสกสรร สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.อุทัย สติมั่น	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.ประทีป พืชทองหลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผศ.ดร.ธีรภัทร กิจจารักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) (ต่อ)

ผศ.ดร.ฐิติวรดา พลเยี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.ญาณัญฎา ศิรภัทร์ธาดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ฐิติพร อุ่นใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.กมลวิช ลอยมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.เอกอนงค์ ศรีสำอางค์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุภชัย ตรีทศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.บงกช นิ่มตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.อาจารีย์ ประจวบเหมาะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผศ.ดร.สุรสิทธิ์ อุดมธนวงศ์	สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
ผศ.ดร.ปรรฐมาศ์ พสิษฐ์ภคกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผศ.ดร.นพพร บัวอินทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.ดุจฤดี คงสุวรรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ผศ.ว่าที่ร้อยตรี ดร.ไชยะ เทพา	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
ผศ.ว่าที่ร้อยตรีพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.มานิตย์ อรรคชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
อ.ดร.ขจรอรรถพณ พงศ์วิริทธิ์ธร	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อ.ดร.ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
อ.ดร.ทศพร มะหะหมัด	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อ.ดร.เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยพะเยา
อ.ดร.มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อ.ดร.กรกต ชาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อ.ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
อ.ดร.อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด	วิทยาลัยนครราชสีมา
อ.ดร.สาลินี ชัยวัฒนพร	มหาวิทยาลัยแสตมฟอร์ม
อ.ดร.ณัฏฐพัชร มณีโรจน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อ.ดร.ผกามาศ ชัยรัตน์	มหาวิทยาลัยพะเยา
อ.ดร.ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงษ์	โรงเรียนหอวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น ฉบับนี้เป็นปีที่ 5 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม พ.ศ. 2566 เพื่อรักษาคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด เพื่อควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่ามีความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 28 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่มการสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้นิพนธ์ในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์
บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

หน้า

กองบรรณาธิการ (Editorial Board) (1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers) (2)
บทบรรณาธิการ (Editorial) (4)

อิทธิพลของกิจกรรม 5 ส. ที่มีต่อการลดต้นทุนจากการสูญเสียสูญเปล่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย..... 1
อรวรรณ เชื้อเมืองพาน, อัครเดช ฉวีรักษ์, ปานฉัตร อาการักษ์

อิทธิพลกำกับของการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย..... 9
ธัญนันท์ บุญอยู่, กนกอร บุญมาเกิด, สุชารัตน์ บุญอยู่

บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก..... 23
พระธเนศวร ธีรธมฺโม (ทองเชียง), สมชัย ศรีนอก, สุวัฒสัน รักขันโท

ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ..... 37
สุระ สอนสะอาด, สุทธิพงศ์ บุญผดุง

ส่วนประสมทางการตลาดและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร..... 54
สุรสิทธิ์ อุดมธนวงศ์, รัชพงศ์ ชิดประสงค์, พสชนันท์ บุญช่วย

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก..... 65
สิรีรัศมิ์ พรหมทะสาร, ธีระวัฒน์ มอนไธสง

การศึกษาผลสัมฤทธิ์การสอนสังคมศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3..... 79
รัสรินทร์ ธีรัชธรรมสรณ์, พระวิเทศพรหมคุณ, สายรุ้ง บุบผาพันธ์

การเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังของเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานปริศนาคำทายชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์กับการจัดประสบการณ์แบบปกติ..... 92
นลินี ขุมเพชร์

สารบัญ (Content)

หน้า

ผลของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4..... 101
สุภาวดี คำมุกชิก, ละดา ดอนหงษา
แนวทางการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1..... 112
จันทร์เพ็ญ เสนาะเสียง, ธีระวัฒน์ มอนไธสง
การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย..... 125
ปิยวรรณ ศิริพันธุ์, นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ, สมชัย ศรีนอก
ปัจจัยลักษณะงานและปัจจัยประสบการณ์การทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทในประเทศไทย..... 140
วัชรพล สายแวว, ธีระศักดิ์ หรือตระกูล, รัตนา สีดี
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการคลินิกแพทย์แผนไทยประยุกต์ของผู้บริโภค กรณีศึกษา: ภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์..... 150
ทรัสปรียา อิ่มมาก, เพชรรัตน์ โล้วิชากรติกุล
การศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงในสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์..... 162
ร่มไทร ไมตระรัตน, นงลักษณ์ ใจฉลาด
การพัฒนารูปแบบการวัดแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เพลงประกอบการสอนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3..... 176
อภัสราพร หงส์วิลัย, วีระพงษ์ แพงคำฮัก, บุญมี พรรษา
คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยของศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร..... 193
ประสิทธิ์ ลมสูงเนิน, ทัชชกร แสงทองดี, สุพจน์ บุญวิเศษ
การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 8..... 205
พระบดินทร์ โพธิ์เจริญ, วิไล พลพวก

สารบัญ (Content)

หน้า

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์ร้านค้าต่อความตั้งใจซื้ออาหารเดลิเวอรี่จากร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาไส้กรอก..... 219
สุรสิทธิ์ อุดมธนวงศ์, นลินี แสงอรัญ, สมฤทัย สะอาด
การรักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน..... 230
ทรงกลด ศรีวัลลภ, พงศ์กุลธร โรจน์วิรุฬ, สุพจน์ บุญวิเศษ
ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนรายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามแนวโยนิโสมนสิการ: กรณีศึกษาโรงเรียนสามัคคีวิทยา ลำนารายณ์ จังหวัดลพบุรี..... 246
ธนผล แซ่หล่อ, สมชัย ศรีนอก, นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว..... 257
อมรรัตน์ ใจไธสง, พิมลพรรณ เพชรสมบัติ
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี..... 272
เพ็ชร คล่องแคล่วฐ ทัชชกร แสงทองดี, สุพจน์ บุญวิเศษ
แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1..... 287
เธียรรัตน์ แป๊ะสมบูรณ์, พิมลพรรณ เพชรสมบัติ
การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดลำปาง..... 303
ณัฏฐ์ รัตนศิริณิชกุล, ปณตนนท์ เถียรประภากุล, ปรมินทร์ วงษ์คำสิงห์
การจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการจัดการเศรษฐกิจระดับครัวเรือน..... 310
ภาวินีย์ ธนาอนวัช
การไกล่เกลี่ยการกระทำความผิดอาญาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้ใหญ่บ้าน..... 322
พัณณกร สอนไว, เขมิกา ทองเรือง, พัฒนพงศ์ ติระ
เป้าหมายของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ..... 336
โยธิน มาหา

สารบัญ (Content)

หน้า

การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาชุมชน..... 348
เขมิกา ทองเรือง, วุฒิพงศ์ บุษราคัม, จุฑาลักษณ์ แสนโท

ภาคผนวก
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์..... 360

อิทธิพลของกิจกรรม 5 ส. ที่มีต่อการลดต้นทุนจากการสูญเสียสูญเปล่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

Influence of 5S activities on cost reduction from wastage of community products, Phan District, Chiang Rai Province

อรวรรณ เชื้อเมืองพาน[1] อัครเดช ฉวีรักษ์[2] ปานฉัตร อาการักษ์[3]
Orawon Chuamaungphan, Akkaradej Chaweerak, Panchat Akarak

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของกิจกรรม 5 ส.ที่มีต่อการลดต้นทุนจากการสูญเสียสูญเปล่าผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม กลุ่มประชากรคือ กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนในอำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย จำนวน 170 ราย กลุ่มตัวอย่างคำนวณจากการใช้สูตรของ Taro Yamane จำนวนตัวอย่าง 120 ราย จากผลการศึกษาพบว่ากิจกรรม 5 ส.ที่มีอิทธิพลต่อการลดต้นทุนจากการสูญเสียสูญเปล่าจากกระบวนการลีนของผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ด้วยค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.31 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลของการวิจัยทำให้ได้แนวทางในการลดต้นทุนอย่างมีหลักการสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปส่งเสริมและพัฒนาต่อยอดในการลดต้นทุนผลิตภัณฑ์จากกระบวนการแบบลีนได้ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน

คำสำคัญ (Keywords): 5 ส; ต้นทุน; ลีน

Abstract

The objectives of this research were to study influence of 5S activities on cost reduction from wastage of community products, Phan District, Chiang Rai Province. The instrument used in this study was a questionnaire. The population is Community Product Group in Mae Lao District The sample was calculated using Taro Yamane's formula. Number of samples 120 cases. It was found that 5S activities influenced the

---

Received: 2022-10-05 **Revised**: 2022-12-12 **Accepted**: 2022-12-14

[1] สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย School of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: jerry_bugs@hotmail.com

[2] สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย School of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

[3] สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย School of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University.

cost reduction from the wastage of the lean process of community products, Phan District, Chiang Rai Province. With an influence value of 0.31 with a statistically significant level of 0.05. The results of the research resulted in a method to reduce costs in a rational way, which can be used to promote and develop further to reduce the cost of products from lean processes, both monetary and non-monetary.
Keywords: 5s; Cost; Lean

บทนำ (Introduction)

การดำรงชีวิตของคนไทยในปัจจุบันยังประสบปัญหาด้านความยากจน รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย อาชีพส่วนใหญ่ของคนไทยคือเกษตรกรรม ซึ่งราคาของผลิตผลที่ได้จากการเกษตร บางครั้งเกิดภาวะการณ์ที่ตกต่ำอย่างมาก ทำให้รัฐบาลต้องหันมาให้ความช่วยเหลือ โดยการส่งเสริมอาชีพอื่นนอกเหนือจากอาชีพหลักของประชาชน โครงการสร้างอาชีพเกิดขึ้นเพื่อการส่งเสริมรายได้ หวังเป็นอย่างยิ่งจากรัฐบาลที่จะพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างแก่นแท้เพื่อเป็นรากฐานนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจระดับประเทศ ก่อให้เกิดความเข้มของคนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน การยกระดับมาตรฐานการครองชีพด้วยความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น วิกฤติการการว่างงานของคนในชุมชนถูกแก้ไขโดยการส่งเสริมอาชีพให้แก่คนในชุมชน โครงการหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งชุมชนถือเป็นอีกหนึ่งโครการที่รัฐบาลส่งเสริมและสนับสนุน ซึ่งเป็นการรวมตัวกันระหว่างคนในชุมชนเพื่อการจัดตั้งกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมอาชีพให้แก่คนในชุมชน การมีอาชีพเสริมนอกจากการทำการเกษตรตามฤดูกาล กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนในอำเภอแม่ลาวจังหวัดเชียงราย มีทั้งหมด13 กลุ่ม ส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องการตลาดและต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่สูง ปัจจัยและข้อกำหนดต่าง ๆที่ยังคงไม่สามารถหาแนวทางแก้ไขได้อย่างแก่นแท้ ยกตัวอย่าง เช่น การกำหนดราคาขายต้องขึ้นอยู่กับราคาตามท้องตลาด หรือวัตถุดิบบางอย่างก็ถูกกำหนดด้วยราคาตลาดเช่นเดียวกัน ในเมื่อการกำหนดราคาขายและต้นทุนวัตถุดิบเป็นไปตามกลไกของตลาดที่มีการแข่งขันสูง ดังนั้นกลยุทธ์ในการลดต้นทุนของผลิตภัณฑ์จึงมีความสำคัญอย่างโดดเด่นขึ้นมา การส่งเสริมการลดต้นทุนจึงควรมีแนวทางแก้ไขอย่างเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง การลดความสูญ สูญเปล่าในกระบวนการผลิตเป็นอีกวิธีหนึ่งที่นำไปสู่การลดต้นทุนของผลิตภัณฑ์ได้ เพราะเนื่องจากว่าการลดต้นทุน ด้วยกระบวนการแบบลีน เป็นการลดความสูญเสียสูญเปล่า ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน (Orawon, 2021) แต่หากทำอย่างไรจึงจะลดการสูญเสีย สูญเปล่าที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตนั้นได้ กิจกรรม 5 ส นับว่าเป็นกิจกรรมขั้นพื้นฐาน ที่หลายๆกลุ่มยังคงมองข้าม ขาดจิตสำนึกและการตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมทั้ง 5 ด้านนี้

จากเหตุผลดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องทำการศึกษาเพื่อหาแนวทาง นำไปสู่การลดต้นทุนของผลิตภัณฑ์ชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาอิทธิพลของกิจกรรม 5 ส.ที่มีต่อการลดต้นทุนจากการสูญเสียสูญเปล่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาอิทธิพลของกิจกรรม 5 ส.ที่มีต่อการลดต้นทุนจากการสูญเสียสูญเปล่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรต้นจำนวน 1 ตัวแปรและตัวแปรตามจำนวน 1 ตัวแปร วิเคราะห์โดยใช้โมเดลสมการโครงสร้าง S.E.M ดังนี้

ตัวแปรต้น คือ กิจกรรม 5 ส (5S) ซึ่งเป็นตัวแปรแฝงที่ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตุได้จำนวน 5 ตัวแปรดังนี้คือ สะสาง (Seiri) สะดวก (Seiton) สะอาด (Seriso) สุขลักษณะ (Seiketsu) สร้างนิสัย (Shitsuke)

ตัวแปรตาม คือ การลดต้นทุนด้วยกระบวนการลีน (Lean) ซึ่งเป็นตัวแปรแฝงที่ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตุได้จำนวน 7 ตัวแปรดังนี้คือ การเคลื่อนไหวมากเกินไป (Movement) การรอคอยงาน (Waiting) กระบวนการที่ขาดประสิทธิผล (Non-effective Process) การผลิตมีของเสียมากเกินไป (Defects and Reworks) การผลิตมากเกินไป (Overproduction) การมีสินค้าคงคลังมากเกินไป (Unnecessary Stock) การขนส่งเคลื่อนย้าย (Transportation)

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยในครั้งนี้คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนในอำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย จำนวน 170 ราย กลุ่มตัวอย่างคำนวณจากการใช้สูตรของ Taro Yamane (Silpjaru, T., 2018) ได้จำนวนตัวอย่าง 120 ราย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสร้างเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 5 ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถาม และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย
2. ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการนำมาสร้างข้อคำถาม (Item) ของแบบสอบถาม
3. กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย
4. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง
5. การทดสอบเครื่องมือวัดของงานวิจัยในครั้งนี้ หาความเที่ยงของเครื่องมือวัด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณา แบบวัดแต่ละข้อวัดเนื้อหาหรือสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่ หรือมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาที่ต้องการวัด โดยแต่ละข้อคำถามใช้เกณฑ์พิจารณาจาก

ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 4 ใน 5 ท่านว่าวัดได้ตรงกับเนื้อหาที่ต้องการวัดถือว่าแต่ละข้อคำถามในแบบวัดมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามนำมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้คอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเห็นด้วย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์และคณะ, 2545) เพื่อวัดความเที่ยงตรง (Validity)

เมื่อ แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา

แทน ผลรวมของคะแนนความคิดของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด

แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

จากนั้นนำผลที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลแบบจำลองสมการโครงสร้าง SEM วิเคราะห์ทางสถิติโดยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย (Research Results)

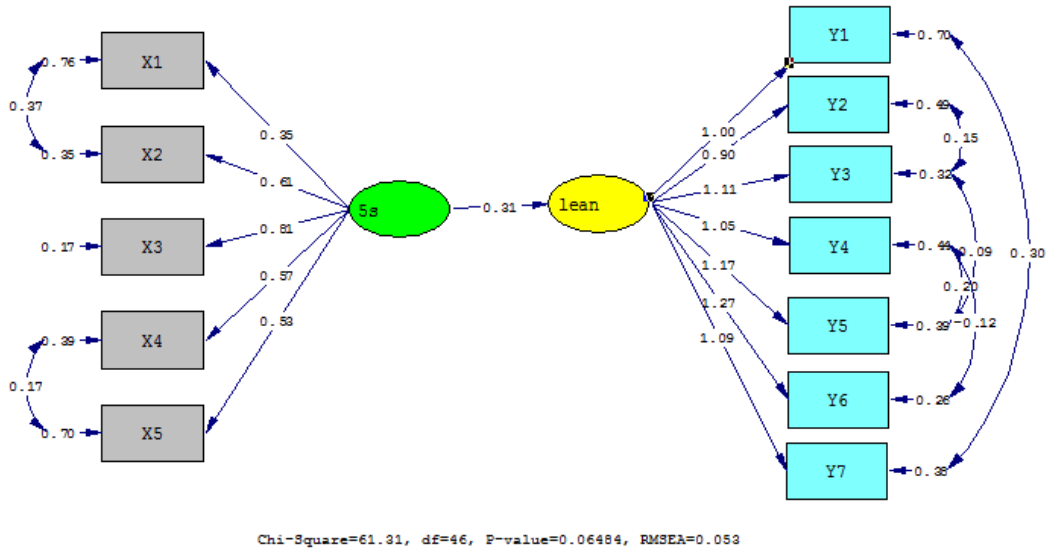
จากการศึกษาอิทธิพลของกิจกรรม 5 ส.ที่มีต่อการลดต้นทุนจากการสูญเสียสูญเปล่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย สามารถสรุปผลได้ดังนี้

การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) โดยการประเมินความสอดคล้องของตัวแบบ (Evaluation the Data-Model Fit) ค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความพอเหมาะพอดีของโมเดลเส้นทางตามทฤษฎีกับข้อมูลจริงโดยมีเกณฑ์ ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโดยรวม

ค่าดัชนี	เกณฑ์	ผลของการวิเคราะห์	
		ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
χ^2 / df	< 2.00	1.32	ผ่านเกณฑ์
CFI	≥ 0.95	0.98	ผ่านเกณฑ์
GFI	≥ 0.95	0.95	ผ่านเกณฑ์
AGFI	≥ 0.90	0.95	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	< 0.05	0.05	ผ่านเกณฑ์
SRMR	< 0.05	0.05	ผ่านเกณฑ์

ที่มาของเกณฑ์ : Vanichbuncha, K. (2013), Silpjaru, T. (2018)

ภาพที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโดยรวม(หลังปรับโมดล)

ตารางที่ 2 แสดงผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดองค์ประกอบโมเดล

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ				
	b	beta	SE	t	R^2
สมการ	Lean = 0.31*5s				0.20
X1	0.35	0.76	0.10	7.45	0.36
X2	0.61	0.35	0.059	0.59	0.36
X3	0.81	0.17	0.065	2.66	0.27
X4	0.57	0.39	0.061	6.48	0.12
X5	0.53	0.70	0.098	7.11	0.33
Y1	1.00	0.70	0.099	7.09	0.40
Y2	0.90	0.49	0.070	6.96	0.44
Y3	1.11	0.32	0.052	6.24	0.64
Y4	1.05	0.44	0.076	5.78	0.54
Y5	1.17	0.39	0.063	6.23	0.63
Y6	1.27	0.26	0.057	457	0.75
Y7	1.09	0.38	0.059	6.37	0.60
Chi-Square = 61.31, df = 46, p = 0.6484, RMSEA = 0.05 GFI = 0.95, AGFI = 0.95					

ผลของโมเดลโดยรวมพบว่ากิจกรรม 5 ส.ที่มีอิทธิพลต่อการลดต้นทุนจากการสูญเสียสูญเปล่าจากกระบวนการลีนของผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ด้วยค่าอิทธิพล (มาตรฐาน) เท่ากับ 0.31 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนสมการได้ดังนี้
การลดต้นทุนจากการสูญเสียสูญเปล่า (Lean) = 0.31*กิจกรรม 5ส (5s)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล ได้ว่ากิจกรรม 5 ส.ที่มีอิทธิพลต่อการลดต้นทุนจากการสูญเสียสูญเปล่าจากกระบวนการลีนของผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ulmala et al, 2001; Roy et al, 2001; Roy,2003; Shehab & Abdalla, 2002 ที่พบว่าการผลิตแบบลีนถือว่าเป็นกลไกในการลดต้นทุนการผลิตทั้งหมดของกระบวนการตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ และสอดคล้องการค้นพบของ Yang (2010), Ma Ga (Mark) Yang (2011), Rosemary (2014) and Pius Achanga Esam Shehab (2006) ที่พบว่าปัจจัยทั้ง 7 ประการในกระบวนการผลิตแบบลีนส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน ทำให้ต้นทุนสูงขึ้น คุณภาพของสินค้าต่ำลง การผลิตที่ไม่ตรง

ตามความต้องการของลูกค้า กระบวนการทำงานขาดประสิทธิภาพ และ Orawon (2021) พบองค์ประกอบของประบวนการ ลีน ซึ่งระกอบด้วย การเคลื่อนไหวมากเกินไป การรอคอยงาน กระบวนการที่ขาดประสิทธิภาพ การผลิตมีของเสียมากเกินไป การผลิตมากเกินไป การมีสินค้าคงคลังมากเกินไปส่งผล การขนส่งเคลื่อนย้าย ส่งผลทางลบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน Ma Ga (Mark) Yang (2011) ระบบการผลิตแบบลีนสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานได้ ระบบจัดการสภาพแวดล้อม การใช้วัสดุอุปกรณ์หรือทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า การปรับปรุงกระบวนการผลิตให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรด้วยการลดค่าใช้จ่าย ความสูญเสีย สูญเปล่าจากกระบวนการผลิต Pius Achanga Esam Shehab (2006) ปัจจัยความสำเร็จของการนำแนวคิดแบบลีนมาประยุกต์ใช้ในธุรกิจ SMEs ขึ้นอยู่กับผู้นำองค์กร วัฒนธรรม ทักษะและความเชี่ยวชาญ แต่ประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จขององค์กรมากที่สุดคือสภาพแวดล้อมของธุรกิจ ส่วนปัจจัยที่กำหนดการดำเนินงานภายใต้ความสำเร็จของธุรกิจ SMEs คือกระบวนการผลิตแบบลีนที่เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จจากประสิทธิภาพการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัย ปัจจัยด้านการทำกิจกรรม 5 ส มีผลต่อการลดต้นทุนด้วยกระบวนการผลิตแบบลีน ซึ่งกระบวนการผลิตแบบลีนนี้ถือว่าเป็นการลดความสูญเสียสูญเปล่าที่เกิดจากกระบวนการผลิต ดังนั้นเพื่อการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การลดต้นทุนได้อย่างถูกต้องทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินควรคำนึงถึง กิจกรรม 5 ส เป็นหลักด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาถึงการวิเคราะห์ความเสี่ยงจากแนวคิดของCOSO ได้แก่ 1) ความเสี่ยงทางด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk : SR) 2) ความเสี่ยงทางด้านการเงิน (Financial Risk : FR) 3) ความเสี่ยงทางด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk : OR) 4) ความเสี่ยงทางด้านกฎหมายและข้อกำหนดผูกพันองค์กร รวมไปถึงความปลอดภัยจากการดำเนินงาน

เอกสารอ้างอิง (References)

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์และคณะ. (2545). *ระเบียบวิธีการวิจัย.* กรุงเทพฯ: พิมพ์ตีการพิมพ์

ล้วน สายยศและคณะ. (2538). หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ศึกษาพร.

Orawon Chuamaungphan, Woaraluck Wanlo, Supamon Dongta (2021). Analysis of the Effect of Seven Wastes in Lean Process on Operational Efficiency of OTOP Products in Mae Lao District Chiang Rai. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*. 7(4), 45.

Fullerton, R.R., Wempe, W.F., 2009. Lean manufacturing, non-financial performance measures, and financial performance. *Inter Journal Prod. Manage*. 29 (3), 214–240

Grasso, L.P., 2005. Are ABC and RCA accounting systems compatible with lean management? Manage. *Account. Q*. 7 (1), 12–27.

Hofer, C., Eroglu, C., Hofer, A.R., 2012. The effect of lean production on financial performance: the mediating role of inventory leanness. *Inter Journal Prod. Econ.* 138, 242–253.

Kennedy, F.A., Widener, S.K., 2008. A control framework: insights from evidence on lean accounting. *Manage. Account. Res.,* 301–303.

Kleindorfer, P.R., Singhal, K., Van Wassenhove, L.N., 2005. Sustainable operations management. *Production and Operations Management.* 14 (4), 482–492.

Ma Ga (Mark) Yang, Paul Hong n and Sachin B. Modi, 2011. Impact of lean manufacturing and environmental management on business performance: An empirical study of manufacturing firms. *International Journal of Production Economics*. 129(2), 251-261.

Montabon, F., Sroufe, R., Narasimhan, R., 2007. An examination of corporate reporting, environmental management practices and firm performance. *Journal of Operations Management.* 25 (5), 998–1014.

Palmer, D., Dick, B., Freiburger, N., 2009. Rigor and Relevance in Organization. Studies. *Journal of Management*. 18 (4), 265–272.

Pius Achanga Esam Shehab Rajkumar Roy Geoff Nelder, 2006 .Critical success factors for lean implementation within SMEs. *Journal of Manufacturing Technology Management.* 17(4), 460 – 471.

Silpjaru, Tanin. (2018). *Research and analysis of statistical data with SPSS and AMOS.* (18th ed.) Bangkok: Business Publishing R & D.

Solomon, J., Fullerton, R., 2007. *Accounting for World Class Operations: A Practical Guide for Management Accounting Change in Support of Lean Manufacturing.* WCM Associates, Fort Wayne, IN.

Vanichbuncha, Kanlaya. (2013). *Analysis of structural equations with AMOS.* Bangkok: Chulalongkorn University Press.

Yang, M.G., Hong, P., Modi, S.B., 2011. Impact of lean manufacturing and environmental management on business performance: an empirical study of manufacturing firms. *Inter Journal.* 129(4). 251–261

อิทธิพลกำกับของการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย

Mediated Effects of Product Designs toward Community Enterprises' Financial Performance: Case Study of Thai Silk Product Groups in the Western Areas of Thailand

ธัญนันท์ บุญอยู่[1] กนกอร บุญมาเกิด[2] สุชารัตน์ บุญอยู่[3]
Thanyanan Boonyoo, Kanokorn Boonmakerd, Sucharat Boonyoo

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ว่า เพื่อศึกษาอิทธิพลของการแบ่งปันความรู้ที่เป็นปัจจัยเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้สู่ผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย ด้วยการกำกับเส้นทางของการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 100 วิสาหกิจ และสถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ การวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้างด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้มีอิทธิผลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ก็มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน โดยมีการแบ่งปันความรู้เป็นตัวแปรคั่นกลาง และนอกจากนี้เมื่ออิทธิพลทางอ้อมของวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ไปสู่ผลการดำเนินงานทางการเงินผ่านตัวแปรคั่นกลางของการแบ่งปันความรู้ในทุกระดับของการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีค่าเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ต่ำ ปานกลาง และสูง (3.743, 4.355 และ 4.966 ตามลำดับ) และเมื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เข้ามาร่วมมีปฏิสัมพันธ์ที่มีค่าสูงขึ้นก็จะส่งผลให้ผลการดำเนินงานทางการเงินเพิ่มสูงขึ้นด้วยเช่นกัน (0.315, 0.332 และ 0.350 ตามลำดับ)

คำสำคัญ (Keywords): วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้; การแบ่งปันความรู้; การออกแบบผลิตภัณฑ์

Received: 2022-10-06 **Revised**: 2022-10-27 **Accepted**: 2022-10-27

[1] บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Graduate School, Southeast Asia University. Corresponding Author e-mail: thanyanan7@gmail.com

[2] บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Graduate School, Southeast Asia University. e-mail: boonmakerd@hotmail.com

[3] คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาราชภัฏนครปฐม Faculty of Management Science, Nakhon Pathom Rajabhat University. e-mail: aj.sucharat@gmail.com

Abstract

This study aimed to explore the effects of knowledge sharing as a mediated factor toward the learning culture and the community enterprises' financial performance of Thai silk product groups in the western areas of Thailand conducted by the path analysis of the product designs. This study was quantitative research, using a questionnaire as a research tool. Data were collected from 100 samples of community enterprise entrepreneurs for Thai silk product groups in the western areas of Thailand. It is statistically analyzed by percentage, means, standard deviation (SD), and structural equation modeling (SEM) analyses with the statistical package program. Results of this study revealed that knowledge sharing had a direct effect on the financial performance of the community enterprise. Adversely, learning cultures had an indirect effect on the financial performance of the community enterprises by using knowledge sharing as the mediated factor. Additionally, when the indirect effect of knowledge sharing and financial performance through the mediated factor of knowledge sharing was increased in all aspects of product design-including low, moderate, and high aspects (ranging from 3.743, 4.355, and 4.966 respectively). Furthermore, when product designs cooperated at a higher level, this could increase the financial performance as well (ranging from 0.315, 0.332, and 0.350 respectively).
Keywords: Learning Culture; Knowledge Sharing; Product Design

บทนำ (Introduction)

วิสาหกิจชุมชนถือเป็นการรวมตัวกันของบุคคลในชุมชนเพื่อนำศักยภาพของชุมชนที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรและวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวจากภูมิปัญญาพื้นบ้านของไทยอันแตกต่างจากวิสาหกิจอื่น ๆ และผ้าไหมก็เป็นผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนที่มีการส่งออกไปยังหลายประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อังกฤษ และฝรั่งเศส เป็นต้น โดยในปี 2557 พบว่า ผ้าไหมไทยมีส่วนแบ่งทางการตลาดค่อนข้างต่ำเพียงร้อยละ 1 ของมูลค่าการส่งออกผ้าไหมในตลาดโลกทั้งหมด ในขณะที่ประเทศจีนได้รับการยอมรับว่า เป็นผู้นำด้านการผลิตที่มีมูลค่าการส่งออกปีละ 240,000 ล้านบาท หรือคิดเป็นส่วนแบ่งทางการตลาดร้อยละ 68 (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2557) แต่จากภาวการณ์ทางเศรษฐกิจที่ชะลอตัวส่งผลให้ความนิยมและกำลังการซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยลดลง ประกอบกับคนรุ่นใหม่มีทัศนคติที่ว่า การใส่ผ้าไหมทำให้ดูมีอายุมาก ยากต่อการใส่และการดูแล จึงทำให้วิสาหกิจผ้าไหมไทยต้องมีการปรับตัวเพื่อผลักดันให้ผู้บริโภคทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติยอมรับ ตลอดจนร่วมกันสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยให้มีความโดดเด่นเป็นอัตลักษณ์ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้ ประกอบกับพัฒนาให้เกิดเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ควบคู่กับการแบ่งปันความรู้และการออกแบบผลิตภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์

(Mehraban, Hoseinzadeh & Esmaili, 2013) เพื่อทำให้วิสาหกิจผ้าไหมไทยมีผลิตภัณฑ์ที่มีความโดดเด่นและมีศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนสืบไป (Soori & Ferasat, 2016)

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทยเป็นวิสาหกิจที่มีการรวมตัวกันในหลายรูปแบบ เพื่อนำศักยภาพ ทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มมาร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่บุคคลในชุมชน ซึ่งปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทยไม่สามารถสร้างผลการดำเนินงานทางการเงินให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างต่อเนื่อง สืบเนื่องจากวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทยต้องประสบปัญหาการสืบทอดของวัฒนธรรมที่เป็นกระบวนการเรียนรู้และการฝึกหัดการทอผ้าให้แก่ลูกหลาน โดยผู้เป็นแม่จะทำการถ่ายทอดความรู้และเทคนิคการทอผ้าไหม แต่ปัจจุบันวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาที่ตกทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นได้จางหายไปจากชุมชน จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยสูญหายไปตามกาลเวลา อีกทั้งบุคคลในชุมชนยังขาดความรู้ด้านการตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การนำนวัตกรรมมาเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ และการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เกิดความร่วมสมัย เป็นต้น ซึ่งเป็นเหตุทำให้วิสาหกิจชุมชนไม่สามารถขยายฐานลูกค้าได้อย่างครอบคลุม ทำให้สูญเสียโอกาสทางการค้า (กนกอร บุญมาเกิด, ธัญนันท์ บุญอยู่ และมนตรี พิริยะกุล, 2562) และทำให้ภาพรวมของผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทยไม่ดีเท่าที่ควร (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2562)

จากสถานการณ์ในภาพรวมของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทยมีผลการดำเนินงานทางการเงินไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น และจากการศึกษาวิจัยของ Mehraban, Hoseinzadeh & Esmaili (2013) ก็พบว่า การที่จะทำให้ผลการดำเนินงานทางการเงินขององค์การเพิ่มสูงขึ้นจำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ที่เป็นปัจจัยหลักของค่านิยมพื้นฐาน ความเชื่อ และหลักคุณธรรมที่มีบทบาทสำคัญในระบบบริหารจัดการองค์การ โดยองค์การมุ่งเน้นสร้างวัฒนธรรมให้เกิดบรรยากาศที่สร้างสรรค์ทางความคิดของแต่ละบุคคลให้เกิดการเรียนรู้ภายในองค์การ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพผลการดำเนินงานทางการเงินของแต่ละองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถสร้างสรรค์ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความร่วมสมัยและสามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับประเทศและระดับโลกอย่างสมบูรณ์ (Girdauskiene, 2013) นอกจากนี้การศึกษาของ Kucharska (2017) ก็พบว่า วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความสัมพันธ์ร่วมกันกับการแบ่งปันความรู้ในทิศทางบวกที่ทำให้ผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้จะเป็นปัจเจกนิยมที่อาศัยปัจจัยของการแบ่งปันความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลมาใช้ให้เกิดการทำงานที่สร้างผลการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งกับองค์การและทีมได้ เช่นเดียวกับการศึกษาของ Rezaee & Amirianzadeh (2017) ที่พบว่า วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถสร้างให้เกิดผลการดำเนินงานขององค์การได้ โดยอาศัยการมุ่งเน้นการออกแบบให้เกิดเป็นคุณค่าทางผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มสูงขึ้น

ดังนั้นจากประเด็นปัญหาข้างต้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลกำกับของการออกแบบ

ผลิตภัณฑ์ที่มีต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย โดยจะศึกษาว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่จะทำให้ผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชนที่เป็นกลุ่มผ้าไหมในพื้นที่ตะวันตกของไทยเพิ่มสูงขึ้นภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID 19) เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้รับมาเป็นแนวทางในการวางแผนและปรับกลยุทธ์ในการบริหารจัดการให้วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทยให้มีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ว่า เพื่อศึกษาอิทธิพลของการแบ่งปันความรู้ที่เป็นปัจจัยเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้สู่ผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย ด้วยการกำกับเส้นทางของการออกแบบผลิตภัณฑ์

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานที่ 1 (H1) วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้มีอิทธิผลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน

สมมติฐานที่ 2 (H2) การแบ่งปันความรู้ที่เป็นปัจจัยเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้สู่ผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน

สมมติฐานที่ 3 (H3) การแบ่งปันความรู้ที่เป็นปัจจัยเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้สู่ผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน ด้วยการกำกับเส้นทางของการออกแบบผลิตภัณฑ์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาถึงอิทธิพลกำกับของการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย ซึ่งได้ทำการศึกษาที่ใช้เทคนิคการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่มีแบบสอบถามในการวิจัย เพื่อมุ่งค้นหาและพัฒนาข้อมูลความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่สามารถวัดลักษณะและพฤติกรรมเป็นตัวเลขได้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 133 วิสาหกิจ (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564) และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย จำนวน 100 วิสาหกิจ โดยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตาม

แนวคิดของ Marsh et al. (1998) ซึ่งได้มีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและจำนวนตัวชี้วัดเฉลี่ยต่อตัวแปรแฝงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แนวคิดของ Marsh et al. (1998)

จำนวนตัวชี้วัดเฉลี่ย	ชนิดของผลการศึกษา	ขนาดตัวอย่าง				
		50	100	200	400	1,000
4	Proper Solution	86.50	99.10	99.60	100.00	100.00
	Non-Convergence	2.20	-	-	-	-
6	Proper Solution	99.60	100.00	100.00	100.00	100.00
	Non-Convergence	0.10	-	-	-	-
12	Proper Solution	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
	Non-Convergence	-	-	-	-	-

โดยที่จำนวนตัวชี้วัดเฉลี่ยเกิดจากยอดรวมจำนวนตัวชี้วัด (p) หารด้วยจำนวนตัวแปรแฝง ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวชี้วัด 28 ตัว และตัวแปรแฝง 4 ตัว ดังนั้นค่าของจำนวนตัวชี้วัดเฉลี่ยเท่ากับ 7 จึงทำให้จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ให้สอดคล้องกับ Proper Solution และ Non-Convergence นั้น (มนตรี พิริยะกุล, 2556) เมื่อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 50 ตัวอย่าง ก็สามารถแทนประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้ถึงร้อยละ 99.60 แต่เพื่อความเหมาะสมของประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 100 ตัวอย่าง ซึ่งจะมีผลให้ได้ Proper Solution ของขนาดตัวอย่างที่ร้อยละ 100 และไม่มี Non-Convergence เช่นกัน และการสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้เลือกแผนการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยเลือกสุ่มประชากรที่เป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย มีจำนวน 100 ตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้สูตรคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิด้วยการจัดสรรจำนวนตัวอย่างตามสัดส่วน (Proportional Allocation) กับจำนวนประชากร (Cochran, 1977) และเมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละจังหวัดแล้วจะดำเนินการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยกัน 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ ส่วนที่ 2-5 แบบสอบถามประเมินวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ การแบ่งปันความรู้ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และผลการดำเนินงานทางการเงิน โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ Likert (1932) ที่ได้กำหนดระดับค่า คือ “ระดับ

คะแนน 1 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด” “ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย” “ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง” “ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก” “ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด”

3. การหาคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือก่อนสำรวจจริง ซึ่งได้ดำเนินการโดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามวัตถุประสงค์และให้ครอบคลุมตรงตามเนื้อหาที่ต้องการวัด ซึ่งจะใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence--IOC) โดยค่าความตรงเชิงเนื้อหาที่ได้ต้องมีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อคำถามนั้นผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงเพื่อวัดความสอดคล้องภายในของคุณภาพโดยรวมกับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทยที่เป็นประชากรที่เหลือจากการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคดังตารางที่ 2 ซึ่งผ่านเกณฑ์ 0.70 ทุกค่า และระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือหลังจากสำรวจจริง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการหาค่าความเชื่อถือได้ (Composite Reliability--CR) ซึ่งเกณฑ์ที่ยอมรับได้ควรมีค่ามากกว่า 0.60 และได้มีการวัดหาค่าความผันแปรสกัดได้ (Average Variance Extracted--AVE) ควรมีค่ามากกว่า 0.50 (Fornell & Larcker, 1981) โดยผลการวิเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือปรากฏได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α)	CR	AVE
วัฒนธรรแห่งการเรียนรู้ (LC)	0.959	0.961	0.768
การแบ่งปันความรู้ (KS)	0.969	0.969	0.837
การออกแบบผลิตภัณฑ์ (PD)	0.957	0.966	0.778
ผลการดำเนินงานทางการเงิน (FP)	0.966	0.960	0.792

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประสานขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งก่อนการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ชี้แจงกับกลุ่มเป้าหมายก่อนการเก็บข้อมูลวิจัยและได้อธิบายพร้อมกับชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยกับกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนได้มีการแจ้งกับกลุ่มเป้าหมายให้ทราบถึงประโยชน์และสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธการตอบแบบสอบถามการวิจัย เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ประโยชน์ทาง

วิชาการเท่านั้นไม่มีการเปิดเผยชื่อของกลุ่มเป้าหมายและเสนอผลโดยภาพรวม ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 วิสาหกิจ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ (Denzin, 1970) โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1) สถิติพรรณนาใช้ในการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อวัดระดับของวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ การแบ่งปันความรู้ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และผลการดำเนินงานทางการเงิน ส่วนการแปลค่าเฉลี่ยมีเกณฑ์การแปลความหมายตามแนวคิดของ Best (1981) คือ “ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง น้อยที่สุด” “ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง น้อย” “ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ปานกลาง” “ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มาก” “ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มากที่สุด” และ 2) สถิติเชิงอนุมานเป็นการนำวิธีทางสถิติมาใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและหาระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างมีเงื่อนไขด้วยโปรแกรม Process โดยจะเป็นการวิเคราะห์หาเส้นทางความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ การแบ่งปันความรู้ การออก แบบผลิตภัณฑ์ และผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษากับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย จำนวน 100 วิสาหกิจ โดยส่วนใหญ่ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนเป็นเพศหญิงถึงร้อยละ 76.00 มีอายุ 41-50 ปีถึงร้อยละ 58.00 มีสถานภาพสมรสถึงร้อยละ 62.00 มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ที่ร้อยละ 40.00 และมีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจมากกว่า 6 ปีถึงร้อยละ 45.00 ซึ่งจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลได้ดังนี้

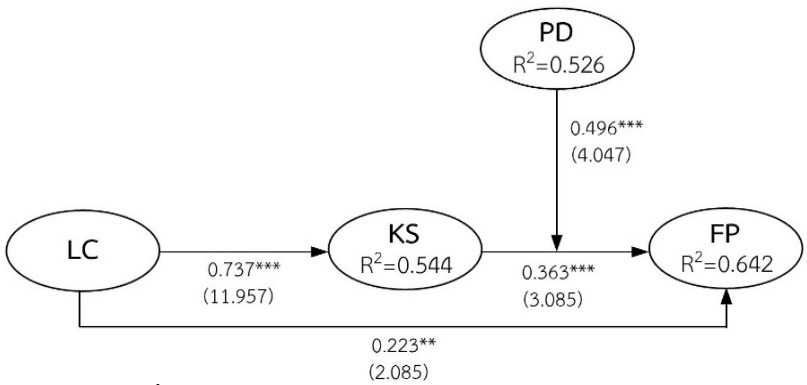
ผลการวิเคราะห์ระดับของวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ การแบ่งปันความรู้ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และผลการดำเนินงานทางการเงินของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย จำนวน 100 วิสาหกิจ โดยการศึกษาวิจัยครั้งสามารถสรุปผลการวิเคราะห์โดยรวมดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับของตัวแปรโดยรวม

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
วัฒนธรรแห่งการเรียนรู้ (LC)	4.38	0.58	มาก
การแบ่งปันความรู้ (KS)	4.31	0.63	มาก
การออกแบบผลิตภัณฑ์ (PD)	4.35	0.61	มาก
ผลการดำเนินงานทางการเงิน (FP)	4.46	0.58	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย จำนวน 100 วิสาหกิจ โดยส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยโดยรวมของวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ การแบ่งปันความรู้ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และผลการดำเนินงานทางการเงินอยู่ในระดับมากทุกประเด็น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38, 4.31, 4.35 และ 4.46 ตามลำดับ และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58, 0.63, 0.61 และ 0.58 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์สัมประสิทธิ์ความถดถอยอิทธิพลอย่างมีเงื่อนไข (Condition Effect) ระหว่างวัฒนธรรแห่งการเรียนรู้ (LC) กับผลการดำเนินงานทางการเงิน (FP) โดยมีการแบ่งปันความรู้ (KS) เป็นปัจจัยคั่นกลางและมีการออกแบบผลิตภัณฑ์ (PD) เป็นตัวแปรกำกับ ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏได้ดังภาพที่ 2

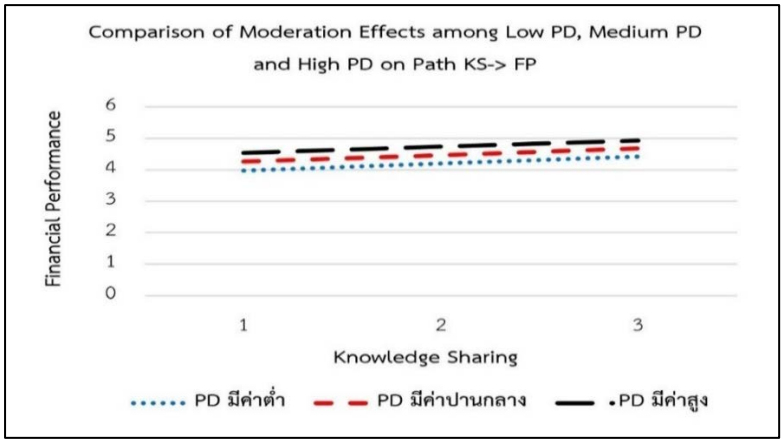

ภาพที่ 2 อิทธิพลของตัวแปรกำกับการออกแบบผลิตภัณฑ์

จากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้วิจัยได้นำปัจจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์ (PD) ไปเป็นตัวแปรที่กำกับความสัมพันธ์ของการแบ่งปันความรู้ (KS) ที่เป็นปัจจัยเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ (LC) สู่ผลการดำเนินงานทางการเงิน (FP) ด้วยการกำกับเส้นทางของการออกแบบผลิตภัณฑ์ (PD) ซึ่งการศึกษาครั้งนี้พบว่า 1) อิทธิพลของวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ (LC) มีอิทธิผล

ทางตรงต่อการแบ่งปันความรู้ (KS) และผลการดำเนินงานทางการเงิน (FP) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.737 และ 0.223 ตามลำดับ 2) วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ (LC) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน (PD) โดยมีการแบ่งปันความรู้ (KS) เป็นตัวแปรคั่นกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.268 และ 3) การแบ่งปันความรู้ (KS) ที่เป็นปัจจัยเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ (LC) สู่ผลการดำเนินงานทางการเงิน (FP) ด้วยการกำกับเส้นทางของการออกแบบผลิตภัณฑ์ (PD) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.496 ดังนั้นจากผลการวิจัยข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้และการแบ่งปันความรู้เป็นปัจจัยสาเหตุที่มีผลกระทบทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชม โดยมีการออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นปัจจัยเข้ามาเปลี่ยนแปลงในการขยายเส้นทางความสัมพันธ์ดังกล่าว เมื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เข้ามาร่วมมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการแบ่งปันความรู้ที่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชม ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (β=0.496, t=4.047)

การวิเคราะห์อิทธิพลกำกับอย่างมีเงื่อนไข (Conditional Effect) จะเป็นการศึกษาอิทธิพลของตัวแปรกำกับที่เข้ามาร่วมมีปฏิสัมพันธ์กับตัวแปรสาเหตุ เพื่อสร้างผลกระทบต่อตัวแปรผลลัพธ์ ซึ่งการวิเคราะห์จะกระทำทั้งในภาพรวมและกระทำกับค่าเฉพาะของตัวแปรกำกับ (สูง ปานกลาง ต่ำ) ที่เรียกว่า การวิเคราะห์อิทธิพลกำกับอย่างมีเงื่อนไข (Conditional Effect) ซึ่งผลการวิจัยพบว่าอิทธิพลของตัวแปรกำกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เชื่อมโยงการแบ่งปันความรู้สู่ผลการดำเนินงานทางการเงิน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การแบ่งปันความรู้ที่เป็นปัจจัยเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้สู่ผลการดำเนินงานทางการเงิน ด้วยการกำกับเส้นทางของการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่แสดงให้เห็นว่า เมื่อวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทยที่มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ในระดับของความสัมพันธ์ร่วมที่สูงกับการแบ่งปันความรู้ก็จะสูงด้วยเช่นกันจะมีแนวโน้มทำให้ผลการดำเนินงานทางการเงินเพิ่มสูงได้ ซึ่งปรากฏให้แสดงได้ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 อิทธิพลของตัวแปรกำกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ในระดับต่ำ ปานกลาง และสูงที่เชื่อมโยงการแบ่งปันความรู้สู่ผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน

การวิเคราะห์อิทธิพลทางอ้อมของวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ (LC) ที่มีต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน (FP) ผ่านตัวแปรคั่นกลางของการแบ่งปันความรู้ (KS) ตามผลการกำกับของการออกแบบผลิตภัณฑ์ (PD) ซึ่งผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางอ้อมแบบมีเงื่อนไขที่มีการแบ่งปันความรู้ (KS) เป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ (LC) กับผลการดำเนินงานทางการเงิน (FP) โดยมีตัวแปรกำกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ (PD) ซึ่งปรากฏได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 อิทธิพลการแบ่งปันความรู้ที่เป็นปัจจัยเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้สู่ผลการดำเนินงานทางการเงิน ด้วยการกำกับเส้นทางของการออกแบบผลิตภัณฑ์

PD	Effect	Boot SE	Boot LLCI	Boot ULCI
3.743	0.315	0.096	0.102	0.500
4.355	0.332	0.084	0.150	0.527
4.966	0.350	0.107	0.159	0.542

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า อิทธิพลทางอ้อมของวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ไปสู่ผลการดำเนินงานทางการเงินผ่านตัวแปรคั่นกลางของการแบ่งปันความรู้ในทุกระดับของการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีค่าเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ต่ำ ปานกลาง และสูง (3.743, 4.355 และ 4.966 ตามลำดับ) และเมื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เข้ามาร่วมมีปฏิสัมพันธ์ที่มีค่าสูงขึ้นก็จะส่งผลให้ผลการดำเนินงานทางการเงินเพิ่มสูงขึ้นด้วยเช่นกัน (0.315, 0.332 และ 0.350 ตามลำดับ) กล่าวคือ เมื่อวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทยได้มุ่งเน้นการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เกิดความหลากหลายมากขึ้นก็ย่อมทำให้อิทธิพลทางอ้อมที่ผ่านการแบ่งปันความรู้ไปสู่ผลการดำเนินงานทางการเงินมีค่าเพิ่มขึ้นตามลำดับ และเมื่อมีการออกแบบผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับต่ำ ปานกลาง และสูงจะมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.315, 0.332 และ 0.350 ตามลำดับ

ซึ่งจากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 (H1) วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้มีอิทธิผลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์สนับสนุนสมมติฐานการวิจัย ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) เท่ากับ 0.223** หมายความว่า วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้มีอิทธิผลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน

สมมติฐานที่ 2 (H2) การแบ่งปันความรู้ที่เป็นปัจจัยเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้สู่ผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์สนับสนุนสมมติฐานการวิจัย ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) เท่ากับ 0.496*** หมายความว่า การแบ่งปันความรู้ที่เป็นปัจจัยเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้สู่ผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน

สมมติฐานที่ 3 (H3) การแบ่งปันความรู้ที่เป็นปัจจัยเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้สู่ผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน ด้วยการกำกับเส้นทางของการออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์สนับสนุนสมมติฐานการวิจัย ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยมีค่าผลคูณของสัมประสิทธิ์ขอบเขตล่าง (Boot LLCI) มีค่าเท่ากับ 0.102, 0.150 และ 0.159 และมีค่าผลคูณของสัมประสิทธิ์ขอบเขตบน (Boot ULCI) มีค่าเท่ากับ 0.500, 0.527 และ 0.542 หมายความว่า การแบ่งปันความรู้ที่เป็นปัจจัยเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้สู่ผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน ด้วยการกำกับเส้นทางของการออกแบบผลิตภัณฑ์

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยครั้งนี้ได้มุ่งศึกษาอิทธิพลของการแบ่งปันความรู้ที่เป็นปัจจัยเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้สู่ผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย ด้วยการกำกับเส้นทางของการออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้มีอิทธิผลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน 2) วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ก็มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน โดยมีการแบ่งปันความรู้เป็นตัวแปรคั่นกลาง และ 3) เมื่ออิทธิพลทางอ้อมของวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ไปสู่ผลการดำเนินงานทางการเงินผ่านตัวแปรคั่นกลางของการแบ่งปันความรู้ในทุกระดับของการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีค่าเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ต่ำ ปานกลาง และสูง และเมื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เข้ามาร่วมมีปฏิสัมพันธ์ที่มีค่าสูงขึ้นก็จะส่งผลให้ผลการดำเนินงานทางการเงินเพิ่มสูงขึ้นด้วยเช่นกัน ซึ่งผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทยได้มุ่งเน้นการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เกิดความหลากหลายมากขึ้นก็ย่อมทำให้อิทธิพลทางอ้อมของวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ไปสู่ผลการดำเนินงานทางการเงิน โดยมีการแบ่งปันความรู้เป็นตัวแปรคั่นกลางก็จะทำให้อิทธิพลของผลการดำเนินงานทางการเงินมีค่าเพิ่มขึ้นตามลำดับ

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Mehraban, Hoseinzadeh & Esmaili (2013) ที่พบว่า วัฒนธรรมองค์แห่งการเรียนรู้เป็นปัจจัยหลักขององค์การที่มุ่งเน้นสร้างการเรียนรู้ภายในองค์การที่นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพให้เกิดผลการดำเนินงานทางการเงินที่เพิ่มสูงขึ้น (Girdauskiene, 2013) โดยการแบ่งปันความรู้ที่เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่มีการถ่ายทอดความรู้ตามขั้นตอนก็จะสร้างผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพต่อองค์การทั้งในระยะสั้นและระยะยาวสืบไป อีกทั้งการศึกษาวิจัยของ Kucharska (2017) ก็พบว่า วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความสัมพันธ์ร่วมกันกับการแบ่งปันความรู้ในทิศทางบวกและทำให้ผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้จะเป็นปัจจุบันนิยมที่อาศัยปัจจัยของการแบ่งปันความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลมาใช้ให้เกิดการทำงานที่สร้างผลการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งกับองค์การและทีมได้ ตลอดจนเมื่อองค์การเกิดวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ที่ดีและเกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ที่มุ่งเน้นการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เกิดคุณค่าทางผลิตภัณฑ์ที่

สูงขึ้นทั้งในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบที่แปลกใหม่ ทันสมัย และมีความหลากหลายที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ก็จะทำให้เกิดความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มมากขึ้น และสามารถนำไปสู่ผลการดำเนินงานทางการเงินที่สูงขึ้นได้อย่างต่อเนื่องเช่นกัน (Rezaee & Amirianzadeh, 2017)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 วิสาหกิจชุมชนควรมีการสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ให้ทุกคนภายในท้องถิ่นได้เรียนรู้ขั้นตอนการทอผ้าไหมในทุกขั้นตอน พร้อมกับนำภูมิปัญญาที่ได้รับการสืบทอดมาผสมผสานกับทักษะประสบการณ์และความชำนาญมาสร้างให้เกิดคุณค่าและความหลากหลายที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ก็จะสามารถสร้างผลการดำเนินงานทางการเงินให้แก่วิสาหกิจเพิ่มสูงขึ้น

1.2 วิสาหกิจชุมชนควรมีกระบวนการแบ่งปันความรู้ที่เกิดจากการสะสมประสบการณ์ ทักษะ ความชำนาญ และการสืบทอดจากบรรพบุรุษให้เหมาะสม เพื่อให้บุคคลรุ่นหลัง บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และบุคคลที่ให้ความสนใจเข้ามาศึกษาและสามารถนำความรู้นี้ไปใช้ในการสร้างให้เกิดผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพแก่วิสาหกิจต่อไป

1.3 วิสาหกิจชุมชนควรมีการพัฒนากระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าไหมตลอดเวลา ทั้งวิธีการฟอกเส้นไหม การย้อมสีเส้นไหมและการทอผ้าไหม เพื่อให้เกิดลวดลายของผ้าไหมที่มีสีสันและลวดลายที่มีความร่วมสมัยและได้ตรงตามมาตรฐานความต้องการของลูกค้าในยุคปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรกำกับการออกแบบผลิตภัณฑ์และการเชื่อมโยงของตัวแปรคั่นกลางการแบ่งปันความที่ทำให้วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ไปสู่ผลการดำเนินงานมีค่าเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ใหม่ด้วยการนำปัจจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์มาเป็นตัวแปรแฝงคั่นกลางแบบอนุกรม เพื่อหาความชัดเจนของตัวแปรที่จะทำให้ผลการดำเนินงานทางการเงินมีค่าเพิ่มสูงขึ้น

2.2 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณที่มุ่งเน้นศึกษาอิทธิพลกำกับของการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทย ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรมุ่งศึกษาในส่วนของวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกในแต่ละด้านของตัวแปรที่จะสามารถสร้างผลการดำเนินงานทางการเงินของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของไทยให้มีค่าเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง (References)

กนกอร บุญมาเกิด, ธัญนันท์ บุญอยู่ และมนตรี พิริยะกุล. (2562). อิทธิพลตัวแปรคั่นกลางพหุของการสร้างสรรค์ในงานในฐานะปัจจัยที่เชื่อมโยงอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การสู่ผลการปฏิบัติงานพนักงานอุตสาหกรรมผ้าไหมไทยในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสมาคมวิจัย. 24*(2), 100-110.

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2562). เส้นทางสายไหมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารกรมพัฒนาธุรกิจการค้า. 10*(56), 14-19.

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. (2564). *รายงานสรุปประเภทกิจการวิสาหกิจ/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน จำแนกตามพื้นที่.* สืบค้น 1 สิงหาคม 2564, จาก http://smce.doae.go.th/smce1/report/select_report_smce.php?report_id=17.

มนตรี พิริยะกุล. (2556). *การกำหนดขนาดตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2557). 72 ปี อก. สร้างอัตลักษณ์นวัตกรรมไหมไทยสู่ไหมแคชเมียร์. *OIE SHARE. 3*(31), 3-6.

Best, J. W. (1981). *Research in education.* (4th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Denzin, N. (1970). *Sociological methods: A source book.* Chicago: Aldine.

Fornell, C., & Larcker, D. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research. 18*(1), 39-50.

Girdauskiene, L. (2013). The key factors for creativity implementation and knowledge creation in an organization: The structural approach. *Economics and Management. 18*(1), 176-182.

Kucharska, W. (2017). Relationship between trust and collaborative culture in the context of tacit knowledge sharing. *Journal of Entrepreneurship, Management and Innovation. 13*(4), 61-78.

Likert, R. A. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology. 140,* 5-53.

Marsh, H. W., Hau, K. T., Balla, J. R., & Grayson, D. (1998). Is more ever to much? The number of indicators per factor in confirmatory factor analysis. *Multivariate Behavioral Research. 33,* 181-220.

Mehraban, M., Hoseinzadeh, D., & Esmaili, S. (2013). Studding the effect of organizational culture on creativity: Mediating role of knowledge

management. *Applied mathematics in Engineering, Management and Technology. 1*(4), 269-277.

Rezaee, G., & Amirianzadeh, M. (2017). Mediating role of knowledge management in the relationship of organizational culture with tejarat bank employees' creativity in Shiraz branches. *International Journal of Scientific Study. 5*(4), 11-18.

Soori, Z., & Ferasat, H. (2016). The relationship between creativity and job performance khorramabad municipal departments. *Journal of Applied Environmental and Biological Sciences. 6*(3S), 192-198.

บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก

The Role of Moral Monks in Teaching and Learning Buddhism at the Secondary Level Phai Dam Pittayakom Ratchamangkhalapisek School

พระธเนศวร ธีรธมฺโม (ทองเชียง)[1] สมชัย ศรีนอก[2] สุวัฒสัน รักขันโท[3]

PhraThanesuan Thirathammo (Thong Chiang), Somchai Srinok, Suwatsan Ragkhanto

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนา บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียน การสอน วิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก ผลการวิจัยการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้1. บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.24, S.D.= 0.792) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 1) ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมการเรียนการสอนนักเรียน 2) ด้านกิจกรรมในโรงเรียนที่จัดทำขึ้นในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 3) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 4) ด้านการประเมินผลทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 2. ผลการเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อ บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก จำแนกตาม สถานภาพส่วนบุคคล โดยภาพรวม พบว่า บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาระดับมัธยมศึกษา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธ

Received: 2022-09-11 **Revised**: 2022-10-22 **Accepted**: 2022-10-25

[1] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: pra.oom@gmail.com

[2] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

[3] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

และไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ส่วนนักเรียนที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธและไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ 3. ข้อเสนอแนวทางการพัฒนา พบว่า ครูผู้สอนควรมีการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมจริยธรรม รวมไปถึงการบูรณาการนำคุณธรรมจริยธรรมมาปรับใช้กับแผนการจัดการเรียนรู้ของทุกกลุ่มสาระ ให้เหมาะสมกับนักเรียน และนักเรียนได้เกิดความการเรียนรู้ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน และควรใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการสนุกไม่เบื่อหน่ายเกี่ยวกับการเรียนรู้และนำไปใช้ได้จริงและยังสามารถกระตุ้นนักเรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การวัดและการประเมินผลต้องมีความยุติธรรมเที่ยงตรง โดยการประเมินผลตามสภาพความเป็นจริงที่มีความสอดคล้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

สำคัญ (Keywords) บทบาทพระสอนศีลธรรม; การจัดการเรียนการสอน; วิชาพระพุทธศาสนา

Abstract

The thesis entitled consisted of two objectives. The study aimed 1) to study the role of moral teaching monks in teaching and learning management; Buddhism Secondary Phai Dam Pittayakom School Rajamangalaphisek 2) to compare opinions on the role of moral teaching monks in teaching and learning management Buddhism Secondary in Phai Dam Pittayakom School Rajamangalaphisek Classified by personal factors 3) To propose development guidelines The role of monks teaching morality in teaching and learning management of Buddhism. Secondary Phai Dam Pittayakom School Rajamangalaphisek 1. The role of monks teaching morals in teaching and learning management Buddhism Secondary Phai Dam Pittayakom School Rajamangalaphisek Overall, it was at a high level ($\overline{X}$=๔.๒๔, S.D.=๐.๗๙๒) when considering each aspect. It was found that it was at a high level in all aspects. The aspect is at the highest level. 1) The development of morality and ethics in teaching students 2) School activities organized for moral and ethical development 3) Environmental management in schools for moral and ethical development 4) Moral and ethical evaluation of students 2. Comparison results students' opinions on The role of monks teaching morals in teaching and learning management Buddhism Secondary Phai Dam Pittayakom School Rajamangala Phisek, classified by personal status, as a whole, it was found that The role of moral monks in teaching and learning Buddhism at the secondary level no different which denies and does not conform to the premise with statistical significance at the 0.05 level. and different levels of education have different opinions which denies and does not conform to the assumptions set 3. Suggestions for development guidelines found that teachers

should have moral and ethical teaching. including the integration of morality and ethics to be applied to the learning management plans of all subject groups to suit students And students have learned to search for knowledge from learning sources in everyday life. and should use teaching materials to create fun and not get bored It's about learning and applying it and can also encourage students to learn both in the classroom and outside the classroom. Measurements and evaluations must be fair and impartial. by evaluating the actual conditions that are consistent with the development of morality and ethics of students

Keywords The role of moral monks, teaching, learning Buddhism.

บทนำ (Introduction)

การศึกษาไทยในปัจจุบันมีการจัดการศึกษาตามบริบทของการจัดการศึกษาอันเป็นไปตามแผนการศึกษาของชาติ คือ พัฒนาคน พัฒนาครูอาจารย์ พัฒนาสังคม ในหลากหลายรูปแบบที่เน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและเอกชน เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นด้านอาชีวศึกษามากขึ้น การมุ่งเน้นให้มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับปริญญาตรี เพื่อเน้นการมีงานทำโดยอาศัยปัจจัยหลักในองค์กรหลักจากภายนอกหลายปัจจัยเช่น ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านระบบราชการ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งส่งผลให้จัดระบบบริหารจัดการกระทรวงศึกษาธิการรูปแบบใหม่ การจัดการศึกษาในอนาคตของไทยจึงต้องอาศัยเทคโนโลยีและการสืบค้นด้วยตนเองมากกว่าใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้มาเป็นผู้กำกับดูแลและให้คำปรึกษาการสืบค้นข้อมูลการใช้ข้อมูลที่เหมาะสม การเรียนรู้จะอาศัยการศึกษาเรียนรู้จากสภาพจริงของสังคมและสิ่งแวดล้อมมากกว่าการเรียนรู้ในชั้นเรียน การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ใช้เทคโนโลยีข่าวสารทางอิเล็กทรอนิกส์นวัตกรรม สังคมจะปรับตัวตามเทคโนโลยีและนวัตกรรม การศึกษาในอนาคตจึงต้องปรับตัวตามเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประเทศไทย 4.0 ต่อไป

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรมได้ดำเนินการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2548 - 2550 โดยแรกเริ่มรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้จำนวน 10,000.000 บาท เพื่ออุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายถวายพระสอนธรรมในโรงเรียนที่เข้าไปสอนในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวะศึกษาทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประมาณ 600 รูป ภายหลังต่อมาจากการที่กระทรวงวัฒนธรรมได้ทำข้อตกลงความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ และมีการประชุมร่วมกัน พบว่ากระทรวงศึกษาธิการมีความต้องการพระสอน ฯ ไปสอนในโรงเรียนเฉพาะที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) ไม่น้อยกว่า 58,073 รูป โดยเฉพาะโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งมีอยู่จำนวนมากกว่า 10,000 แห่ง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยของคณะสงฆ์ไทยอยู่ในกำกับของรัฐบาล ได้ร่วมส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาทางพระพุทธศาสนาตรงตามความมุ่งหมายและ

หลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่กล่าวมาแล้วนั้นอย่างเป็นรูปธรรม ปัจจุบันรัฐบาลให้มหาวิทยาลัยบริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งมีพระสงฆ์แต่ละท้องถิ่นเข้าไปช่วยสอนศีลธรรมในโรงเรียนทั่วประเทศ 18,000 รูป จากการประเมินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนพบว่า ด้านผลผลิตจากการสอนศีลธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์ นักเรียนนำหลักธรรมคำสอนมาใช้ตัดสินแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว นักเรียนตั้งใจฟังคุณครูและมีสมาธิในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาทำให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในเรื่องต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) กล่าวว่า นโยบายโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน หมายถึงหน้าที่ของพระที่สังคมคาดหวัง ประเทศไทยมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม มาเนิ่นนานนับถือตั้งแต่พระพุทธศาสนาได้เข้ามาสู่ดินแดนสุวรรณภูมิ ต้องยอมรับความจริงว่าการปลูกฝังคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพสูงสุดคือการปลูกฝังโดยพระศาสดา และบรรดาพระสาวกของพระศาสดา สังคมทุกยุคทุกสมัยให้ความสำคัญเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพราะการที่สังคมสามารถดำรงอยู่มาได้ทุกวันนี้ เพราะคนส่วนใหญ่ยังมีคุณธรรมจริยธรรม สังคมจึงยังดำรงความเป็นสังคม – ชุมชนอยู่ได้ ทำอย่างไรให้สังคมของเรามีภูมิคุ้มกัน มีภูมิต้านทานต่อความเลวร้ายที่กำลังกัดกร่อนสังคมอยู่ การสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นในหมู่เยาวชนกำลังเป็นพันธกิจของโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เป็นภารกิจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่ต้องปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นในหมู่นักเรียน นักศึกษาให้ได้แบบอย่างการสอนพระพุทธศาสนา คือ สอนให้รู้ (ปริยัติ) ทำให้ดู (ปฏิบัติ) อยู่ให้เห็น (ปฏิเวธ) เป็นสิ่งสำคัญที่รัฐบาลคาดหวังจากพระสอนศีลธรรมที่จะทำหน้าที่สั่งสอน อบรม ให้เด็กเป็นคนดีมีศีลธรรมตามหลักของพระพุทธศาสนา มีเบญจศีลเบญธรรมเป็นอย่างน้อย จุดเด่นของพระสอนศีลธรรมที่ต่างจากครูฆราวาสสอนวิชาพระพุทธศาสนา ฉะนั้นการนิมนต์พระไปสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนเรียนเพื่อที่ให้เป็นแบบอย่างในการสอนให้รู้ ทำให้ดู และอยู่ให้เห็น

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตรผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งหลักการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดเชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม รวมถึงกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ที่

จำเป็นสำหรับผู้เรียนอาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการกระบวนการสร้างความรู้กระบวนการคิดกระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงกระบวนการปฏิบัติลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนพัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้นผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ / แหล่งเรียนรู้การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่าครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง จึงต้องรู้จักนำวิธีการสอน หรือเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการเรียนการสอน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และจะต้องรู้วิธีการฝึกผู้เรียนให้มีทักษะการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก การจัดการเรียนการสอนในสาระวิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษา 1 – 6 พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ไม่สมบูรณ์ตามแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งมีสาเหตุมาจากนักเรียนมีความพฤติกรรมไม่อยู่ในหลักธรรมคำสอน ไม่มีคุณธรรม จริยธรรม กับเพื่อนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทั้งในขณะที่ครูสอนและให้งานทำ ทำให้ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนน้อยลง ซึ่งแนวทางแก้ปัญหาพฤติกรรมให้มีความสามัคคีและมีความกตัญญูรู้คุณบิดามารดา ครูบาอาจารย์ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีการแสดงออกที่เหมาะสมการส่งเสริมมีหลายวิธี เช่น เพื่อฝึกให้นักเรียนได้รู้จักการพูดในที่ชุมชนและส่งเสริมการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบในการเรียน เพื่อฝึกให้เป็นผู้นำให้แก่เยาวชนและมีความสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และเพื่อส่งเสริมความสามัคคีในเยาวชนระหว่างสถาบันการศึกษาด้วยกัน และนักเรียนรู้สึกสนุก ให้ความร่วมมือกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนและรู้จักการวางตนทั้งกับบิดา มารดา และผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก โดยผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าผลจากการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อพระสอนศีลธรรมด้วยกันและครูผู้สอน รวมทั้งสถาบันศึกษาที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นพระสอนศีลธรรมอยู่ในปัจจุบัน และเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาและการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนเป็น

แนวทางให้กับทางคณะสงฆ์อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อนำความรู้ที่ได้รับนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม และเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมมากที่สุด ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา จึงน่าจะชี้ให้เห็นถึงการปฏิบัติตนในทางที่ดีและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามของนักเรียน เพราะนอกจากการได้รับการศึกษาที่ดีแล้วก็ควรจะได้รับการปลูกฝังในเรื่องของการเป็นผู้มีคุณธรรมนำหน้าความรู้เพื่อเติบโตไปเป็นพลเมืองที่ดีต่อไปในอนาคตข้างหน้า และเป็นแบบอย่างให้กับเด็กๆซึ่งเป็นอนาคตของชาติ พร้อมทั้งเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยที่จะเกิดขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก

2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษกจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนา บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนา บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียน การสอน วิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการทำการวิจัยเพื่อศึกษาบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 รวมจำนวนประชากรทั้งหมด จำนวน 204 คน กลุ่มตัวอย่าง ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเทียบจากตารางสำเร็จรูป R.V.Krejcie & D.W.Morgan เป็นตารางที่ให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากร โดยคาดว่าสัดส่วนของลักษณะที่สนใจที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือมีความคาดเคลื่อนที่เกิดขึ้น 5% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 134 คน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตามขั้นตอน ดังนี้

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยและแนวคิดที่เกี่ยวกับ เรื่อง บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีจำนวน 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก ประกอบด้วย 1. ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมการเรียนการสอนนักเรียน 2. ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 3. ด้านกิจกรรมในโรงเรียนที่จัดทำขึ้นในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 4. ด้านการประเมินผลทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน แบบสอบถามฉบับนี้ มีข้อคำถามทั้งหมด 40 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์การกำหนดค่าน้ำหนักการประเมินเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert และตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Question) เกี่ยวกับข้อเสนอแนวพัฒนาบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก ประกอบด้วย 1. ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมการเรียนการสอนนักเรียน 2. ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 3. ด้านกิจกรรมในโรงเรียนที่จัดทำขึ้นในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 4. ด้านการประเมินผลทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยขั้นตอน ดังนี้ 1.ศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก เพื่อนำแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการทางการศึกษามาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 2. สร้างแบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการที่จะศึกษา 3.นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุง 4. ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้เสนอแนะ 5.นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) 6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วทดลองใช้ (Try - Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา 7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์จำแนกแล้วมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหา สัมประสิทธิ์อัลฟ่าของ Cornbrash’s Alpha Coefficient

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น สำหรับการศึกษาวิจัยไปทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้ 1. การหาค่าความเที่ยงตรง โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา จำนวน 5 ท่าน จากนั้นนำมาหาค่า

ดัชนีความสอดคล้อง IOC 2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของ Cronbach

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก ประกอบด้วย 1. ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมการเรียนการสอนนักเรียน 2. ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 3. ด้านกิจกรรมในโรงเรียนที่จัดทำขึ้นในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 4. ด้านการประเมินผลทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน และตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Question) เกี่ยวกับข้อเสนอแนวทาง เรื่อง บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่อง บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก ผลการวิจัยพบว่า

1.ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ พบว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามสวนใหญ่นั้น เพศชาย (ร้อยละ 71.64 ๗) เพศหญิง (ร้อยละ 28.36) จำแนกตาม อายุ พบว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามสวนใหญ่นั้นมี อายุ 11 - 12 ปี (ร้อยละ -) อายุ 13 - 14 ปี (ร้อยละ 35.82) อายุ 15 - 16 ปี (ร้อยละ37.13) อายุ 17 - 18 (ร้อยละ 23.13) อายุ 19 - 20 ปี (ร้อยละ 3.73) และจำแนกตาม ระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นั้นอยู่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ร้อยละ 14.93) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ร้อยละ 24.63) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ร้อยละ 24.63) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ร้อยละ 11.19) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ร้อยละ 17.16) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ร้อยละ 7.46)

2. ผลการสำรวจบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก ดังนี้

2.1) พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ เรื่อง บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 4.24, S.D. = 0.792$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน และเมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย จะเห็นว่าด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมการเรียนการสอนนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X} =$

$4.36, S.D. = 0.715$) รองลงมา ด้านกิจกรรมในโรงเรียนที่จัดทำขึ้นในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 4.23, S.D. = 0.818$) ส่วนด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 4.21, S.D. = 0.854$) และด้านการประเมินผลทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 4.16, S.D. = 0.782$)

2.2.) ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมการเรียนการสอนนักเรียน พบว่า เรื่อง บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก อยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 4.36$)ซึ่งสอดคล้องกับ นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักคุณธรรมจริยธรรม มีสมาธิเกี่ยวกับการเรียนการสอน คุณธรรมจริยธรรม ควบคู่ไปกับการสอนความรู้ทางวิชาการ ทำให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ เป็นอย่างดีและมีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ตรงต่อเวลา และรับผิดชอบต่อสังคม ($\overline{X} = 4.53$)

2.3) ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม พบว่า เรื่อง บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก อยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 4.21$) ซึ่งสอดคล้องกับ โรงเรียนมีหอพระประจำโรงเรียนให้นักเรียนได้กราบไหว้ มีการจัดห้องปฏิบัติกิจกรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะให้กับนักเรียน สภาพแวดล้อมของโรงเรียนสะอาดร่มรื่นน่าเรียน ทำให้นักเรียนอยากมาโรงเรียนทุกวันเพราะมีบรรยากาศที่ดี เหมาะแก่การเรียนรู้ ($\overline{X} =$4.47)

2.4) ด้านกิจกรรมในโรงเรียนที่จัดทำขึ้นในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม พบว่า เรื่อง บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก อยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 4.23$) ซึ่งสอดคล้องกับ โรงเรียนจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความกตัญญูกตเวที เช่น วันไหว้ครู จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้เข้าร่วมปฏิบัติจริงกับชุมชน เช่น วันธรรมสวนะ วันเข้าพรรษา และจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ทำให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ($\overline{X} = 4.44$)

2.5) ด้านการประเมินผลทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน พบว่า เรื่อง บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก อยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 4.16$) ซึ่งสอดคล้องกับ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง เช่น ไม่เล่นเกมส์ตลอดเวลา มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน มีองค์ความรู้และเกิดนวัตกรมการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่เผยแพร่ได้ ($\overline{X} = 4.32$)

3. ผลการเปรียบเทียบ บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก ดังนี้ 1.) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ เรื่อง บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ณ ระดับ 0.05 ซึ่งปฏิเสธและไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ เรื่อง บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม พบว่านักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ณ ระดับ 0.05 ซึ่งปฏิเสธและไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านกิจกรรมในโรงเรียนที่จัดทำขึ้นในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และด้านการประเมินผลทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ที่มีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ 0.022* และ 0.002* ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ เรื่อง บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม พบว่านักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ณ ระดับ 0.05 ซึ่งปฏิเสธและไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ที่มีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ 0.0022*, 0.012*, 0.002*, 0.000* และ 0.000* ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ข้อเสนอแนวทาง เรื่อง บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมการเรียนการสอนนักเรียน พบว่า ควรให้ครูและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีของโรงเรียนจะมีส่วนในการเสริมสร้างความคิด จิตใจ และคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ อันพึงประสงค์ได้ โรงเรียนที่สะอาด ร่มรื่น เรียบง่าย สงบ แจ่มใส สดชื่น มีชีวิตชีวา วัสดุอาคารสถานที่ที่ได้รับการดูแลมีความเป็นปัจจุบันพร้อมที่จะให้ครูและนักเรียนได้ใช้ตลอดเวลาย่อมจะทำให้ครูและนักเรียนได้รับอิทธิพลทำให้เป็นคนละเอียดอ่อน จิตใจแจ่มใส รักสวยรักงาม รักความสะอาด รักความสงบ เรียบง่าย ทำให้เข้าใจตนเอง และผู้อื่นไปด้วย ดังนั้นทุกคนในโรงเรียนควรมีส่วนช่วยกันรับผิดชอบ ช่วยกันดูแลเพื่อความสุขของนักเรียน เกิดความผ่อนคลาย และพร้อมที่จะเรียนรู้ 2) ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม พบว่า ควรจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีของโรงเรียนจะมีส่วนในการเสริมสร้างความคิด จิตใจ และคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ อันพึงประสงค์ได้ โรงเรียนที่สะอาด ร่มรื่น เรียบง่าย สงบ แจ่มใส สดชื่น มีชีวิตชีวา วัสดุอาคารสถานที่ที่ได้รับการดูแลมีความเป็นปัจจุบันพร้อมที่จะให้ครูและนักเรียนได้ใช้ตลอดเวลาย่อมจะทำให้ครูและนักเรียนได้รับอิทธิพลทำให้เป็นคนละเอียดอ่อน จิตใจแจ่มใส รักสวยรักงาม รักความสะอาด รักความสงบ เรียบง่าย ทำให้เข้าใจตนเอง และผู้อื่นไปด้วย ดังนั้นทุกคนในโรงเรียน

ควรมีส่วนช่วยกันรับผิดชอบ ช่วยกันดูแลเพื่อความสุขของนักเรียน เกิดความผ่อนคลาย และพร้อมที่จะเรียนรู้ 3) ด้านกิจกรรมในโรงเรียนที่จัดทำขึ้นในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม พบว่า การจัดกิจกรรมในโรงเรียนนั้นต้องเน้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ สามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ โดยการสอดแทรกในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนานักเรียนเพราะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสามารถสร้างให้เกิดได้โดยผ่านกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกัน การทำกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้นครูผู้สอนคงมิได้มีหน้าที่เพียงแต่สอนเนื้อหาในหนังสือให้จบเท่านั้น แต่ยังต้องช่วยกันคำนึงถึงการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนด้วยเพื่อสรรค์สร้างให้นักเรียนเป็นคนที่มีความรู้ คู่คุณธรรมนำชีวิตไปสู่ความสุข และแบบอย่างที่ดีสามารถช่วยให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ดีได้ 4) ด้านการวัดประเมินผลทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนนั้น พบว่า ครูผู้สอนควรมีการวัดผลและประเมินผลด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยการให้คะแนนจากงานที่นักเรียนปฏิบัติ ในการให้นักเรียนปฏิบัติงานแต่ละครั้งครูต้องกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนผ่านให้กับนักเรียน เมื่อนักเรียนทำผลงานถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ผ่านครูควรมอบของขวัญและประกาศ ยกย่องเชิดชูเกียรติ เพื่อเป็นของขวัญและกาลังใจ และสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนคนอื่น การวัดผลและประเมินผลการเรียนเพื่อสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมควรใช้วิธีสังเกตและบันทึกพฤติกรรมระหว่างปฏิบัติงาน ในขณะที่ปฏิบัติงานทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม ครูผู้สอนบันทึกพฤติกรรมเป็นรายบุคคลและนำไปส่งเสริมแก้ไขพฤติกรรมของแต่ละคนให้ได้ผลดีที่สุด ครูผู้สอนควรแจ้งผลการวัดผลและประเมินผลด้านคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนทราบทุกครั้งที่ทำการวัดผลและประเมินผล เพื่อนักเรียนจะได้นำไปพัฒนาปรับปรุงให้ได้ตามคุณลักษณะที่โรงเรียนเน้นต่อไป

แนวทางบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก พบว่า ครูผู้สอนมีจัดการเรียนการสอนศีลธรรมจริยธรรม รวมไปถึงการบูรณาการนำคุณธรรมจริยธรรมมาปรับใช้กับแผนการจัดการเรียนรู้ของทุกกลุ่มสาระ ให้เหมาะสมกับนักเรียน และนักเรียนได้เกิดความการเรียนรู้ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน และจากการใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการสนุกไม่เบื่อหน่ายเกี่ยวกับการเรียนรู้และนำไปใช้ได้จริงและยังสามารถกระตุ้นนักเรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การวัดและการประเมินผลมีความยุติธรรมเที่ยงตรง โดยการประเมินผลตามสภาพความเป็นจริงที่มีความสอดคล้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้วย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก ซึ่งอภิปรายตามลำดับได้ดังนี้ ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการมีบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ทุกด้านในระดับมาก โดยเห็นว่าการมีส่วนร่วมของพระสอนศีลธรรมในการจัดการ

เรียนการสอนในโรงเรียน ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมการเรียนการสอนนักเรียน พบว่า ควรให้ครูและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีของโรงเรียนจะมีส่วนในการเสริมสร้างความคิด จิตใจ และคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ อันพึงประสงค์ได้ โรงเรียนที่สะอาด ร่มรื่น เรียบง่าย สงบ แจ่มใส สดชื่น มีชีวิตชีวา วัสดุอาคารสถานที่ที่ได้รับการดูแลมีความเป็นปัจจุบันพร้อมที่จะให้ครูและนักเรียนได้ใช้ตลอดเวลา ย่อมจะทำให้ครูและนักเรียนได้รับอิทธิพลทำให้เป็นคนละเอียดอ่อน จิตใจแจ่มใส รักสวยรักงาม รักความสะอาด รักความสงบ เรียบง่าย ทำให้เข้าใจตนเอง และผู้อื่นไปด้วย ดังนั้นทุกคนในโรงเรียนควรมีส่วนช่วยกันรับผิดชอบ ช่วยกันดูแลเพื่อความสุขของนักเรียน เกิดความผ่อนคลาย และพร้อมที่จะเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) กล่าวไว้ว่า พระสงฆ์ในปัจจุบัน ควรมีวิธีการสอนของพระพุทธเจ้ามาใช้ ลักษณะการสอนของพระพุทธเจ้า กลวิธีประกอบการสอน การยกอุทธาหรณ์ การเล่านิทานประกอบการสอน และการยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย ช่วยให้เข้าใจได้ง่ายและชัดเจน ช่วยให้จำแม่นยำและเห็นจริง และเกิดความเพลิดเพลิน ทำให้การสอนมีรส ยิ่งขึ้น ครูพระเป็นผู้มีสติปัญญาสามารถอย่างดีเยี่ยม ที่ได้มีการนำเอาเทคนิคต่างๆ ในโลกของเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ก้าวหน้าในยุคโลกาภิวัตน์นี้พร้อมทั้งสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเราครูพระสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพเป็นการทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ ประยุกต์สร้างสรรค์ (โยนิโสมนสิการ) พร้อมทั้งมีความสนใจกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าหาสิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลาด้วย (ปรโตโฆสะ) สอดคล้องกับที่ พระพุทธพจน์ตอนหนึ่งว่า “ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงหยิบใบประดู่ลาย 2-3 ใบ ขึ้นมาแล้วรับสั่งเรียกภิกษุทั้งหลายมาตรัสว่า ภิกษุ ทั้งหลาย เธอทั้งหลายจะเข้าใจความหมายนั้นว่าอย่างไร ใบประดู่ลาย 2-3ใบที่เราหยิบมากับใบไม้ที่มีอยู่บนต้นอย่างไหนมากกว่ากัน ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า ใบไม้ที่อยู่บนต้นไม้นั้นแหละมากกว่าใบประดู่ลาย 2-3 ใบที่ พระองค์ทรงหยิบขึ้นมาเพียงเล็กน้อย พระพุทธเจ้าข้า พระองค์ทรงตรัสตอบว่า ภิกษุทั้งหลายสิ่งที่เรารู้แล้วแต่มิได้บอกเธอทั้งหลายก็มีมากเหมือนกัน เพราะเหตุไรเราจึงมิได้บอก เพราะสิ่งนี้ไม่มีประโยชน์ไม่ใช่จุดเริ่มต้นแห่งพรหมจรรย์ ไม่เป็นไปเพื่อความเบื่อหน่าย ไม่เป็นไปเพื่อความคลายกำหนัด ไม่เป็นไปเพื่อความดับทุกข์ไม่เป็นไปเพื่อความสงบระงับไม่เป็นไปเพื่อตรัสรู้ ไม่เป็นไปเพื่อนิพพาน” นอกเหนือจากนี้ การสร้างบรรยากาศให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในเนื้อหาหรือสิ่งใหม่ๆสร้างบรรยากาศให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียน สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้มีความสนุกสนานมีชีวิตชีวา ยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจตามจุดประสงค์ ครูพระสอนศีลธรรมมีบทบาทการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เช่นนี้แสดงให้เห็นว่าครูพระที่เข้ามาสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนนั้น มีความเข้าใจและรู้ถึงปัญหาของนักเรียนในหมู่วัยรุ่นเป็นอย่างดี จึงได้มีการสอดแทรกสิ่งใหม่ๆ ตลอดจนการให้คำปรึกษาหรือแก้ไขปัญหาต่างๆทั้งทางธรรมและทางโลกแก่นักเรียนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับที่ ไพรัตน์ เดชะรินทร์ กล่าวไว้ว่าในสมัยก่อนวัดนอกจากทำหน้าที่ทางศาสนาแล้วยังทำหน้าที่เป็นโรงเรียนของชุมชน พระท่านเป็นครูสอนอย่างดี เอาใจใส่เป็นพิเศษยิ่งกว่าครูอาชีพในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะท่านเป็นคนในหมู่บ้านเกิดและโตขึ้นมาในสิ่งแวดล้อมเดียวกับนักเรียนเข้าใจปัญหาของชุมชน มีความผูกพันกับชุมชนอย่างลึกซึ้งจนแยกไม่

ออก ในบางแห่งจะเห็นว่าพระสงฆ์ท่านยังทำหน้าที่เป็นนายแพทย์หรือจิตแพทย์อย่างดีที่ สามารถรักษาโรคภัยไข้เจ็บของชาวบ้านให้หายได้เชื่อว่าโรคนั้นจะหายหากหลวงพ่อได้ใช้เวทมนต์ หรือพรมน้ำมนต์ ซึ่งเป็นวิธีการรักษาด้านจิตใจขณะเดียวกัน ครูพระได้จัดทำแบบทดสอบ เพื่อเป็นการฝึกหัดและทบทวนบทเรียนให้ เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของนักเรียนเป็นระยะ มีการประเมินผลก่อนเรียน เพื่อ ทดสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียน การวัดและการประเมินผลนั้นสามารถให้นักเรียนนำไปประยุกต์ใช้ ได้ในชีวิตประจำวัน รูปแบบการประเมินความรู้ทางด้านการปฏิบัตินั้นมีความเหมาะสม ครูพระสอน ศีลธรรมมีบทบาทการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เช่นนี้แสดงให้เห็นว่าครูพระได้มีการนำเอากระบวนการ ประมวลผลตามหลักสูตรไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา มาใช้ประเมินนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมี ความพร้อมที่จะตั้งใจที่จะเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ทั้งกาย วาจา และใจ สอดคล้องกับที่ กรมวิชาการ กล่าวไว้ว่า วิธีการวัดผลและประเมินผลจุดประสงค์การเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาจะต้อง วัดผลด้วยระบบศีล สมาธิ และปัญญา เพื่อให้ครอบคลุมความประพฤติทุกด้าน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1.ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ครูควรจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนโดยการอภิปรายและให้นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและเนื้อหาที่สอนสามารถเปรียบเทียบอุปมา-อุปมัย เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมได้ดีและชัดเจนยิ่งขึ้น

1.2 ครูควรสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมนอกห้องเรียนโดยการพานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมแก่นักเรียน

1.3 ควรมีการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และการประเมินผลทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนให้มากขึ้น

1.4 ควรมีการใช้พุทธสุภาษิต คำคม คำกลอนที่มีเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมการเรียนการสอนแก่นักเรียน และมีวิธีการถ่ายทอด/นำเสนอ

1.5 ควรมีป้ายแสดงรายชื่อนักเรียนที่มีจริยธรรมดีเด่นของโรงเรียน และมีข้อเขียนพุทธสุภาษิต คติพจน์สอนใจคติไว้ตามที่ต่าง ๆ ในบริเวณโรงเรียน

1.6 ควรมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเคารพธงชาติสวดมนต์และกล่าวคำปฏิญาณเป็นประจำ และให้ความสำคัญกับกิจกรรมสามัคคีในหมู่คณะ เช่น มีการบรรพชาภาคฤดูร้อน หรือการบวชเนกขัมมะบารมี (บวชชีพราหมณ์) เป็นต้น

1.7 ควรมีการใช้วิธีการประเมินผลทางจริยธรรมอย่างหลากหลาย และมีการติดตามการประเมินผลการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน และเสนอผลการประเมินให้นักเรียนทุกคนทราบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของครูพระผู้สอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาผลสัมฤทธิ์ ความพึงพอใจของนักเรียนในเรื่องบทบาทพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ของนักเรียนในรายวิชาต่างๆ ต่อไป

2.3 ควรสอบถาม สัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียนด้วยในการจัดการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำผลที่ได้มาช่วยพัฒนาครูผู้สอนต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา,* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2545). *การศึกษาเพื่อสันติสุขของสังคมไทย,* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ หจก.สามลดา.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2543). *พุทธวิธีในการสอน*, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เสมาธรรม.

ไพรัตน์ เตชรินทร์. (2528). *พระกับการพัฒนาชุมชน*, กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนา พานิช.

ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ

21st Century School Administrators Skills Affecting the Learning Organization's Success Of schools under Bangkok North Krungthon Group

สุระ สอนสะอาด[1] สุทธิพงศ์ บุญผดุง[2]
Sura Sonsaard, Suthipong Boonphadung

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้เป็นบทความวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ 2) เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ 3) เพื่อศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผู้ให้ข้อมูลประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน 322 คน คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงแบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธีแบบขั้นตอน stepwise ผลการวิจัยพบว่า ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 และความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 สรุปผลการวิเคราะห์ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ พบว่า ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการทำงานเป็นทีมส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถทำนายความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ได้ร้อยละ 4.4

Received: 2022-10-17 **Revised:** 2022-11-29 **Accepted:** 2022-12-01

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Education students Education Administration Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: ahugos@hotmail.com

[2] สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Education Administration Suan Sunandha Rajabhat University

คำสำคัญ (Keywords): ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21; องค์การแห่งการเรียนรู้; กรุงเทพมหานคร

Abstract

This article was quantitative research article aimed 1) to study the skill level of school administrators in the 21st century of schools affiliated with Bangkok Metropolis. Krungthon Nuea Group. 2) To study the success level of learning organization of schools affiliated with Bangkok Metropolis. 3) To study the skills of school administrators in the 21st century that affect the success of the learning organization of schools affiliated with Bangkok Metropolis. North Krungthon Group Data were collected using questionnaires, consisting of School administrators and 322 teachers were questionnaires, data analysis. by determining the frequency, percentage, mean, and standard deviation. and multiple regression analysis using a stepwise method. The results revealed that 21st Century School Administrator Skills of Schools Affiliated with Bangkok Metropolis North Krungthon Group Overall, it is at a high level. The mean was 3.79 and the learning organization achievement of the Bangkok schools. North Krungthon Group There are factors involved in success. Overall, it is at a high level. has an average of 4.46 Conclusion of the analysis of 21st century school administrator skills affecting learning organization success of Bangkok schools The North Krungthon Group found that the skills of school administrators in the 21st century on teamwork skills affect the learning organization success of schools under the Bangkok Metropolitan Administration. North Krungthon Group The statistical significance at the .05 level was able to predict the success of the learning organization of schools under the Bangkok Metropolitan Administration. North Krungthon Group got 4.4%

Keyword: 21st Century Educational Administrator Skills; Learning Organization; Bangkok

บทนำ (Introduction)

สังคมในปัจจุบันมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการเมืองการปกครองโดยเฉพาะด้านการศึกษาซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถและผลักดันให้สังคมและประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 ที่มุ่งเตรียมความพร้อมคนสังคมและระบบเศรษฐกิจของประเทศเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบพร้อม

เผชิญความเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ จากนโยบายดังกล่าวส่งผลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2559) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยให้ก้าวทันโลกในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้ 1) ปฏิรูปครู อาจารย์และผู้บริหารการศึกษา 2) ปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอนและการประเมินผล 3) ปฏิรูประบบการบริหารและการแก้ไขปัญหา ดังนั้นสถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งในการบริหารสถานศึกษา เพราะการศึกษาเป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนและหนทางไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ และทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเองคิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรและนอกองค์กร ให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งผลลัพธ์ ใส่ใจในเรื่องของศาสตร์ทางการสอนที่เหมาะสม และต้องเข้ามารับบทบาทในการเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครู ปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ให้กับครูผู้สอน ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะทัดเทียมเป็นที่ยอมรับของชาติอื่น และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (สมหมาย อ่ำดอนกลอย, 2556)

ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างมาก เพราะการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจในหลักการบริหารหรือการจัดการตลอดจนมีทักษะในการบริหาร ซึ่ง ชัยยนต์ เพาพาน (อ้างถึงใน มณฑาทิพย์ นามนุ, 2561) กล่าวถึง ทักษะยุคใหม่เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำของสถานศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา และการบริหารตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ จะเห็นว่าบทบาทภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษามีมากมาย ดังนั้น ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง “มองกว้าง คิดไกล ใฝ่สูง มุ่งความสำเร็จ” การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะบริหารงานให้มีคุณภาพ สิ่งสำคัญที่สุด คือ ตัวผู้บริหารต้องมีคุณภาพ ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเอง มีความเป็นผู้นำต้องนำความเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการใช้ทักษะการบริหารได้เป็นอย่างดี ซึ่งทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษานี้ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคนจะมีและใช้ไม่เท่ากัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคน ที่จะแสวงหาให้ได้มาซึ่งความรู้ความสามารถ และทักษะเพื่อทำให้สามารถบริหารงานอย่างผู้บริหารมืออาชีพได้ ด้วยเหตุนี้จะเห็น

ว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ต้องนำทักษะต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและมุ่งประสิทธิผล ปัญหาที่เกิดจากระบบการปฏิรูปการศึกษา การกระจายอำนาจ ปัญหาการขาดเทคนิคและวิธีการในการบริหารงาน ปัญหาดังกล่าวมาจากสาเหตุที่สำคัญ คือ ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการบริหารต่อไป (อรอุมา ดวงจันทร์, 2558)

องค์การแห่งการเรียนรู้เป็นการพัฒนารูปแบบหนึ่งที่ต้องการให้องค์กรก้าวไปสู่ความสำเร็จได้ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของภาคราชการ รัฐวิสาหกิจ และธุรกิจเอกชนสามารถจะประยุกต์ใช้ร่วมกับระบบการพัฒนาองค์กรรูปแบบอื่น ๆ เพราะมีลักษณะเป็นการพัฒนาองค์กรให้เพียบพร้อมไปด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และให้บรรลุผลสำเร็จในระบบการบริหารเชิงคุณภาพ ซึ่งแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นแนวคิดของการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืนโดยการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในองค์กรเพื่อให้บุคลากรได้มีการพัฒนาตนอย่างต่อเนื่องและใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ (ยุรพร ศุทธรัตน์, 2552) สอดคล้องกับแนวโน้มของโลกในอนาคตที่ให้ความสำคัญกับการใช้ความรู้และข้อมูลข่าวสาร องค์กรใดก็ตามต้องการอยู่รอดในสังคม ย่อมปฏิเสธไม่ได้ที่จะสร้างองค์กรที่เอื้อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถของตนเองและสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทุกระดับในองค์กร โดยพนักงานได้นำสิ่งที่องค์กรสนับสนุนด้านการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนา การทำงานเชื่อมโยงรูปแบบของการทำงานเป็นทีม สร้างกระบวนการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจเตรียมรับ การเปลี่ยนแปลง เปิดโอกาสให้ทีมร่วมมือกันทำงานและมีการใช้อำนาจในการตัดสินใจ เพื่อส่งเสริมบรรยากาศของการคิดริเริ่มและสร้างนวัตกรรม ซึ่งจะทำให้องค์กรเข้มแข็งและพร้อมเผชิญกับสภาวะการแข่งขัน ดังนั้น องค์การทางการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของประเทศชาติอย่างยิ่ง โดยโรงเรียนเป็นองค์การให้บริการที่ผูกพันกับเรื่องของการสอนและการเรียนรู้เป็นหลัก เป้าหมายสุดท้ายของโรงเรียนก็คือการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้นในบรรดาองค์การประเภทต่าง ๆ เหล่านั้น โรงเรียนจึงควรเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์การประเภทใด ๆ (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2548)

ด้วยสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษา โดยจะต้องปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นผู้นำและเป็นผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีความสามารถที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียนการสอน และการเรียนรู้ รวมทั้งประสานสัมพันธ์ ระดมและจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพในการบริหารการศึกษา และนอกเหนือจากหน้าที่ดังกล่าวแล้วผู้บริหารสถานศึกษายังเป็นจุดเชื่อมของนโยบายกับการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจะต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะตามหลักเกณฑ์ มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์ เพื่อการบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาภายใต้รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ในยุคของการบริหารจัดการศึกษาไทย 4.0 (สุวิมล มธุรส, กิตติ รัตนราษี และอนันต์ อุปสอด, 2562)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น อาจจะมีปัญหาสำหรับผู้บริหารที่ยังไม่สามารถปรับตัวเข้ากับยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ขาดทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในการ บริหาร

สถานศึกษา จึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อหน่วยงานให้มีมาตรฐานสูงขึ้นและมีประสิทธิผล หรือความสำเร็จ ดังนั้นจึงสนใจศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะผู้บริหารและเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนงานตลอดจนพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ
2. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ
3. เพื่อศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยเชิงประมาณ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ปีการศึกษา 2563 จากสถานศึกษาทั้งหมด 91 โรงเรียน เป็นสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก 68 แห่ง จำนวนประชากร 898 คน สถานศึกษาขนาดกลาง 15 แห่ง จำนวนประชากร 464 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่ 8 แห่ง จำนวนประชากร 529 คน รวมประชากรทั้งหมด 1,891 คน (สำนักการศึกษา, 2564)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน จากนั้นทำการเทียบสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียนแล้วทำการสุ่มอย่างง่าย จึงทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง 322 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดสร้างขึ้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ โดยมีการทดสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (index of item-objective congruency-IOC) พบว่า มีข้อคำถามที่มีค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหามากกว่าหรือเท่ากับ .50 จำนวน 113 ข้อ นั้นหมายความว่า ข้อคำถามเหล่านี้สอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถนำทดลองใช้

(Tryout) กับโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างได้ และการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's coefficient of alpha -α) มีค่าเท่ากับ 0.869

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตาม 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตทั้ง 8 สำนักงานเขต ได้แก่ เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางกอกใหญ่ เขตบางกอกน้อย เขตตลิ่งชัน เขตบางพลัด เขตจอมทอง เขตทวีวัฒนา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ส่งเครื่องมือพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการรวบรวมเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ไปยังสำนักงานเขตทั้ง 8 สำนักงานเขตที่อยู่ในกลุ่มกรุงธนเหนือ จำนวน 31 โรงเรียน ทางไปรษณีย์พร้อมซองเปล่า จ่าหน้าซองถึงผู้วิจัย ติดตราไปรษณีย์อากรเพื่อสะดวกในการส่งคืน

3. รวบรวมข้อมูลที่ได้รับคืนจากการแจกแบบสอบถามไปแล้ว เพื่อนำมาตรวจความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ โดยภาพรวมและรายด้าน

ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	N = 322		ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
	$\bar{X}$	*SD*		
1. ทักษะการสื่อสาร	4.74	0.90	มากที่สุด	1
2. ทักษะความคิดสร้างสรรค์	3.24	0.08	ปานกลาง	5
3. ทักษะวิสัยทัศน์	3.74	0.09	มาก	4
4. ทักษะการแก้ปัญหา	3.93	0.21	มาก	3
5. ทักษะการทำงานเป็นทีม	4.20	1.06	มาก	2
6. ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและ	2.90	0.66	ปานกลาง	6
รวม	3.79	0.22	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 รองลงมาคือ ทักษะการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ทักษะการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ทักษะวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ทักษะความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90

2) ระดับความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ โดยภาพรวมและรายด้าน

ความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้	N = 400		ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
	$\bar{x}$	*SD*		
1. ปัจจัยภาวะผู้นำ	4.52	.45	มากที่สุด	2
2. ปัจจัยการบริหาร	4.79	.39	มากที่สุด	1
3. ปัจจัยบรรยากาศองค์การ	3.70	.97	มาก	5
4. ปัจจัยเทคโนโลยี	4.31	.29	มาก	3
5. ปัจจัยการจัดการความรู้	4.28	.32	มาก	4
รวม	4.46	.19	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ มีปัจจัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ปัจจัยการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 รองลงมาคือ ปัจจัยภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 ปัจจัยเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ปัจจัยการจัด การความรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และปัจจัยบรรยากาศองค์การ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70

3) ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ

แหล่งความแปรปรวน	*SS*	*df*	*MS*	*F*	*P*
จากการถดถอย	.491	1	.491	14.848	.000*
จากแหล่งอื่น ๆ	10.572	320	.033		
รวม	11.062	321			

**p<.05*

จากตารางที่ 3 พบว่า การวิเคราะห์ความแปรปรวนของทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณต่อไป

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ

ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	*B*	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยคะแนนมาตรฐาน(β)	*t*	*P*
ค่าคงที่ (constant)	4.616	-	111.02*	.000
ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม	0.037	0.211	3.853*	.000

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ = .211
ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ = .044
ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่า = .182
ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนับสำคัญจากการแจกแจงแบบที = 14.848
ค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนในการทดสอบสมมติฐาน = .000

**p<.05*

จากตารางที่ 4 พบว่าทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการทำงานเป็นทีมส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ การพยากรณ์เท่ากับ .044 แสดงว่า สามารถทำนายความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ได้ร้อยละ 4.4

สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้
ความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ = 4.616 + .037(ทักษะการทำงานเป็นทีม)
สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้
ความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ = .211(ทักษะการทำงานเป็นทีม)

ส่วนด้านทักษะการสื่อสาร ด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์ ด้านทักษะวิสัยทัศน์ ด้านทักษะการแก้ปัญหา และด้านทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไม่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. จากการศึกษาระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรดาว สนองผัน (2557) ที่ศึกษาทักษะของผู้บริหารและเสนอแนวการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดร เขต 3 มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิตา เพลินจิต (2558) ที่ศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ พลประเสริฐ (2559) ที่ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์และสังคมรอบตัว โดยจะต้องมีฝึกทักษะการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน ทั้งนี้จะต้องมีองค์ประกอบจากหลายส่วนที่ใช้ในการจัดการและบริหารสถานศึกษา ซึ่งในศตวรรษที่ 21 จึงถือได้ว่าทักษะผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ดังที่ โรเธอร์แฮม และวิลลิงแฮม (Rotherham, A. & Willingham, D., 2009) กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพโดยให้ผู้เรียนมี ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และสมรรถนะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพราะฉะนั้น จากความสำคัญของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวข้างต้น องค์ประกอบสำคัญที่สร้างความสำเร็จในการจัดการศึกษา คือ ทักษะผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเกิดจากการนำความรู้ ความชำนาญ มาดำเนินการจนเกิดประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อหน่วยงาน ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและต่อผลงานอันเป็นส่วนรวม คุณภาพและบทบาทของผู้บริหารมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับคุณภาพสถานศึกษา รวมทั้ง มีผลสะท้อนต่อผลงานและวิธีปฏิบัติงานของสถานศึกษาแต่ละแห่งเป็นอย่างยิ่ง ในการบริหารงานที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถ จำเป็นต้องมีทักษะการสื่อสาร ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะ

วิสัยทัศน์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งจะทำให้การบริหารสถานศึกษาประสบผลสำเร็จไปได้ด้วยดี ซึ่ง สุดา สุวรรณาภิรมย์และคณะ (2550) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการทำให้องค์กรมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ ทักษะของผู้นำ ผู้นำจะสามารถโน้มน้าวจูงใจผู้ใต้บังคับชาปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์เพิ่มระดับแรงจูงใจ และปัจจัยอีกประการหนึ่ง คือ การสร้างทีมงาน เพราะเป็นการรวมพลังในการพัฒนาแก้ปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนนำไปสู่การปรับปรุง พัฒนาการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้เกิดขึ้นภายในองค์กร

2. จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาระดับความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ พบว่า มีค่าเฉลี่ยปัจจัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมถวิล ศิลปะคนธรรพ์ (2556) ที่ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร พบว่า การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จขององค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ในครั้งนี้ พบว่า ด้านปัจจัยการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และอยู่ในอันดับที่ 1 สะท้อนให้เห็นว่า การที่สถานศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบการทำงานให้ประสบความสำเร็จในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ให้อยู่ในระดับมากนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมียุทธวิธีหรือกลยุทธ์ทางการบริหารงาน เพื่อให้งานทั้ง 4 ฝ่าย ซึ่งได้แก่ ฝ่ายบริหารงานบุคคล ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป และฝ่ายบริหารงานการเงินและงบประมาณ ดำเนินงานภายใต้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด สร้อยน้ำ (2547) ที่ศึกษาการพัฒนาตัวแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า การปฏิบัติด้านการบริหารเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีโอกาสได้นำความรู้ความสามารถ ไปใช้ ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่ สามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บุคลากรได้นำความรู้ความสามารถ หรือแนวความคิดใหม่ ๆ มาถ่ายทอด แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันจนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผ่านการใช้สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึง สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ทำงานเป็นทีม โดยใช้กระบวนการกลุ่มจนทำให้เกิดการสร้างความรู้ใหม่

3. จากการศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ผลการวิจัยพบว่า

ทักษะการทำงานเป็นทีมส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เพราะ การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งบุคลากรในสถานศึกษาจะต้องสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน วางแผนและรับผิดชอบงานร่วมกัน มีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน สามารถเป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตามเปิดใจยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ร่วมรับผิดชอบที่จะทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยเห็นคุณค่าของผู้ร่วมงานที่ทำงานตามถนัด ผ่านการได้รับการสนับสนุน อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาและร่วมกันแก้ปัญหาอย่างเต็มศักยภาพจนบรรลุเป้าหมายสู่ความสำเร็จในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับคำกล่าวของ ทองทิพภา วิริยะพันธ์ (2551) ที่ว่า ความสำเร็จขององค์การนั้นขึ้นอยู่กับการบริหารทีมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารทีมงานจึงมีความจำเป็นต้องเข้าใจกระบวนการในการบริหารทีมงาน ได้แก่ หลักในการทำงานเป็นทีม องค์ประกอบของทีมงาน การกำหนดวัตถุประสงค์ของทีมงาน ตลอดจนวิธีกระตุ้นหรือจูงใจให้เกิดการทำงานเป็นทีมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทีมงานได้ปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายขององค์กร สอดคล้องกับ พิมพ์ลภัส ถ้วยอิ่ม (2553) ที่กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรภายในองค์กรเป็นอย่างมาก ทำให้สมาชิกเกิดความสามัคคี มีการยอมรับซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์อันดีเพื่อช่วยลดความขัดแย้งในองค์กร ลดต้นทุนและเพิ่มสมรรถภาพในการทำงานมากขึ้น และชยพล บุตรศาสตร์ (2554) ที่กล่าวว่า มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาและการสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีต่อองค์กร รวมถึง เทพินทร์ จารุศุกร (2554) ได้กล่าวว่า การทำงานเป็นทีม มีความสำคัญมากในองค์กรไม่เพียงจะช่วยทำให้วัตถุประสงค์ขององค์กรบรรลุเป้าหมาย แต่ยังอิทธิพลต่อบรรยากาศการทำงานขององค์กรเพราะเป็นการดึงดูดความสามารถของแต่ละบุคคลที่มีอยู่ออกมาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และเตรียมพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

จากบริบทการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในกรุงเทพมหานคร โดยมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย ดูแลมาตรฐาน กำกับติดตามดูแลสนับสนุนทรัพยากร ซึ่งกรุงเทพมหานครได้ ดำเนินการจัดการศึกษาหลายระดับและหลายรูปแบบ จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมความพร้อมและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้ที่พร้อมบริการทางการศึกษา และผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่บริหารสถานศึกษาภายใต้นโยบายและการกำกับดูแลของ สำนักการศึกษา ในการบริหารจัดการระดับโรงเรียน ซึ่งกรุงเทพมหานครได้ริเริ่มดำเนินการให้โรงเรียน มีความสามารถในการบริหารจัดการด้วยตนเอง มีความคล่องตัวในการบริหารและจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างต่อเนื่อง จากความจำเป็นในเชิงนโยบายดังกล่าว จึงอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหาร

สถานศึกษาจะต้องมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม เพื่อให้บุคลากรโดยเฉพาะครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการคิดวางแผนการทำงาน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งจะเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มศักยภาพ รวมถึง สำนักการศึกษาได้มีเวทีที่เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลงานวิชาการทั้งในสถานศึกษาในรูปแบบของกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้และนอกสถานศึกษาในรูปแบบของกิจกรรมงานวิชาการระหว่างกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน จากสาเหตุดังกล่าว ทักษะการทำงานเป็นทีมจึงเป็นทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงธนเหนือ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ในขณะที่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะวิสัยทัศน์ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไม่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ใช้การสื่อสารทางเดียวผ่านช่องทางไลน์เป็นหลัก และส่งต่อข้อมูลที่ได้รับจากต้นสังกัดหรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องโดยไม่มีการปรับข้อมูลหรือนำเสนอให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและนำไปปฏิบัติ ในขณะเดียวกันบุคลากรในสถานศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้เช่นเดียวกันและสามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอย่างถ่องแท้ด้วยตนเองจนสามารถนำไปปฏิบัติได้เป็นอย่างดี ซึ่ง ทัศนีย์ กระต่ายอินทร์ (2546) ได้กล่าวว่า การสื่อสารจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการจัดสาร คือ รูปแบบวิธีการในการนำรหัสสารมาเรียบเรียงเพื่อให้ได้ใจความตามเนื้อหาที่ต้องการ สารที่ได้รับการจัดอย่างดีทั้งในด้านการเรียบเรียง การลำดับความยากง่าย ตลอดจนรูปแบบและการใช้ภาษาที่ดี จะทำให้สารมีคุณสมบัติในการสื่อสารได้ดี เช่น การจัดสาร เพื่อโน้มน้าวใจในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การเขียนคำขวัญต้องใช้ภาษาที่เลือกสรรอย่างประณีตเพื่อดึงดูดความสนใจให้จดจำและเกิดการปฏิบัติตามที่ ต้องการนอกจากนี้ บุคลิกลักษณะของผู้ส่งสารยังสัมพันธ์กับการจัดสารคนที่อารมณ์เย็นมักจะพูดจาด้วยวิธีการที่สุภาพ สุขุม เยือกเย็น ขณะที่คนอารมณ์ร้อน มักจะพูดรวบรัด เพื่อให้จบเร็ว ๆ เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าว ทักษะการสื่อสาร จึงไม่เป็นทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงธนเหนือ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร บริหารงานโดยปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน ตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดไว้ รวมถึง ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ข้อกำหนด กฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง อย่างเคร่งครัด ซึ่งทำให้การปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงสามารถค่อนข้างทำได้ยาก ในขณะเดียวกันจะต้องปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้ รวมถึง บรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมในบริบทในการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา อาจไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาความคิด

สร้างสรรค์ อีกทั้ง ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาในด้านอื่น ๆ หลายด้าน ดังที่ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551) กล่าวว่า การที่บุคคลจะมีความคิดสร้างสรรค์ได้นั้น จะต้องแสดงความสามารถในการจินตนาการและรวบรวมความรู้ความคิดเดิมอย่างหลากหลายและรวดเร็ว แล้วสร้างเป็นความรู้ ความคิดใหม่ของตนเอง สามารถคิดนอกกรอบได้ มีผลงานการคิด สามารถริเริ่มและสร้างสรรค์ผลงานหรือสิ่งใหม่ ๆ ได้ จากเหตุผลดังกล่าว ทักษะความคิดสร้างสรรค์ จึงไม่เป็นทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงธนเหนือ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดทิศทางการบริหารงานให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของต้นสังกัดเป็นหลัก โดยอาจจะยังไม่มีการกำหนดวิสัยทัศน์อื่นให้แตกต่างไปจากแนวนโยบายของต้นสังกัดอย่างชัดเจน รวมถึง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องกำหนดวิสัยทัศน์ที่สืบเนื่องมาจากวิสัยทัศน์ของสำนักงานเขต ฝ่ายการศึกษา สำนักการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้มีทิศทางการจัดการศึกษาและพัฒนานักเรียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมุ่งเน้นที่ปัจจุบันมากกว่าอนาคต ซึ่ง เจริญ สุขทรัพย์ (2553) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ เป็นการมองภาพอนาคตของผู้นำและสมาชิกในองค์กร และกำหนดจุดหมายปลายทางที่เชื่อมโยงกับภารกิจ ค่านิยม และความเชื่อเข้าด้วยกัน แล้วมุ่งสู่จุดหมายปลายทางที่ต้องการจุดหมายปลายทางที่ต้องการ จุดหมายปลายทางดังกล่าวต้องชัดเจน ท้าทาย มีพลังและมีความเป็นไปได้ องค์กรคือชีวิตในหนึ่งวันที่เราต้องใช้ชีวิตอยู่เกือบตลอดทั้งวันตลอดทั้งปี เกือบตลอดชีวิตของการทำงาน นั่นคือคุณภาพชีวิตและคุณภาพในอนาคต จากเหตุผลดังกล่าว ทักษะวิสัยทัศน์จึงไม่เป็นทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.4 ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มุ่งเน้นการปฏิบัติงานตามระเบียบแบบแผนตามหน่วยงานต้นสังกัด ที่ผ่านการทบทวนไตร่ตรองจนมีระบบและวิธีการปฏิบัติที่ชัดเจน เมื่อเกิดปัญหาหรือมีอุปสรรคในการปฏิบัติงานจะต้องรายงานต่อผู้บังคับบัญชาที่สูงขึ้นในลำดับถัดไป เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเลือกวิธีการหรือแนวทางการแก้ปัญหาตามลำดับขั้นการบังคับบัญชา สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2559) ที่กล่าวว่า ทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง บุคคลต้องมีความสามารถในการจำแนกแยกแยะความคิด และความรู้สึกใช้เหตุผลในการประเมินและตัดสินปัญหา มีความสามารถในการปฏิบัติตนให้ถูกต้องและเหมาะสมตามกาลเทศะและตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ทั้งแก่ตนเอง และผู้อื่น ตลอดจนสามารถยอมรับข้อที่ผิดพลาดหรือผลของการกระทำของตนเองอย่างมีสติ จากเหตุผลดังกล่าว ทักษะการแก้ปัญหา จึงไม่เป็นทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงธนเหนือ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.5 ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร แต่ยังเป็นการพัฒนาที่เกิดขึ้นเฉพาะระดับบุคคลมากกว่าระดับหน่วยงานหรือองค์การ นอกจากนี้ บุคลากรในสถานศึกษาโดยเฉพาะครูผู้สอนมีแรงขับที่จะต้องพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นเรื่องปัจเจกบุคคล จึงอาจเป็นไปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาจึงไม่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้อย่างชัดเจนเท่าที่ควร สอดคล้องกับ อาภากร ธาตุโลหะ (2547) ที่กล่าวว่า เทคโนโลยีมีความสำคัญอย่างมากในด้านการเรียนการสอน เนื่องจากปัจจุบันนี้สารสนเทศถูกเผยแพร่หลายรูปแบบ เช่น สื่อ สิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ วัสดุ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สามารถค้นหาได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว และมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ผู้เรียน และผู้สอนต้องเลือกสารสนเทศที่มีคุณค่าและตรงกับสาขาวิชาที่ต้องการให้มากที่สุดซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2552) ที่กล่าวว่า ควรส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร เพื่อการบริหารจัดการ การบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ของการบริหารจัดการศึกษา ในฐานะของการเป็นผู้ผลิตหรือพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ฐานข้อมูลต่าง ๆ โดยมีการนำเทคโนโลยีการศึกษามาใช้กับนักเรียนที่มีธรรมชาติการเรียนที่แตกต่างกัน ซึ่งการปฏิรูปการศึกษารอบที่สอง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สะท้อนเจตจำนงของวงการศึกษาไทยที่ต้องการปฏิรูประบบการศึกษา โดยยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิต การมีส่วนร่วมของสังคมในการจัดการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางการศึกษา จากเหตุผลดังกล่าว ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จึงไม่เป็นทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. จากการศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ พบว่า ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาบางโรงเรียนมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้อยู่ในระดับสูง อาทิเช่น การบริหารงานด้านต่าง ๆ ที่มีระบบแบบแผนการบริหารจัดการด้านบุคคล ผู้บริหารสามารถใช้บุคลากรได้ถูกต้องกับความสามารถและสมรรถนะของบุคลากร การจัดการด้านงบประมาณ สามารถจัดสรรงบประจำปีลงสู่การพัฒนาโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่องมีการพัฒนาทั้งด้านสถานที่ ครูผู้สอน สื่อและนวัตกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน การบริหารงานวิชาการ ที่มีครูที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการองค์ความรู้ ถ่ายทอด และจัดเก็บได้เป็นระบบมีระบบการประกันคุณภาพภายในใช้งานอย่างถูกต้อง จากที่กล่าวมา เป็นสาเหตุที่โรงเรียนต่าง ๆ มี

ความพร้อม บ่งบอกถึงทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยทักษะที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ทักษะการทำงานเป็นทีม ที่จะส่งผลให้องค์การแห่งการเรียนรู้ประสบความสำเร็จหรือไม่นั้นเอง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยที่พบว่า ทักษะการทำงานเป็นทีมเป็นทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม เพื่อช่วยให้เกิดความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้ ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายงานให้ตรงกับความถนัดของผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการทำงานอย่างเต็มที่เต็มความสามารถ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศการทำงานให้เป็นไปในลักษณะของการสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้ทุกคนมีอิสระที่จะแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นใน การทำงานร่วมกัน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ได้มีส่วนร่วมคิดร่วมวางแผนร่วมสร้างผลงานให้บรรลุเป้าหมาย ตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานนำไปสู่ความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีระบบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และสร้างผลตอบแทนที่ดี เพื่อให้เกิดความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความสำเร็จองค์การแห่งการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานเป็นทีมในองค์การแห่งการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2552). *แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย (ฉบับที่ 2).* ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พ.ศ. 2552–2556.

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 "จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

เจริญ สุขทรัพย์. (2553). *ความหมาย "วิสัยทัศน์"* สืบค้น กรกฎาคม 19, 2563, จาก http://personnel.obec.go.th/personnel/index.php?option=com_content&view=article&id=474:-qq

ชยพล บุตรศาสตร์. (2554). *การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2551). *การบริหารทีมงานและการแก้ปัญหา.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหธรรมิก.

ทัศนีย์ กระต่ายอินทร์. (2546). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร.* สืบค้น กรกฎาคม 18, 2563, จาก http://human.tru.ac.th/elearning/thai_for_com/lesson1/content14.html

เทพินทร์ จารุศุกร. (2554). *แนวทางและวิธีการในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนสารสาสน์วิเทศเชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). *การพัฒนาการคิด.* กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

พรทิพย์ พลประเสริฐ. (2559). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2.* รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ 1. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

พิมพ์ลภัส ถ้วยอิ่ม. (2553). *การทำงานเป็นทีมของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

แพรดาว สนองผัน. (2557). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2559). *การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 31).* วิทยาลัยครุศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

มณฑาทิพย์ นามนุ .(2561). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ยุรพร ศุทธรัตน์. (2552). *องค์การเพื่อการเรียนรู้.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2548). *การบริการสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้.* พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.

ศศิตา เพลินจิต. (2558). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1.* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

สมคิด สร้อยน้ำ. (2547). *การพัฒนาตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา.* วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมถวิล ศิลปะคนธรรพ์. (2556). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรสาคร* วิทยานิพนธ์ปริญญาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมหมาย อ่ำดอนกลอย. (2556). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.* 7(1), 1-7.

สำนักการศึกษา. (2564). *รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.* กรุงเทพฯ: ร้านพจน์กล่องกระดาษ.

สุดา สุวรรณาภิรมย์และคณะ. (2550). ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการทำงานเป็นทีมในองค์กร. *วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.* 26(1), 3 - 4.

สุวิมล มธุรส, กิตติ รัตนราษี และอนันต์ อุปสอด. (2562). การศึกษาไทย 4.0 ในบริบทของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง.* 8(2), 266-278.

อรอุมา ดวงจันทร์. (2558) *ทักษะการบริหารงานของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี.* วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement,* 30, 607-610.

Rotherham, A. & Willingham, D. (2009). *21st century skills: The challenges ahead*. Educational Leadership. 67(1). 16-21.

ส่วนประสมทางการตลาดและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร

Marketing Mix and Motivation Affecting the Purchase Intention of Generation Y Cannabis Beverages in Bangkok

สุรสิทธิ์ อุดมธนวงศ์[1] รัชพงศ์ ชิดประสงค์[2] พสชนันท์ บุญช่วย[3]

Surasit Udomthanavong, Ratchapong Chitprasong, Poschanan Boonchuay

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร 2. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานครและ 3. เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บรวมรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มกัญชากลุ่มเจเนอเรชั่นที่มีอายุ 25-43 ปี เคยซื้อและเคยบริโภคเครื่องดื่มกัญชา จำนวน 385 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two Stages Sampling) คือ การเลือกตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) และการเลือกตัวอย่างแบบสุ่มตามความสะดวก (Convenience Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอ้างอิงโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ด้านการซื้อเครื่องดื่มกัญชา ผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการซื้อเครื่องดื่มกัญชา มีความถี่ 1 ครั้ง ในระยะเวลา 3 เดือน เนื่องจากต้องการช่วยให้ร่างกายสดชื่นอารมณ์ดี โดยใช้บริการจากการสั่งผ่านร้านค้าออนไลน์ มีการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลผ่านเฟซบุ๊ค และมีการเลือกซื้อจากการ ดูจากอย.ข้างขวด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า แรงจูงใจด้านเหตุผล (β = 0.392) ส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา (β = 0.214) แรงจูงใจด้านอารมณ์ (β =

Received: 2022-09-24 **Revised:** 2022-11-26 **Accepted:** 2022-11-28

[1] คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น Faculty of Business Administration, Thai-Nichi Institute of Technology. Corresponding Author e-mail: surasit@tni.ac.th

[2] นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ Faculty of, Business Administration, Rajamangala University of Technology Rattanakosin.
e-mail: yellylee953@gmail.com

[3] คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Rattanakosin.
e-mail: poschanan.b@rmutr.ac.th

0.112) ส่วนประสมการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (β = 0.104) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05
คำสำคัญ (Keywords): ส่วนประสมทางการตลาด; แรงจูงใจ; ความตั้งใจซื้อ; เครื่องดื่มกัญชา

Abstract

The purpose of the research is 1) to study the buying behavior of cannabis beverages of Generation Y groups in Bangkok. 2) to study the importance of marketing mix and motivation affecting the purchase intention of Generation Y cannabis beverages in Bangkok. And 3) to study the marketing mix and motivation affecting the purchase intention of the Generation Y cannabis beverages in Bangkok. This was exploratory research and data were collected by a questionnaire with a sample of people who drink cannabis beverages, who are 25-43 years old, used to buy and used to consume cannabis beverages, 385 people from multistage sampling, is a sample random sampling and convenience sampling. Data were analyzed using descriptive statistics such as mean, standard deviation, and reference statistics by using Multiple Regression Analysis. An analysis of the respondents' general data revealed that, in terms of purchasing cannabis beverages, the respondents had a purchase behavior of cannabis beverages, with a frequency of 1 time in 3 months. Because they need something that keeps their body fresh and in a good mood, by using the service to order through online channels and study information from sources via Facebook and has purchased by checking the FDA mark on the side of the bottle. In the hypothesis testing, it was found that in terms of reason (β = 0.392), in terms of price (β = 0.214), in terms of emotion (β = 0.112), in terms of distribution channel (β = 0.104) There was a positive influence on the purchase intention of cannabis beverages in Bangkok with a statistical significance of 0.05
Keywords: Marketing mix; Motivation; Purchase Intention; Cannabis beverages.

บทนำ (Introduction)

กัญชา กัญชง เป็นพืชชนิดหนึ่งที่เคยถูกพิจารณาให้จัดอยู่ในหมวดหมู่ยาเสพติดให้โทษ เนื่องจากฤทธิ์ของกัญชา-กัญชงเป็นอันตรายต่อผู้เสพ ทำให้ผู้เสพเกิดอาการเลื่อนลอย ความคิดสับสน ประสาทหลอนจนควบคุมตนเองไม่ได้ ผู้เสพจึงมีอาการถูกกระตุ้นให้ช่างพูด แต่ในปัจจุบันได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกัญชา-กัญชงเพิ่มมากขึ้น และพบว่ากัญชา-กัญชงมีประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น ช่วยลดอาการคลื่นไส้อาเจียนในผู้ป่วยโรคมะเร็งที่ได้รับการรักษาด้วยเคมีบำบัด การช่วยลด

อาการปวดในผู้ป่วยโรคไขข้ออักเสบรุนแรง รักษาผู้ป่วยโรคทางระบบประสาทเช่น ผู้ป่วยโรคปลอกประสาทเสื่อมแข็งที่มีภาวะกล้ามเนื้อหดเกร็ง ผู้ป่วยที่มีอาการปวดเส้นประสาท พาร์กินสัน อัลไซเมอร์ เป็นต้น (กระทรวงสาธารณสุข, 2563) กัญชากลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่ได้รับความนิยมหลังจากที่มีการประกาศของกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ที่มีกัญชาปรุงผสมอยู่ให้เสพเพื่อการรักษาโรคหรือศึกษาวิจัยได้พ.ศ. 2564 สามารถนำมาปรุงในอาหารและเครื่องดื่ม แต่จะต้องคำนึงถึงการบริโภคอย่างเหมาะสมซึ่งการนำกัญชามาบริโภคที่อยู่ในรูปแบบอาหารและเครื่องดื่ม นั้นเป็นนวัตกรรมและสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยผู้ประกอบการต้องมีการศึกษาการนำมาใช้ให้เหมาะสมและปลอดภัย ซึ่งถือเป็นการสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้ผู้บริโภค การนำกัญชามาปรุงอาหารพบว่าส่วนใหญ่จะนำส่วนใบมาใช้ในการประกอบอาหารเป็นหลัก และผู้บริโภคควรบริโภคในปริมาณที่เพียงพอและเหมาะสม

ปัจจุบันการดื่มน้ำกัญชาสดได้รับความนิยมในคนบางกลุ่ม เพราะการบริโภคที่ง่ายและย่อยง่ายแม้จะไม่ได้รับความนิยมเท่ากับการสูบเพราะปัจจัยบางอย่าง เช่น งานวิจัยในเรื่องนี้ยังมีข้อจำกัดอยู่ในวงแคบ กฎหมายที่เคร่งครัดทำให้ยากที่จะเข้าถึงใบกัญชาสด แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าการดื่มน้ำกัญชาสดเป็นวิธีบริโภคที่ง่ายรวดเร็วมีราคาย่อมเยาและการทำน้ำกัญชาสดเองก็ไม่ได้เป็นเรื่องที่เกินความสามารถหากผู้ป่วย หรือบุคคลต้องการดูแลตัวเอง (สถาบันแคนน์เฮลท์, 2562)

การประเมินมูลค่าตลาดของอุตสาหกรรมกัญชา โดยจากการประมาณการณ์พื้นที่เพาะปลูกกัญชง-กัญชา ล่าสุด ณ เดือนเมษายน 2565 ไทย มีพื้นที่เพาะปลูกกว่า 7,500 ไร่ มีมูลค่าตลาดของอุตสาหกรรมตั้งแต่ต้นน้ำ ถึงผลิตภัณฑ์ปลายน้ำ รวมกว่า 28,000 ล้านบาท แบ่งเป็นผลิตภัณฑ์ต้นน้ำมูลค่า 9,615 ล้านบาท ช่อดอกแห้ง 8,123 ล้านบาท ใบแห้ง 1,128 ล้านบาท เมล็ด 140 ล้านบาท ส่วนอื่นๆ 224 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์กลางน้ำสารสกัดเข้มข้น 12,410 ล้านบาทน้ำมันกัญชา/น้ำมันกัญชง 1,383 ล้านบาท เส้นใยกัญชง 896 ล้านบาท ส่วนผลิตภัณฑ์ปลายน้ำยารักษาโรคและอาหารเสริมมีมูลค่า 1,500 ล้านบาท อาหารและเครื่องดื่ม 1,200 ล้านบาท เครื่องสำอางและผลิตภัณฑ์ และยังมีการคาดการณ์ว่ามูลค่าตลาดในช่วง 3 ปีข้างหน้า จะโตได้ 10-15% มีมูลค่าสูงถึง 42,800 ล้าน โดยผลิตภัณฑ์ปลายน้ำจะเติบโตเร่งกว่าปัจจุบัน โดยคาดว่าจะสร้างรายได้ให้เกษตรกรสูงถึง 800,000 บาทถึง 1.2 ล้านบาทต่อไร่ต่อปี หรือเฉลี่ย 1 ล้านบาทต่อไร่ต่อปี หากเทียบกับการปลูกข้าว เกษตรกรจะมีรายได้จะอยู่ที่ 10,000-15,000 บาทต่อปี (กรุงเทพธุรกิจ 2565)

Kotler & Keller (2013) กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) เป็นปัจจัยและเครื่องมือทางการตลาดที่กิจการสามารถควบคุมได้ ซึ่งกิจการสามารถผสมผสานเครื่องมือเหล่านี้ให้ตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้แก่กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย กิจการสามารถใช้ข้อมูลส่วนประสมทางการตลาดเพื่อให้มีอิทธิพลโน้มน้าวความต้องการของผู้บริโภคตามผลิตภัณฑ์ของกิจการนั้น ซึ่งส่วนประสมการตลาดแบ่งออกเป็นกลุ่มได้ 4 กลุ่ม ดังที่รู้จักกันว่าคือ "4Ps" อันได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) การจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการขาย (Promotion) นอกจากนี้ อาทิตยาพร ประสานพานิช (2562) กล่าวว่า ปัจจัยส่วนประสมทาง

การตลาดเป็นปัจจัยที่จะช่วยในการวิเคราะห์กลยุทธ์ทางการตลาด และมีบาทสำคัญในการส่งเสริมการตลาด การทำธุรกิจควรใช้ส่วนประสมทางการตลาดเป็นเครื่องพิจารณาการดำเนินธุรกิจ

สุชาดา สุขบำรุงศิลป์ (2553) กล่าวว่า แรงจูงใจ เป็นสิ่งที่มีอยู่ภายในตัวบุคคล ที่ทำให้แต่ละคนเกิดแงผลักดันในการที่จะทำให้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งจนเกิดผลสำเร็จ เพราะฉะนั้น แรงจูงใจจึงมีอิทธิพลที่จะกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาทางใดทางหนึ่งและปฏิบัติตามเพื่อให้ตนเองนั้นได้สิ่งที่คาดหวังหรือต้องการ

ความตั้งใจซื้อ คือการที่ผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะซื้อสินค้าหรือบริการ อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้บริโภคได้ทำการเลือกสินค้า การตัดสินใจขั้นสุดท้ายของการซื้อจะขึ้นอยู่กับความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค (Athapaththu & Kilathunga, 2018) นอกจากนี้ ความตั้งใจซื้อเป็นการบ่งบอกหรือการแสดงออกของผู้บริโภค ที่มีแนวโน้มที่จะทำการซื้อสินค้าเป็นการรับรู้ของผู้บริโภคต่อพฤติกรรมการซื้อทั้งในด้านความพร้อมของผู้บริโภค หรือเป็นการประเมินถึงความพึงพอใจต่อสินค้าและบริการเพื่อที่จะทำการตัดสินใจซื้อสินค้า (ทวีพร พนานิรามัย, 2557)

Generation Y หรือ Millennium เป็นกลุ่มที่นิยมเสพสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Line, YouTube เป็นต้น สินค้าและบริการที่เหมาะกับผู้บริโภคกลุ่มนี้จะต้องออกแบบมาในรูปแบบที่สะดวกสบาย ทันสมัย มีรสนิยม ต้องเป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และผู้บริโภคกลุ่มนี้ชอบสั่งซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ เลือกสินค้าที่ดีที่สุด หาข้อมูลก่อนตัดสินใจซื้อ และทำการเปรียบเทียบข้อมูลดังกล่าวเพื่อให้ตัวเลือกที่ตัวเองมั่นใจ จึงทำให้เกิดความตั้งใจซื้อสินค้าโดยผ่านคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออย่างมาก ดังนั้น การใช้วิธีการตลาดแบบ “ปากต่อปาก” (Word of mouth) มีแนวโน้มได้ผลจากการที่ผู้บริโภคกลุ่มนี้นิยมเสพสื่อออนไลน์ เป็นโอกาสที่แบรนด์ต่างๆจะใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำการตลาด เช่น แอปพลิเคชั่นที่สามารถใช้งานร่วมกับ บัตรสะสมแต้ม คูปอง และโปรโมชั่นอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งจะสร้างความประทับใจให้ลูกค้ากลุ่มนี้ได้ (Generation, 2022)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาเรื่อง ส่วนประสมทางการตลาดและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร ทำให้ทราบถึงส่วนประสมทางการตลาด แรงจูงใจ ความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชา และเพื่อผู้ประกอบการที่สนใจในเครื่องดื่มกัญชา สามารถนำงานวิจัยนี้ไปต่อยอดเพื่อวางแผนทางการตลาด ทั้งด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านแรงจูงใจ เพื่อให้เกิดความตั้งใจซื้อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1.เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร

2.เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร

3.เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานที่ 1 ส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลเชิงบวกในความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร

1.1 ส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลเชิงบวกในความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร

1.2 ส่วนประสมทางการตลาดด้านราคามีอิทธิพลเชิงบวกในความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร

1.3 ส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีอิทธิพลเชิงบวกในความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร

1.4 ส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดมีอิทธิพลเชิงบวกในความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 2 แรงจูงใจมีอิทธิพลเชิงบวกในความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร

2.1 แรงจูงใจด้านเหตุผลมีอิทธิพลเชิงบวกในความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร

2.2 แรงจูงใจด้านอารมณ์มีอิทธิพลเชิงบวกในความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการศึกษา โดยมีรายละเอียดในเรื่องของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริโภคกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 25-43 ปีเคยซื้อและเคยบริโภคเครื่องดื่มกัญชา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 385 คน โดยขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยใช้วิธีการคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 6 ข้อ ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องดื่มกัญชา จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 3 ส่วนประสมทางการตลาด ด้าน

ผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด จำนวน 18 ข้อ ส่วนที่ 4 แรงจูงใจ จำนวน 7 ข้อ และส่วนที่ 5 ความตั้งใจซื้อ จำนวน 4 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตราวัดแบบ Likert Scale 5 ระดับ จากมาตราวัดของ RensisLikert (Likert, Rensis, 1967) ซึ่งกำหนดไว้ 5 ระดับ ดังนี้ ระดับที่ 1 ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ระดับที่ 2 ระดับความคิดเห็นน้อย ระดับที่ 3 ระดับความคิดเห็นปานกลาง ระดับที่ 4 ระดับความคิดเห็นมาก และระดับที่ 5 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

การวัดความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลอง (Tryout) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคกลุ่มเจเนอเรชั่นวายที่มีอายุ 25-43 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 ชุด ตรวจสอบความเป็นปรนัย และความสมบูรณ์ของข้อคำถาม เพื่อวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Model) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการหาความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ของ Cronbach’s Alpha Coefficient Cronbach (1974) ซึ่งสามารถวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.784 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ของ Cronbach ดังนั้นแสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น และเชื่อถือได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริโภคที่มีอายุตั้งแต่ 25-43 ปี ที่เคยซื้อเครื่องดื่มกัญชาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Response Question) เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้บริโภคที่มีอายุตั้งแต่ 25-43 ปีที่เคยซื้อและเคยบริโภคเครื่องดื่มกัญชาในเขตกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องดื่มกัญชาของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามปลายปิด (Close-Ended Response Question) เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้บริโภคที่มีอายุตั้งแต่ 25-43 ปีที่เคยซื้อและเคยบริโภคเครื่องดื่มกัญชาในเขตกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 ส่วนประสมทางการตลาด แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด ใช้วิธีการให้คะแนนแบบลิเคอร์ด (Likert Scale) โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) โดยกำหนดค่าคะแนนความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 4 แรงจูงใจ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ และด้านเหตุผล ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด ใช้วิธีการให้คะแนนแบบลิเคอร์ด (Likert Scale) โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) โดยกำหนดค่าคะแนนความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 5 ความตั้งใจซื้อ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด ใช้วิธีการให้คะแนนแบบลิเคอร์ด (Likert Scale) โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) โดยกำหนดค่าคะแนนความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลที่ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้แบบสอบถาม ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลปัจจัยผู้ที่เคยซื้อเครื่องดื่มกัญชา ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการแปลความหมายของข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสรุปและอธิบายลักษณะของตัวแปร และ 3) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการนำวิธีทางสถิติมาใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) เพื่อหาความสัมพันธ์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS

ผลการวิจัย (Research Results)

1.จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคเครื่องดื่มกัญชาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 385 ตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 55.10 มีอายุ 30-35 ปี จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 50.40 มีระดับการศึกษาการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 64.70 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 37.90 มีรายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 53.20

2. ผลการวิเคราะห์ด้านพฤติกรรมพบว่า พฤติกรรมการซื้อเครื่องดื่มกัญชา มีความถี่ 1 ครั้ง ในระยะเวลา 3 เดือน เนื่องจากต้องการช่วยให้ร่างกายสดชื่นอารมณ์ดี โดยใช้บริการจากการสั่งผ่านร้านค้าออนไลน์ มีการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลผ่าน เฟซบุ๊ค และมีการเลือกซื้อจากการ ดูจากอย.ข้างขวด

3. ผลการทดสอบสมติฐาน จากผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเชิงพหุของตัวแปรส่วนประสมทางการตลาดและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสรุปสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเชิงพหุของตัวแปร ส่วนประสมทางการตลาดและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	SE_b	β		
(ค่าคงที่)	0.246	0.146		1.679	0.094**
X_1	-0.032	0.038	-0.031	-0.843	0.400
X_2	0.216	0.054	0.214	3.995	0.000**
X_3	0.108	0.056	0.104	1.932	0.050*
X_4	0.112	0.060	0.110	1.877	0.061

X_5	0.410	0.059	0.392	6.931	0.000**
X_6	0.116	0.052	0.112	2.214	0.027*
R = 0.819	R^2 =0.670	F = 128.160			

หมายเหตุ : ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. ส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่าส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ไม่ทำให้เกิดความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชา จากการศึกษาด้านพฤติกรรมด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว และในระยะเวลา 3 เดือนเคยซื้อเครื่องดื่มกัญชาเพียง 1 ครั้ง จึงไม่ให้ความสำคัญส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐณิชา ยะมุงคุณและ กตัญญู หิรัญญสมบูรณ์ (2565) ศึกษาเรื่องปัจจัยการตลาดในการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมกัญชาของผู้บริโภคในภาคกลาง พบว่า ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมากกับพฤติกรรมความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชา

2. ส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา ส่งผลให้เกิดความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชา เพราะการให้ความสำคัญกับเรื่องราคา ซึ่งทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจจึงทำให้เกิดความตั้งใจซื้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลชนก แก้วจินดาและคณะ (2564) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การตลาดที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ปลาร้าผง พบว่า ราคาเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นส่วนช่วยทำให้เกิดความตั้งใจซื้อสินค้า

3. ส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชา อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 แสดงให้เห็นว่าส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ส่งผลให้เกิดความตั้งใจซื้อ เพราะเครื่องดื่มกัญชามีช่องทางการสั่งซื้อผ่าน Online และยังสามารถซื้อเครื่องดื่มกัญชาตามร้านค้าทั่วไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ ทองยอน (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มผสมหญ้าหวานตราดอยคำของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การมีช่องการจัดจำหน่ายหลายช่องทาง มีผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค

4. ส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด ไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่าส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมทางการตลาดไม่ทำให้เกิดความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชา เพราะการจัดกิจกรรม เพื่อให้ข้อมูลและจำหน่ายเครื่องดื่มกัญชาในราคา

พิเศษ อาจจะทำให้ไม่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนม์ชุดา วัฒนะธนากร (2563) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชา-กัญชง ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดมีความสัมพันธ์ต่ำมาก

5. แรงจูงใจด้านเหตุผล มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชา อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 แสดงให้เห็นว่า แรงจูงใจด้านเหตุผล ส่งผลให้เกิดความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชา เพราะเครื่องดื่มกัญชามีคุณประโยชน์ที่หลากหลาย เช่น กระตุ้นระบบต่างๆให้เกิดภาวะสมดุล และเพื่อน สมาชิกในครอบครัวยังมีส่วนช่วยทำให้เกิดความตั้งใจซื้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพรพรรณ พลคีรีย์ (2562) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำผัก-ผลไม้ คั้นสด 100% ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า แรงจูงใจด้านเหตุผล มีผลต่อความตั้งใจซื้อคือเครื่องดื่มกัญชามีคุณประโยชน์ที่หลากหลาย

6. แรงจูงใจด้านอารมณ์ มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชา อย่างมีนัยสำคัญที่ .10 แสดงให้เห็นว่า แรงจูงใจด้านอารมณ์ ส่งผลให้เกิดความตั้งใจซื้อ เลือกซื้อเครื่องดื่มกัญชาเพราะมีกลิ่นหอม ทำให้รู้สึกอยากบริโภค และผู้บริโภคพึงพอใจในเครื่องดื่มกัญชาจึงเกิดการกลับมาซื้อซ้ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุรีพร ช้อนใจ (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อน้ำผลไม้พร้อมดื่มตรากรีนเมทของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี พบว่า การมีแรงจูงใจด้านอารมณ์ มีผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้ามากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การวิจัยนี้เป็นการการวิจัยเรื่องส่วนประสมทางการตลาดและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร

1.1 จากผลการศึกษาพบว่า ส่วนประสมทางการตลาดของผู้บริโภคกลุ่มเจเนอเรชั่นวาย หากจะทำธุรกิจเกี่ยวกับเครื่องดื่มกัญชา โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มเจเนอเรชั่นวายหรือกลุ่มใดๆก็ตาม ควรสร้างสินค้าให้เจาะจงเฉพาะกลุ่มบุคคลเพื่อก่อเกิดรายได้เฉพาะทาง ที่ทำให้เกิดรายได้ที่แน่นอน และมั่นคง

1.2 จากผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการซื้อเครื่องดื่มกัญชาในระยะเวลา 3 เดือนเคยซื้อเครื่องดื่มกัญชา ส่วนใหญ่ 1 ครั้งส่วนใหญ่ทานเพราะช่วยให้ร่างกายสดชื่นอารมณ์ดี โดยสั่งซื้อผ่านร้านค้าออนไลน์ เป็นผู้ที่ศึกษาข้อมูลจาก Facebook มีการเลือกชื่อด้วยวิธีดูจาก อย. ข้างขวด และดูส่วนผสมที่อยู่ข้างขวดเห็นได้ว่า ในอนาคต ร้านค้าใดที่ต้องการจำหน่ายสินค้าประเภทเครื่องดื่มกัญชา ควรมีสินค้าที่ได้รับมาตรฐาน เพื่อเพิ่มคุณภาพของสินค้า และสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสินค้า และใช้สื่อสังคมออนไลน์ เป็นตัวช่วยในการายสินค้าให้กับผู้บริโภคอีกช่องทางเพื่อเพิ่มยอดขายให้มากขึ้น

1.3 จากผลการศึกษาพบว่า ส่วนประสมทางการตลาด ด้านราคา เครื่องดื่มกัญชามีราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพสินค้า และเครื่องดื่มกัญชายังมีหลายราคาให้เลือกซื้อ เห็นได้ว่า การใช้ส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาเข้ามาวิเคราะห์ในด้านการซื้อสินค้าใดๆก็ตาม ย่อมทำให้เห็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ว่าลูกค้ามีความคิดเห็นต่อราคาสินค้าเป็นไปในลักษณะใด เพื่อที่ผู้สนใจจะสามารถนำราคาสินค้าเหล่านี้ ไปเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ทางการตลาดของร้านค้าตนเองได้ในอนาคต

1.4 จากผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจ ด้านเหตุผล เครื่องดื่มกัญชาได้รับการยอมรับทางวิชาการ ด้านอารมณ์ซื้อเครื่องดื่มกัญชาตามกระแสความนิยม และด้านความตั้งใจซื้อท่านเลือกซื้อเครื่องดื่มกัญชา เพราะเพื่อนและสมาชิกในครอบครัวมีส่วนช่วยทำให้เกิดความตั้งใจซื้อ เห็นได้ว่าแรงจงใจสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกนั้น มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ ซึ่งร้านค้าต่างๆ ควรมีการพัฒนาปรับปรุงสินค้าเครื่องดื่มกัญชา เพื่อให้เกิดความหลากหลายมากขึ้น เพิ่มทางเลือกที่หลากหลายให้กับลูกค้า เพื่อให้ลูกค้าไม่รู้สึกเบื่อหน่ายกับสินค้า และสร้างยอดขายรายได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ทำให้ข้อมูลอาจจะกระจายได้ไม่ทั่วถึง ในอนาคตควรศึกษากับกลุ่มผู้บริโภคในจังหวัดอื่นๆเพิ่มเติม

2.2 ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ จึงควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

2.3 การวิจัยนี้สามารถพยากรณ์ความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชาได้ 67% จึงควรศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความตั้งใจซื้อเครื่องดื่มกัญชา เช่น คุณภาพของสินค้า

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงสาธารณะสุข. (2563). *กัญชาทางการแพทย์.* สืบค้น 28 มิถุนายน 2565, จาก http://www.medcannabis.go.th

กรุงเทพธุรกิจ. (2565). *คาดตลาด ‘กัญชา-กัญชง’ ทะลุ 4.2 หมื่นล้าน*. สืบค้น 16 กันยายน 2565, จาก https://www.bangkokbiznews.com

จุรีพร ช้อนใจ. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อ.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทวีพร พนานิรามัย. (2557). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสินค้าซุปเปอร์มาร์เก็ตออนไลน์ A ของผู้บริโภคในเขตยานนาวาจังหวัดกรุงเทพมหานคร.* การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ,

ธนพรพรรณ พลคีรีย. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำผัก-ผลไม้ คั้นสด 100% ของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.* สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.

สถาบันแคนน์เฮลท์ (2562). *จากใบสดสู่น้ำกัญชา.* สืบค้น 28 มิถุนายน 2565, จาก https://www.cannhealth.org.th

อทิตยาพร ประสานพานิช. (2562). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4Ps). *วารสารการบริการและการท่องเที่ยว. 14*(1), 3.

Cronbach. (1974). *Essential of Psychological Testing*. NewYork: Harper&Row.

Likert, Rensis. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale. In Reading in Fishbeic,M (Ed.), Attitude Theory and Measurement*. New Yoke: Wiley & Son

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

Guidelines for Competency Development of Early Childhood Education Teachers under the Supervision of Nakhonnayok Primary Educational Service Area Office

สิรีรัศมิ์ พรหมทะสาร[1] ธีระวัฒน์ มอนไธสง[2]
Sireeras Promtasan, Teerawat Montaisong

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. สร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยในสถานศึกษา 2. ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยในสถานศึกษา วิธีการดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 สร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยโดยศึกษาเอกสารและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามความตรงเชิงเนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง ขั้นตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในระดับชั้นปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก จำนวน 214 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษา ประกอบด้วยสมรรถนะ 6 ด้าน 41 รายการดังนี้ 1.สมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้มี 10 รายการ เช่น ครูปฐมวัยสร้างและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 2. สมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียน มี 8 รายการ เช่น ครูปฐมวัยจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ 3.สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน มี

Received: 2022-10-13 **Revised**: 2022-11-12 **Accepted**: 2022-11-14

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Student of the Master of Educational Administration Program in Educational Administration, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: sireeras04@gmail.com

[2] อาจารย์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Instructor of the Master of Educational Administration Program in Educational Administration, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

6 รายการ เช่น ครูปฐมวัยจัดสภาพแวดล้อมภายในภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 4. สมรรถนะด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนเรียน มี 6 รายการ เช่น ครูปฐมวัยมีการกำหนดนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาเด็ก 5. สมรรถนะด้านภาวะผู้นำครู มี 6 รายการ เช่น ครูปฐมวัยมีการประเมินพฤติกรรมที่แสดงออกถึงวุฒิภาวะที่เหมาะสมกับความเป็นครู 6. สมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ มี 5 รายการ เช่น ครูปฐมวัยสร้างความสัมพันธ์อันดีและความร่วมมือกับชุมชน มีค่าดัชนีความสอดคล้องทุกรายการ 2) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ที่สร้างขึ้นทุกรายการมีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

คำสำคัญ (Keywords): แนวทางการพัฒนา; สมรรถนะของครูปฐมวัย

Abstract

The purposes of this research were 1. to create the guidelines for competency development of early childhood education teachers; 2. to study the appropriateness and feasibility of the guidelines for competency development of early childhood education teachers. The research methodology consisted of two steps: Step 1: Create guidelines for competency development of early childhood education teachers by exploring relevant documents and checking a content validity from 5 experts in educational administration, which were obtained by a purposive sampling. A content validity questionnaire was used as a research instrument. Data were analyzed using the Item-Objective Congruence (IOC). Step 2 was to evaluate the appropriateness and feasibility of the guidelines for competency development of early childhood education teachers. The population consisted of 214 school administrators and early childhood education teachers under the supervision of Nakhonnayok Primary Educational Service Area Office. The research instrument was a questionnaire with a reliability value of 0.91. Data were analyzed using statistics to determine mean, percentage, and standard deviation. The study results revealed that 1) the guidelines for competency development of early childhood education teachers consist of 6 dimensions and 41 points as follow: 1. Competency on curriculum management and learning management consisting of 10 points, such as early childhood education teachers create and develop educational institution curriculum to be consistent with Early Childhood Curriculum B.E.2560 (A.D.2017) 2. Competency on learner development consisting of 8 points, such as early childhood education teachers manage activities that promote morality and ethics by allowing children to participate

in planning learning experience activity management. 3. Competency on classroom management consisting of 6 points, such as early childhood education teachers are able to create a safe and supportive learning environment both inside and outside the classroom. 4. Competency on analysis, synthesis, and research for learner development consisting of 6 points, such as early childhood education teaches determine policies and work plans related to child development research. 5. Competency on teacher leadership consisting of 6 points, such as early childhood education teachers are able to evaluate behaviors showing professional maturity as a teacher. 6. Competency on building relationship and cooperation with communities for learning management consisting of 5 points, such as early childhood education teachers build good relationship and cooperation with communities. All points are congruent, 2) all created guidelines for competency development of early childhood education teachers under the supervision of Nakhonnayok Primary Educational Service Area Office achieved evaluation of suitability and feasibility higher than the determined criteria.

Keywords: Guidelines for Competency Development; Early Childhood Education Teachers

บทนำ (Introduction)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กล่าวว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ ๒๑ เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการดำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีสังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคตโดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบเปลี่ยนแปลง

ดังกล่าวเพื่อให้สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551)

จากแนวทางการจัดประสบการณ์ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2560 ที่ได้กล่าวไว้ว่า การจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมองที่เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก ให้เด็กได้ลงมือกระทำเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลองและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระการเรียนรู้ จัดประสบการณ์ให้เด็กได้คิดริเริ่ม วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็กจัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็กสอดคล้องกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็กจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และการมีวินัย ให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ,2560) ครูผู้สอนในระดับปฐมวัยคือผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานด้านวิชาการของสถานศึกษา พัฒนาตนเองตามวิชีพ ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง เป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดและมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กเมื่อเด็กออกจากครอบครัวครูคนแรกที่เด็กจะได้เรียนด้วยคือครูในระดับชั้นปฐมวัยดังนั้นครูผู้สอนจะต้องมีความตั้งใจ ความอดทน และควรได้รับการฝึกฝนทักษะในด้านต่าง ๆ หากครูมีคุณภาพจะส่งผลให้คุณภาพการเรียนรู้ของเด็กดีตามไปด้วย ครูจึงต้องสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมโดยเปลี่ยนแปลงบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้สู่เด็กเป็นผู้จัดประสบการณ์ให้เด็กได้มีพัฒนาการอย่างรอบด้าน จากการศึกษาประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเองของครูนั้น ครูบางคนขาดทักษะ กระบวนการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และยังจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยครูผู้สอนปฐมวัยต้องพึงตระหนักว่า คุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูเป็นหลัก ครูจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาสมรรถนะของครูอีกประการหนึ่งจากสภาพปัญหาของครูไทยในปัจจุบัน จะให้เห็นว่าครูทำงานได้ยากขึ้น ยิ่งในอนาคตด้วยแล้ว ยิ่งทำงานได้ยากมากยิ่งขึ้นไปอีก ภาระของครูก็มากขึ้นด้วย ปัญหาและภาระของครูในอนาคต 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ครูตามไม่ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ 2) ข้อจำกัดของงานครูกับรูปแบบการศึกษาใหม่ 3) การสอนที่ไม่สอดคล้องกับชีวิตจริง 4) ความหลากหลายของผู้เรียนที่เกินกว่าครูจะชี้แนะได้ 5) การเรียกร้องที่ครูไม่พร้อมจะสอนได้ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2559) จากทั้ง 5 ประเด็น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องพัฒนาครูให้มีความพร้อมในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะด้านสมรรถนะครู เพื่อให้ครูมีสมรรถนะที่ดีพร้อมสำหรับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก

จากเหตุผลและความสำคัญข้างต้น แสดงให้เห็นแล้วว่าครูผู้สอนในระดับปฐมวัยจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ซึ่งข้อมูลที่ได้จะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาพัฒนาสมรรถนะในแต่ละด้านมากน้อยเพียงใดมีความเหมาะสมและคงามเป็นไปได้ของแนวทางในระดับใด ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการส่งเสริมแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายกรวมไปถึงนำไปเป็นนโยบายในการปรับปรุงคุณภาพของครูเพื่อให้จัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1.เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

2.เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก เป็นการวิจัยในเชิงพรรณนา (Descriptive research) โดยใช้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก เป็นหน่วยวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ประชากร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตัวบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามความถูกต้องตามหลักวิชา วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้องและมีความตรงเชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในระดับชั้นปฐมวัยที่ในสถานศึกษา ที่

ผู้วิจัยที่เลือกมาแบบเฉพาะเจาะจงเฉพาะตัวบุคคล จำนวน 214 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามประเภทมาตรส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (μ)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(σ)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยประสานงานเพื่อขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูล นำส่งแบบสอบถามโดยแนบ QR CODE ใช้การตอบแบบสอบถามด้วย Google From พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม ให้กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ระหว่างวันที่ 19 พฤศจิกายน 2564 ถึงวันที่ 22 ธันวาคม 2564 ได้รับความร่วมมือในการตอบกลับทั้งหมด 218 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 100

ผลการวิจัย (Research Results)

จากผลการศึกษาผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผู้วิจัยจัดทำแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัย โดยการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมรรถนะครูและกระบวนการพัฒนาสมรรถนะครูจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาปฐมวัย จำนวน 5 คน โดยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง พบว่า สมรรถนะของครูปฐมวัยประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1.สมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2. สมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียน 3.สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน 4.สมรรถนะด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน5.สมรรถนะด้านภาวะผู้นำครู 6.สมรรถนะ ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ผลการตรวจสอบมีความสอดคล้อง ทุกรายการ

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก พบว่า แนวทางที่สร้างขึ้นในภาพรวมทุกด้านและทุกรายการมีความเหมาะสมกับบริบทในสถานศึกษาและมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ รายการที่มีความเหมาะสมมากสูงที่สุดคือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน และต่ำที่สุดคือด้านด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์และ การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ความเป็นไปได้ของแนวทางแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า รายการที่มีความเป็นไปได้สูงที่สุดคือ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้รองลงมาคือ ด้านภาวะผู้นำครู และต่ำที่สุดคือด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์และ การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

องค์ประกอบ	μ	σ	ระดับความเหมาะสม	อันดับ	μ	σ	ระดับความเป็นไปได้	อันดับ
1.ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.06	0.68	มาก	3	4.08	0.64	มาก	1
2.ด้านการพัฒนาผู้เรียน	4.08	0.70	มาก	1	4.08	0.68	มาก	3
3.ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน	4.07	0.71	มาก	2	4.08	0.66	มาก	2
4.ด้านการวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.00	0.68	มาก	6	4.03	0.68	มาก	6
5.ด้านภาวะผู้นำครู	4.06	0.69	มาก	4	4.07	0.69	มาก	4
6.ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้	4.06	0.74	มาก	5	4.08	0.72	มาก	5
รวมเฉลี่ย	**4.05**	**0.62**	**มาก**		**4.07**	**0.62**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก พิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

1. สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษา ในภาพรวมทุกรายการปฏิบัติมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกรายการปฏิบัติ พบว่า รายารที่มีความเหมาะสมมากสูงที่สุดคือ รายการที่ 1 ครูปฐมวัยสร้างและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐รองลงมาคือรายการที่ 6 ครูปฐมวัยจัดทำแผนการจัดประสบการณ์อย่างเป็นระบบและมีการบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน รายการที่มีความเป็นไปได้มากสูงที่สุดคือรายการที่ 2 ครูปฐมวัยประเมินและนำผลการประเมินไปพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา รองลงมาคือ รายการที่ 7 ครูปฐมวัยจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. สมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียน แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษา ในภาพรวมทุกรายการปฏิบัติมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกรายการปฏิบัติ พบว่า รายการที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากสูงที่สุดคือ รายการ

ที่ 1 ครูปฐมวัยจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ รองลงมาคือ รายการที่ 2 ครูปฐมวัยจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กให้มีทักษะที่จำเป็นในการใช้ชีวิตประจำวันที่เหมาะสมกับวัย และรายการที่ 4 ครูปฐมวัยได้สอดแทรกและจัดกิจกรรมที่มีความเป็นประชาธิปไตยและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้กับเด็ก

3.สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษา ในภาพรวมทุกรายการปฏิบัติมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกรายการปฏิบัติ พบว่า รายการที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูงที่สุดคือ รายการที่ 1 ครูปฐมวัยจัดสภาพแวดล้อมภายในภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้รองลงมาคือ รายการที่ 5 ครูปฐมวัยจัดทำเอกสารประจำชั้นเรียนอย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน และรายการที่ 2 ครูปฐมวัยส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดชั้นเรียนและกำหนดข้อตกลงในชั้นเรียน

4.สมรรถนะด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษา ในภาพรวมทุกรายการปฏิบัติมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกรายการปฏิบัติ พบว่า รายการที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากสูงที่สุดคือ รายการที่ 1 ครูปฐมวัยมีการกำหนดนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาเด็ก รองลงมาคือ รายการที่ 6 ครูปฐมวัยนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกรณีศึกษาอื่น ๆที่มีบริบทที่คล้ายกัน

5.สมรรถนะด้านภาวะผู้นำครู แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษา ในภาพรวมทุกรายการปฏิบัติมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกรายการปฏิบัติ พบว่า รายการที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากสูงที่สุดคือ รายการที่ 1 ครูปฐมวัยมีการประเมินพฤติกรรมที่แสดงออกถึงวุฒิภาวะที่เหมาะสมกับความเป็นครู รองลงมาคือ รายการที่ 6 ครูปฐมวัยให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นของเด็กแก่ผู้ปกครองอย่างถูกต้องรอบด้านและเป็นระบบ

6.สมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษา ในภาพรวมทุกรายการปฏิบัติมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกรายการปฏิบัติ พบว่า รายการที่มีความเหมาะสมมากสูงที่สุดคือ รายการที่ 5 ครูปฐมวัยสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครูผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อเป็นการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ รายการที่ 4 ครูปฐมวัยจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรายการที่มีความเป็นไปได้มากสูงที่สุดคือ รายการที่ 4 ครูปฐมวัยจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรองลงมา คือ รายการที่ 1 ครูปฐมวัยสร้างความสัมพันธ์อันดีและความร่วมมือกับชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากสรุปผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการสร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้านภาวะผู้นำครู ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมทุกด้านและทุกรายการปฏิบัติมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการปฏิบัติ พบว่าด้านความเหมาะสมมากสูงที่สุดคือ การพัฒนาผู้เรียน รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน และด้านความเป็นไปได้สูงที่สุดคือ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้รองลงมาคือ ด้านภาวะผู้นำครู ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติงานของครูต้องใช้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ตลอดจนคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้ครูในสถานศึกษาปฏิบัติงานได้ผลงานที่โดดเด่นกว่าคนอื่น อันเกิดจากแรงจูงใจ นิสัย ภาพลักษณ์ต่อตนเอง และ บทบาททางสังคม ที่แตกต่างกัน วิธีการที่นำมาพัฒนาสมรรถนะของครูในแต่ละด้านเพื่อให้ครูมีความรู้ ความสามารถ มีศักยภาพในการปฏิบัติงานซึ่งจะประกอบไปด้วย การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้การพัฒนาผู้เรียนการบริหารจัดการชั้นเรียนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนภาวะผู้นำครูการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับสมรรถนะประจำสายงานตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553, หน้า 1 ที่กล่าวว่า สมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะที่ 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะที่ 5 ภาวะผู้นำครู และสมรรถนะที่ 6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

1. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยในสถานศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ พบว่าทุกรายการปฏิบัติมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ถ้าพิจารณาเป็นรายการปฏิบัติ พบว่า รายการที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูงที่สุด คือ ครูปฐมวัยสร้างและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และความเป็นไปได้สูงสุด คือ ครูปฐมวัยประเมินและนำผลการประเมินไปพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก ครูปฐมวัยสร้างและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ประเมินและนำผลการประเมินไปพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา กำหนดหน่วยการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความต้องการของเด็กและความแตกต่างระหว่างบุคคล ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับวัยของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กมี

ส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดประสบการณ์อย่างเป็นระบบและมีการบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ วัดและประเมินผลเด็กตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการที่เหมาะสมกับวัย และมีการนำผลการประเมินการเรียนรู้มาพัฒนาการจัดประสบการณ์ สอดคล้องกับการศึกษาของ วรรญา สิงห์ทอง (2559) ที่ศึกษาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการสร้างและพัฒนหลักสูตรออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหากิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียนอย่างเป็นระบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย สืบคันข้อมูลผ่านระบบอินเตอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลสร้างและนำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม นำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

2. ด้านการพัฒนาผู้เรียน จากผลการวิจัยพบแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครุปฐมวัยในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาผู้เรียน พบว่า ทุกรายการปฏิบัติมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ถ้าพิจารณาเป็นรายการปฏิบัติ พบว่า รายการที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูงที่สุด ได้แก่ ครูปฐมวัยจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากครูปฐมวัยสามารถปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กซึ่งจะมีผลอย่างมากต่อการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยได้ ครูปฐมวัยจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กให้มีทักษะที่จำเป็นในการใช้ชีวิตประจำวันที่เหมาะสมกับวัย เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ในกิจกรรมจะมีการสอดแทรกและจัดกิจกรรมที่มีความเป็นประชาธิปไตยและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้กับเด็ก มีการจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบเพื่อศึกษา แก้ไขปัญหาและช่วยเหลือเด็กได้อย่างเหมาะสม ทำให้ผลการประเมินด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้ง 2 ด้าน สอดคล้องกับการศึกษาของอัญชลี ธรรมะวิธีกุล (2557) และสุธี บูรณะแพทย์ (2557) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ สมรรถนะการเพื่อพัฒนาผู้เรียน หมายถึง ความสามารถในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกายและสุขภาพจิต ความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทย การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพคุณภาพสูงสุด

3.ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน จากผลการวิจัยพบแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครุปฐมวัยในสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน พบว่า ทุกรายการปฏิบัติมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ถ้าพิจารณาเป็นรายการปฏิบัติ พบว่า รายการที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูงที่สุด คือ ครูปฐมวัยจัดสภาพแวดล้อมภายในภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนมีส่วนที่จะส่งเสริมการเรียนรู้

ให้กับเด็ก ให้เด็กเกิดความสุขและมีความปลอดภัยในการมาเรียนที่โรงเรียนซึ่งส่งผลต่อเนื่องกับการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัย จึงทำให้ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้ง 2 ด้าน สอดคล้องกับการศึกษาของสุธี บูรณะแพทย์ (2557) ที่ศึกษาการบริหารจัดการชั้นเรียน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของห้องเรียน เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงกิจกรรมทุกอย่างที่ครูทำ เพื่อจะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

4.ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน จากผลการวิจัยพบแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยในสถานศึกษา ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน พบว่า ทุกรายการปฏิบัติมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ถ้าพิจารณาเป็นรายการปฏิบัติ พบว่า รายการที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูงที่สุด คือ ครูปฐมวัยมีการกำหนดนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาเด็กด้วยวิธีการวิจัยเป็นสิ่งที่มีการดำเนินการอย่างแพร่หลายและเป็นวิธีการที่เหมาะสมและการจำดำเนินการวิจันที่ดีจะต้องมีการกำหนดและจัดทำนโยบายและแผนงานอย่างเป็นระบบเพื่อการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูงสุดและ เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้ง 2 ด้าน สอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้ให้ความหมาย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจ แยกประเด็นเป็นส่วนย่อย รวบรวมประมวลหาข้อสรุปอย่างมีระบบและนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งสามารถวิเคราะห์องค์กรหรืองานในภาพรวมและดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนางานอย่างเป็นระบบและรินรดา น้ำใจสุข (2556) ที่ได้ศึกษาสมรรถนะประจำสายงานของครูด้านการวิเคราะห์และการสังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การที่ครูมีความสามารถในการทำความเข้าใจ แยกประเด็นเป็นส่วนย่อย รวบรวมเข้าใจและการนำไปปรับใช้ โดยเป็นลักษณะที่มีความสัมพันธ์กัน รวมทั้งการสืบค้นความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ เพื่อดูว่าส่วนประกอบปลีกย่อยนั้นสามารถเข้ากันได้หรือไม่ อันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างแท้จริงและมีความสามารถในการรวบรวมส่วนประกอบย่อย ๆ หรือส่วนใหญ่ ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นเรื่องราวอันหนึ่งอันเดียวกันประมวลหาข้อสรูปอย่างมีระบบและนำไปใช้เพื่อพัฒนางานอย่างเป็นระบบซึ่งประกอบด้วย 1) ความสามารถ ในการวิเคราะห์ 2) ความสามารถในการสังเคราะห์

5. ด้านภาวะผู้นำครู จากผลการวิจัยพบแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยในสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำครู พบว่า ทุกรายการปฏิบัติมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ถ้าพิจารณาเป็นรายการปฏิบัติ พบว่า รายการที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูงที่สุด คือ ครูปฐมวัยมีการประเมินพฤติกรรมที่แสดงออกถึงวุฒิภาวะที่เหมาะสมกับความเป็นครูทั้งนี้เนื่องจากการประเมินพฤติกรรมของตนเองรวมไปถึงการแสดงออกทางด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ของครูผู้สอนในระดับปฐมวัยในยุคปัจจุบันรวมไปถึงครูปฐมวัยมีปฏิสัมพันธ์และมีวิธีการสนทนาอย่างสร้างสรรค์ มีความคิดริเริ่มและการปฏิบัติที่ดีพร้อมที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง มีการไตร่ตรองถึง

แนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ครูปฐมวัยกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของตนเองและนำมาปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ ให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นของเด็กแก่ผู้ปกครองอย่างถูกต้องรอบด้านและเป็นระบบ จึงทำให้ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้ง 2 ด้าน สอดคล้องกับการศึกษาของ รินรดา น้ำใจสุข (2556) ที่ได้ศึกษาสมรรถนะประจำสายงานของครูด้านภาวะผู้นำครู หมายถึง การที่ครูมีคุณลักษณะและมีพฤติกรรมในการแสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนโดยปราศจากการใช้อิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา ก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย (1) วุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู (2) การสนทนาอย่างสร้างสรรค์ (3) การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง (4) การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง (5) การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน

6. ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

จากผลการวิจัยพบแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครุปฐมวัยในสถานศึกษา ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า ทุกรายการปฏิบัติมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ถ้าพิจารณาเป็นรายการปฏิบัติ พบว่า รายการที่มีความเหมาะสมสูงที่สุด คือ ครูปฐมวัยสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อเป็นการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ทั้งนี้เนื่องจากการวิเคราะห์และการจัดลำดับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในส่วนต่าง ๆจะมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้และจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยและให้ความสำคัญสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ครูปฐมวัยจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และรายการที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ ครูปฐมวัยจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาและบทบาทของครูผู้สอนปฐมวัยที่ควรดำเนินการเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับการศึกษาของสุดามาส ศรีนอก (2557) ที่ได้ศึกษา การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้หมายถึง ความสามารถในการประสานความร่วมมือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพและตามธรรมชาติของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากข้อค้นพบการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายกไว้ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรดำเนินการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและมีการนำผลการประเมินสมรรถนะไปเปรียบเทียบในการพัฒนางานและมีการนำไปปรับปรุง ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.2 ครูผู้สอนในระดับชั้นปฐมวัย ควรส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้นและมีการนำแนวทางที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนิเทศ ติดตาม การนำสมรรถนะของครูปฐมวัยในสถานศึกษา ไปปฏิบัติจริง

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยในการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

2.3 ควรมีการจัดทำคู่มือการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนปฐมวัยในสถานศึกษาตามแนวทางที่สร้างขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

สำนักงานพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือประเมินสมรรถนะครู(ฉบับปรับปรุง).* กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.* กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าวสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สุธี บูรณะแพทย์. (2557). *สมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3.* สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

สุดามาส ศรีนอก. (2557). *ปัจจัยสมรรถนะครูและทักษะชีวิตของนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ.* ปริญญานิพนธ์ ศษ.ม.ขอนแก่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วรรญา สิงห์ทอง. (2559). *การศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

กัญญ์วรา ผลเจริญ. (2559). *การศึกษาสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1*. กศ.ม.บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

ภัทราพร มหาพรหม. (2562). *การนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.* สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์การสอนสังคมศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปา ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Achievement Social Studies by Cippa Managementaccording to Sangkahavatthu 4 for the 3rd Secondary Students

รัสรินทร์ ธีรัชธรรมสรณ์[1] พระวิเทศพรหมคุณ[2] สายรุ้ง บุบผาพันธ์[3]
Russarin Teeruttummasorn, PhraWidesbrommakun, Sairoong Bubpaphan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การสอนสังคมศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2. เพื่อผลเปรียบเทียบการศึกษาผลสัมฤทธิ์การสอนสังคมศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนสังคมศึกษาแบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้ 1) ผลกิจกรรมการเรียนสาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่อง สิทธิมนุษยชน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปป้าตามหลักสังคหวัตถุ 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดท่าเรือ ตำบลแกลง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ที่สร้างขึ้นนั้น พบว่า การเรียนรู้แบบโมเดลซิปป้าตามหลักสังคหวัตถุ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่คาดไว้ระดับ 0.5 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังใช้ชุดการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปป้าตามหลักสังคหวัตถุ 4 เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดท่าเรือ ตำบลแกลง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนมีอัตราสูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) ก่อนการใช้ เท่ากับ 15 หลังการใช้เท่ากับ 26 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่คาดไว้ระดับ 0.5 พบว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่คาดหวังไว้ 3) ผลการศึกษาแบบสอบถามการปฏิบัติตนตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา ในการเรียนสาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการ

Received: 2022-09-11 **Revised**: 2022-10-14 **Accepted**: 2022-10-17

[1] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: russarintee@gmail.com

[2] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: pra.oom@gmail.com

[3] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: pra.oom@gmail.com

ดำเนินชีวิตในสังคม เรื่อง สิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดท่าเรือ ตำบลแกลง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง พบว่า อยู่ในเกณฑ์ที่โดยรวมแล้วนักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ในระดับบ่อย

คำสำคัญ (Keywords): ผลสัมฤทธิ์; การสอนสังคมศึกษา; การจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปา; หลักสังคหวัตถุ 4

Abstract

The thesis entitled consisted of two objectives. The study aimed 1. to study an achievement social study by Cippa management according to Sangkahavatthu 4 for the 3rd Secondary Students. 2. To compare the achievement social studies by Cippa management according to Sangkahavatthu 4 for the 3rd Secondary Students. 3. To study the satisfaction towards learning management of social studies in the Cippa model according to the Sangkahavatthu 4 for the 3rd Secondary Students. 1. The outcome from civic substance culture and social way of life for human right. Using by to study an achievement social study by Cippa management according to Sangkahavatthu 4 for the 3rd Secondary Students Wat Taour school Glang sub-district Moueng Rayong province as setting. It had found that learning by Cippa management according to Sangkahavatthu 4. It had an achievement by significant statistics level as 0.5 2. The outcome from comparing an achievement after using by Cippa management according to Sangkahavatthu 4 for the 3rd Secondary Students Wat Taour school Glang sub-district Moueng Rayong province. It had found that an achievement from learners higher by average mean ($\overline{X}$) for pretest as 15 posttests as 26 by significant statistics level as 0.5 then was found that higher than expected. 3. The outcome from questionnaire for observing according to Sangkahavatthu 4 of students who study for civic substance culture and social way of life for human right. The substant group of social studies religion and culture for for the 3rd Secondary Students Wat Taour school Glang sub-district Moueng Rayong province. It was found that by average standard, then they could be observed according to Sangkahavatthu 4 by often.

Keywords Achievement; Social Studies; Cippa Managementaccording; Sangkahavatthu 4

บทนำ (Introduction)

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ประเทศใดสามารถจัดระบบการศึกษาให้ประชาชนได้อย่างทั่วถึงและถูกต้อง ประเทศนั้นย่อมประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง หรือด้านสังคมวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะการพัฒนาประเทศจะต้องอาศัยกำลังคนเป็นสำคัญ ซึ่งกระบวนการที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคนก็คือ การจัดการศึกษา ดังนั้น ในต่างประเทศจึงพยายามจัดการศึกษาในประเทศของตนให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยการจัดการการศึกษานอกจากจะมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้แล้วจะต้องมุ่งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนเพื่อให้เป็นผู้ที่มีความประพฤติดีอีกด้วย ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชที่ตรัสไว้ว่า “นอกจากการศึกษาจะสอนให้คนเก่งแล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่จะอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพ คือ ทั้งเก่งทั้งดีมาเป็นกำลังของบ้านเมืองให้ความเก่งเป็นปัจจัยและพลังสำหรับการสร้างสรรค์และให้ความดีเป็นปัจจัยเพื่อประคับประคองนำความเก่งให้เป็นไปในทางที่ถูกที่อำนวยผลประโยชน์อันพึงประสงค์” ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในปัจจุบันต่างพยายามที่จะฝึกฝนอบรมจิตใจของเยาวชนให้รู้ผิดชอบชั่วดีมากขึ้น โดยหลายฝ่ายหวังว่า การอบรมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนจะเป็นเสมือนสายป่านที่คอยเหนี่ยวรั้งและฉุดดึงให้เด็กได้มีสภาพจิตใจที่เข้าถึงคุณงามความดีของชีวิต โดยทั่วไปเมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาที่ครอบคลุมไปทั้งประเทศ มีการจัดการศึกษาในทุกท้องที่และเป็นหน้าที่หลักของรัฐบาลจะต้องดำเนินการให้กับประชาชนทุกคนก็คือ การศึกษาระดับประถมศึกษา ฉะนั้นจึงถือได้ว่าการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่งและเมื่อพิจารณาคุณลักษณะของผู้เข้ารับการศึกษาในแต่ละระดับแล้วจะเห็นว่า การวางรากฐานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมจริยธรรม ควรเน้นให้มากในระดับประถมศึกษา

สังคมไทยในอดีตมีวัดเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา “บ้าน” หรือชุมชนไทย เมื่อครั้งในอดีตมี “วัด” เป็นศูนย์รวมจิตใจในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการพัฒนาการศึกษา หรือกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ แก่ชุมชน “บ้าน” หรือชุมชนจะร่วมกับ “วัด” โดยการสนับสนุนที่สำคัญจาก “โรงเรียนหรือราชการ” ร่วมกันดำเนินการในลักษณะ 3 ประสาน “บ้าน วัด โรงเรียน” หรือ เรียกโดยย่อว่า “บวร” ซึ่งในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงตระหนักและเห็นความสำคัญในบทบาทของ “บ้าน วัด โรงเรียน” ในลักษณะดังกล่าวนี้จึงมีแนวพระราชดำริที่จะให้ดำเนินการจัดตั้งวัดขึ้นคู่กับชุมชนเพื่อเป็นพุทธสถานในการประกอบกิจการของสงฆ์ในการสืบทอดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสร้างคุณธรรมให้แก่เยาวชนต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งจากบ้าน วัด โรงเรียน หรือที่เรียกว่า “บวร” เข้าไปมีส่วนร่วมเชื่อมโยงในการสร้างคุณธรรม รวมทั้งสื่อมวลชนและบุคคลในสังคมที่อยู่รอบตัวนักเรียน ต้องมีบทบาทสำคัญในการเป็นแบบอย่างที่ดีในการเสริมสร้างคุณธรรม

ดังนั้น การสอนสังคมศึกษาจักส่งผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนสังคมศึกษาแบบชิปป้าโมเดลที่บูรณาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นอกาลิกธรรม หมายถึง ไม่ล้ำสมัยและก็ไม่ล้าสมัย แต่ทันสมัยอยู่เสมอ ซึ่งประกอบด้วย 1) ทาน คือการให้การแบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้ที่ด้อยกว่าหรือผู้ที่

กำลังตกทุกข์ได้ยากด้วยเหตุใด ๆ ก็ตามเป็นเสียสละและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 2) ปิยวาจา คือการเจรจาสื่อสารในหมู่คณะด้วยภาษาที่สร้างสรรค์ มีความสุข ประทับใจ เป็นกำลังใจ เป็นประโยชน์ทั้งแก่ผู้ที่พูดและผู้ที่ฟัง 3) อรรถจริยา คือการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ ทั้งประโยชน์ตนและประโยชน์ส่วนรวม ไม่ทำตนให้เป็นภาระของสังคมตั้งแต่ครอบครัวขึ้นไป และ 4) สมานัตตา คือการวางตนเสมอต้นเสมอปลาย กล่าวคือไม่มีอคติ ไม่เป็นคนหน้าไหว้หลังหลอก กลับกรอกปริ้นปล้อนจักอยู่ในสังคมได้อย่างสง่าผ่าเผยและน่าเคารพยิ่งๆ ขึ้นไป หรือทำตัวเป็นกลางไม่ซ้ำเติมในความผิดพลาดของผู้อื่นและหลักสังคหวัตถุ 4 นี้ ถือว่าเป็นหลักเกื้อกูลที่เหมาะสมทุกยุคสมัย คือไม่ล้ำและก็ไม่ล้าสมัย แต่กลับทันสมัยอยู่เสมอนั่นเอง

อนึ่งการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ ซิปปา (CIPPA) เป็นการหลักซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน การจัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลัก “CIPPA” นี้สามารถใช้วิธีการและกระบวนการที่หลากหลาย ซึ่งอาจจัดเป็นแบบแผนได้หลายรูปแบบ รูปแบบหนึ่งที่ผู้เขียนได้นำเสนอไว้และได้มีการนำไปทดลองใช้แล้วได้ผลดี ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ 7 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม ขั้นนี้เป็นการดึงความรู้เดิมของผู้เรียนในเรื่องที่จะเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตน ซึ่งผู้สอนอาจใช้วิธีการต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่ ขั้นนี้เป็นการแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ของผู้เรียนจากแหล่งข้อมูลหรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งครูอาจจัดเตรียมมาให้ผู้เรียนหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนไปแสวงหาก็ได้ ขั้นที่ 3 การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความเดิมขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจกับข้อมูล/ความรู้ที่หามาได้ ผู้เรียนจะต้องสร้างความหมายของข้อมูล/ประสบการณ์ใหม่ๆ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น ใช้กระบวนการคิด และกระบวนการกลุ่มในการอภิปรายและสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลนั้น ๆ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตน รวมทั้งขยายความรู้ความเข้าใจของตนเองให้กว้างขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้แบ่งปันความรู้ความเข้าใจของตนแก่ผู้อื่น และได้รับประโยชน์จากความรู้ ความเข้าใจของผู้อื่นไปพร้อม ๆ กัน ขั้นที่ 5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้ ขั้นนี้เป็นขั้นของการสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมด ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่ และสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบระเบียบเพื่อช่วยให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย ขั้นที่ 6 การปฏิบัติ และ/หรือการแสดงผลงาน หากข้อความรู้ที่ได้เรียนรู้มาไม่มีการปฏิบัติ ขั้นนั้นจะเป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานการสร้างความรู้ของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ตอกย้ำหรือตรวจสอบความเข้าใจของตนเองและช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์แต่หากต้องมีการปฏิบัติตามข้อความรู้ที่ได้ ขั้นนี้จะเป็นขั้นปฏิบัติ และมีการแสดงผลงานที่ได้ปฏิบัติด้วย ขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้ ขั้นนี้เป็นขั้นของการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ความเข้าใจของตนไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายเพื่อเพิ่มความชำนาญ ความเข้าใจความสามารถในการแก้ปัญหาและความจำในเรื่องนั้น ๆ หลังจากการประยุกต์ใช้ในความรู้ อาจจะมี

การนำเสนอผลงานจากการประยุกต์อีกครั้งก็ได้ หรืออาจไม่มีการนำเสนอผลงานในขั้นที่ 6 แต่นำมารวมแสดงในขั้นตอนท้ายหลังขั้นการประยุกต์ใช้ก็ได้เช่นกัน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมนั้น มิใช่หมายความแต่เพียงว่าให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมอะไรๆ ก็ได้ที่ผู้เรียนชอบ กิจกรรมที่ครูจัดให้ผู้เรียนจะต้องเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ และเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ จึงจะสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ดังนั้นครูที่จะสอนผู้เรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จึงจำเป็นที่จะต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีลักษณะดังนี้ 1. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านกาย (Physical Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อช่วยให้ประสาทการรับรู้ของผู้เรียนตื่นตัว พร้อมที่จะรับข้อมูลและการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น การรับรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ หากผู้เรียนไม่มีความพร้อมในการรับรู้ แม้จะมีการให้ความรู้ที่ดี ๆ ผู้เรียนก็ไม่สามารถรับได้ ซึ่งจะเห็นได้จากเหตุการณ์ที่พบได้เสมอๆ คือ หากผู้เรียนต้องนั่งนาน ๆ ไม่ช้า ผู้เรียนอาจหลับไป หรือคิดไปเรื่องอื่น ๆ ได้ การเคลื่อนไหวทางกาย มีส่วนช่วยให้ประสาทรับรู้ตื่นตัว พร้อมที่จะรับและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดี ดังนั้นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียน จึงควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมกับวัยและระดับความสนใจของผู้เรียน 2. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา (Intellectual Participation) คือเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเคลื่อนไหวทางสติปัญญาหรือพูดง่ายๆ ว่า เป็นกิจกรรมที่ท้าทายความคิดของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความจดจ่อในการคิด สนุกที่จะคิด ดังนั้น กิจกรรมจะมีลักษณะดังกล่าวได้ ก็จะต้องมีเรื่องให้ผู้เรียนคิด โดยเรื่องนั้นจะต้องไม่ง่ายและไม่ยากเกินไปสำหรับผู้เรียน เพราะถ้าง่ายเกินไป ผู้เรียนก็ไม่จำเป็นต้องใช้ความคิด แต่ถ้ายากเกินไป ผู้เรียนก็จะเกิดความท้อถอยที่จะคิด ดังนั้นครูจึงต้องหาประเด็นที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดหรือลงมือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง 3. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม (Social Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ที่อาศัยรวมกันอยู่เป็นหมู่คณะ มนุษย์โดยทั่วไปจะต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับบริบทต่าง ๆ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งจะส่งผลถึงการเรียนรู้ทางด้านอื่น ๆ ด้วย ดังนั้น กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี จึงควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วย 4. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางอารมณ์ (Emotional Participation) คือ กิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้นั้นเกิดความหมายต่อตนเอง กิจกรรมที่ส่งผลต่อความรู้สึกของผู้เรียนนั้น มักจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ประสบการณ์ และความเป็นจริงของผู้เรียน จะต้องเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนโดยตรงหรือใกล้ตัวผู้เรียน

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนตาม CIPPA Model สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมี ส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งทางด้านกาย สติปัญญา และสังคม ส่วนการมีส่วนร่วมทางด้านอารมณ์นั้นความจริงแล้วมีเกิดขึ้นควบคู่ไปกับทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านกาย สติปัญญา และสังคม ซึ่งหากครู

สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ตามหลักดังกล่าวแล้ว การจัดการเรียนการสอนของครูก็จะมีลักษณะที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง วิธีการที่จะจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ CIPPA Model สามารถทำได้โดยครูอาจเริ่มต้นจากแผนการสอนที่มีอยู่แล้ว และนำแผนดังกล่าวมาพิจารณาตาม CIPPA Model หากกิจกรรมตามแผนการสอนขาดลักษณะใดไป ก็พยายามคิดหากิจกรรมที่จะช่วยเพิ่มลักษณะดังกล่าวลงไป หากแผนเดิมมีอยู่บ้างแล้ว ก็ควรพยายามเพิ่มให้มากขึ้น เพื่อกิจกรรมจะได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อทำเช่นนี้ได้จนเริ่มชำนาญแล้ว ต่อไปครูก็จะสามารถวางแผนตาม CIPPA Model ได้ไม่ยากนัก จากประเด็นความเป็นมาของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนสังคมศึกษาแบบซิปปาโมเดลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาวิชาการทางสังคมศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลด้านการสอน การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ และข้อมูลในการเสนอแนะการสอนสังคมศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ให้มีประสิทธิภาพที่สอดคล้องและบูรณาการกับการสอนสังคมศึกษาแบบ CIPPA Model ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนสังคมศึกษาแบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนสังคมศึกษาแบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนสังคมศึกษาแบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาผลสัมฤทธิ์การสอนสังคมศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปา ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การสอนสังคมศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) เพื่อผลเปรียบเทียบการศึกษาผลสัมฤทธิ์การสอนสังคมศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนสังคมศึกษาแบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 บบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยใช้แบบการวิจัย one Group Pretest - Posttest Design ตารางแผนการวิจัย One Group Pretest -Posttest Design โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3โรงเรียนวัดท่าเรือ กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้อง รวม

นักเรียน 70 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดท่าเรือ กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ห้อง 1/2 รวมนักเรียน 30 คน ซึ่งได้มาแบบเจาะจง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตามขั้นตอน ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อนำมาใช้ในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ 2) ศึกษาตำรา แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการ วิธีการ รูปแบบการ ประเมิน ในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการปฏิบัติและหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพ 3) ศึกษาหลักการวิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปา จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 4) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการปฏิบัติที่ประกอบด้วย สาระสำคัญ มาตรฐาน ตัวชี้วัด จุดประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดการ ประเมินผล กิจกรรมเสนอแนะ บันทึกหลังการสอน 5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและให้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านเนื้อหา ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม 6) ปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำแผนการสอนที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจดูความเหมาะสมอีกครั้ง ตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ในแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านความ เที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจน ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาทีใช้ และความ สอดคล้อง ด้วยดัชนีความ สอดคล้อง (Index of Item- Objectives Congruence : IOC) หลังจากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC โดยใช้ดัชนี ความสอดคล้อง ของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณ แล้วเลือกค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ค่าดัชนี ความสอดคล้อง ของแผนการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 1.0 7) นำแผนการเรียนรู้ที่ผ่านเกณฑ์แล้ว ไปดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดท่าเรือ ตำบลแกลง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน เพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

2.แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากเอกสารและงานวิจัย ต่าง ๆ ขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนที่ผู้สร้างแบบทดสอบต้องทำการค้นคว้าวิธีการสร้างแบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่ามีแบบใดบ้าง แบบทดสอบแต่ละชนิด มีวิธีการสร้างและมีข้อดีจำกัดอย่างไร 2) กำหนดจุดมุ่งหมายของการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนจะเริ่ม เขียนข้อ คำถามผู้สร้างข้อคำถามจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการใช้แบบทดสอบให้ชัดเจนว่าจะวัดไป เพื่ออะไร จะได้เขียนข้อสอบให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายนั้น 3) กำหนดเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัดในตารางวิเคราะห์หลักสูตรผู้สร้าง แบบทดสอบจะต้องกำหนด ขอบเขตเนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ พฤติกรรมที่จะวัดใน ด้านพุทธิพิสัย ได้ แก่ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า 4) กำหนดลักษณะของแบบทดสอบและส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตอบแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะเป็นแบบทดสอบอิงเกณฑ์หรืออิงกลุ่มก็ได้ซึ่งลักษณะข้อสอบจะเป็นแบบ ปรนัยหรืออัตนัยก็ได้ หรือจะเป็นทั้งแบบปรนัยและอัตนัยรวมกันก็ได้ ทั้งนี้ผู้สร้างแบบทดสอบอาจใช้ เกณฑ์ต่อไปนี้กำหนดลักษณะข้อสอบซึ่งได้แก่ วัตถุประสงค์ของการวัด ระดับพฤติกรรมของการเรียนรู้ที่จะวัด ลักษณะหรือคุณสมบัติผู้เข้าสอบ จำนวนผู้เข้าสอบ ระยะเวลาที่ใช้ในการสร้างแบบทดสอบดำเนินการสอบและตรวจข้อสอบ และความเป็นอิสระในการตอบส่วนการกำหนดส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอบได้แก่ ความยาวของแบบทดสอบหรือจำนวนของข้อสอบและคะแนนระยะเวลาที่ใช้ทำ แบบทดสอบ วิธีดำเนินการสอบ การตรวจให้คะแนน การแปลความหมายของคะแนน ตลอดจนค่าใช้จ่าย ทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง

3. แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตามสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นโครงสร้างแบบสอบถามตามวัดการปฏิบัติตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 โดยมีมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ บ่อยมาก บ่อย เป็นบ้างครั้ง นานๆครั้ง ไม่เคยเลย 3) สร้างแบบประเมินการปฏิบัติตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนตามโครงสร้างและความหมายที่ได้กำหนดเป็นแบบไว้ 4) ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจ ก) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและปรับปรุง นำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ ข) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพ และนำคะแนนที่ได้มาหาค่า IOC 5) นำแบบสอบถามที่แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

4.เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ เพื่อทดสอบประสิทธิภาพและใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลักษณะเครื่องมือ ดังนี้ 1) ชุดการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การจัดเรียนรู้สังคมศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 มีลักษณะเป็นข้อสอบ ปรนัยชนิด 4ตัวเลือก มีทั้งหมด 30 ข้อ 3) แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตามสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียน

5. การลงมือสร้างข้อสอบ ประกอบด้วย 1.ผู้สร้างแบบทดสอบลงมือสร้างแบบข้อสอบ ตามรายละเอียดในตารางวิเคราะห์ ข้อสอบ คำนึงถึงความยากของข้อสอบ ระยะเวลาที่ใช้สอบ คะแนนและการตรวจให้คะแนน 2) ตรวจทานข้อสอบผู้สร้างต้องทบทวน แบบทดสอบ เพื่อให้ข้อสอบที่สร้างขึ้นมา นั้น มีความถูกต้องครบถ้วน ตามรายละเอียดไว้ในตารางวิเคราะห์หลักสูตร แล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับทดลอง เพื่อนำไปใช้ต่อไป

6.การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย 1) การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปป้าตามหลักสังคหวัตถุ 4 มีขั้นตอน

การตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้ 1.1) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโมเดล ซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วพร้อมแบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อนั้นได้สร้างถูกต้องและเหมาะสมเพียงใด 1.2) นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC โดยใช้ ดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณ แล้วเลือกค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ค่า และปรับปรุงแบบทดสอบที่มีค่า IOC ที่ไม่ถึง 0.50 แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง 1.3) นำผลสอบมาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบ โดยนำแบบทดสอบที่ตรวจแล้วมาให้คะแนน โดยข้อที่ถูกให้ 1 คะแนน และข้อที่ผิดให้ 0 คะแนน เมื่อตรวจสอบและรวมคะแนน แล้วนำคะแนนมาหาค่าความยาก (P) อยู่ที่ .40 - .60 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ที่ .25 - .49 1.4) จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ จำนวน 30 ข้อ 1.5) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ ไปใช้ในการวิจัยวัดผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 2) การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามวัดการปฏิบัติตามสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนมีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้ 2.1) สร้างแบบสอบถามวัดการปฏิบัติตามสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียน โดยแบ่งเกณฑ์เป็น 5 ระดับความพึงพอใจ โดยใช้การประเมินสื่อการสอนของลิเคอร์ท (Likert) 2.2) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้แก่ ก) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ข) ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ตรวจสอบคุณภาพ พิจารณาการใช้ภาษาถูกต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือ และจำนวนข้อของแบบสอบถามเหมาะสม เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ที่มีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป3) เมื่อปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดท่าเรือ ตำบลแกลง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ปีการศึกษา 1/2565 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดท่าเรือ ตำบลแกลง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน
3. แบบสอบวัดการปฏิบัติตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาการศึกษาผลสัมฤทธิ์การสอนสังคมศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปา ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามวัตถุประสงค์การวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลกิจกรรมการเรียนสาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่อง สิทธิมนุษยชน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 สำหรับ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดท่าเรือ ตำบลแกลง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ที่สร้างขึ้นนั้น พบว่า การเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่คาดไว้ระดับ 0.5

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังใช้ชุดการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดท่าเรือ ตำบลแกลง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนมีอัตราสูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) ก่อนการใช้ เท่ากับ 15 หลังการใช้เท่ากับ 26 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่คาดไว้ระดับ 0.5 พบว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่คาดหวังไว้

3. ผลการศึกษาแบบสอบถามการปฏิบัติตนตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา ในการเรียนสาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่อง สิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดท่าเรือ ตำบลแกลง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง พบว่า อยู่ในเกณฑ์ที่โดยรวมแล้วนักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ในระดับบ่อย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การศึกษาผลสัมฤทธิ์การสอนสังคมศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปา ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งอภิปรายตามลำดับ ได้ดังนี้ 1. การจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดท่าเรือ ตำบลแกลง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ตามแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ที่ประกอบด้วยหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดท่าเรือ ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 มีประสิทธิภาพสามารถใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ ซึ่งแสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้นมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้สร้างตามกระบวนการในสาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่อง สิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นำมาจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ได้ศึกษาค้นคว้านวัตกรรมการเรียนรู้ คือใช้การจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปป้าตามหลักสังคหวัตถุ 4 มีการใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย ตลอดจนมีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนโดยฝึกคิด ฝึกค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์งานด้วยตนเอง ตลอดจนฝึกวินัยการรับผิดชอบการทำงานเดียวและงานส่วนรวมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน รู้จักแลกแปลกความรู้ ซึ่งผลการวิจัยนี้ พบว่า มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกรัตน์ นาครัชตะอมร ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยรูปแบบซิปปา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดเรียนรู้เรื่องเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยรูปแบบซิปปา สำหรับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าประสิทธิภาพ 81.03/82.59 และผลการเรียนรู้เรื่องเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยรูปแบบซิปปาก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 โดยผลการเรียนรู้หลังการเรียนด้วยรูปแบบซิปปาสูงกว่าผลการเรียนรู้ก่อนเรียน ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบซิปปา พบว่านักเรียนเห็นด้วยต่อการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีความคิดว่าทำให้นักเรียนมีโอกาสได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง สนุกสนานกับการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองและทำให้เข้าใจบทเรียนได้เร็ว

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดท่าเรือ ตำบลแกลง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ทางการเรียนก่อนเรียนวิชาสังคมศึกษา ในการเรียนสาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่อง สิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดท่าเรือ ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ ($\overline{X}$ = 15) ค่าเฉลี่ย S.D. = 2.93 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเรียนวิชาสังคมศึกษา ในการเรียนสาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่อง สิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ ($\overline{X}$ = 26) ค่าเฉลี่ย S.D. =1.73 มีค่าเฉลี่ย (t-test=22.76) และเมื่อทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .5 แสดงว่า หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผลการวิจัยนี้ พบว่า มีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วราภรณ์ แตงมีแสง (2545) ที่ได้ทำศึกษาเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้โมเดลซิปปาในวิชามนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ในการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 40 คนและมีผู้ร่วมวิจัย 2 คน วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โมเดลซิปปา ในวิชามนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 เรื่องอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีต่อมนุษย์ โดย จัดการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นทบทวนความรู้เดิม 2) ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ 3) ขั้นการศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4) ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม 5) ขั้นสรุปจัดระเบียบความรู้ 6) ขั้นการแสดงผลงาน 7) ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญโดยใช้โมเดลซิปปาทำให้นักศึกษามีความเข้าใจเนื้อหาวิชามากขึ้น นักศึกษามีส่วนร่วมใน การเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง มีความสนใจและสนุกสนาน นอกจากนี้นักศึกษายัง สามารถเรียนรู้จากการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง ด้านผลการเรียนรู้พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์มีค่าเท่ากับร้อยละ 73.44 ของคะแนนเต็ม และมีนักเรียน

จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 97.5 ที่ได้คะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 60 และมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รชาดา บัวไพร ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการ สอนแบบโมเดลซิปปาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และเจตคติทาง วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบโมเดล ซิปปา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการวิจัย One Group Pretest Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1. หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน แบบโมเดลซิปปาสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .5, 2. หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน แบบโมเดลซิปปาสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .5

3. ผลการศึกษาแบบสอบถามการปฏิบัติตนตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา ในการเรียนสาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่อง สิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดท่าเรือ ตำบลแกลง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง พบว่า อยู่ในเกณฑ์ที่โดยรวมแล้วนักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ในระดับบ่อย ผลการวิจัยนี้ พบว่า มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปทิตตา ไชยทิพย์ และสถาพร ขันโต ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง เรื่อง “การศึกษาความสามารถด้านการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1โดยใช้รูปแบบการสอนแบบซิปปา (CIPPA Model)” นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการเขียนหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบซิปปา มีคะแนนความสามารถด้านการเขียนตามที่กำหนดไว้ ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการเขียนโดยใช้รูปแบบ การสอนแบบซิปปา โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชัชวาลย์ บัวริคาน ที่ได้ทำการศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนแบบซิปปา เรื่อง การเรียง สับเปลี่ยน สำหรับนักเรียนชั้นนักมัธยมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และ ทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การเรียงสับเปลี่ยน ของนักเรียนหลังได้รับการจัด การเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนแบบซิปปากับ เกณฑ์ร้อยละ 75 กลุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/6 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี ปีการศึกษา 2558 จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนแบบซิปปา เรื่อง การเรียงสับเปลี่ยน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 แผน ซึ่งค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินความเหมาะสมของ แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 4.29

แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีค่า ความเชื่อมนั้น เท่ากับ 0.96 และแบบวัดทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์มีค่าความเชื่อมนั้น เท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-test for one sample) ผลการวิจัยพบว่า 1. ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับ การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนแบบซิปปา เรื่องการเรียงสับเปลี่ยน สูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.5 และ 2. ทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับ การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนแบบซิปปา เรื่องการเรียงสับเปลี่ยน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ .75 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.5

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1.ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1. ควรนำสื่อที่หลากหลายในการจัดกิจกรรม น่าสนใจ และน่าสนใจ

1.2. ควรนำเอารูปแบบและกระบวนการศึกษาในครั้งนี้ ไปทำการศึกษากับเนื้อหาวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

1.3. ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักธรรมกับรูปแบบการสอนอื่นๆ

2.ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการต่อยอดในการทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเรียนสาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่อง สิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้ลึกซึ้ง เพื่อพัฒนางานด้านวิจัยและวิชาการยิ่งๆ ขึ้นไป

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *วัดจะมีส่วนรับภาระและจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ-ได้อย่างไร สกศ*, กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2552). *พระไตรปิฎกศึกษา,* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รายวัน.

ร้อยเอกเกรียงไกร จันทะแจ่ม. (2559). *การจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ในโรงเรียนสัตยาไสจังหวัดลพบุรี.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ทิศนา แขมมณี. (2542). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2542). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*, พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สิปปนนท์ เกตุทัต และคณะ. (2540). *ความฝันของแผ่นดิน.* พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ: ตะวันออก.

การเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังของเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานปริศนาคำทายชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์กับการจัดประสบการณ์แบบปกติ

The Comparison of Listening Skills of Kindergarten Year 2 Students during the experience using Riddles Storybook, Magic Fabric Story Set with a Normal Experience

นลินี ขุมเพชร์[1]
Nalinee Kumphet

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80 2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟัง ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ กับการจัดประสบการณ์แบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) หนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ 2) แผนการจัดประสบการณ์ หน่วยหนูน้อยคนเก่ง กับหน่วยอาหารดีมีคุณค่า 3) แบบทดสอบความสามารถด้านการฟัง หน่วยหนูน้อยคนเก่ง กับหน่วยอาหารดีมีคุณค่า ที่มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Group, Pretest-Posttest Design วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างที่มีอิสระต่อกัน (t-test For Independent Samples) ผลการวิจัยพบว่า หนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และผลความสามารถด้านการฟังของนักเรียนระหว่างการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์หน่วยหนูน้อยคนเก่ง กับหน่วยอาหารดีมีคุณค่า สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดประสบการณ์แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

คำสำคัญ (Keywords): ทักษะการฟัง; นิทาน; ปริศนาคำทาย

Received: 2022-10-13 **Revised**: 2022-11-30 **Accepted**: 2022-12-01

[1] สาขาวิชานวัตกรรมหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Innovative Curriculum and Learning Management Program, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University. Corresponding Author e-mail: Nalineelhin@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to 1. create and find out the effectiveness of riddles storybook, magic fabric story set for students in Kindergarten Year 2 according to the criteria 80/80 2. to compare listening skills of Kindergarten Year 2 students during the experience using riddles storybook, magic fabric story set with a normal experience. The sample used in the research was to Kindergarten Year 2 students in the first semester, in the academic year 2022. The research instruments were 1) riddles story book, magic fabric story set 2) Experience plan talented little unit with good food unit is valuable 3) Listening skills test talented little unit with good value food unit The reliability of the whole test was 0.91 by using the Randomized Group, Pretest-Posttest Design experimental model. The data were analyzed using percentage mean, standard deviation and t-test for independent samples. The research found that riddles storybook, magic fabric story set there was an 80/80 criterion for efficiency and the students' listening skills during the experience using the riddles storybook, magic fabric story set talented little unit with good value food unit higher than students who studied using a normal experience It was statistically significant at the .05 level, which was consistent with the hypothesis.

Keywords: Listening Skills; Novel; Challenging Riddles

บทนำ (Introduction)

“เด็กปฐมวัย” เป็นช่วงวัยทองของชีวิต เพราะนับได้ว่าเป็นวัยแห่งการวางรากฐานที่มีความมั่นคง ส่งผลให้ได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีคุณภาพในวันข้างหน้า พัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่มีการเริ่มการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยพัฒนาได้ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา จะมีความสัมพันธ์และได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนได้ไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กปฐมวัยจะมีการเจริญเติบโต และมีพัฒนาการที่มีความแตกต่างกันไปตามช่วงวัย การพัฒนาภาษาควรเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัย ซึ่งได้เป็นวัยที่มีการพัฒนาทางภาษาพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว อาจจะกล่าวอย่างอีกนัยหนึ่งเด็กปฐมวัยมีความคิดความอ่านที่กำลังรู้จักการสังเกตุจากวัตถุต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมของบุคคลรอบข้าง ทุกสิ่งรอบข้างส่งผลให้เด็กปฐมวัยรู้จักนำมาคิดวิเคราะห์และเกิดจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน และเมื่อมีรอบข้างที่ดีความรู้ของเด็กปฐมวัยก็จะมีการพัฒนาการส่งเสริมไปในทางที่ดีด้วยเช่นกัน (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย, 2560)

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสระการเรียนรู้ปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า ผลของพัฒนาการของนักเรียนด้านสติปัญญา ในความสามารถทักษะด้านการฟังของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ (รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา SAR ระดับปฐมวัย

โรงเรียนบ้านปางไม้ไผ่) ผู้สอนจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทักษะความสามารถด้านการฟังสูงขึ้น

ผู้วิจัยจึงได้นำหนังสือนิทานปริศนาคำทายชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งนิทานเป็นเครื่องมือที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็กปฐมวัย คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ให้พัฒนาสูงขึ้น นิทานจะพัฒนาทักษะการฟัง ให้ความรู้ ความสนุกสนาน สร้างสรรค์จินตนาการ ช่วยฝึกสมาธิให้เด็กปฐมวัยเกิดความสำรวมใจอยู่กับเรื่องที่กำลังฟัง ซึ่งเป็นพื้นฐานการเตรียมความพร้อม และปลูกฝังนิสัยรักการอ่านควบคู่กันไป ซึ่งสอดคล้องกับ (ศรัญญา พิมเสน, 2562) ที่ว่านิทานเป็นตัวกระตุ้นทักษะทางสายตา การฟัง และเพิ่มคลังคำศัพท์ และนิทานบางเล่มยังช่วยเสริมพัฒนาการด้านผิวสัมผัสได้อีกด้วย และเมื่อโตขึ้นเรื่องราวในนิทาน ก็เป็นตัวกระตุ้นพัฒนาการทางภาษาได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการอ่านคำง่าย ๆ จากในหนังสือ การเรียนรู้เรื่องคำคล้องจอง คำเหมือน คำต่าง และความเข้าใจเรื่องลำดับของเหตุการณ์

จากปัญหาและแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตระหนักและเห็นความสำคัญในการส่งเสริมความสามารถด้านการฟังของเด็กปฐมวัย โดยนำการเล่านิทานโดยใช้หนังสือนิทานภาพปริศนา ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ มาใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการฟังมากขึ้นกว่าการจัดประสบการณ์แบบปกติ ซึ่งการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือนิทานผ้า จะเป็นการช่วยส่งเสริมและกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและสนุกสนานกับการจัดประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น จะทำให้เด็กเกิดความเปลี่ยนแปลงโดยมีความสามารถด้านการฟังสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของนิทานภาพปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทักษะด้านการฟัง ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างการสอนโดยใช้นิทานภาพปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ กับการจัดประสบการณ์แบบปกติ

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. นิทานภาพปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. การสอนโดยใช้นิทานภาพปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ สูงกว่าวิธีการจัดประสบการณ์แบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านปางไม้ไผ่ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) กลุ่มทดลอง ใช้วิธีการเรียนโดยใช้นิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ และกลุ่มควบคุม ใช้วิธีการสอนแบบปกติ

2. กลุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพของนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 42 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. หนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ ประกอบด้วยนิทาน 10 เรื่อง
2. แผนการจัดประสบการณ์ หน่วยหนูน้อยคนเก่ง กับหน่วยอาหารดีมีคุณค่า 10 แผน
3. แบบประเมินความสามารถด้านการฟัง หน่วยหนูน้อยคนเก่ง กับหน่วยอาหารดีมีคุณค่า มีลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ (Randomized Group, Pretest-Posttest Design) โดยกลุ่มหนึ่งเรียกว่ากลุ่มทดลองซึ่งสอนโดยใช้หนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ กับอีกกลุ่มหนึ่งเรียกว่า กลุ่มควบคุม ซึ่งสอนโดยใช้การสอนแบบปกติ

ตารางที่ 1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Group, Pretest-Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	Y_1	X	Y_2
CR	Y_1	-	Y_2

กำหนดให้

ER แทน กลุ่มทดลอง

CR แทน กลุ่มควบคุม

X แทน การสอนโดยใช้หนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์

\- แทน การสอนแบบปกติ

Y1 แทน ทดสอบก่อนเรียน

Y2 แทน ทดสอบหลังเรียน

วิธีการดำเนินการทดลอง

1. นักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pre-test) ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2. ครูสอนนักเรียนกลุ่มทดลองโดยใช้หนังสือนิทานภาพปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ และสอนนักเรียนกลุ่มควบคุมโดยใช้รูปแบบการสอนแบบปกติ ตามแผนการจัดประสบการณ์ที่ได้วางไว้

3. เมื่อนักเรียนทั้งสองกลุ่มเรียนครบทั้ง 10 แผนแล้ว ครูดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิม

4. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของหนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2 (E_1 คือ ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการฟังเป็นร้อยละของคะแนนที่นักเรียนได้รับโดยเฉลี่ยจากการทำแบบประเมินและประกอบกิจกรรมด้วย ชุดหนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ไม่ต่ำกว่า 80 และ E_2 คือ ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์คิดเป็นร้อยละของคะแนนที่นักเรียนได้รับโดยเฉลี่ยจากการประเมินหลังเรียนด้วยแบบประเมินความสามารถด้านการฟัง หน่วยหนูน้อยคนเก่ง กับหน่วยอาหารดีมีคุณค่าไม่ต่ำกว่า 80)

2. วิเคราะห์เพื่อประเมินคุณภาพหนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์

3. วิเคราะห์ความสอดคล้องของหนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ (IOC)

4. วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบภายในแผนการจัดการประสบการณ์ (IOC)

5. วิเคราะห์ข้อสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินความสามารถด้านการฟัง หน่วยหนูน้อยคนเก่ง กับหน่วยอาหารดีมีคุณค่า (IOC)

6. วิเคราะห์ผลจากแบบวัดความยากง่าย ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (p)

7. วิเคราะห์ผลจากแบบวัดค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (r)

8. วิเคราะห์ผลจากแบบวัดความเชื่อมั่นของแบบทดสอบตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งฉบับ KR-20

9. วิเคราะห์ค่าหาค่าความยากง่ายของแบบประเมินวิเคราะห์เพื่อหาค่าจำแนกของ

แบบประเมินวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟัง หน่วยหนูน้อยคนเก่ง กับหน่วยอาหารดีมีคุณค่า ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้หนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ กับนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้การสอนแบบปกติโดยใช้สถิติในการทดสอบค่าทีแบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test for Independent Samples)

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์

ตารางที่ 1 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของหนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์

การทดลอง	**จำนวนนักเรียน (คน)**	**คะแนนระหว่างเรียน (50คะแนน)**		**แบบประเมินความสามารถด้านการฟัง (20คะแนน)**		**ค่าประสิทธิภาพ**
		ค่าเฉลี่ย	**ร้อยละ (E_1)**	**ค่าเฉลี่ย**	**ร้อยละ (E_2)**	**E_1/ E_2**
รายบุคคล	3	37.7	75.4	15.70	78.5	75.40/78.50
กลุ่มย่อย	9	40	80	16.40	82	80.00/82.00
ภาคสนาม	30	41.43	82.86	16.57	84	82.86/82.85

จากตารางที่ 1 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของหนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ ครบทั้ง 3 ขั้นตอน พบว่า

ขั้นตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพแบบรายบุคคลมีคำประสิทธิภาพเท่ากับ 75.40/78.50

ขั้นตอนที่ 2 การหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มย่อยมีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.00/82.00

ขั้นตอนที่ 3 การหาประสิทธิภาพแบบภาคสนามมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.86/82.85

จะเห็นได้ว่า ประสิทธิภาพของหนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังของเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์กับการจัดประสบการณ์แบบปกติ

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟัง ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง โดยใช้หนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์

การทดสอบ	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน(กลุ่มทดลอง)	15	14.07	1.50	-7.906	.000
หลังเรียน(กลุ่มทดลอง)	15	17.40	1.00		

จากตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการสอนแบบปกติของนักเรียนกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยนักเรียนกลุ่มควบคุมมีความสามารถด้านการฟังหลังเรียน หน่วยหนูน้อยคนเก่ง กับหน่วยอาหารดีมีคุณค่า สูงกว่าก่อนเรียน เท่ากับ 15.60 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.20 และมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 13.47 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.20

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังของเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่าง
การจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานปริศนาคำทายชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ กับการจัดประสบการณ์แบบปกติ” มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. หนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมามีการพัฒนาอย่างเป็นระบบได้มีการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีการนำเนื้อหาในหลักสูตรมาใช้ในการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ หนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ จำนวน 10 เรื่อง แผนการจัดประสบการณ์ หน่วยหนูน้อยคนเก่ง กับหน่วยอาหารดีมีคุณค่า ทั้งหมด 10 แผน และออกแบบวัดผลความสามารถด้านการฟัง โดยในการสร้างเครื่องมือมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือให้มีคุณภาพและแต่ละขั้นตอนในการหาประสิทธิภาพของหนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาและปรับปรุงข้อบกพร่องก่อนที่จะนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง จะส่งผลให้หนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ มีค่าประสิทธิภาพรายบุคคล 75.40/78.50 มีค่าประสิทธิภาพกลุ่มย่อย 80.00/82.00 และ มีค่าประสิทธิภาพภาคสนาม 82.86/82.85 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80

2. ผลความสามารถด้านการฟังของนักเรียนระหว่างการสอนโดยใช้หนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ หน่วยหนูน้อยคนเก่ง กับหน่วยอาหารดีมีคุณค่า สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย หนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ เป็นการสอนที่เน้น

ไปถึงการบรรยายแบบภาพที่มีเรื่องราวสอดคล้องกับเนื้อหาของการเรียนส่งผลให้นักเรียนระดับชั้นอนุบาลมีความจำในเรื่องของคำศัพท์ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เด็กนักเรียน รู้จักการฟังมากขึ้น และยังรู้จักการแยกแยะการฟังของการรับฟังที่ดี ถ้ามีการฟังที่ไม่ศัพท์อาจจะทำให้มีการพูดออกมาแบบไม่ได้ศัพท์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ รุ่งพนอ รักอยู่ (2559) ที่ให้ความสำคัญกับการฟังว่ามีความหมายเป็นอย่างยิ่ง เป็นทักษะที่เกิดขึ้นก่อนทักษะการพูด หากไม่มีทักษะการฟัง เราจะไม่สามารพัฒนาทักษะการพูดได้ การสนทนา จะประสบผลและครบกระบวนการสื่อสารได้นั้น ผู้ฟังต้องเข้าใจสิ่งที่ผู้พูดออกมา เมื่อสะสมตัวป้อน ทางภาษามากพอและพร้อมที่จะพูดการพูดจึงเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับเตือนใจ อัฐวงศ์ (2557) ที่ให้ความสำคัญกับการฟังเป็นการรับรู้ เรื่องราวต่าง ๆ จากแหล่งของเสียงซึ่งอาจจะรับรู้ผ่านผู้พูดโดยตรงหรือรับรู้ผ่านอุปกรณ์บันทึกเสียง ต่าง ๆ โดยแหล่งเสียงจะส่งผ่านประสาทสัมผัสทางหูเข้ามา แล้วผู้ฟังเกิดการรับรู้ความหมายของเสียงที่ได้ยิน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การวางแผนการสอนที่มีการเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ในเนื้อหาให้สอดคล้องกับหนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ หน่วยหนูน้อยคนเก่ง เปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การจัดการเรียนการสอนด้วยหนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ หน่วยหนูน้อยคนเก่ง ผู้มีวินัยสามารถนำไปสอนบูรณาการเข้ากับเนื้อหาสาระวิชาอื่น ๆ ได้

3. สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองเพื่อเป็นประโยชน์ในการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยหนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ หน่วยหนูน้อยคนเก่ง มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวางแผนการสอนในกิจกรรมอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้วิจัยควรศึกษาคุณสมบัติที่ดีของหนังสือภาพปริศนาคำทายทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์อย่างละเอียด เปรียบเทียบประเด็นต่าง ๆ รวมถึงศึกษากระบวนการผลิตหนังสือภาพปริศนาคำทาย เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ผลิตหนังสือภาพปริศนาสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไปในอนาคต

2. ควรมีการนำหนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ หน่วยหนูน้อยคนเก่งสอนร่วมกับการจัดการเรียนการสอนวิธีการสอนอื่นๆ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นต้นเพื่อช่วยพัฒนาประสิทธิภาพของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

3. ควรมีการพัฒนานิทานหนังสือนิทานปริศนาคำทาย ชุดนิทานผ้ามหัศจรรย์ หน่วยหนูน้อยคนเก่ง ในกิจกรรมด้านอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาที่ไม่ยากและไม่ง่ายจนเกินไป โดยการทดสอบนักเรียนเพื่อดูพื้นความรู้ของนักเรียนก่อนผลิตนวัตกรรมนิทานปริศนาคำทาย

เอกสารอ้างอิง (References)

คุณาพร มีเจริญ. (2563). *การพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาจีน ด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นภาระงานร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.

สิรินยา สุวรรณชาตร. (2563). *การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน*. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

ฤทัยรัตน์ ศรีพวงมาลัย. (2561). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการจัดการเรียนรู้ผ่านพอดคาสต์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองกุงศาลาน้ำเที่ยงวิทยากร*. ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ผลของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

Effects of 5es Learning Circle Supplemented with Learning Activity Packages on Science Learning Outcome of Grade 4 Students

สุภาวดี คำมุกชิก[1] ละดา ดอนหงษา[2]
Supawadee Khammukchik, Lada Donhongsa

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. สร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังเรียน 3. เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังเรียน 4. ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพิชญวิทย์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.33-0.60 ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.53-0.77 และค่าความเชื่อมั่น 0.87 4) แบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.33-0.87 ค่าความยากง่ายระหว่าง0.53-0.77 และค่าความเชื่อมั่น 0.89 5) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาประสิทธิภาพ E1/E2 และการทดสอบค่าที แบบไม่อิสระ ผลการวิจัย พบว่า 1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพ 86.88/84.33 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. ความพึงพอใจต่อวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด

Received: 2022-09-28 **Revised**: 2022-10-18 **Accepted**: 2022-10-20

[1] วิทยาลัยพิชญบัณฑิต Pitchayabundit College. Corresponding Author e-mail: supawadeetan08@gmail.com

[2] วิทยาลัยพิชญบัณฑิต Pitchayabundit College.

คำสำคัญ (Keywords): ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์; ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์; ความพึงพอใจ

Abstract

The purposes of this research were to 1. create and determine the efficiency of science learning activities package to be as effective as the 80/80 criterion, 2. Compare the science achievement of grade 4 students between before and after learning, 3. compare the scientific process skills of grade 4 students between before and after learning and 4. study the satisfaction towards on 5Es learning Circle supplemental with science learning activities package of grade 4 students. The sample consisted of 30 students in the first semester of the academic year 2022 at Pitchayawit School by cluster random sampling. The research instruments were 1) lesson plans 2) the science learning activities package 3) the science achievement tests had discrimination values between 0.33-0.60 , difficulty values between 0.53-0.77, and reliability value was 0.87 4) the scientific process skills test had discrimination values between 0.33-0.87, difficulty values between 0.53-0.77.and reliability value was 0.89, 5) the satisfaction questionnaire. The statistics for data analysis comprised; mean, standard deviation, percentage, E_1/E_2 and t-test for dependent samples. The results of this research found that; 1. The efficiency of science learning activities package value equal E_1/E_2 to 86.88/84.33 2. The science achievement of grade 4 students after learning was significantly higher than before at the .05 levels. 3. The scientific process skills of grade 4 students after learning was significantly higher than before at the .05 levels. 4. The satisfaction towards on 5Es learning cycle supplemented with learning activity packages of Grade 4 Students at the highest level.

Keywords: Science learning activity packages; Science learning achievement; Science process skills; satisfaction

บทนำ (Introduction)

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการงานอาชีพต่างๆ ตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้ และผลผลิตต่างๆที่มนุษย์ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่นๆ วิทยาศาสตร์ช่วยให้ทุกคนได้พัฒนาวิธีการคิด ทั้งความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจารณ์ รวมทั้งมีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลาย วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge-based Society) ดังนั้น ทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนากระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์และมีคุณธรรมในทางกลับกันวิทยาศาสตร์ก็มีความสำคัญมากจึงเปรียบเสมือนวัฒนธรรมของโลกซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และเราทุกคนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและค้นคว้าศึกษาวิทยาศาสตร์ต่อไป อย่างไม่หยุดยั้ง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560)

จากการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนพิชญวิทย์ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ที่ผ่านมาพบปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งจากการรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-net ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ในภาพรวมระดับประเทศ พบว่าคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนพิชญวิทย์ 3 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2561 ถึงปีการศึกษา 2563พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 34.93, 31.18, 32.46 ตามลำดับ ต่ำกว่าระดับประเทศและยังไม่ถึงร้อยละ 50 อีกทั้งทักษะการทดลองของนักเรียนส่วนใหญ่เมื่อผ่านการประเมินพบว่ายังอยู่ในระดับปานกลางและยังต้องได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีลักษณะเป็นสื่อประสม ที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนตามหัวข้อเนื้อหาที่ต้องการจะให้นักเรียนได้รับ ช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนได้เรียนรู้ไปทีละขั้นตามความสามารถความสนใจของนักเรียนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และช่วยให้นักเรียนกับผู้สอนมีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการเรียนตามความสามารถความสนใจ โดยมีครูคอยแนะนำช่วยเหลือ ช่วยให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ (กุศยา แสงเดช, 2545) นอกจากนี้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล โดยผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความสามารถ ความสนใจ ตามเวลาและโอกาสที่เหมาะสมของแต่ละคน เพราะชุดกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง และต้องการความช่วยเหลือจากครูผู้สอนไม่มาก สร้างความมั่นใจและช่วยลดภาระของผู้สอน ซึ่งเป็นการเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทำให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายที่จะเรียน แต่มีความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีโอกาสในการฝึกทักษะปฏิบัติในด้านต่างๆได้ด้วย (อภิญญา เคนบุปผา, 2546)

จากงานวิจัยการนำชุดกิจกรรมไปใช้จัดการเรียนการสอน เช่น ปานลดา เอกนวพุฒิพันธุ์ (2560) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พืชใกล้ตัว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปี ที่ 4 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พืชใกล้ตัว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมาก และชุดกิจกรรมวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พืชใกล้

ตัว มีประสิทธิภาพ 82.00/81.20 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และ นรัตน์ชนก โสภา (2561) ได้พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนวิทยาศาสตร์ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง พลังงานแสง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ในระดับมาก

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ คือ วิธีการสอนแบบวงจรการเรียนรู้ 5Es โดยมีกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้น คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจ 2) ขั้นสำรวจและค้นหา 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป 4) ขั้นขยายความรู้ และ 5) ขั้นประเมิน เพราะเป็นวิธีการที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมและได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทุกขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนค้นพบคำตอบและสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ การจัดการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะที่ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและเจตคติทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาผู้วิจัยในบทบาทของครูผู้สอนวิทยาศาสตร์และกำลังศึกษาระดับปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอนจึงสนใจทำวิจัย เรื่องผลของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนให้สูงขึ้น รวมทั้งสร้างแรงจูงใจในการเรียนและความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพิชญวิทย์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 2 ห้อง รวมทั้งสิ้น 61 คน ซึ่งโรงเรียนจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพิชญวิทย์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 30 คน โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4

3.2 แผนการจัดการเรียนรู้แบบวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 8 แผน ใช้เวลา 16 ชั่วโมง

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์

3.4 แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

3.5 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ก่อนดำเนินการทดลองผู้วิจัยทำการชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจ

4.2 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ที่ 1 ถึงแผนการเรียนรู้ที่ 8 โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ตามแผนการเรียนรู้ที่วางไว้

4.4 ทดสอบหลังเรียน (Post-Test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ฉบับเดียวกับที่ทดสอบก่อนเรียนจำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาทดสอบ 1 ชั่วโมง

4.5 สอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่สร้างขึ้น จำนวน 15 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80 โดยหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังเรียน ด้วยวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

3. เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังเรียน ด้วยวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 86.88/84.33

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ นำเสนอตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	S.D.	$\overline{X}$	t	sig
ก่อนเรียน	30	30	2.00	17.70	19.42*	0.000
หลังเรียน	30	30	1.15	25.30		

*p ≤ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ผลของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ นำเสนอตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	S.D.	$\overline{X}$	t	sig
ก่อนเรียน	30	30	1.20	19.87	16.98*	0.000

หลังเรียน	30	30	1.28	24.73

*p ≤ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุด กิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.88/84.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้แบบวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ได้ดำเนินการตามกระบวนการและหลักการสร้างชุดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้และกำหนดเนื้อหา รวมทั้งการวัดและประเมินผล เพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมให้มีความเหมาะสม เพื่อใช้ประกอบในการเรียนการสอน โดยให้มีเนื้อหาสอดคล้องกับสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ ซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้สร้างขึ้น วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ และเพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่นักเรียน ช่วยให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือให้ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนจนประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานลดา เอกนวพุฒิพันธุ์ (2560) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องพืชใกล้ตัว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมวิชาวิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.00/81.20 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ได้ดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.69 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05 และมีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมากและจีรวรรณ เกิดร่วม (2561) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาชุดกิจกรรมแบบสืบเสาะความรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตรามคำแหง ผลการศึกษาพบว่า ชุดกิจกรรมแบบสืบเสาะวิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าประสิทธิภาพในภาพรวม E1/E2 เท่ากับ 81.10/86.20 ซึ่งมีค่าตามเกณฑ์เป้าหมาย80/80 และพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้แบบวงจนการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ได้จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้น ทั้งด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นผลการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า อันเกิดจากกระบวนการเรียนการสอนในช่วงเวลาใด เวลาหนึ่งที่ผ่านมา แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์จึงเป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น จากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนได้จัดทำขึ้นเพื่อการเรียนรู้สิ่งนั้น สิ่งที่มุ่งวัดจึงเป็นสิ่งที่ผู้เรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดขึ้น ซึ่งอาจเป็นความรู้หรือทักษะบางอย่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษณี เตชพาหพงษ์ (2562) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.83/82.63 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีจิตวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณโณ ยอดเทพ (2562) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5Es ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการสอบแบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5Es สูงกว่าก่อนใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$=23.50 และผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังการสอนแบบกรสืบเสาะความรู้แบบ 5 Es สูงกว่าก่อนการเรียนวิทยาศาสตร์ด้วยการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5Es อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ = 4.12 อยู่ในระดับมาก

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากจัดการเรียนรู้ที่เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ทั้ง 8 ชุดโดยจัดการเรียนรู้แบบวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยครูให้คอยให้คำแนะนำและคำปรึกษา นักเรียนได้ทดลองปฏิบัติจริง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะพัฒนาทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ทำให้สามารถเชื่อมโยงและสรุปองค์ความรู้ของตนเองได้ สอดคล้องกับ ณัฐวดี บุญรัตน์ (2562) ได้ทำการศึกษาการพัฒนา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับชุดกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า (1) ประสิทธิภาพของกิจกรรมแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับชุดกิจกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 78.87/77.36 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับชุดกิจกรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับชุดกิจกรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับชุดกิจกรรมในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.55, S.D. = 0.13) สอดคล้องกับ นรัตน์ชนก โสภา (2561) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาสาสตร์ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่องพลังงานแสง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า (1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานแสง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 89.86/86.10ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ (2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4หลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานแสง ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 4 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานแสง ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (4) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการจัดการเรียนรู้วิทยาสาสตร์ เรื่อง พลังงานแสง ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีความพึงพอใจซึ่งอยู่ในระดับมาก

4. ความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนได้ทำงานร่วมกันอย่างยินดี เต็มใจ มีความสุขในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและมากขึ้นจนสามารถดำเนินกิจกรรมนั้นๆจนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์กิจกรรมเรียนรู้เร้าความสนใจนักเรียนได้ดีมีความสนุกสนานและนักเรียนได้แสดงออกร่วมกัน ซึ่งเนื้อหาที่เรียนเรียงลำดับจากง่ายไปยากและนักเรียนได้ทบทวนความรู้อย่างสม่ำเสมอทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีครูคอยแนะนำและเป็นที่ปรึกษาเมื่อเกิดปัญหาหรือข้อสงสัยในขณะปฏิบัติกิจกรรม สอดคล้องกับ ภารดี กล่อมดี (2561) ได้ศึกษาผลการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะร่วมกับ

การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดแบบฝึกอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ บุญศรี วราพุฒ (2561) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง การสืบพันธ์ของพืชและการจำแนกพืช โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น เข้าใจง่าย นักเรียนกล้าแสดงออกทางความคิด การกระทำ และการพูด และแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน จึงควรมีการนำไปปรับใช้ในระดับชั้นอื่น ๆ และรายวิชาอื่น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนบางคนใช้เวลาทำกิจกรรมตามชุดกิจกรรมมาก เนื่องจากมีปัญหาด้านการอ่าน ดังนั้นควรมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนเป็นกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจัดการเรียนรู้ตามวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปศึกษากับตัวแปรตามอื่นๆ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ หรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.2 ควรจัดการเรียนรู้ตามวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ทดลองสอนในระดับชั้นอื่นๆด้วย เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

เอกสารอ้างอิง (References)

กุศยา แสงเดช. (2545). *แบบฝึกคู่มือพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับประถมศึกษา.* กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์แม็ค จำกัด.

เกษณี เตชพาหพงษ์. (2562). *ผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.* ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. (2553). *ระบบสื่อการสอน*. นนทบุรี: สถาบันพัฒนานวัตกรรมและวิจัยทางการศึกษา.

ณัฐวดี บุญรัตน์. (2562). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่2 โดยใช้ชุดกิจกรรมแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับชุด กิจกรรม.* ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสารคาม.

บุญศรี วราพุฒ.(2561). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง การสืบพันธุ์ของพืชและจำแนกพืช โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะทางวิทยาศาสตร์.* วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ปานลดา เอกนวพุฒิพันธุ์. (2560). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พืชใกล้ตัว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.* หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

พันธ์ ทองชุมชน. (2547). *การสอนวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อภิญญา เคนบุปผา. (2546). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการทดลองวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารและสมบัติของสารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาศาสตรศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

แนวทางการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

Guidelines for Educational Quality Development in small schools under the Supervision of Phranakhon Si Ayutthaya Primary Education Service Area Office 1

จันทร์เพ็ญ เสนาะเสียง[1] ธีระวัฒน์ มอนไธสง[2]
Chanpen Sanohsiang, Teerawat Montaisong

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก 2.นำเสนอแนวทางการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก การดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ 1.การศึกษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและคุณครูในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 75 โรงเรียน 237 คน วิธีการได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้การวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95วิเคราะห์ข้อมูลด้วย สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การนำเสนอแนวทางการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขนาดเล็ก รองลงมาคือ ด้านคุณภาพด้านการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้าน คุณภาพด้านผู้เรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก 2. แนวทางการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 3 ด้าน 17 แนวทาง ด้านคุณภาพผู้เรียนมี 6 แนวทาง เช่น ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการ Active Learning ให้นักเรียนได้คิดและลงมือ

Received: 2022-10-18 **Revised**: 2022-11-12 **Accepted**: 2022-11-14

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Student of the Master of Educational Administration Program in Educational Administration, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: chan.pen989@gmail.com

[2] อาจารย์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Instructor of the Master of Educational Administration Program in Educational Administration, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

ปฏิบัติด้วยตนเอง ด้านคุณภาพด้านการบริหารและการจัดการมี 6 แนวทางเช่นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการทำงานเชิงรุก (Proactive) มีการวางแผน จัดการ และเตรียมการทุกอย่าง พร้อมแก้ปัญหาและทำงานอย่างมีคุณภาพ ด้านคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 5 แนวทาง เช่น ครูผู้สอนมีการวางแผนพัฒนาแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่โดยการใช้กระบวนการทางปัญญา(กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม)

คำสำคัญ (Keywords): คุณภาพการศึกษา; โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

The objectives of this research were 1. to investigate the educational quality of small-sized schools; and 2. to propose guidelines for improving the educational quality in small-sized schools. For the methodology, there were two steps in conducting research, including: 1. Study of the educational quality of small-sized schools. The sample included school directors and teachers in 75 small-sized schools, 237 people obtained by a stratified sampling. The research instrument was an estimation scale questionnaire, with a reliability value of 0.95. The data were analyzed by statistics, mean, standard deviation. 2) Presentation of guidelines for improving the educational quality in small-sized schools. The sample group included 5 qualified persons. The research instructor was a semi-structured interview. Data analysis was content analysis. The results of the research were found that 1. The educational quality of small-sized schools was at a high level, both overall and in each aspect. The highest mean was for the quality of student-centered instruction in small-sized schools; followed by the quality of administration and management of small-sized schools and the aspect with the lowest mean was the quality of learners of small-sized schools. 2. Guidelines for improving the educational quality for small-sized schools consist of 3 aspects and 17 approaches. Regarding the quality of learners, there are 6 approaches, for example, administrators encourage teachers to develop instructional management by using the Active Learning process for students to think and act on their own; In terms of quality in administration and management, there are 6 approaches, for example, school administrators must be proactive. There is a plan, management, and preparation for solving problems and working with quality; As for the quality of instructional management that focuses on learners, there are 5 approaches, for example, teachers have plans to develop instructional

approaches that emphasize learners to create new knowledge and new inventions by using cognitive processes (thinking process), and social process (group process).
Keywords: Educational Quality; Small-Sized School

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในบริบทของสังคมไทยนับตั้งแต่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 ได้มุ่งเน้นการขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีแนวคิดเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ ดังจะเห็นได้จากการกำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นหลักประกันว่าการให้บริการการศึกษาของหน่วยงานการศึกษาจะสามารถสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมได้ ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องยึดมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัดเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาของตนเพื่อเป็นหลักประกันว่ากระบวนการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาบรรลุตามมาตรฐานคุณภาพที่ได้กำหนดไว้ตลอดเวลา พร้อมทั้งมีการทบทวนตรวจสอบรับรองคุณภาพมาตรฐานจากหน่วยงานอิสระภายนอกเป็นระยะ จึงเห็นได้ว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแนวคิดของต่างประเทศและในบริบทของสังคมไทยมีความสอดคล้องกัน ในประเด็นที่เกี่ยวกับ เป็นกระบวนการ“เปลี่ยนแปลง” หรือ “ปรับปรุงหรือพัฒนา” ในการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังซึ่งเป็นมาตรฐานที่กำหนดไว้ อันจะนำมาซึ่งความพึงพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมโดยทั่วไป อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลนั้น ไม่มีสูตรเฉพาะหรือแบบแผนที่ตายตัวและก็ไม่ง่ายในการขับ เคลื่อนทั้งนี้ขึ้นกับบริบทของสังคมนั้น ๆ และการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต (รัตนา ดวงแก้ว, 2557)

การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กให้มีคุณภาพการศึกษาที่สู้ขึ้น ต้องอาศัยความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านงานบริหารวิชาการ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อให้เด็กวัยเรียนทุกคนได้เรียนรู้ อย่างมีคุณภาพและเต็มตามศักยภาพของแต่ละคนซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศนั้นมีข้อจำกัดหลาย ประการที่ทำให้ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ทัดเทียมโรงเรียนขนาดใหญ่ พบปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่เนื่องจาก ความไม่พร้อมทางด้านปัจจัย เช่น มีครูไม่ครบชั้น ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะสื่อและเทคโนโลยีที่มีราคาแพง การจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่ใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ ในการจัดสรร ไม่สามารถจัดสอนวิชาที่ถนัดหรือตามสาขาวิชาเอก นักเรียนมาจากสภาพครอบครัวที่มี ฐานะยากจน 2) การลงทุนทางการศึกษาสูงมากเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนทั้งงบประมาณการดำเนิน แต่ในทางตรงกันข้ามปรากฏว่ายังมีความขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ครู อาคารเรียน ซึ่งถ้าจะจัดปัจจัยให้ ได้มาตรฐานตามที่หลักสูตรกำหนดจะต้องลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างสูง 3) ปัญหาด้านขวัญกำลังใจของ บุคลากร ใน

โรงเรียนขนาดเล็กจะด้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีการขอย้ายสูงในแต่ละปีด้วย ขาดพลัง ในการทำงาน ขาดความก้าวหน้า เป็นข้อจำกัดในการจัดทำผลงานของครูรวมทั้งการเลื่อนตำแหน่ง และระดับของผู้บริหารโรงเรียน เป็นต้น และก่อนหน้านี้จากการศึกษาและประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจาดขาดความพร้อมด้านปัจจัย เช่น มีครูไม่ครบชั้น ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ครบถ้วนตามหลักสูตร ขาดแคลนสื่อและอุปกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อและเทคโนโลยีที่มีราคาแพง เช่น คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ จากการศึกษาสภาพปัญหาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ผ่านมาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่ประสบปัญหาคล้ายคลึงกันใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการ บริหารจัดการที่ผ่านมา การคมนาคมในประเทศนับว่าไม่ค่อยสะดวกนัก ดังนั้นรัฐบาลจึงจำเป็นต้องตั้ง โรงเรียนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่ แต่ปัจจุบันการคมนาคมสะดวกสบาย ประกอบ กับประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจึงทำให้มีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมาก ซึ่งโรงเรียนดังกล่าว ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียน นักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ค่าใช้จ่าย ต่อนักเรียน 1 คนสูงกว่าโรงเรียนขนาดอื่น ๆ นอกจากนั้น ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ ยังขาดทักษะในการบริหารจัดการโรงเรียน ซึ่งมีบริบทที่ต่างไปจากโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ประกอบกับ การอพยพเคลื่อนย้ายของประชากรวัยเรียนที่ไปรับจ้างต่างพื้นที่ ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับ การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง 2) ปัญหาด้านการเรียนการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาด ทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสภาพที่ครูไม่ครบชั้นและนักเรียนมีจำนวนน้อยในแต่ละชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลาและไม่เต็มความสามารถ เพราะมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการเรียนการสอน ทั้งจากของหน่อยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่น ๆ สื่อการเรียนการสอนไม่ทันสมัยส่งผลให้นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไปด้วย 3) ปัญหาด้านพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุน ในการจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนที่ผ่านมาใช้ขนาดโรงเรียนเป็นเกณฑ์ ดังนั้นจึงทำให้โรงเรียนขนาดเล็กได้รับ จัดสรรงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ สิ่งก่อสร้างเป็นจำนวนน้อย สภาพอาคารเก่าชำรุดทรุดโทรม โรงเรียนไม่สามารถระดมทรัพยากรจากผู้ปกครองชุมชน ได้มากนัก เนื่องจากมีฐานะยากจน สำหรับตัวป้อนด้านนักเรียน พบว่า นักเรียนมาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน 4) การมีส่วนร่วมของ ชุมชนที่ผ่านมานั้นแม้ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการร่วมกับทางโรงเรียนในรูปของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนก็ตาม แต่กล่าวได้ว่าบทบาทของคณะกรรมการ ดังกล่าวยังมีไม่มากนัก และหากนับรวมถึงการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกด้วยแล้ว ไม่ว่า จะเป็นของภาครัฐ หรือเอกชน ก็ตามยิ่งมีน้อยมาก หรือไม่มีเลยในบางพื้นที่ ชุมชน ผู้ปกครองมี ฐานะยากจนไม่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน และการเรียนของบุตรหลานได้เท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

จากปัญหาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้นและเพื่อเป็นการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ให้สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน

สนองเจตนารมณ์ขอรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยเพื่อหาแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กได้รับการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานโดยมุ่งเน้นการปรับปรุง คุณภาพและมาตรฐานให้เป็นโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการที่เป็นเลิศและ หากเป็นไปได้อาจเป็นตัวอย่างให้สถานศึกษาขนาดอื่น ๆ ในทุกสังกัดนำไปประยุกต์ใช้และพัฒนาตาม สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาโดยยึดปลายทางคือการบริหารจัดการด้านการบริหารงานวิชาการการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาที่เป็นเลิศต่อไป

จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาข้างต้น ทำให้เห็นความสำคัญของแนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อใช้ในโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคคลทางการศึกษา ได้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ได้ปฏิบัติงานตลอดจนดำเนินการตามบทบาทหน้าที่กฎข้อระเบียบ ต่างๆ สนองตามนโยบาย ของรัฐบาลและสอดคล้องตามหลักเกณฑ์และหลักการรับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นศึกษาปัญหาและแนวทางการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานในระดับโรงเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กและสามารถนำแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปใช้ในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีบริบทใกล้เคียงกันรวมทั้งเป็นประโยชน์ในการจัดทำนโยบาย เพื่อส่งเสริมและยกระดับคุณภาพและมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1.เพื่อศึกษาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

2. เพื่อนำเสนอแนวทางการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเรื่องแนวทางการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามการศึกษาแนวทางการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และ บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 583 คน (รายงานผลการดำเนินงาน แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1)

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 237 คน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยกำหนดขนาดของ กลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2546 : 35) ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง นำส่งแบบสอบถามโดยแนบ QR CODE ใช้การตอบแบบสอบถามด้วย Google From พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม ให้กับโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ระหว่างวันที่ 27 พฤศจิกายน 2564 ถึงวันที่ 27 ธันวาคม 2564 ได้รับความร่วมมือในการตอบกลับทั้งหมด 237 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางการศึกษา มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในหน่วยงานทางการศึกษา 10 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำผลการวิเคราะห์ระดับ คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของแต่ละด้านมากำหนดเป็นกรอบคำถามในการสร้างแบบสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ไปยังผู้เชี่ยวชาญพร้อมทั้งนัดหมายวันเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 18 พฤษภาคม 2565 ถึงวันที่ 25 พฤษภาคม 2565

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 พบว่าในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.05) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณภาพด้านคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}$ = 4.17) รองลงมาคือ คุณภาพด้านการบริหารและการจัดการ ($\bar{X}$ = 4.07) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือคุณภาพด้านผู้เรียน ($\bar{X}$ = 3.97) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อศึกษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

ข้อที่	คุณภาพการศึกษา	ระดับคุณภาพการศึกษา			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	คุณภาพด้านผู้เรียน	3.97	0.445	มาก	3
2	คุณภาพด้านการบริหารและการจัดการ	4.07	0.435	มาก	2
3	คุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.17	0.443	มาก	1
	รวมทุกด้าน	**4.05**	**0.396**	**มาก**	**-**

2. แนวทางการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านคุณภาพผู้เรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมครูหรือใช้กระบวนการ PLC เพื่อร่วมกำหนดเป้าหมายพันธกิจในการพัฒนางานการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนและการนำไปสู่การปฏิบัติจริง และ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ โดยการส่งเสริม

สนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการ Active Learning ให้นักเรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สร้างความเข้าใจเรื่องการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้แก่ข้าราชการครูและบุคคลากรทางการศึกษา สนับสนุนการสร้างสื่อนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมถึงจัดหาสื่อนวัตกรรมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ด้วยวิถีการที่หลากหลาย

2. ด้านการบริหารและการจัดการ

ผู้บริหารมีแนวทางการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการของสถานศึกษา โดยต้องมีการสำรวจความต้องการกลุ่มเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งกำหนดขอบข่ายของเนื้อหาที่สอดคล้องกับหลักสูตร และจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้สารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของแต่ละสถานศึกษา หรือจัดเก็บข้อมูลสื่อสารสนเทศที่เป็นระบบสามารถหยิบนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างสะดวก ยกตัวอย่าง เช่น DLTV DLIT และนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศใช้ในการจัดการเรียนรู้แก่บุคลากร และนักเรียน เป็นช่องทางในการสื่อสารที่รวดเร็วอย่างทั่วถึง นำโปรแกรมที่เหมาะสมมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพ และนำมาเป็นช่องทางในการในการประชาสัมพันธ์ให้แก่ชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียน และหน่วยงานอื่น ๆ

3. ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สถานศึกษาสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูพร้อมทั้งพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการสอนอย่างถูกต้อง และจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบท พร้อมทั้งการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน และออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนา แบบKPA สถานศึกษามีการจัดอบรมให้ความรู้โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ และมีการนิเทศชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ และจัดสรรเวลาเพื่อให้เพื่อนครูได้เข้าไปสังเกตการณ์สอน และนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและร่วมกันระดมความคิด ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC รับฟังความคิดเห็นร่วมกันสรุปประเด็นต่างๆจากข้อมูลที่ได้รับในแต่ละประเด็น เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ ส่งผลตอนักเรียนและสถานศึกษาให้เกิด การพัฒนาในแต่ละด้านต่อไป เพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยที่ได้มาอภิปรายได้ดังนี้

1. ด้านคุณภาพผู้เรียน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากผลของการวิจัยทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 เห็นว่า คุณภาพของผู้เรียนมีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา ดังนั้น คุณภาพของผู้เรียนถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญของการยกผลสัมฤทธิ์ด้านคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากร

ด้านการสอนมีการวางแผนพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียน มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของสาระการเรียนรู้ มีสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรที่วงาไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมีการสอดแทรกปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและเทคโนโลยีนวัตกรรมให้แก่ผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์หลักสูตรของสถานศึกษา มีคุณลักษณะและมีค่านิยมที่ดี มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิดคำนวณ คิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ปัญหา ตามเป้าหมายของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ชุมชนและสังคม ทำให้ด้านคุณภาพผู้เรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สอดคล้องกับกับงานวิจัยของของสุพิชญา กลั่นนุรักษ์ (2559) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดกลางในกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยองเขต 1 พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นในความคาดหวังของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดกลางในกลุ่มเกาะแก้วสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1ในภาพรวมของมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ มาตรฐานที่ 3 ด้านสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานด้านที่ 4 ด้านอัตลักษณ์สถานศึกษา มาตรฐานด้านที่ 2 ด้านการจัดการศึกษา มาตรฐานด้านที่ 5 ด้านการส่งเสริม มาตรฐานด้านที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน ที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย เพียงพอ และพร้อมที่จะใช้งาน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า และเพื่อเป็นสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีสำหรับครูผู้สอนจึงส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ มีความสามรถในการใช้เทคโนโลยี

2 . ด้านการบริหารและการจัดการ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดของผลการวิจัยทั้งนี้เนื่องจาก ด้านบริหารและการจัดการดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรนำความรู้ของตนร่วมกับครูกำหนดเป้าหมาย พัฒนกิจในการพัฒนางานด้านการบริหารและการจัดการของโรงเรียน การจัดประชุม หรือ ใช้กระบวนการ PLC เพื่อจัดทำโครงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดูแลติดตามผลเป็นรายบุคคล และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวิธีเหมาะกับผู้เรียน เมื่อครูมีส่วนร่วมครูจะเกิดความตระหนัก และนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม สามารถบรรลุเป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียนที่กำหนดไว้ ครูผู้สอนต้องตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผน ออกแบบและกำหนดโครงสร้างการจัดการเรียนของโรงเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนในการบริหารและการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องและครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับกับงานวิจัยของยุทธพงษ์ ศรีวรวงษ์ (2021) วิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน ในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัด

มหาสารคาม ในภาพรวมและทุกปัจจัยส่งผล อยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอนและด้านการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ ทั้งนี้ในด้านผู้บริหารเป็นเพราะว่าผู้บริหารยังให้การสนับสนุนการ จัดกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการประสานความสัมพันธ์ความร่วมมือกับ องค์กรหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อการพัฒนาคุณภาพของ นักเรียนยังมีการดำเนินการค่อนข้างน้อยจึงเป็นผลให้ด้าน ผู้บริหารนั้นส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนเป็นอันดับหนึ่ง ในส่วน ของด้านครูผู้สอน ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ มีอยู่ยังไม่เต็มที่ ยังมีการใช้เทคโนโลยีน้อย โดยเฉพาะการใช้ใน การจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน นอกจากนี้ใน ด้านการจัดการเรียนรู้การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรม พัฒนาคุณภาพของนักเรียนนั้น มีการใช้น้อยมาก

3. ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดของผลการวิจัยทั้งนี้อาจเนื่องจาก ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้รับการพัฒนาตนเองในด้านความรู้และทักษะในศาสตร์หรือแขนงวิชาที่ตนเองถนัดและที่ตนเองสนอรวมทั้งได้รับความรู้และเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนที่แปลกใหม่ และครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)เพื่อพัฒนางาน จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถการพัฒนาทักษะตามหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนมีการวางแผนพัฒนาแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่โดยการใช้กระบวนการทางปัญญา(กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก

พิเชฐ เกษวงษ์ (2556) ได้ศึกษาแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า มีแนวทางที่ประกอบด้วย 1) การสร้างจุดเริ่มต้นแห่งความร่วมมือร่วมใจ เช่น ส่งเสริมให้ครูมีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 2) การจัดให้ครูมีโอกาสเสวนาร่วมกัน เช่น นำประเด็นปัญหาจากการปฏิบัติงานของครูมาพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างกัน 3) ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเพื่อมุ่งเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ส่งเสริมให้มีการใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย 4) การส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านค่านิยมและปทัสถานร่วมกัน เช่น กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและ 5) การสนับสนุนให้มีการร่วมมือในการทำงาน เช่น ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันของครู

2. แนวทางการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

1. ด้านคุณภาพผู้เรียน

ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการ Active Learning ให้นักเรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สร้างความเข้าใจเรื่องการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้แก่ข้าราชการครูและบุคคลากรทางการศึกษา สนับสนุนการสร้างสื่อนวัตกรรมใหม่ ๆ

รวมถึงจัดหาสื่อนวัตกรรมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ด้วยวิถีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับกับงานวิจัยของทิศนา แขมมณี (2557) กล่าวว่า Active Learning เป็นการจัดการเรียนรู้แบบเน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาหรือประกอบอาชีพในอนาคต เป็นการนำเอาวิธีการสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ออกแบบแผนการสอนและกิจกรรมกระตุ้นให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน Active Learning จึงถือเป็นการจัดการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

2. ด้านการบริหารและการจัดการ

ผู้บริหารมีแนวทางการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการของสถานศึกษา โดยต้องมีการสำรวจความต้องการกลุ่มเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งกำหนดขอบข่ายของเนื้อหาที่สอดคล้องกับหลักสูตร และจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้สารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของแต่ละสถานศึกษา หรือจัดเก็บข้อมูลสื่อสารสนเทศที่เป็นระบบสามารถหยิบนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างสะดวก ยกตัวอย่าง เช่น DLTV DLIT และนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศใช้ในการจัดการเรียนรู้แก่บุคลากร และนักเรียน เป็นช่องทางในการสื่อสารที่รวดเร็วอย่างทั่วถึง นำโปรแกรมที่เหมาะสมมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพ และนำมาเป็นช่องทางในการในการประชาสัมพันธ์ให้แก่ชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียน และหน่วยงานอื่น ๆโรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน มีการปฏิบัติตามแผนอย่างจริงจังและ ครบถ้วน รวมถึงมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องในทุกระยะ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียน สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มตามศักยภาพของตน มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ และสามารถสืบค้นข้อมูลความรู้โดยใช้ สื่อเทคโนโลยี ส่งผลให้มีสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง สอดรับกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ก าหนดให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีได้ และใช้เป็น เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยา พลสมัคร (2549) ที่ได้ศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาทางไกลกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมีความเหมาะสมในระดับมาก

3. ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สถานศึกษามีการจัดอบรมให้ความรู้โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ และมีการนิเทศชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ และจัดสรรเวลาเพื่อให้เพื่อนครูได้เข้าไปสังเกตการณ์สอน และนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและร่วมกันระดมความคิด ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC รับฟังความคิดเห็นร่วมกัน สรุปประเด็นต่างๆจากข้อมูลที่ได้รับในแต่ละประเด็น เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ ส่งผลตอนักเรียนและสถานศึกษาให้เกิด การพัฒนาในแต่ละด้านต่อไป เพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของปรีดา ขันธเดช (2555) ได้

ศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า มีองค์ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วนคือ 1) การสร้างภาวะผู้นำร่วมกันและเป็นไปในทางที่สนับสนุน 2) การสร้างและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่หมู่คณะ 3) การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) การสร้างเงื่อนไขที่เกื้อกูล สอดคล้องกับจินดารัตน์ โพธิ์นอก (2560 : 15) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุกเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด ส่วนผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียน เป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ พัฒนาความสามารถเกิดเจตคติที่ดีและมีประสบการณ์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัยเรื่องเรื่องแนวทางการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ควรมีการชี้แจงประชาสัมพันธ์แนวทางการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้ตระหนักและเห็นคุณค่า ความสำคัญของแนวทางการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมอบให้เป็นนโยบาย และติดตามผลการดำเนินงาน

2. สถานศึกษาควรมีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดอย่างชัดเจนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารและการจัดการ

3. สถานศึกษาควรมีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

4. ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงจากกระบวนการสัมภาษณ์และผลงาน

5. ครูผู้สอนควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ครูผู้สอนควรมีจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. สถานศึกษาควรศึกษาแนวทางการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก

2. สถานศึกษาควรศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก

3. สถานศึกษาควรมีการวิจัยเชิงทดลองการใช้แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก

เอกสารอ้างอิง (References)

จรรยา พลสมัคร. (2549). *การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ระดับประถมศึกษาตามโครงการ. โรงเรียนวังไกลกังวล: กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ทิศนา แขมมณี .(2556). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *วิธีการสร้างสถิติสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปรีดา ขันธเดช. (2555). *การศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

พิเชฐ เกษวงษ์. (2556). *การนำเสนอแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัพระนครศรีอยุธยา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. (2562). *แผนปฏิบัติราชการประจำปี งบประมาณ 2562 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.*พระนครศรีอยุธยา: กลุ่มนโยบายและแผน.

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
Social Learning Management According to Brahmavihāra 4 for the Upper Elementary School Students

ปิยวรรณ ศิริพันธุ์[1] นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ[2] สมชัย ศรีนอก[3]
Piyawan Siriphan, Niwes Wongsuwan, Somchai Srinok

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ ให้มีมาตรฐาน 80/80 2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจและเสนอแนะข้อมูล การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้ 1. ผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านโคก ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ที่สร้างขึ้นนั้น พบว่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน (E1) 87.78 / (E2) 88.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ปกติ 80/80 2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านโคก ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนมีอัตราสูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) ก่อนการใช้ เท่ากับ 21 หลังการใช้เท่ากับ 35 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่คาดไว้ระดับ 0.05 และค่าเฉลี่ยร้อยละหลังการใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 88.17 พบว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่คาดหวังไว้ 3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านโคก ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พบว่า อยู่ในเกณฑ์ที่โดยรวมแล้วนักเรียนมีความพอใจมาก โดยเรียงลำดับ

Received: 2022-09-11 **Revised**: 2022-10-14 **Accepted**: 2022-10-19

[1] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail:oum.umi13@gmail.com

[2] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

[3] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ลำดับที่ 2 คือ ด้านเนื้อหา ลำดับที่ 3 คือ ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ ลำดับที่ 4 คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และลำดับที่ 5 คือ ด้านการัดผลประเมินผล โดยค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) รวมทุกด้าน 4.49 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รวมทุกด้าน เท่ากับ 0.14

คำสำคัญ (Keywords): การจัดการเรียนรู้; สังคมศึกษา; พรหมวิหาร 4

Abstract

The thesis entitled consisted of two objectives. The study aimed 1) To study the social learning management according to Brahma Vihāra 4 for the upper elementary school students. According to the efficiency criteria, there is a standard 80/80. 2) To study the comparative result of social learning management according to Brahma Vihāra 4 for the upper elementary school students before and after applying the learning approach following social learning management according to Brahma Vihāra 4 for the upper elementary school students. 3)To study satisfaction and make recommendations of social learning management according to Brahma Vihāra 4 for the upper elementary school students. The results showed that the research 1. The results of social learning management according to Brahma Vihāra 4 for the upper elementary school students of Bankhok School, Sakaew province found to be efficient according to the standard criteria of 87.78 (E1) and 88.17 (E2); thus, higher than the normal criteria of 80/80. 2. From the results of the comparison of the learning achievements, it was found that after using the learning activities on Brahma Vihāra 4 for the upper elementary school students of Bankhok School, Sakaew, had a higher score than before using the learning activities. The results showed that before using the learning activities had an average ($\overline{X}$) equal to 21 while after using had an average equal to 35, with a statistically significant difference at 0.05 level. The average percentage after using learning activities was 88.14; thus, higher than the expected criteria. 3. The results of the students' satisfaction towards the social learning management according to Brahma Vihāra 4 for the upper elementary school students of Bankhok School, Sakaew province found to be in a criteria that, overall, students were very satisfied in all aspects, in descending order as follows: The first was the learning objectives; the second was the content; the third was the arrangement of the learning activities; the forth was the learning

activities; and the fifth was the evaluation and assessment. The study showed the average ($\overline{X}$) of all aspects was at 4.49 with a standard deviation (S.D.) equal to 0.14.
Keywords: Learning Management; Social Learning; BrahmaVihāra 4

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยนั้นมีการนับถือพระพุทธศาสนาเป็นเวลาอันยาวนานโดยเป็นสถาบันหลักและเอกลักษณ์ของชนชาติไทย เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยมาเป็นเวลาอันช้านาน ซึ่งหลักคำสอนของพระพุทธศาสนานั้น มุ่งส่งเสริมให้มีการคิดอย่างมีเหตุผล และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข แต่พบว่าในปัจจุบันนี้ สภาพสังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอันมาก ประชาชนในอดีตมีชีวิตอยู่กับครอบครัว มีพุทธศาสนา มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นรากฐานของทัศนคติ และค่านิยมในการดำรงชีวิต ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข แต่การเพิ่มของประชากรประกอบกับภาวะเศรษฐกิจที่สูงขึ้น รวมทั้งการนำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของประชาชน ทำให้ประชาชนหันมานิยมความเจริญทางด้านวัตถุมากขึ้น และละเลยด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยขาดความตระหนักว่า คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมากในการกำหนดความสงบสุขของสังคม เนื่องจากหากคนในสังคมมีความบกพร่องทางด้านจิตใจ ขาดคุณธรรมจริยธรรมแล้ว แม้สังคมนั้นจะมีความมั่งคั่งทางด้านเศรษฐกิจ ก็ย่อมจะหาความสุขและเกิดการพัฒนาไปได้ยากในกลุ่มของเด็กและเยาวชนผู้เป็นบุคลากรในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคตนั้น ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความซาบซึ้งพอที่จะนำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณธรรมและคุณภาพทางจิต พบว่าเยาวชนไทยขาดระเบียบวินัย ติดยาเสพติด และก่อการทะเลาะวิวาทกัน

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ประเทศใดสามารถจัดระบบการศึกษาให้ประชาชนได้อย่างทั่วถึงและถูกต้อง ประเทศนั้นย่อมประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง หรือด้านสังคมวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะการพัฒนาประเทศจะต้องอาศัยกำลังคนเป็นสำคัญ ซึ่งกระบวนการที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคนก็คือ การจัดการศึกษา ดังนั้นในต่างประเทศจึงพยายามจัดการศึกษาในประเทศของตนให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยการจัดการการศึกษานอกจากจะมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้แล้ว จะต้องมุ่งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความประพฤติดีอีกด้วย ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชที่ตรัสไว้ว่า “นอกจากการศึกษาจะสอนให้คนเก่งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพ คือทั้งเก่งทั้งดี มาเป็นกำลังของบ้านเมือง ให้ความเก่งเป็นปัจจัยและพลังสำหรับการสร้างสรรค์ และ ให้ความดีเป็นปัจจัยเพื่อประคับประคองนำความเก่งให้เป็นไปในทางที่ถูกที่อำนวยผลประโยชน์อันพึงประสงค์”ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในปัจจุบันต่างพยายามที่จะฝึกฝนอบรมจิตใจของเยาวชนให้รู้ผิดชอบชั่วดีมากขึ้น โดยหลายฝ่ายหวังว่า การอบรมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน

จะเป็นเสมือนสายป่านที่คอยเหนี่ยวรั้ง และฉุดดึงให้เด็กได้มีสภาพจิตใจที่เข้าถึงคุณงามความดีของชีวิต โดยทั่วไปเมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาที่ครอบคลุมไปทั้งประเทศ มีการจัดการศึกษาในทุกท้องที่ และเป็นหน้าที่หลักของรัฐบาลจะต้องดำเนินการให้กับประชาชนทุกคนก็คือ การศึกษาระดับประถมศึกษา ฉะนั้นจึงถือได้ว่าการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งทางกายภาพและชีวภาพเป็นอย่างยิ่ง และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะของผู้เข้ารับการศึกษาในแต่ละระดับแล้ว จะเห็นว่าการวางรากฐานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมจริยธรรม สถาบันพระพุทธศาสนายังคงมีความสำคัญยิ่ง จึงควรเน้นให้มากในระดับประถมศึกษาที่สืบเนื่องการขัดเกลาทางสังคมและพัฒนาจิตใจที่มีวัดเป็นศูนย์รวมจากอดีตถึงปัจจุบัน

วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนในสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต อิทธิพลของพระพุทธศาสนาเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดวิถีชีวิตของชนชาวไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นแหล่งรวบรวมงานศิลปะวิทยาการและความรู้มากมายหลายสาขา ตลอดจนเป็นแหล่งรวมของศิลปกรรมที่มีค่า เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ จิตรกรรมฝาผนัง ซึ่งงานศิลปกรรมต่างๆ เหล่านี้ นับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่า และเสมือนเป็นเอกลักษณ์ ของความเป็นชาติไทย ปัจจุบันวัดมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทศาสนสถานที่สำคัญ เพราะภายในวัดประกอบไปด้วยศิลปวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นอารยธรรมและความเจริญของชาติ อันเป็นแหล่งรวมที่สามารถศึกษาย้อนกลับได้ในด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม รวมทั้งการเชื่อมโยงความเป็นมาของวัฒนธรรมกับชุมชน และการตั้งถิ่นฐานของชุมชน โดยมีพระสงฆ์สาวกเป็นผู้นำ ที่จักปลูกฝังศีลธรรมจรรยาแก่เด็กๆ และเยาวชน ดังคำกล่าวขานที่ว่าการปลูกฝังคุณความดีใดๆ “ต้องเริ่มที่พ่อแม่ แก้ที่ครูอาจารย์ และไหว้วานที่พระสงฆ์”

การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ถือเป็นตัวแทนที่เป็นสาวกของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระบรมศาสดาของพุทธศาสนิกชน ซึ่งทำหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้บัญญัติไว้เพื่อให้ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา ได้นำพระธรรมคำสอนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม การเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เปี่ยมด้วยพรหมธรรมด้วยพุทธคุณอย่างหาที่สุดมิได้ คือ พระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ และพระมหากรุณาคุณ ถือเป็นภารกิจสำคัญที่พุทธบริษัทจะต้องปฏิบัติ นอกจากนั้นการปฏิบัติและสร้างความศรัทธา ความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป ทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้พุทธศาสนิกชนได้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนในฐานะชาวพุทธอีกด้วย เมื่อเกิด ความเลื่อมใสศรัทธาในพระธรรมวินัยขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ก็มีวิธีแสดงออกหลายอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นชาวพุทธ โดยเฉพาะตั้งแต่สมัยพุทธกาล กุลบุตรชาวพุทธจะต้องหาโอกาสบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา เพื่อศึกษาพระธรรมวินัยความตั้งมั่นของพระศาสนาจะเกิดประโยชน์แก่คณะสงฆ์และมหาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม

“วัด” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา “บ้าน” หรือชุมชนไทย เมื่อครั้งในอดีตมี “วัด” เป็นศูนย์รวมจิตใจในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการพัฒนาการศึกษา หรือกิจกรรมอันเป็นประโยชน์แก่ชุมชน “บ้าน” หรือชุมชนจะร่วมกับ “วัด” โดยการสนับสนุนที่สำคัญจาก “โรงเรียนหรือราชการ” ร่วมกันดำเนินการในลักษณะ 3 ประสาน “บ้าน วัด โรงเรียน” หรือเรียกโดยย่อว่า “บวร” ซึ่งในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงตระหนักและเห็นความสำคัญในบทบาทของ “บ้าน วัด โรงเรียน” ในลักษณะดังกล่าวนี้ จึงมีแนวพระราชดำริที่จะให้ดำเนินการจัดตั้งวัดขึ้นคู่กับชุมชน เพื่อเป็นพุทธสถานในการประกอบกิจการของสงฆ์ในการสืบทอดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสร้างคุณธรรมให้แก่เยาวชนต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งจากบ้าน วัด โรงเรียน หรือที่เรียกว่า “บวร” เข้าไปมีส่วนร่วมเชื่อมโยงในการสร้างคุณธรรม รวมทั้งสื่อมวลชนและบุคคลในสังคมที่อยู่รอบตัวนักเรียน ต้องมีบทบาทสำคัญในการเป็นแบบอย่างที่ดีในการเสริมสร้างคุณธรรม

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ซึ่งประกอบด้วย 1) เมตตา คือ ความรักใคร่ ความปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข 2) กรุณา คือความสงสารคิดจะช่วยเขาพ้นทุกข์ 3) มุทิตา คือ ความพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีประสบความสำเร็จต่างๆ และ 4) อุเบกขา คือการวางเฉยหรือทำตัวเป็นกลาง ไม่ซ้ำเติมในความผิดพลาดหรือข้อบกพร่องของผู้อื่น โดยเฉพาะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จึงมีความสำคัญ ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จะส่งผลในการพัฒนานักเรียนให้บรรลุตามเจตนารมณ์ การจัดการเรียนรู้ตามหลักพรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็นเสมือนพรหมหรือธรรมเครื่องเป็นอยู่ของพรหมหรือผู้ใหญ่ที่เสมือนร่มโพธิร่มไทร ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายอย่างแท้จริง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนและพัฒนาการบริหารวิชาการทางสังคมศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการสอน การจัดการเรียนรู้ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ และข้อมูลในการเสนอแนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ ให้มีมาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจและเสนอแนะข้อมูล การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ ให้มีมาตรฐาน 80/80 2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจและเสนอแนะข้อมูลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายเป็นการวิจัยแบบทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research) โดยใช้แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One-Group Pre-test & Post-test Design) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านโคก ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษา 1/2565 มีจำนวนทั้งหมด 2 ห้อง จำนวน 30 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านโคก ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษาที่ 1/2565 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 15 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 15 คน รวมทั้งหมด 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มด้วยวิธีการจับฉลาก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตามขั้นตอน ดังนี้

1.ชุดแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระ การเรียนรู้ของหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านโคก ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษาที่ 1/2565 2) ศึกษาเกี่ยวกับเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และลักษณะการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านต่างๆ 3) ขั้นตอนในการทำชุดการเรียนรู้ ดังนี้ ก) กำหนดขอบเขตเนื้อหา ข) เลือกรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ค) จัดองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ ง) กำหนดรูปแบบรูปเล่ม จ) จัดทำต้นฉบับ 4) ตรวจสอบคุณภาพชุดแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ก) นำชุดแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ข) นำชุดแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ที่ปรับปรุงแล้ว นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจความถูกต้องในด้านเนื้อหา 5) ทำการตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพของชุดแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ปรับปรุงและแก้ไขให้ถูกต้องตามคำแนะนำ 6) สร้างชุดแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยเน้นให้ตรงกับจุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ เวลาที่กำหนด และกิจกรรมการเรียนการสอน 7) จัดพิมพ์เล่มสำเร็จรูปและนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนสร้าง ดังนี้ 1) ศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านโคก ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษา 1/2565 2) ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบทดสอบการเขียนข้อสอบจากหนังสือเทคนิค การวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ และเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3) วิเคราะห์เนื้อหาและผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สังคมศึกษาที่คาดหวังจากคำอธิบายรายวิชาของวิชาหน้าที่พลเมือง และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่คาดว่าจะได้รับ 4) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก เป็นจำนวน 40 ข้อ 5) ตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ก) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ และปรับปรุง นำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ ข) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ที่ปรับปรุงแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพ และนำคะแนนที่ได้มาหาค่า IOC ความถูกต้องความเที่ยงตรง ในด้านเนื้อหา 6) วิเคราะห์คุณภาพและประสิทธิภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ปรับปรุงและแก้ไข 7) นำไปใช้ในการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนหลังใช้ชุดการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ผู้วิจัยดำเนินสร้างตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด หลักการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจจากหนังสือและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นโครงสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจตามที่เนื้อหากำหนดมาให้ 3) สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนตามโครงสร้างและความหมายที่ได้กำหนดเป็นแบบไว้ 4) ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจ ก) นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและปรับปรุง นำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ ข) นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพและนำคะแนนที่ได้มาหาค่า IOC 5) นำแบบสอบถามที่แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

4. ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ เพื่อทดสอบประสิทธิภาพและใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลักษณะเครื่องมือ ดังนี้ 1.ชุดการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยจะแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ชุด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง “เมตตา” ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง “กรุณา” ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง “มุทิตา” ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง “อุเบกขา” การรู้จักวางเฉย 3.แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การจัดเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 มีลักษณะเป็นข้อสอบ ปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก มีทั้งหมด 40 ข้อ 2.แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มี

ต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง “พรหมวิหาร 4” แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 คำถามแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้น เช่น เพศ อายุ เป็นต้น ตอนที่ 2 คำถามแบบสอบถามความพึงพอใจการประเมินคุณภาพ โดยแบ่งเกณฑ์เป็น 5 ระดับความพึงพอใจ โดยใช้เกณฑ์การประเมินสื่อการสอนของกรมวิชาการ ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิด เพื่อสอบถามความคิดเห็นอื่นๆ

5.การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ประกอบด้วยเครื่องมือ 3 ลักษณะ และจะมีการตรวจสอบคุณภาพแต่ละเครื่องมือ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ การตรวจสอบคุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง “พรหมวิหาร 4” มีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้ 1) การทดลองแบบเดี่ยว 1 : 1 โดยการนำชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ที่ผ่านการตรวจคุณภาพของเครื่องมือของผู้เชี่ยวชาญและได้ปรับปรุงแก้ไข มาทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านโคก ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษา 1/2565 ที่ไม่ใช่นักเรียนกลุ่มที่จะทำการวิจัย โดยคัดนักเรียนที่มีผลการเรียน ระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยพิจารณาผลการเรียนจากภาคเรียนที่แล้วเป็นเกณฑ์ รวม 3 คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตอย่างใกล้ชิด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการทดลอง มาวิเคราะห์ความเหมาะสมด้านเนื้อหา ด้านภาษา ด้านเวลา ด้านกิจกรรม แล้วเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและแนะนำ เพื่อมาแก้ไขปรับปรุง 2) การทดลองแบบกลุ่มย่อย 1 : 10 โดยการนำชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ที่ผ่านการทดลองในการทดลองเดี่ยวที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว มาทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านโคก ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษา 1/2565 ไม่ใช่นักเรียนกลุ่มที่จะทำการวิจัย โดยคัดนักเรียนที่มีผลการเรียน ระดับเก่ง 3 คน ปานกลาง 4 คน และอ่อน 3 คน โดยพิจารณาผลการเรียนจากภาคเรียนที่แล้วเป็นเกณฑ์ นำหนังสือไปให้ทดลองใช้ เพื่อตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมทางด้านเนื้อหา ด้านภาษา ด้านเวลา ด้านกิจกรรม แล้วเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและแนะนำ เพื่อมาแก้ไขปรับปรุง 3) การทดลองแบบกลุ่มตัวอย่าง 1 : 100 โดยการนำชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ที่ผ่านการทดลองในการทดลองกับกลุ่มย่อยและทำการปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านโคก ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน โดยให้นักเรียนอ่าน ทำแบบฝึกหัด และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ที่เตรียมไว้ทั้งหมด 4 ชุด โดยใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา2565 หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เทียบค่า E1/E2 ที่หาได้จากชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 กับคุณภาพ E1/E2 ตามค่ามาตรฐานที่ตั้งไว้

การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนและหลังร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 มีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้ 1) นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมด้านภาษามาปรับปรุง 2) นำแบบเสนอผู้เชี่ยวชาญประเมิน จำนวน 5 ท่าน เพื่อให้ตรวจความตรงของเนื้อหาการเรียนรู้ ความสอดคล้องของจุดประสงค์ และคำจำกัด

ความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ที่สอดคล้องกับคำถาม 3) นำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง โดยเลือกข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์มีความเที่ยงตรงของเนื้อหา ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป และปรับปรุงแบบทดสอบที่มีค่า IOC ที่ไม่ถึง .50 แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง 4) นำผลสอบมาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบ โดยนำแบบทดสอบที่ตรวจแล้วมาให้คะแนน โดยข้อที่ถูกให้ 1 คะแนน และข้อที่ผิดให้ 0 คะแนน เมื่อตรวจสอบและรวมคะแนน แล้วนำคะแนนมาหาค่าความยาก (P) อยู่ที่ .40-.60 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ที่ .25-.49 5) จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ จำนวน 40 ข้อ 6) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ จำนวน 40 ข้อ ไปใช้ในการวิจัยวัดผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนหลังร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 มีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้ 1) สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนตามโครงสร้างและประเด็นที่กำหนดไว้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อคำถามแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้น เช่น เพศ อายุ เป็นต้น ตอนที่ 2 ข้อคำถามจากแบบสอบถามความพึงพอใจการประเมินคุณภาพโดยแบ่งเกณฑ์เป็น 5 ระดับความพึงพอใจ โดยใช้การประเมินสื่อการสอนของลิเคอร์ท (Likert) ตอนที่ 3 แบบปลายเปิด (Open Ended Form) เป็นแบบสอบถาม เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม 2) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้แก่ ก) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ข) ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ตรวจสอบคุณภาพ พิจารณาการใช้ภาษาถูกต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือ และจำนวนข้อของแบบสอบถามเหมาะสม เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ที่มีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป 3) เมื่อปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านโคก ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษา 1/2565 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 32 ฉบับ ซึ่งประกอบด้วย ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านวัดผลประเมินผล และด้านประโยชน์จากกิจกรร,การเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูสำหรับการศึกษาเชิงทดลอง ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4

2. แบบทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านโคก ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ตามวัตถุประสงค์การวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านโคก ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ที่สร้างขึ้นนั้น พบว่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ($\mathbf{E_1}$) ๘๗.๗๘ / ($\mathbf{E_2}$) 88.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ปกติ 80./80 ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง พรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านโคก ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนมีอัตราสูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\overline{\mathbf{X}}$) ก่อนการใช้ เท่ากับ 21 หลังการใช้เท่ากับ 35 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่คาดไว้ระดับ 0.05 และค่าเฉลี่ยร้อยละหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ เท่ากับ 88.17 พบว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่คาดหวังไว้ คือ ร้อยละ 80 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง พรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านโคก ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พบว่า อยู่ในเกณฑ์ที่โดยรวมแล้วนักเรียนมีความพอใจมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ลำดับที่ 2 คือ ด้านเนื้อหา ลำดับที่ 3 คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ลำดับที่ 4 คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และลำดับที่ 5 คือ ด้านการวัดผลประเมินผล โดยค่าเฉลี่ย ($\overline{\mathbf{X}}$) รวมทุกด้าน 4.49 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\mathbf{S.D.}$) รวมทุกด้าน เท่ากับ 0.14 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ที่ประกอบด้วย หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านโคก ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนสรุปความคิดรวบยอด โดยกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แสดงความคิดระหว่างเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น ครูผู้สอนมีบทบาทกระตุ้นให้ผู้เรียนให้เกิดแนวคิด ด้วยการตั้งคำถาม ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น ซึ่งผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน โดยทราบผลการปฏิบัติงานของตน จึงทำให้เกิดความสนใจในการเรียน ผลการศึกษาอภิปรายตามลำดับสมมติฐานและตอบโจทย์ตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ตามแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ที่ประกอบด้วยหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม

และการดำเนินชีวิตในสังคม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านโคก ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 มีประสิทธิภาพ สามารถใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ ซึ่งแสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้นมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้สร้างตามกระบวนการ กล่าวคือ มีการวิเคราะห์หลักสูตร กิจกรรมสาระการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของรายวิชาสังคมศึกษา ที่ประกอบไปด้วยหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นำมาจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ได้ศึกษาค้นคว้านวัตกรรมการเรียนรู้ คือ การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 มีการใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย ตลอดจนมีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ทำให้แผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ ในระดับดีมาก นี่เป็นกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งผลการวิจัยนี้ พบว่ามี ความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาสุทธิชัย ฐิตชโย (ถาวรศีล) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาเชิงวิเคราะห์พรหมวิหาร 4 ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัยพบว่า พรหมวิหาร 4 มีปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกและคัมภีร์อื่นๆ หลายแห่ง ตามลักษณะของการจัดหมวดหมู่ทางหลักธรรมพรหมวิหาร 4 จึงเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญมากต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม เนื่องจากเป็นคุณธรรมอันดีงาม เป็นหลักปฏิบัติที่มนุษย์พึงยึดไว้ประพฤติปฏิบัติต่อกันและกัน เพื่อความสงบสุขของผู้ปฏิบัติและสังคมโดยส่วนรวม

2. ผลเปรียบเทียบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ทางการเรียนก่อนเรียนวิชาสังคมศึกษา ในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านโคก ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 เท่ากับ 19.61 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียนวิชาสังคมศึกษา ในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เท่ากับ 27.13 และเมื่อทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาผู้เรียนให้ปฏิบัติตามหลักธรรมพรหมวิหาร 4 นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการนี้จะมีแรงจูงใจในการแก้ปัญหาสูง เชื่อมโยงความรู้กับโลกความเป็นจริง นักเรียนเป็นผู้เลือกวิธีการค้นหาคำตอบ กำหนดแหล่งข้อมูล จากนั้นลงมือปฏิบัติและค้นคว้าด้วยตนเอง นักเรียนจะสามารถบูรณาการความรู้และทักษะในการแก้ปัญหา สรุปข้อค้นพบ และสร้างความรู้ใหม่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ จึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีความสอดคล้องกับบลูม กล่าวถึง สิ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ว่ามีอยู่ 3 ตัวแปร คือ 1) พฤติกรรมด้านปัญญา (Cognitive Entry Behavior) เป็นพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ หมายถึงการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนเรื่องนั้นและมีมาก่อนเรียน ได้แก่ ความถนัด และพื้นฐานความรู้เดิม

ของผู้เรียน ซึ่งเหมาะสมกับการเรียนรู้ใหม่ 2) ลักษณะทางอารมณ์ (Affective Entry Characteristic) เป็นตัวกำหนดด้านอารมณ์ หมายถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความกระตือรือร้นที่มีต่อเนื้อหาที่เรียน รวมทั้งทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อเนื้อหาวิชา ต่อโรงเรียน และระบบการเรียน และมโนภาพเกี่ยวกับตนเอง 3) คุณภาพของการสอน (Quality of Instruction) เป็นตัวกำหนดประสิทธิภาพในการเรียนของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยการชี้แนะ หมายถึง การบอกจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนและงานที่จะต้องทำให้ผู้เรียนทราบอย่างชัดเจน การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การให้การเสริมแรงของครู การใช้ข้อมูลย้อนกลับ หรือการให้ผู้เรียนรู้ผลว่าตนเองกระทำได้ถูกต้องหรือไม่ และการแก้ไขข้อบกพร่องจากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า องค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ คุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ นิสัย ทัศนคติ แรงจูงใจ อายุ พื้นฐานความรู้เดิม สุขภาพ ความสนใจ รวมทั้งสติปัญญา คุณลักษณะของผู้สอน เช่น คุณวุฒิ ระยะเวลาที่สอน ความสามารถ และทัศนคิของผู้สอน สุขภาพ องค์ประกอบด้านอื่นๆ เช่น องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพศาล หวังพานิช กล่าวถึง การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า สามารถวัดผลได้แบบตามความมุ่งหมาย และลักษณะวิชาที่สอน ดังนี้ 1) การวัดผลด้านการปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าวในรูปแบบของการกระทำจริงเป็นผลงาน เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดผลแบบนี้จึงต้องใช้ “ข้อสอบภาคปฏิบัติ (Performance Test)” 2) การวัดผลด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถที่เกี่ยวกับเนื้อหา อันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่างๆ สามารถวัดผลได้ โดยใช้ “ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement Test)” ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา เป็นการวัดผลด้านเนื้อหาเรื่องพลเมืองดี และการเมือง การปกครองของไทย โดยแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ และการนำไปใช้

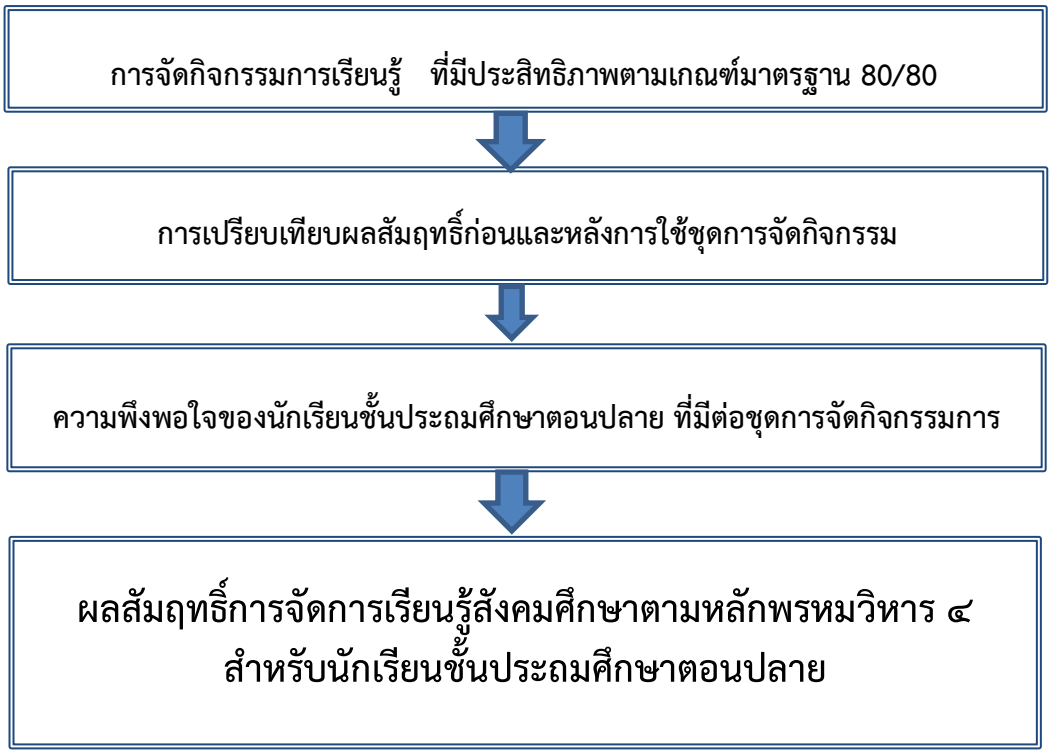
3. เสนอแนะข้อมูลผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เป็นผลความพึงพอใจของนักเรียนโดยใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 มีค่าความพึงพอใจเท่ากับ 4.45 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักธรรมพรหมวิหาร 4 คือ 1) เมตตา คือ ความรักใคร่ ปรารถดีอยากให้เขามีความสุข มีจิตอันแผ่ไมตรี และคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้า 2) กรุณา คือ ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์ 3) มุทิตา คือ ความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใสบันเทิง กอปรด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอ ต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุข เจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป 4) อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรม ตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือ มีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราชั่ง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง พิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้ว อันควรได้รับผลดีและชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบ พร้อม

ที่จะวินิจฉัย และปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉย สงบใจมองดู ในเมื่อไม่มีกิจที่ควรทำ เพราะเขารับผิดชอบตนได้ดีแล้ว เขาสมควรรับผิดชอบตนเอง หรือเขาควรได้รับผลอันสมกับความรับผิดชอบของตน ผู้เรียนสรุปความคิดรวบยอด โดยกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แสดงความคิดระหว่างเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น ครูผู้สอนมีบทบาทกระตุ้นให้ผู้เรียนให้เกิดแนวคิดด้วยการตั้งคำถาม ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น ซึ่งผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียน โดยทราบผลการปฏิบัติงานของตน ตลอดจนมีการใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน และมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม โดยใช้หลักธรรมพรหมวิหาร ๔ สอดคล้องกับแนวคิดของ สมพร จารุนัฏ หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่เขียนขึ้นควรมีจุดมุ่งหมายให้เด็กแต่ละช่วงวัยอ่าน และเป็นหนังสือที่มีคุณค่าในการพัฒนาจินตนาการ สติปัญญา จิตใจ สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้ให้ความหมายของการใช้สื่อการเรียนการสอนว่า หมายถึง การจัดสื่อการเรียนการสอน และนวัตกรรมที่มีคุณภาพ และเพียงพอต่อการเรียนการสอน โดยมีระบบการจัดหาและบำรุงรักษาที่มีประสิทธาพพร้อมทั้งมีการบริการและส่งเสริมการใช้อย่างทั่วถึงและเป็นระบบ และผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ เมริกา ตรรกวาทการ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ1) พัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนประถมศึกษา 2) ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอู่ทิพย์ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย 1) ชุดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ 2) แบบวัดทักษะการคิดสร้างสรรค์ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย และสถิติทดสอบค่า (t-Test) ผลการวิจัยพบว่าชุดกิจกรรมส่งเสริมทักษะ การคิดสร้างสรรค์พัฒนาขึ้นอยู่ในรูปแบบของแผนการจัดการเรียนการสอน จำนวน 12 แผน แต่ละแผนประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 6 ด้าน คือ 1) วัตถุประสงค์ 2) แนวคิดหลัก 3) ทักษะการเรียนรู้ 4) กิจกรรมการเรียนรู้และการให้ผลป้อนกลับ 5) สื่อการเรียนรู้ 6) การวัดประเมินผล มีขั้นตอนหลัก 3 ขั้นคือ ขั้นนำ ขั้นจัดกิจกรรม และขั้นสรุป ผลการศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์มีระดับความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมในการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมทักษะคิดสร้างสรรค์ในระดับดี

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการดำเนินการวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร ๔ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านโคก ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัด

สระแก้ว โดยใช้วิธีการสอนแบบใช้ปัญหาครั้งนี้ ทำให้ทราบผลสัมฤทธิ์ที่มีต่อการเรียนเรื่องพรหมวิหาร ๔ รวมถึงสถานสภาพส่วนบุคคลและข้อเสนอแนะ ซึ่งนำไปสู่แนวทางพัฒนาต่อยอดงานวิจัยเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป เพื่อเป็นการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งต่อไป เพื่อทำให้นักเรียนได้ปลูกฝังธรรมไว้ในใจ และนำไปปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวัน แสดงเป็น Mind Mapping ดังนี้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1.ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1. ควรนำสื่อที่หลากหลายในการจัดกิจกรรม น่าสนใจ และน่าสนใจ

1.2. ควรนำเอารูปแบบและกระบวนการศึกษาในครั้งนี้ ไปทำการศึกษากับเนื้อหาวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

1.3. ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 กับรูปแบบการสอนอื่นๆ

2.ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการต่อยอดในการทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยใช้วิธีการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ให้ลึกซึ้ง เพื่อพัฒนางานด้านวิจัยและวิชาการยิ่งๆ ขึ้นไป

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *วัดจะมีส่วนรับภาระและจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้อย่างไร สกศ*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2552). *พระไตรปิฎกศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รายวัน.

พระชัยสฤษดิ์ นริสฺสโร (ไตรรัตน์). (2559). *การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมวัดดาวคะนอง เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ไพศาล หวังพานิช. (2526). *การวัดผลการศึกษา.* กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

มั่นเกียติ โกศลนิรัติวงษ์. (2541). *ทฤษฎีและเทคนิคในการให้คำปรึกษาพุทธธรรม.* กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ร้อยเอกเกรียงไกร จันทะแจ่ม. (2559). *การจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ในโรงเรียนสัตยาไส จังหวัดลพบุรี.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สิปปนนท์ เกตุทัต และคณะ. (2540). *ความฝันของแผ่นดิน.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ตะวันออก.

สมพร จารุนัฏ. (2540). *คู่มือการเขียนบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็กหนังสือชุดความรู้ภาษาไทย ลำดับที่ 4 กรมวิชาการ.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

ปัจจัยลักษณะงานและปัจจัยประสบการณ์การทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทในประเทศไทย

Job Characteristics and Work Experience Factors Affecting Organizational Commitment of a Company's Employees in Thailand

วัชรพล สายแวว[1] ธีระศักดิ์ หรือตระกูล[2] รัตนา สีดี[3]
Watcharaphon Saywaew, Teerasak Ruetragul, Rattana Seedee

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยลักษณะงาน ปัจจัยประสบการณ์ทำงาน และความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท 2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านลักษณะงาน และปัจจัยด้านประสบการณ์การทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ที่ได้จาก พนักงานบริษัทจำนวน 352 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยลักษณะงาน ($\bar{X}$ = 4.36) ปัจจัยประสบการณ์การทำงาน ($\bar{X}$ = 4.30) และความผูกพันต่อองค์การ ($\bar{X}$ =4.29) มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ปัจจัยลักษณะงานทั้ง 5 ด้าน ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านความคาดหวังในโอกาสก้าวหน้า ด้านความมีอิสระในการทำงาน ด้านความหลากหลายของทักษะงาน ด้านความมีเอกลักษณ์ของงาน และ ด้านความสำคัญของงาน ส่วนของปัจจัยประสบการณ์การทำงานทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านความพึ่งพาได้ขององค์กร ด้านความคาดหวังที่จะได้รับการตอบสนองจากองค์กร ด้านความสำคัญตนต่อองค์กร และด้านทัศนคติเพื่อนร่วมงานและองค์กร

คำสำคัญ (Keywords): ลักษณะงาน; ประสบการณ์การทำงาน; ความผูกพันต่อองค์การ

Received: 2022-09-27 **Revised**: 2022-10-31 **Accepted**: 2022-11-26

[1] หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (แขนงวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ Bachelor of Business Administration (Human Resource Management), Faculty of Management Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. Corresponding Author e-mail: Watcharaphon.say@vru.ac.th

[2] หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (แขนงวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ Bachelor of Business Administration (Human Resource Management), Faculty of Management Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. e-mail: Teerasak.rue@vru.ac.th

[3] หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (แขนงวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ Bachelor of Business Administration (Human Resource Management), Faculty of Management Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. e-mail: rattana@vru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were: 1. to study job characteristics, work experience factors, and the organizational commitment of a company's employees; and 2. to study job characteristics and work experience factors affecting the organizational commitment of a company's employees. This research is a quantitative study. Data was collected by an online questionnaire, which was obtained from 352 of a company's employees. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, and multiple regression analysis. The results showed that 1) job characteristics factor ($\bar{X}$ = 4.36), work experience factor ($\bar{X}$ = 4.30), and organizational commitment ($\bar{X}$ = 4.29) were at the highest level overall. 2) The five job characteristics factors affect the organizational commitment of a company's employees. with a statistically significant level of 0.05. The most affecting is the expectation of advancement opportunities, followed by the freedom to work, a variety of job skills, the uniqueness of the work, and the importance of the work, respectively. As for the factors of work experience in all 4 areas, they affect the organizational commitment of a company's employees, with a statistical significance level of 0.05. The most affecting to organizational commitment of a company's employees is the dependability of the organization, followed by the expectations to be met by the organization, the importance of the organization, and attitudes of colleagues and organizations, respectively.

Keywords: Characteristics; Work Experience; Organizational Commitment

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันองค์การภาครัฐหรือภาคได้ให้ความสำคัญกับบุคลากร เพราะบุคลากรเป็นปัจจัย ที่สำคัญที่สุดของการทำงานที่ส่งผลให้องค์การประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ (พงศกร ศรีรงค์ทองและจินดาลักษณ์ วัฒนสินธุ์, 2562) อีกทั้งยังมีผลต่อความก้าวหน้าและเสื่อมถอยขององค์การ บุคลากร เป็นทรัพยากรที่มีบทบาทสำคัญต่อการผลักดันภารกิจให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ (พงศกร ศรีรงค์ทอง, 2561) สิ่งสำคัญนี้คือ จะทำอย่างไรให้ทรัพยากรบุคคลขององค์การทำงานอย่างเต็มความสามารถ มีความจงรักภักดีในองค์การ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อให้เกิดพฤติกรรมการทำงานที่มุ่งเพิ่ม ปริมาณองค์การจึงจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจเนื่องจากแรงจูงใจนั้นมีอิทธิผลต่อผลิตผลของงาน ซึ่งจะมี ประสิทธิภาพที่ดีนั้น ขึ้นอยู่กับการจูงใจในการทำงานซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายนักที่พนักงานจะตอบสนองต่องานโดยที่ขาดแรงจูงใจ (เกศณรินทร์ งามเลิศ, 2559)

โดยทั่วไปประชากรวัยทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งพนักงานบริษัทต้องเผชิญภาวะความเครียดที่เกิดจากการที่องค์การต้องเปลี่ยนแปลงตามสภาพการแข่งขันและหรือปรับตัวอย่างต่อเนื่องในเรื่องการดำเนินชีวิต และปรับพฤติกรรมการทำงานตามเหตุการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ ตลอดเวลาเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในองค์การต่อไปได้ ความเครียดจึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตแต่ไม่ใช่สิ่งเลวร้ายไปทั้งหมด

ความเครียดในระดับต่ำถึงปานกลางส่งผลดีให้บุคคลทำสิ่งต่าง ๆ อย่างกระตือรือร้นและมุ่งมั่น นำไปสู่การประสบผลสำเร็จในการทำงานในทางตรงกันข้ามความเครียดในระดับสูงจะส่งผลเสียต่อร่างกายและจิตใจ เช่น หงุดหงิด กลัววิตกกังวล ปวดศีรษะ อาหารไม่ย่อย นอนไม่หลับ อ่อนเพลีย เบื่อหน่ายในการทำงาน สัมพันธภาพไม่ดีกับบุคคลแวดล้อม นำไปสู่การขาดงานและประสิทธิภาพการทำงานลดลง

ดังนั้นในการที่องค์การได้คัดเลือกบุคลากรที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการ ตลอดจนพัฒนาความรู้ความสามารถและยังส่งเสริมด้านการพัฒนาจนมีความเชี่ยวชาญในงานเพิ่มมากขึ้น มีความคาดหวังให้บุคลากรจะเกิดความผูกพันต่อองค์การและต้องการ “ความผูกพันต่อองค์การ”เป็นกุญแจสำคัญในการรักษาบุคลากรให้คงอยู่กับองค์การได้นานยิ่งขึ้น ซึ่งอาจจะแสดงออกในรูปแบบความรู้สึกที่มีการเคารพต่อองค์การ มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ความต้องการอุทิศตนเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ และมีความภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกขององค์การ

ถ้าองค์การมีอัตราการลาออกของบุคลากรที่สูง อาจส่งผลให้สูญเสียภาพพจน์ที่ดีขององค์การ ทั้งยังกระทบถึงความเชื่อมั่นของผู้สมัครต่อความมั่นคงที่จะร่วมงานอยู่กับองค์การได้ หากองค์การให้ความสำคัญในการสรรหาวิธีการสร้างแรงจูงใจ กลยุทธ์ หรือพัฒนารูปแบบกระบวนการทำงาน ที่จะทำให้พนักงานมีความสุขในการทำงาน สามารถทุ่มเทแรงกายแรงใจให้กับการทำงานอย่างเต็มที่ และมีความผูกพันต่อองค์การ รวมถึงวิธีการรักษาให้บุคลากรคงอยู่กับองค์การต่อไปนานๆได้ เพื่อขับเคลื่อนองค์การไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและนำเสนอบทความวิจัย เรื่อง ปัจจัยลักษณะงานและปัจจัยประสบการณ์ทำงาน ที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์การของพนักงานบริษัทในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำผลวิจัยไปใช้ในการพัฒนานโยบายอื่นๆ อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน บริหารจัดการทรัพยากรบุคคล และเสริมสร้างการคงอยู่ของพนักงานให้อยู่กับองค์กรไปได้นานยิ่งขึ้น เพื่อลดอัตราการลาออกของพนักงานและการพัฒนาองค์การให้เติบโตอย่างต่อเนื่องต่อไปได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยลักษณะงาน ปัจจัยประสบการณ์ทำงาน และความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านลักษณะงาน และปัจจัยด้านประสบการณ์การทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทในประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านลักษณะงานส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทในประเทศไทย

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านประสบการณ์การทำงานส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานที่ทำงานกับบริษัทในประเทศไทยจำนวน 352 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ 1.ปัจจัยส่วนบุคคล แบ่งออกเป็น เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่งงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์ 2.ปัจจัยลักษณะงาน แบ่งออกเป็น ความมีอิสระในการทำงาน ความมีเอกลักษณ์ของงาน ความสำคัญของงาน ความหลากหลายของทักษะงาน และความคาดหวังในโอกาสก้าวหน้า 3.ปัจจัยประสบการณ์การทำงาน แบ่งออกเป็น ความสำคัญตนต่อองค์กร ความพึ่งพึงได้ขององค์กร ความคาดหวังที่จะได้รับการตอบสนองจากองค์กร และ ทัศนคติต่อเพื่อนร่วมงานและองค์กร 4.ความผูกพันต่อองค์การ แบ่งออกเป็น ด้านจิตใจ ด้านการคงอยู่ และ ด้านบรรทัดฐาน โดยแบบสอบถามถูกตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือนิยาม (Index of Items Objective Congruency: IOC) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 และนำแบบสอบถามดังกล่าวไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด และนำไปวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Cronbach's Coefficient Alpha) ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถามภาพรวมเท่ากับ 0.95

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดไว้ข้างต้นและนำมาตรวจสอบข้อมูล (Editing) เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อไปดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลด้วยสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1) สถิติพื้นฐานการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรถึงคุณสมบัติหรือลักษณะการแจกแจงข้อมูล 2) สถิติการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิเคราะห์ค่าสถิติของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์การวิจัยนี้ จำนวน 352 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 54.8 มีอายุ 20 – 29 ปี จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6 มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 332 คน คิดเป็นร้อยละ 94.3 มีตำแหน่งงาน เป็นพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ จำนวน 332 คน คิดเป็นร้อยละ 91.5 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 56.5 มีประสบการณ์ทำงานหรืออายุงาน 2-5 ปี จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 47.7

การวิเคราะห์ปัจจัยลักษณะงานของพนักงานบริษัทในประเทศไทย พบว่า ค่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.32, S.D.=0.22) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความมีอิสระในการทำงาน ($\bar{X}$ =4.36, S.D.=0.34) และด้านความมีเอกลักษณ์ของงาน ($\bar{X}$ =4.36, S.D.=0.32) เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความคาดหวังในโอกาสก้าวหน้า ($\bar{X}$ =4.31, S.D.=0.30) และด้านความหลากหลายของทักษะงานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ ($\bar{X}$ =4.30, S.D.=0.30) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมของปัจจัยลักษณะงาน

ปัจจัยลักษณะงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความมีอิสระในการทำงาน	4.36	0.34	มากที่สุด
2. ความมีเอกลักษณ์ของงาน	4.36	0.32	มากที่สุด
3. ความสำคัญของงาน	4.27	0.31	มากที่สุด
4. ความหลากหลายของทักษะงาน	4.30	0.30	มากที่สุด
5. ความคาดหวังในโอกาสก้าวหน้า	4.31	0.30	มากที่สุด
รวม	**4.32**	**0.22**	**มากที่สุด**

การวิเคราะห์ปัจจัยประสบการณ์ทำงาน พนักงานบริษัท พบว่า ค่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ `=4.30, S.D.=0.22) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความสำคัญตนต่อองค์กร เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.35, S.D.=0.28) รองลงมาคือ ด้านความพึ่งพาได้ขององค์กร ($\bar{X}$ =4.31, S.D.=0.28) และด้านทัศนะคติต่อเพื่อนร่วมงานและองค์กรมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ ($\bar{X}$ =4.30, S.D.=0.29) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมของปัจจัยประสบการณ์ทำงาน

ปัจจัยประสบการณ์ทำงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.ความสำคัญตนต่อองค์กร	4.35	0.28	มากที่สุด
2.ความพึ่งพาได้ขององค์กร	4.31	0.28	มากที่สุด
3.ความคาดหวังที่จะได้รับการตอบสนอง จากองค์กร	4.25	0.31	มากที่สุด
4.ทัศนะคติต่อเพื่อนร่วมงานและองค์กร	4.30	0.29	มากที่สุด
รวม	**4.30**	**0.22**	**มากที่สุด**

การวิเคราะห์ความผูกพันต่อองค์การ พนักงานบริษัท พบว่า ค่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.29, S.D.=0.26) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านจิตใจ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.33, S.D.=0.31) รองลงมาคือ ด้านบรรทัดฐาน ($\bar{X}$ =4.29, S.D.=0.32) และด้านการคงอยู่ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ ($\bar{X}$ =4.26, S.D.=0.34) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมของ ความผูกพันต่อองค์การ

ความผูกพันต่อองค์การ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.ด้านจิตใจ	4.33	0.31	มากที่สุด
2.ด้านการคงอยู่	4.26	0.34	มากที่สุด
3.ด้านบรรทัดฐาน	4.29	0.32	มากที่สุด
รวม	**4.29**	**0.26**	**มากที่สุด**

ข้อมูลเกี่ยวกับการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 4 ปัจจัยลักษณะงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท

ปัจจัยลักษณะงาน	Bata	t	Sig.
ด้านความมีอิสระในการทำงาน	0.162	4.377	0.000
ด้านความมีเอกลักษณ์ของงาน	0.136	3.638	0.000
ด้านความสำคัญของงาน	0.120	2.967	0.000
ด้านความหลากหลายของทักษะงาน	0.145	3.573	0.000
ด้านความคาดหวังในโอกาสก้าวหน้า	0.199	4.665	0.000

ค่าสำคัญทางสถิติ: R = 0.654 R^2 =0.427 (42.7%) Sig = 0.000*

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

เมื่อทดสอบสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านลักษณะงานส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทในประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยลักษณะงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท ได้ร้อยละ 42.7 % โดยปัจจัยลักษณะงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การ คือ ด้านความมีอิสระในการทำงาน ด้านความมีเอกลักษณ์ของงาน ด้านความสำคัญของงาน ด้านความหลากหลายของทักษะงาน และด้านความคาดหวังในโอกาสก้าวหน้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะเห็นได้ว่า ด้านความคาดหวังในโอกาสก้าวหน้า สามารถทำนายระดับความผูกพันต่อองค์การ ได้ดีกว่าตัวแปรด้านความมีอิสระในการทำงาน ด้านความมีเอกลักษณ์ของงาน ด้านความสำคัญของงาน ด้านความหลากหลายของทักษะงาน เนื่องจากตัวแปร ด้านความคาดหวังในโอกาสก้าวหน้ามีค่า Bata ที่สูงกว่า คือ 0.199

ตารางที่ 5 ปัจจัยประสบการณ์ทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท

ปัจจัยประสบการณ์ทำงาน	Bata	t	Sig.
ด้านความสำคัญตนต่อองค์กร	0.169	3.769	0.000

ด้านความพึ่งพาได้ขององค์กร	0.303	7.287	0.000
ด้านความคาดหวังที่จะได้รับการตอบสนองจากองค์กร	0.238	6.086	0.000
ด้านทัศนะคติเพื่อนร่วมงานและองค์กร	0.137	3.537	0.000

ค่าสำคัญทางสถิติ: R=0.732 R^2 =0.535 (53.5%) Sig=0.000*

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ในการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านประสบการณ์การทำงานส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทในประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยประสบการณ์ทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท ได้ร้อยละ 53.5 % โดยปัจจัยประสบการณ์ทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การ คือ ด้านความสำคัญตนต่อองค์กร ด้านความพึ่งพาได้ขององค์กร ด้านความคาดหวังที่จะได้รับการตอบสนองจากองค์กร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาต่อจะเห็นได้ว่า ด้านความพึ่งพาได้ขององค์กร สามารถทำนายระดับความผูกพันต่อองค์การ ได้ดีกว่าตัวแปร ด้านความสำคัญตนต่อองค์กร ด้านความคาดหวังที่จะได้รับการตอบสนองจากองค์กร ด้านทัศนคติเพื่อนร่วมงานและองค์กร เนื่องจากตัวแปร ด้านความพึ่งพาได้ขององค์กรมีค่า Bata ที่สูงกว่า คือ 0.303

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากวัตถุประสงค์การวิจัย เรื่อง ปัจจัยลักษณะงานและปัจจัยประสบการณ์การทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท สามารถสรุปได้ดังนี้

1. จากการศึกษาความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านจิตใจ ด้านบรรทัดฐาน และด้านการคงอยู่ ตามลำดับ โดยภาพรวมของปัจจัยทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ เป็นความรู้สึกของบุคคลที่รู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งขององค์การและจะทุ่มเทแรงกายแรงใจในการทำงานเพื่อองค์การ ถ้าบุคคลยิ่งมีความผูกพันต่อองค์การสูงมากเท่าไหร่ แนวโน้มที่จะลาออกหรือทิ้งองค์การไปก็ลดน้อยลงไปเท่านั้น ที่กล่าวไปข้างต้นล้วนส่งผลต่อความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การบุคลากรทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ฐิติมา หลักทอง (2557) ศึกษาเรื่องความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ผลิตชิ้นส่วนอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่ง ใน นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันในองค์การ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อประโยชน์ขององค์กร รองลงมาคือ ด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กรส่วนด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพขององค์กร

2. จากการศึกษาปัจจัยด้านลักษณะงาน ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะงานด้านความมีอิสระในการทำงาน, ด้านความมีเอกลักษณ์ของงาน ด้านความคาดหวังในโอกาสก้าวหน้า และด้านความหลากหลายของทักษะงาน ตามลำดับ โดยภาพรวม

ของปัจจัยทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ส่งผลต่อความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การบุคลากรทั้งสิ้น อาจเป็นเพราะพนักงานส่วนใหญ่ต้องการมีความอิสระในการทำงาน ควรให้พนักงานมีส่วนร่วมในการทำงานทุกขั้นตอน รวมทั้งการตัดสินใจหรือเสนอความคิดเห็น มีอิสระทางด้านความคิดด้วยตนเอง และเปิดให้โอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ประเสริฐ อุไร (2559) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษา บริษัท เอจีซี ออโตโมทีฟ (ประเทศไทย) จำกัด พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะงาน มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การบุคลากร สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 8 จังหวัดนครสวรรค์ ใน ด้านความรู้สึก และด้านบรรทัดฐาน อธิบายได้ว่า ปัจจัยทางด้านลักษณะงานแต่ละด้านได้แก่ ความหลากหลายของงาน ความอิสระในการทำงาน ความท้าทายของงาน และโอกาสในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การ

3. จากการศึกษาปัจจัยด้านประสบการณ์การทำงาน ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทในประเทศไทย พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยประสบการณ์ทำงาน ด้านความสำคัญตนต่อองค์กร, ด้านความพึ่งพาได้ขององค์กร, ด้านความคาดหวังที่จะได้รับการตอบสนองจากองค์กร และด้านทัศนะคติต่อเพื่อนร่วมงานและองค์กร โดยภาพรวมของปัจจัยทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ส่งผลต่อความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การบุคลากรทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีสุนันท์ วัฒนา (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความ ผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัท เอสจี เอส (ประเทศไทย) จำกัด พบว่า พนักงานมีความคิดเห็น เกี่ยวกับปัจจัยประสบการณ์ทำงาน มีผลต่อความผูกพันในองค์กร ด้านความสำคัญตนต่อองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบประเด็นที่น่าสนใจ คือมีส่วนร่วมทำให้บริษัทประสบความสำเร็จ รู้สึกว่าตนเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า และได้รับมอบหมายให้งานที่มีความสำคัญ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ผลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างพนักงานบริษัทในประเทศไทยมี ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์การ ด้านจิตใจสูงสุด ดังนั้น องค์การควรให้ความสำคัญในการนำกลยุทธ์ต่างๆ เข้าไปปรับใช้ เพื่อรักษาพนักงานหรือบุคลากรที่มีคุณภาพให้อยู่กับองค์การนานที่สุด อาทิ เช่น การสร้างแรงจูงใจ การเพิ่มสวัสดิการที่สามารถตอบสนองความต้องการของพนักงาน และการผลักดันการเติบโตในสายอาชีพ (Career Path) ให้แก่พนักงาน เพื่อลดอัตราการลาออก การขาดงาน และเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานหรือผลงานที่ดีขึ้นได้ และที่สำคัญการส่งเสริมให้พนักงานมีความผูกพันต่อองค์การจะช่วยรักษาพนักงานที่มีคุณภาพให้อยู่กับองค์การได้นานยิ่งขึ้น และพร้อมที่จะอุทิศตนเองให้กับองค์กรได้อย่างเต็มที่

1.2 ผลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างพนักงานบริษัทในประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยลักษณะงานด้านความมีอิสระในการทำงาน ด้านความมีเอกลักษณ์ของงานสูงสุด และปัจจัยประสบการณ์ทำงาน ด้านความสำคัญตนต่อองค์กรสูงสุง ดังนั้น องค์การควรเปิดโอกาสให้พนักงาน มีความอิสระในการคิดวิเคราะห์ และควบคุมสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของตน เพื่อให้พนักงานได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็นไม่ปิดกั้นกันจนเกินไป และกล้าตัดสินใจในการทำงานทุกรูปแบบ และเมื่อมีปัญหา

ใด ๆ ตามมาสามารถแก้ไขงานที่ได้รับหมอบหมายนั้นได้ด้วยตัวเอง ดึงศักยภาพของตัวเองออกมาให้ได้มากที่สุด และองค์การควรแสดงออกให้พนักงานเห็นว่า ได้รับการยอมรับจากองค์การ รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและทำประโยชน์ให้กับองค์การได้ รวมทั้งการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ในการร่วมงานกันอย่างมีความสุข และทำให้การทำงานราบรื่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยที่เก็บข้อมูลในช่วงระยะเวลาหนึ่งด้วยแบบสอบถามออนไลน์ อาจทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ครอบคลุม ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อใช้ประกอบในการวิเคราะห์จะทำให้มีความชัดเจนของข้อมูลมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างพนักงานบริษัทกับพนักงานหน่วยงานภาครัฐ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาเปรียบเทียบว่าสอดคล้องหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อความผูกพัน เช่น ภาวะผู้นำ การเพิ่มประสิทธิผลขององค์การ การบริหารค่าตอบแทน การพัฒนาสายอาชีพ และปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์การต่อไป อีกทั้งยังสร้างความผูกพันต่อองค์การในระดับที่สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

เกศณรินทร์ งามเลิศ. (2559). *แรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน และลูกจ้างองค์การคลังสินค้า.* วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ฐิติมา หลักทอง. (2557). *ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ผลิตชิ้นส่วนอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่งในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน). มหาวิทยาลัยบูรพา

ทวีศักดิ์ รองแขวง. (2555). *ความสัมพันธ์ของคุณลักษณะงานกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกรณีศึกษาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ นิคมอุตสาหกรรมนวนคร*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (วิชาเอกการจัดการทั่วไป). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ประเสริฐ อุไร. (2559). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษา บริษัท เอจีซี ออโตโมทีฟ (ประเทศไทย) จำกัด*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารจัดการองค์การ). คณะศิลปศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกริก.

พงศกร ศรีรงค์ทอง. (2561). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์การแห่งการเรียนรู้ และการจัดการความรู้ : การบูรณาการแนวคิดเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จขององค์การ.* วิทยานิพนธ์มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สาขาวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

พงศกร ศรีรงค์ทอง และ จินดาลักษณ์ วัฒนสินธุ์. (2562). การธำรงรักษาบุคลากรกลุ่มเจเนอเรชันวายขององค์การภาครัฐและเอกชน. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*. 8(2). 26-43.

ศราวุธ โภชนะสมบัติ. (2559). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันในองค์กรของบุคลากรสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 8 จังหวัดนครสวรรค์. กรมควบคุมโรค. กระทรวงสาธารณะสุข.* สืบค้น 10 กุมภาพันธ์ 2565, จาก https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/vlt14/6114991056.pdf.

ศรีสุนันท์ วัฒนา. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัท เอสจีเอส (ประเทศไทย) จำกัด.* วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ).มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการคลินิกแพทย์แผนไทยประยุกต์ของผู้บริโภค กรณีศึกษา : ภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์

The Factors Affecting the Decision Making to use Applied Thai Traditional Clinic: A Case Study of Phatraphat Applied Thai Traditional Clinic

ทรัสปรียา อิ่มมาก[1] เพชรรัตน์ โล้วิชากรติกุล[2]
Truspreya Immak, Petcharat Lovichakorntikul

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7P's) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคคล สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ กระบวนการ และปัจจัยคุณภาพการให้บริการ ได้แก่ ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ความน่าเชื่อถือ การตอบสนองลูกค้า ความไว้วางใจ การเข้าใจและการรู้จักลูกค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ วิธีวิจัยในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลจากผู้ที่เคยใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์จำนวน 400 คน นำผลที่ได้มาประมวลผลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปที่ระดับความเชื่อมั่น 95 วิเคราะห์ข้อมูลแบบการถดถอยพหุคูณในการทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ (7P's) ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ในด้านผลิตภัณฑ์มีค่า Beta สูงที่สุดเท่ากับ 0.203 (Sig <0.000) รองลงมาคือด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ตามลำดับ ปัจจัยคุณภาพการให้บริการส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ในด้านความไว้วางใจ มีค่า Beta สูงที่สุดเท่ากับ 0.297 (Sig <0.000) รองลงมาคือด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ

คำสำคัญ (Keywords): ส่วนประสมทางการตลาด; การตัดสินใจ; การแพทย์แผนไทย

Received: 2022-09-23 **Revised**: 2022-10-27 **Accepted**: 2022-10-28

[1] หลักสูตรบริหารมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนานาชาติสแตมฟอร์ด Business and Technology Faculty, Stamford International University. Corresponding Author e-mail: 2009280006@stiu.edu

[2] คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยนานาชาติสแตมฟอร์ด Business and Technology Faculty, Stamford International University.

Abstract

The objectives of this research were to study factors affecting the decision making to receive the service from the applied Thai traditional clinic by researching from the Marketing mix theory: product, price, place, promotion, people, physical evidence and process and the Quality service theory: tangibility, reliability, responsiveness, assurance and empathy in affecting the decision making to receive the service at Phatraphat applied Thai traditional clinic. Research Methodology: The study is a quantitative research, which using online questionnaires as a tool, collected data from 400 people who used Phatraphat applied Thai traditional clinic. The researcher has processed the data by using Descriptive Statistics and Inferential Statistics by the techniques of Multiple Regression at 95% confidence to test the hypothesis, the factors affecting the decision making to receive the service at Phatraphat applied Thai traditional clinic. Research findings were as follows: The Marketing mix theory affecting the decision making to use Phatraphat applied Thai traditional clinic. The factors of Product have high effect Beta 0.203 (Sig <0.000) followed by the factors of Price Place and Physical evidence. And the Quality service theory affecting the decision making to use Phatraphat applied Thai traditional clinic. The factors of Assurance have a high effect Beta 0.297 (Sig <0.000) followed by the factors of Tangibility.

Keywords: Marketing Mix; Service Decision Making; Thai Traditional

บทนำ (Introduction)

การแพทย์แผนไทยเป็นภูมิปัญญาด้านการดูแลสุขภาพที่มีการใช้สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน จนกระทั่งเกิดการเข้ามามีบทบาทของการแพทย์แผนปัจจุบัน ส่งผลให้ความเชื่อถือและการเลือกใช้การแพทย์แผนไทยเพื่อการรักษาและดูแลสุขภาพลดน้อยลง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2545 ภาครัฐได้มีการสนับสนุนผลักดันให้ภูมิปัญหาด้านการแพทย์แผนไทยเข้าสู่นโยบายสุขภาพระดับชาติมากขึ้นเป็นลำดับ (โรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน, ม.ป.ป) รวมทั้งมีการจัดตั้งกรมการพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก นอกจากนี้ยังมีการจัดทำนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อสนับสนุนให้มีการใช้การแพทย์แผนไทยเพิ่มขึ้นโดยควบคู่ไปกับการแพทย์แผนปัจจุบัน ส่งผลให้การใช้สมุนไพรไทยและการใช้บริการการแพทย์แผนไทยของประชาชนกลับมาเป็นที่นิยมเพิ่มมากขึ้นและมีแนวโน้มมากขึ้นทุกปี (Porraphat Jutrakul, 2018)

การให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1. การนวดรักษา 2. การประคบสมุนไพร 3. การอบไอน้ำสมุนไพร 4. การรักษาด้วยยาสมุนไพร โดยมีแพทย์แผนไทยหรือแพทย์แผนไทยประยุกต์เป็นผู้ให้การตรวจ วินิจฉัย และรักษา การดูแลรักษาสุขภาพด้วย

การแพทย์แผนไทยทำให้คนเห็นคุณค่าและกลับมาดำเนินชีวิตใกล้ชิดธรรมชาติมากขึ้น ทำให้เกิดความภูมิใจในวัฒนธรรม และคุณค่าของความเป็นไทย เพื่อเป็นการอนุรักษ์มรดกไทยในการสนับสนุนให้ประชาชนดูแลสุขภาพตนเองในการใช้ยาสมุนไพรตามแบบแผนโบราณ (โรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน, ม.ป.ป)

จากข้อมูลกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (2560) ระบุว่า คลินิกประเภทการแพทย์แผนไทยทั่วประเทศ มีอยู่ 913 แห่ง จำนวนคลินิกการแพทย์แผนไทยที่มากขึ้นจะเป็นผลดีต่อตัวผู้ป่วยที่เข้ามารับการรักษา เนื่องจากมีการแข่งขันด้านการบริการของคลินิกการแพทย์แผนไทย เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้ป่วยที่เข้ามารับการรักษา ในสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ขาดสภาพคล่อง ทำให้ผู้บริโภคจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจเลือกใช้บริการคลินิกเพื่อให้เกิดความคุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายที่เสียไป ปัจจัยหนึ่งที่ผู้รับบริการมักจะคำนึงถึงก็คือปัจจัยส่วนประทางการตลาด (Kotlor, P., Keller, K. L., Armstrong, G., & Keller, K., 2016) จึงจำเป็นจะต้องมีการศึกษาว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการคลินิกแพทย์แผนไทยประยุกต์ของผู้บริโภคมีอะไรบ้าง รวมถึงคุณภาพการให้บริการ (Zeithaml, V. A., Parasuraman, A., & Berry, L. L., 1990) ที่ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสร้างความแตกต่างและความพึงพอใจในการบริการ และสามารถวัดความสำเร็จของธุรกิจได้ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งผู้ประกอบการจำเป็นต้องทราบและต้องมีการศึกษาก่อนมีการวางแผนการบริหารงานคลินิก เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือไว้วางใจแก่ผู้รับบริการ

ในการวิจัยครั้งนี้เลือกทำการศึกษาในภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ เนื่องจากเป็นคลินิกเอกชนขนาดใหญ่ มีบุคลากรจำนวนมาก เปิดดำเนินการมาเป็นเวลา 7 ปี มีผู้รับบริการเป็นจำนวนมาก โดยปัจจุบันมีจำนวนยอดผู้ป่วยสะสมที่มารับบริการจำนวน 5,040 คน (ข้อมูลจากระบบสารสนเทศ ภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ณ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565) และมีผู้รับบริการต่อวันจำนวนมาก อีกทั้งผู้ป่วยที่มารับบริการยังมีความหลากหลาย มาจากทั้งเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล รวมถึงจังหวัดต่าง ๆ จากปัจจัยดังกล่าวสามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและคุณภาพการให้บริการในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อนำไปสู่แนวทางการวางแผนบริหารคลินิกแพทย์แผนไทยประยุกต์ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการและคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์และสามารถนำมาเป็นต้นแบบสำหรับการบริหารคลินิกแพทย์แผนไทยประยุกต์ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์
2. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ในการวิจัยครั้งนี้ได้เลือกตัวแปรอิสระ (Independent Variables) จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและคุณภาพการให้บริการ โดยมีตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ โดยการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ที่เคยเข้ารับบริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ อย่างน้อย 1 ครั้ง โดยไม่จำกัดเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ประชากรผู้ป่วยทั้งหมดที่เคยเข้ารับบริการที่ภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ตั้งแต่ก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน มีจำนวนทั้งสิ้น 5,040 คน (ข้อมูลจากระบบสารสนเทศ ภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ณ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565) เนื่องจากทราบขนาดประชากรที่แน่นอนจึงสามารถคำนวนกลุ่มตัวอย่างได้จากสูตรของ Taro Yamane (1973) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องเก็บข้อมูลคือ 385 คน อย่างไรก็ตามเพื่อการป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดจากการตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง

เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self-administration)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติเชิงพรรณนาในการอธิบายผลด้านคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ใช้วัดแบบนามบัญญัติ ไม่สามารถวัดเป็นมูลค่าได้ จึงใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ ในส่วนของการวิเคราะห์ตัวแปรด้านระดับความคิดเห็น ได้แก่ ส่วนประสมทางการตลาดบริการ คุณภาพการให้บริการ และการตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ เป็นข้อมูลที่ใช้มาตราวัดอันตรภาค จึงใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ และเลือกใช้สถิติเชิงอนุมานสำหรับการวิเคราะห์การส่งผลต่อกันระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ โดยสถิติที่เลือกใช้ คือ สถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.2 มีอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 29.3 มีระดับการศึกษาปริญญาโท ร้อยละ 39.4 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 32.8 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาท ร้อยละ 40.2 และมีพื้นที่ที่พักอาศัยหรืออยู่ในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 37.8

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7P's) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.39, S.D. = 0.612) และเมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับของค่าเฉลี่ยพบว่าด้านที่มากที่สุด คือ ด้านราคา (Price) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.70, S.D. = 0.486) รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Evidence) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.65, S.D. = 0.514) ด้านบุคคล (People)โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.64, S.D. = 0.545) ด้านกระบวนการให้บริการ (Process) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.48, S.D. = 0.642) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.42 , S.D. = 0.619) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) โดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.11 , S.D. = 0.831) และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) โดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 3.69, S.D. = 0.793) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นกับปัจจัยคุณภาพการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.59, S.D. = 0.528) และเมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับของค่าเฉลี่ยพบว่าด้านที่มากที่สุด คือ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibility) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.78, S.D. = 0.411) รองลงมา คือ ด้านการตอบสนองลูกค้า (Responsiveness) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.75, S.D. = 0.420) ด้านการเข้าใจและการรู้จักลูกค้า (Empathy) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.59, S.D. = 0.492) ด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.56, S.D. = 0.515) และด้านความไว้วางใจ (Assurance) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.26, S.D. = 0.805) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ภายในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.70, S.D. = 0.461)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7P's) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) (Sig < 0.000*, Beta = 0.203) ด้านราคา (Price) (Sig < 0.033*, Beta = 0.125) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) (Sig < 0.000*, Beta = -0.176) และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Sig.<0.000*, Beta = 0.551) ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ พบว่า ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibility) (Sig < 0.000*, Beta = 0.291) และด้านความไว้วางใจ (Assurance) (Sig.<0.000*, Beta = 0.297) ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7Ps) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) มีค่า Beta สูงที่สุดเท่ากับ 0.203 (Sig <0.000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ จากการวิเคราะห์ พบว่า การมีคุณภาพการรักษาพยาบาลที่ดี สามารถให้การรักษาที่ตอบสนองความต้องการได้และอาการที่ดีขึ้นหลังเข้ารับการรักษา เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติ ศศิวิมลลักษณ์ และคณะ (2564) ที่ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของการตัดสินใจเข้ารับบริการด้านการแพทย์แผนไทยตามทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดของผู้เข้ารับการรักษาและบริการทางสุขภาพที่คลินิกแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปัญจพล เหล่าทาและคณะ (2562) ที่ได้ทำการศึกษาส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนของผู้ป่วยใน ในจังหวัดสมุทรปราการ นอกจากนี้ยังเป็นไปในทางเดียวกันกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อรักษาอาการปวดกล้ามเนื้อหลังส่วนล่างในสหคลินิกการแพทย์แผนไทย-จีนชีวาโอสถศิลป์ จังหวัดนนทบุรี ของศรัณย์ พงศ์ภาณุมาพร (2564) ที่พบว่าการตัดสินใจเข้ารับบริการมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาที่มีประสิทธิภาพ

รองลงมาได้แก่ด้านราคา (Price) มีค่า Beta อยู่ที่ 0.125 (Sig < 0.033) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการวิเคราะห์ พบว่า ความเหมาะสมของค่ารักษาพยาบาลเมื่อเทียบกับคุณภาพการรักษาที่ได้รับ อัตราค่าตรวจวินิจฉัยโรคของแพทย์ ราคาค่ายาและค่าเวชภัณฑ์ของคลินิกค่ารักษาพยาบาลถูกกว่าสถานพยาบาลอื่นและสามารถชำระค่ารักษาได้ทั้งเงินสดและโอนผ่าน Mobile Banking ทำให้เกิดความสะดวก ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติ ศศิวิมลลักษณ์ และคณะ (2564) ที่ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของการตัดสินใจเข้ารับบริการด้านการแพทย์แผนไทยตามทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดของผู้เข้ารับการรักษาและบริการทางสุขภาพที่คลินิกแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ และยังสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อรักษาอาการปวดกล้ามเนื้อหลังส่วนล่างในสหคลินิกการแพทย์แผนไทย-จีนชีวาโอสถศิลป์ จังหวัดนนทบุรีของศรัณย์ พงศ์ภาณุมาพร (2564) และยังเป็นไปในทางเดียวกันกับงานวิจัยของสมปอง ประดับมุข และกนกพร ชัยประสิทธิ์ (2562) ใน

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจด้านส่วนประสมการตลาดบริการ 7P's ของผู้รับบริการโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรี มนัสสนิทและคณะ (2564) ที่ทำการศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการเข้ารับบริการด้านการแพทย์แผนไทย

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) มีค่า Beta เท่ากับ -0.176 (Sig < 0.000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการวิเคราะห์พบว่า คลินิกที่ตั้งอยู่ในทำเลที่สะดวกต่อการเดินทาง เข้าถึงง่าย มีความสะดวกในการเดินทางมารับบริการ มีการแสดงรายละเอียดข้อมูลของคลินิกทาง Website หรือ social media ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติ ศศิวิมลลักษณ์ และคณะ (2564) ที่ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของการตัดสินใจเข้ารับบริการด้านการแพทย์แผนไทยตามทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดของผู้เข้ารับการรักษาและบริการทางสุขภาพที่คลินิกแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรี มนัสสนิทและคณะ (2564) ที่ทำการศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการเข้ารับบริการด้านการแพทย์แผนไทย

ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Evidence) มีค่า Beta เท่ากับ 0.551 (Sig < 0.000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการวิเคราะห์ พบว่า ความเหมาะสมของขนาดเตียงที่ใช้ทำหัตถการ สถานที่มีความสะอาด สว่าง ปลอดโปร่ง สบายตา ห้องน้ำในคลินิกมีความสะอาด คลินิกมีความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น น้ำดื่ม หนังสือ นิตยสาร โทรทัศน์ มีระบบการควบคุมอุณหภูมิและระบบฟอกอากาศภายในคลินิก บริเวณโซนรอรักษามีที่นั่งเพียงพอ ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ในขณะที่ห้องหัตถการในการรักษามีความเป็นส่วนตัวและที่จอดรถหาง่าย สะดวก เป็นปัจจัยสำคัญรองลงมาที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรัณย์ พงศ์ภาณุมาพร (2564) ที่ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อรักษาอาการปวดกล้ามเนื้อหลังส่วนล่างในสหคลินิกการแพทย์แผนไทย-จีนชีวาโอสถศิลป์ จังหวัดนนทบุรี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการใช้บริการโรงพยาบาลราชบุรีของสุนันท์ สาริยาชีวะ (2561) และยังเป็นไปในทางเดียวกันกับงานวิจัยของลัดดาวัลย์ สำราญ, โสรยา สุภาผล, ภาคภูมิ พันธุ์ทับทิม และธนภัทร ขาววิเศษ (2560) ที่ทำการศึกษาในเรื่องส่วนประสมทางการตลาดและคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลเจ้าพระยายมราช จังหวัดสุพรรณบุรีปัจจัยคุณภาพการให้บริการ ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibility) ด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) ด้านการตอบสนองลูกค้า (Responsiveness) ด้านความไว้วางใจ (Assurance) ด้านการเข้าใจและการรู้จักลูกค้า (Empathy) ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ด้านความไว้วางใจ (Assurance) มีค่า Beta สูงที่สุดเท่ากับ 0.297 (Sig <0.000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการวิเคราะห์

พบว่าความรู้สึกมั่นใจในการรักษาของคลินิก ความมั่นใจในกิริยามารยาทที่ดี ไม่เลือกปฏิบัติของแพทย์และความมั่นใจในความสม่ำเสมอของมาตรฐานการรักษาส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุรพันธ์ ใจมา และ เยาวภา ปฐมศิริกุล (2564) ที่ศึกษารูปแบบกลยุทธ์การตลาดบริการของศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกของโรงพยาบาลภาครัฐในประเทศไทย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดาวัลย์ สำราญ, โสรยา สุภาผล, ภาคภูมิ พันธุ์ทับทิมและธนภัทร ขาววิเศษ (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดและคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลเจ้าพระยายมราช จังหวัดสุพรรณบุรี สอดคล้องกับวิชัย อุระอิต (2562) ที่ได้ทำการศึกษาคุณภาพการให้บริการของบุคลากรทางการแพทย์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณา พะลีราช (2562) ศึกษาคุณภาพการบริการและการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลดีบุก พบว่า คุณภาพการบริการด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ เนื่องจากมีการพัฒนาคุณภาพการให้บริการและรักษาความมีมาตรฐานอยู่เสมอ

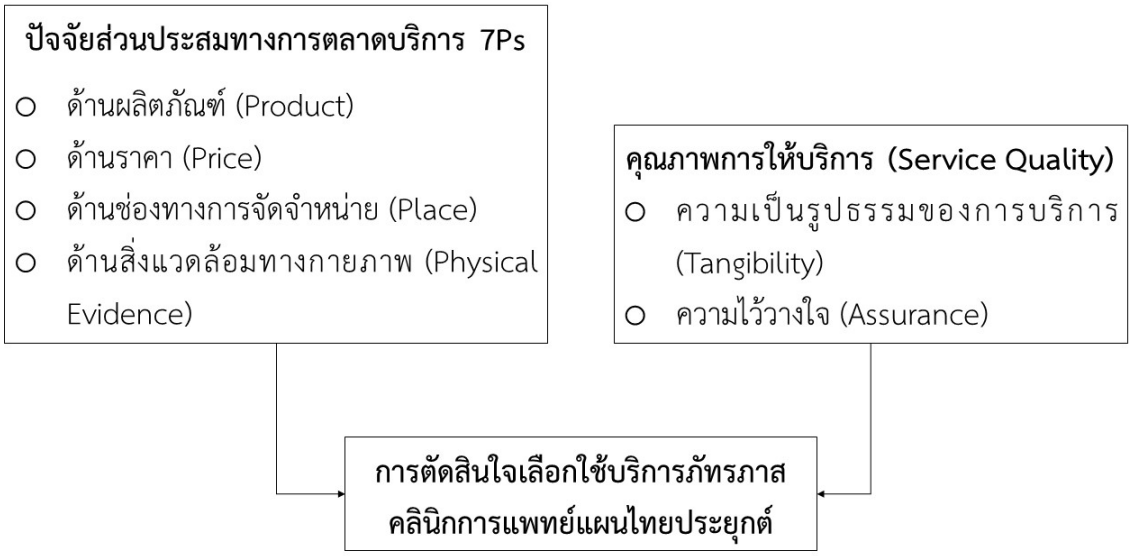
รองลงมาได้แก่คุณภาพการให้บริการด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibility) มีค่า Beta เท่ากับ 0.291 (Sig <0.000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการวิเคราะห์พบว่าคลินิกที่มีคุณภาพการรักษาที่ดี สามารถรับรู้ได้ สถานที่มีความสะอาด โล่งโปร่ง สบายตาและมีสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ เช่น น้ำดื่ม หนังสือ นิตยสาร โทรทัศน์ ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิชัย อุระอิต (2562) ที่ศึกษาคุณภาพการให้บริการของบุคลากรทางการแพทย์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์ และยังสอดคล้องกับการศึกษาคุณภาพการบริการและการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลดีบุกของสุวรรณา พะลีราช (2562) พบว่า คุณภาพการบริการด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใช้เลือกใช้บริการโรงพยาบาลดีบุก เนื่องจากมีสถานที่และบรรยากาศที่สวยงาม ปลอดโปร่ง

ทั้งนี้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์และข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามผู้เข้าใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ให้ข้อคิดเห็นตรงกันว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและคุณภาพการให้บริการ คือเรื่องของคุณภาพการรักษาที่ดี ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้ รวมถึงความเชี่ยวชาญในการรักษาของแพทย์ โดยมีค่ารักษาพยาบาลที่เหมาะสม รวมทั้งความสะอาดของพื้นที่คลินิกและสถานที่ตั้งเดินทางสะดวก เป็นเหตุให้เกิดการตัดสินใจเข้าใช้บริการที่ภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจเลือกใช้ภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์มีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7P’s ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ อีกทั้งยังมีความสัมพันธ์กับปัจจัยคุณภาพการ

ให้บริการด้านความไว้วางใจและด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ซึ่งสามารถสร้างเป็นรูปแบบการตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 การตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์
ที่มา: จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์เป็นอันดับหนึ่ง ดังนั้นผู้ประกอบการสถานพยาบาลที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการมีคุณภาพการรักษาพยาบาลที่ดี สามารถให้การรักษาที่ตอบสนองความต้องการได้และอาการที่ดีขึ้นหลังเข้ารับการรักษา รวมถึงอาจมีการนำเสนอรูปการรักษาอาการของโรคต่าง ๆ ที่ผู้คนในปัจจุบันเป็นกันมากขึ้น เช่น Office syndrome หรือ Long Covid เป็นต้น และมีการผสมผสานวิธีการรักษากับศาสตร์การรักษาแขนงต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

1.2. ด้านราคา (Price) ผู้ประกอบการสถานพยาบาลที่เกี่ยวข้องควรกำหนดค่ารักษาพยาบาลให้มีความเหมาะสมเมื่อเทียบกับคุณภาพการรักษาที่ได้รับ รวมถึงอัตราค่าตรวจวินิจฉัยโรคของแพทย์ ราคาค่ายาและค่าเวชภัณฑ์ของคลินิกควรมีความเหมาะสม มีค่ารักษาพยาบาลถูกกว่าสถานพยาบาลอื่นและสามารถชำระค่ารักษาได้ทั้งเงินสดและโอนผ่าน Mobile Banking ทำให้เกิดความสะดวก

1.3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ผู้ประกอบการสถานพยาบาลที่เกี่ยวข้องควรจัดหาตำแหน่งที่ตั้งอยู่ในทำเลที่สะดวกต่อการเดินทาง เข้าถึงง่าย เอื้อต่อความสะดวกในการเดินทางมารับบริการของผู้รับบริการ นอกจากนี้ยังควรการแสดงรายละเอียดข้อมูลของคลินิกทาง Website หรือ social media รวมถึงเพิ่มความเชื่อมโยงฐานข้อมูลทั้งระบบออนไลน์และออฟไลน์

1.4. ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Evidence) ผู้ประกอบการสถานพยาบาลที่เกี่ยวข้องควรคำนึงถึงความเหมาะสมของขนาดเตียงที่ใช้ทำหัตถการ รวมถึงสถานที่โดยรอบให้มีความสะอาด สว่าง ปลอดโปร่ง สบายตา ห้องน้ำในคลินิกมีความสะอาด นอกจากนี้ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกภายในคลินิก เช่น น้ำดื่ม หนังสือ นิตยสาร โทรทัศน์ รวมทั้งระบบการควบคุมอุณหภูมิและระบบฟอกอากาศภายในคลินิก บริเวณโซนรอรักษามีที่นั่งเพียงพอก็เป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญ ในขณะที่ห้องหัตถการในการรักษามีความเป็นส่วนตัวและที่จอดรถหาง่ายสะดวกก็เป็นสิ่งที่ละเลยไม่ได้เช่นกัน

1.5. ปัจจัยคุณภาพการให้บริการ ด้านความไว้วางใจ (Assurance) ผู้ประกอบการสถานพยาบาลที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับความรู้สึกมั่นใจในการรักษาของคลินิก ความมั่นใจในกิริยามารยาทที่ดี ไม่เลือกปฏิบัติของแพทย์ โดยอาจมีการจัดอบรมการสร้างเสริมบุคลิกภาพของแพทย์เป็นต้น

1.6. ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibility) ผู้ประกอบการสถานพยาบาลที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับคุณภาพการรักษาที่ดี สามารถรับรู้ได้ รวมถึงความสะอาดภายในคลินิก การตกแต่งสถานที่ให้มีบรรยากาศโล่งโปร่ง สบายตาและมีสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ เช่น น้ำดื่ม หนังสือ นิตยสาร โทรทัศน์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

2.1. การศึกษาครั้งต่อไปอาจเพิ่มในส่วนของเชิงคุณภาพเข้ามาด้วย อาทิเช่นเพิ่มการสัมภาษณ์ผู้บริหารภัทรภาสคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ เพื่อเป็นการศึกษาหาแนวทางการพัฒนางานบริการอย่างต่อเนื่อง หรือการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้รับบริการ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2.2. ควรทำการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุง และพัฒนาการบริการให้เกิดคุณภาพการให้บริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการมากที่สุด

2.3. ขยายการศึกษาไปในคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์อื่น ๆ อาจจะให้ผลการศึกษาที่แตกต่างกันออกไป สำหรับงานวิจัยในอนาคตการศึกษามากกว่าหนึ่งคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบคุณภาพของการบริการอาจทำให้เห็นแนวโน้มในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการบริการของคลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

โรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน. (ม.ป.ป). *ประวัติการแพทย์แผนไทย.* สืบค้น 24 กุมภาพันธ์ 2565, จาก https://ttcmh.dtam.moph.go.th/index.php/2017-04-10-01-45-31/33-2017-05-01-07-31-28

กิตติ ศศิวิมลลักษณ์และคณะ. (2564). การวิเคราะห์องค์ประกอบของการตัดสินใจเข้ารับบริการด้านการแพทย์แผนไทย. *วารสารการจัดการและการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.* 8(2), 17-29.

ชดาภัทร ภัทรพานิชธนกิจ. (2563). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกบริการที่พักประเภทโฮมเทลของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ.* 10(2), 84.

ปัญจพล เหล่าทาและคณะ. (2562). ส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนของผู้ป่วยในในจังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม.* 9(1), 9-17.

ลัดดาวัลย์ สำราญและคณะ. (2560). ส่วนประสมทางการตลาดและคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลเจ้าพระยายมราช จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์).* 3(2), 151-163.

วัชรี มนัสสนิทและคณะ. (2564). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการเข้ารับบริการด้านการแพทย์แผนไทย. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.* 13(25), 106-119.

วิชัย อุระอิต. (2562). คุณภาพการให้บริการของบุคลากรทางการแพทย์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.* 2(1), 107-119.

ศรัณย์ พงศ์ภาณุมาพร. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเข้ารับบริการทางการแพทย์เพื่อรักษาอาการปวดกล้ามเนื้อหลังส่วนล่างในสหคลินิกการแพทย์แผนไทย-จีนชีวาโอสถศิลป์ จังหวัดนนทบุรี. *การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14.* 903-910.

สมปอง ชัยประสิทธิ์และกนกพร ประดับมุข. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจด้านส่วนประสมการตลาดบริการ 7P's ของผู้ใช้บริการโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี.* 11(1), 81-90.

สุนันท์ สาริยาชีวะ. (2561). ส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการใช้บริการโรงพยาบาลราชบุรี. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ.* 7(3), 77-87.

สุรพันธ์ ใจมาและเยาวภา ปฐมศิริกุล. (2563). รูปแบบกลยุทธ์การตลาดบริการของศูนย์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกของโรงพยาบาลภาครัฐในประเทศไทย. *วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์.* 6(1), 42-62.

Kotlor, P., Keller, K. L., Armstrong, G., & Keller, K. (2016). *Marketing Management.* 15. England: Pearson Education Limited.

Porraphat Jutrakul. (2018). *ฐานข้อมูลการใช้บริการการแพทย์แผนไทย.* สืบค้น 24 กุมภาพันธ์ 2565, จาก https://www.thaihealth.or.th/Content/43396-เผยคนใช้ไทยสมุนไพรและบริการแพทย์แผนไทยมากขึ้น%20.html

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis.* New York: Harper & Row.

Zeithaml, V. A., Parasuraman, A., & Berry, L. L. (1990). *Delivering Quality Service: Balancing Customer Perceptions and Expectations.* New York: Free Press.

การศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงในสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์

A Study of Conditions for Risk Management during COVID-19 pandemic in School under the Secondary Educational Service Area Office Phitsanulok Uttaradit

ร่มไทร ไมตระรัตน[1] นงลักษณ์ ใจฉลาด[2]
Romsai Maitarhat, Nongluck Jaichalad

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงในสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงในสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารความเสี่ยง; สถานการณ์การแพร่เชื้อ; ไวรัสโคโรน่า 2019

Abstract

This research aimed to study conditions for risk management during COVID - 19 pandemic in school under the Secondary Educational Service Area Office Phitsanulok Uttaradit. This research is quantitative research. The group of informants total of 250 people. The research instrument was a questionnaire. The statistics used in the data analysis were mean and standard deviation. The results showed that the

Received: 2022-12-02 **Revised**: 2022-12-24 **Accepted**: 2022-12-27

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม The Degree of Master of Education Field in Education Administration, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: dr.nongluck@psru.ac.th

[2] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

overall was at the highest level. The mean of strategic risk management was highest and the lowest mean was financial risk management.

Keywords: Risk Management; pandemic; COVID–19

บทนำ (Introduction)

การจัดการศึกษาทุกระดับทุกพื้นที่ มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาโดยจะต้องเริ่มจากสถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการพัฒนาคุณภาพตนเอง ถึงแม้ว่าจะมีการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอยู่ตลอดเวลาแต่ก็มีแนวโน้มที่จะเกิดความเสี่ยงที่เกิดจากสภาวะต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานหรือเป้าหมายขององค์การ จึงจำเป็นต้องมีการจัดการความเสี่ยงเหล่านั้นอย่างเป็นระบบ (ขวัญแก้ว จันทรัตน์, 2562) ทั้งนี้ การดำเนินการของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นขนาดเล็กหรือใหญ่ ไม่ว่าจะมีโครงสร้างองค์การอย่างไร ย่อมไม่สามารถหลีกเลี่ยงการประสบปัญหาการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการดำเนินการต้องหาวิธีการที่เหมาะสมจัดการกับความเสี่ยงได้ (กรรณิการ์พงศ์กิตติธัช, 2553)

ปัจจุบันพบว่าสถานการณ์ความเสี่ยงต่าง ๆ เป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา อีกทั้งมีความรุนแรงก่อให้เกิดความเสียหาย เช่นเดียวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ระบาดเข้าสู่ประเทศไทยตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2563 เป็นต้นมา ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้างโดยเฉพาะต่อประชาชน และภาครัฐที่ไม่สามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นถึงระบบและกลไกของรัฐที่มีความสำคัญต่อการให้บริการประชาชนนั้นมีปัญหา ขาดระบบบริหารจัดการที่ดี ไม่สามารถดำเนินภารกิจในสภาวะวิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพ UNESCO (World Economic Forum, (2020) รายงานว่ารัฐบาล 191 ประเทศทั่วโลกได้ประกาศปิดสถานศึกษาทั้งประเทศ ส่งผลให้มีผู้เรียนได้รับผลกระทบกว่า 1.5 พันล้านคน (มากกว่าร้อยละ 90 ของผู้เรียนทั้งหมด) แสดงให้เห็นว่าภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอนดังกล่าวส่งผลให้เกิดช่องว่าง (Gap) ระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่กับสิ่งที่คาดหวัง เรียกว่า ปัญหา(Problem) รวมถึงความเสี่ยงสำคัญใหม่ ๆ (New Key Risk) ของสถานศึกษาเกิดขึ้น จึงมีความจำเป็นที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญประเด็นปัญหาขององค์กรในปัจจุบัน เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน หากไม่ได้รับการจัดการแก้ไขอย่างเหมาะสม ทันเวลา จนทำให้เป็นปัญหาเรื้อรังอาจจะเป็นสำเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ในอนาคตที่มีความไม่แน่นอน (Uncertain) มีโอกาสเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นก็ได้ (Probability/Likelihood) ซึ่งหากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบเชิงลบ (Impact/Consequence) ก่อให้เกิดความสูญเสีย เสียหาย ล้มเหลวต่อการบรรลุตามวัตถุประสงค์(Objectives) และเป้าหมาย (Target) ที่กำหนดไว้ เรียกว่า ความเสี่ยง (Risk) ในอนาคตได้ (สถาบันคลังสมองของชาติ, 2563) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) รายงานข้อมูลว่าการจัดการศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาด ของCOVID-19 เป็นนโยบายที่

เร่งด่วนส่งผลให้สถานศึกษาขาดความพร้อมในการเตรียมการเพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนเขตพื้นที่รับนโยบายจากกระทรวงมาปฏิบัติแต่ไม่มีการปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของพื้นที่ และโรงเรียนต้องทำรายงานส่งเขตพื้นที่จำนวนมาก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์ อยู่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด 19 ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม การจัดการเรียนการสอนทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร โดยจากรายงานการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์ ในแผนปฏิบัติราชการ ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 – 2565) ในปัจจุบันมีการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค พบว่า มีปัญหาและอุปสรรค เช่น การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติในระดับกลุ่มและระดับบุคคลยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดระบบการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาคุณภาพอย่างเป็นระยะและต่อเนื่อง ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้คณะกรรมการติดตามประเมินผลและนิเทศการศึกษา ขาดโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์, 2563) จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงในสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์ เพื่อจะส่งผลในการลดมูลเหตุที่สถานศึกษาจะเกิดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้อยู่ในระดับที่สถานศึกษายอมรับได้ ประเมินได้และควบคุมได้อย่างมีระบบและเพื่อให้การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษามีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงในสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จากสถานศึกษา จำนวน 50 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 โรงเรียน จากประชากรโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด,2554 : 42 - 43) โดยคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 5 คน รวมจำนวน 250 คน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือได้แก่ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และผ่านการทดลองใช้ (Try Out) ซึ่งได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.8-1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .954

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงในสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์ ผลการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารความเสี่ยงในสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยรวม

สภาพการบริหารความเสี่ยงในสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ฯ	(n = 250)		ระดับ	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	4.81	0.24	มากที่สุด	1
ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	4.75	0.28	มากที่สุด	3
ความเสี่ยงด้านการเงิน	4.75	0.24	มากที่สุด	4
ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	4.80	0.26	มากที่สุด	2
รวม	**4.77**	**0.18**	**มากที่สุด**	

จากตาราง 1 พบว่า โดภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.77) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ($\bar{X}$= 4.81) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน ($\bar{X}$= 4.27)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพการบริหารความเสี่ยงในสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ด้านการบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	**(n = 250)**		**ระดับ**	**ลำดับ**
1. สถานศึกษามีการวางแผนการบริหารงานวิชาการให้สอดรับกับสถานการณ์การแพร่ระบาดได้อย่างเหมาะสม	4.92	0.31	มากที่สุด	1
2. สถานศึกษามีการนำแผนการบริหารงานวิชาการไปสู่การปฏิบัติโดยคำนึงถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดได้อย่างเหมาะสม	4.82	0.40	มากที่สุด	8
3. สถานศึกษามีวิธีการประเมินตรวจสอบการบริหารวิชาการได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์การแพร่ระบาด	4.73	0.45	มากที่สุด	15
4. สถานศึกษามีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาของการบริหารวิชาการ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดได้อย่างเหมาะสม	4.80	0.40	มากที่สุด	10
5. สถานศึกษามีการวางแผนการบริหารงานงบประมาณให้สอดรับกับสถานการณ์การแพร่ระบาดได้อย่างเหมาะสม	4.86	0.38	มากที่สุด	6
6. สถานศึกษามีการนำแผนการบริหารงานงบประมาณไปสู่การปฏิบัติโดยคำนึงถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดได้อย่างเหมาะสม	4.72	0.48	มากที่สุด	16
7. สถานศึกษามีการประเมินตรวจสอบการบริหารงบประมาณ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดได้อย่างเหมาะสม	4.78	0.45	มากที่สุด	12
8. สถานศึกษามีวิธีปรับปรุงแก้ไขปัญหาของการบริหารงบประมาณ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดได้อย่างเหมาะสม	4.58	0.54	มากที่สุด	17
9. สถานศึกษามีการวางแผนการบริหารงานบุคคลให้สอดรับกับสถานการณ์	4.86	0.43	มากที่สุด	5

10. สถานศึกษามีการการนำแผนการบริหารงานบุคคลไปสู่การปฏิบัติได้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.85	0.37	มากที่สุด	17
11. สถานศึกษามีการประเมินตรวจสอบการบริหารงานบุคคลได้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.79	0.45	มากที่สุด	11
12. สถานศึกษามีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาของการบริหารงานบุคคล ได้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.77	0.43	มากที่สุด	13
13. สถานศึกษามีการวางแผนการบริหารงานทั่วไปได้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.90	0.30	มากที่สุด	3
14. สถานศึกษามีการนำแผนการบริหารงานทั่วไป ไปสู่การปฏิบัติได้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.88	0.33	มากที่สุด	4
15. สถานศึกษามีการประเมินตรวจสอบการบริหารงานทั่วไปได้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.91	0.32	มากที่สุด	2
16. สถานศึกษามีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาของการบริหารงานทั่วไปได้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.81	0.41	มากที่สุด	9
17. สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์มาตรการในการป้องกันโรคไวรัสโคโรน่า 2019 ด้วยการประชุมชี้แจงหรือผ่านช่องทางสื่อสาร อย่างน้อย 1 ครั้ง ก่อนหรือวันแรกของการเปิดเรียน	4.77	0.42	มากที่สุด	14
รวม	**4.81**	**0.24**	**มากที่สุด**	

จากตาราง 3 พบว่า โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.81) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการวางแผนการบริหารงานวิชาการให้สอดรับกับสถานการณ์การแพร่ระบาดได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}$= 4.92) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีวิธีปรับปรุงแก้ไขปัญหาของการบริหารงบประมาณ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}$= 4.58)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพการบริหารความเสี่ยงในสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ด้านการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน

การบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
18. สถานศึกษามีแนวทางป้องกันความเสี่ยงโดยวางแผนขั้นตอนการปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.88	0.50	มากที่สุด	1
19. สถานศึกษามีแนวทางป้องกันความเสี่ยงโดยการนำแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ตามสถานการณ์	4.70	0.47	มากที่สุด	7
20. สถานศึกษามีแนวทางป้องกันความเสี่ยงโดยการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามสถานการณ์	4.87	0.51	มากที่สุด	2
21. สถานศึกษามีแนวทางป้องกันความเสี่ยงโดยปรับปรุงการปฏิบัติงานตามผลการประเมินให้สอดคล้องกับสถานการณ์	4.82	0.51	มากที่สุด	3
22. สถานศึกษามีแนวทางป้องกันความเสี่ยงโดยพัฒนาบุคลากร ให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสอนทางไกล ให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อในสถานการณ์การแพร่ระบาด	4.66	0.62	มากที่สุด	9
23. สถานศึกษามีแนวทางป้องกันความเสี่ยงโดยสนับสนุนสัญญาณอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.65	0.44	มากที่สุด	10
24. สถานศึกษามีแนวทางป้องกันความเสี่ยงโดยสนับสนุนเอกสารการสอนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.65	0.43	มากที่สุด	11
25. สถานศึกษามีแนวทางป้องกันความเสี่ยงโดยจัดการเรียนการสอนเฉพาะ กรณีตรวจพบนักเรียนติดเชื้อยืนยัน มีการกักตัว ประกาศปิดโรงเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาด	4.76	0.24	มากที่สุด	6
26. สถานศึกษามีแนวทางป้องกันความเสี่ยงโดยแต่งตั้งคณะทำงานป้องกันการแพร่ระบาด ประกอบด้วย ครู บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา โดยกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน	4.82	0.52	มากที่สุด	4

ตาราง 4 (ต่อ)

การบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (ต่อ)	$\bar{x}$	**S.D.**	**ระดับ**	**ลำดับ**
27. สถานศึกษามีแนวทางป้องกันความเสี่ยงโดยมีแนวปฏิบัติตามระเบียบบุคลากร กรณีพบผู้มีความเสี่ยงติดเชื้อหรือยืนยันติดเชื้อโดยไม่ถือเป็นวันลางาน	4.68	0.44	มากที่สุด	8
28. สถานศึกษามีแนวทางป้องกันความเสี่ยงโดยการจัดสภาพแวดล้อมให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ ปลอดภัยจากไวรัสโคโรน่า 2019	4.78	0.41	มากที่สุด	5
รวม	**4.75**	**0.28**	**มากที่สุด**	

จากตาราง 4 พบว่า โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.75) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีแนวทางป้องกันความเสี่ยงโดยวางแผนขั้นตอนการปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์ ($\bar{X}$ = 4.88) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีแนวทางป้องกันความเสี่ยงโดยสนับสนุนเอกสารการสอนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.65)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพการบริหารความเสี่ยงในสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ด้านการบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน

การบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
29. สถานศึกษามีแผนการใช้งบประมาณสำหรับการดำเนินการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรน่า 2019 อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร	4.78	0.32	มากที่สุด	3
30. สถานศึกษามีแผนการใช้งบประมาณเพื่อสนับสนุนครูด้านเอกสาร,ใบงาน สำหรับแจกนักเรียน	4.75	0.47	มากที่สุด	6
31. สถานศึกษามีแผนการใช้งบประมาณเพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีการสอนของครู	4.68	0.33	มากที่สุด	8
32.สถานศึกษามีแผนการใช้งบประมาณพัฒนาสื่อการสอน	4.71	0.40	มากที่สุด	7
33. สถานศึกษามีมาตรการลดค่าเทอม เพื่อช่วยเหลือผู้ปกครอง ในสถานการณ์การแพร่ระบาด	4.66	0.47	มากที่สุด	9
34. สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณสำหรับวัสดุอุปกรณ์ป้องกันไวรัสโคโรน่า 2019 เช่น หน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์ น้ำยาฆ่าเชื้อโรค	4.76	0.66	มากที่สุด	5
35. สถานศึกษามีแผนการใช้งบประมาณเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่ถูกสุขอนามัย	4.95	0.44	มากที่สุด	1
36. สถานศึกษามีการควบคุมตรวจสอบการใช้งบประมาณในการจัดซื้อพัสดุที่มีคุณภาพ	4.64	0.41	มากที่สุด	10
37. สถานศึกษามีการตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันแพร่ระบาดของไวรัสโคโรน่า 2019 อย่างถูกต้องตามแบบที่สำนักงบประมาณกำหนด	4.77	0.48	มากที่สุด	4
38. สถานศึกษามีการ จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันแพร่ระบาดของไวรัสโคโรน่า 2019 อย่างถูกต้องตามแบบที่สำนักงบประมาณกำหนด	4.82	0.48	มากที่สุด	2
รวม	**4.75**	**0.24**	**มากที่สุด**	

จากตาราง 5 พบว่า โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.75) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีแผนการใช้งบประมาณเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่ถูกสุขอนามัย ($\bar{X}$= 4.95) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการควบคุมตรวจสอบการใช้งบประมาณในการจัดซื้อพัสดุที่มีคุณภาพ ($\bar{X}$= 4.64)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพการบริหารความเสี่ยงในสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ด้านการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

การบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
39. สถานศึกษามีแนวทางของระเบียบงานบริหารวิชาการ โดยปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน การนับเวลาเรียน ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีคุณภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์	4.87	0.42	มากที่สุด	5
40. สถานศึกษามีแนวทางของระเบียบงานบริหารงบประมาณโดยปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดทำแผนงบประมาณ การจัดสรรทรัพยากร ตลอดจนการบริหารกิจกรรมของสถานศึกษาให้ถูกต้องตามระเบียบและเหมาะสมกับสถานการณ์	4.60	0.51	มากที่สุด	15
41. สถานศึกษามีแนวทางของระเบียบการบริหารงานบุคคลโดยปรับเปลี่ยนหรือกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ของสถานศึกษาและเหมาะสมกับสถานการณ์	4.85	0.41	มากที่สุด	6
42. สถานศึกษาแนวทางของระเบียบงานบริหารทั่วไปโดยปรับเปลี่ยนระบบการให้บริการ การประสานส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่หน่วยงานต่างๆ ภายในสถานศึกษาและชุมชน ให้ดำเนินไปตามจุดหมายที่ต้องการอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์	4.69	0.50	มากที่สุด	13
43. สถานศึกษามีแนวทางการสร้างความตระหนักให้ครู,บุคลากร เห็นถึงความเสียหายเมื่อไม่ปฏิบัติตามแนวทางในการป้องกันการติดเชื้อ	4.80	0.39	มากที่สุด	8
44. สถานศึกษามีแนวทางการสร้างความตระหนักให้ผู้ปกครอง เห็นถึงความเสียหายเมื่อไม่ปฏิบัติตามแนวทางในการป้องกันการติดเชื้อ	4.77	0.48	มากที่สุด	11
45. สถานศึกษามีแนวทางการสร้างความตระหนักให้นักเรียน เห็นถึงความเสียหายเมื่อไม่ปฏิบัติตามแนวทางในการป้องกันการติดเชื้อ	4.78	0.45	มากที่สุด	10

46. สถานศึกษามีการสร้างความตระหนักให้ชุมชน เห็นถึงความเสียหายเมื่อไม่ปฏิบัติตามแนวทางในการป้องกันการติดเชื้อ	4.80	0.42	มากที่สุด	7
47. สถานศึกษามีมาตรการส่งเสริมให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติตามกฎระเบียบในการป้องกันการติดเชื้อ	4.79	0.40	มากที่สุด	9
48. สถานศึกษามีมาตรการหรือบทลงโทษบุคลากรที่ไม่ปฏิบัติงานตามระเบียบข้อบังคับอย่างชัดเจน	4.65	0.62	มากที่สุด	14
49. สถานศึกษามีการกำหนดให้นักเรียน นักศึกษา ครู บุคลากร รวมถึงผู้เข้ามาติดต่อทุกคนต้องตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายและล้างมือ ก่อนสถานศึกษาทุกครั้ง	4.71	0.44	มากที่สุด	12
50. สถานศึกษามีการจัดระบบให้นักเรียน นักศึกษา ครู บุคลากร รวมถึงผู้เข้ามาติดต่อทุกคนต้องลงทะเบียนบันทึกการเข้าและออกสถานศึกษาทุกครั้ง	4.89	0.35	มากที่สุด	4
51. สถานศึกษามีการกำหนดให้นักเรียน นักศึกษา ครู บุคลากร รวมถึงผู้เข้ามาติดต่อทุกคนต้องสวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัย 100% จัดเว้นระยะห่างที่นั่ง มีสัญลักษณ์แสดงตำแหน่งที่นั่งชัดเจน	4.92	0.27	มากที่สุด	2
52. สถานศึกษามีการตรวจสอบหรือแบบสอบถามเฝ้าระวังนักเรียน นักศึกษา ครู บุคลากร รวมถึงบุคคลที่มาจากพื้นที่เสี่ยงเพื่อเข้าสู่กระบวนการคัดกรอง	4.91	0.32	มากที่สุด	3
53. สถานศึกษามีมาตรการส่งเสริมให้ดูแลตนเองและสังเกตอาการเสี่ยงอย่างชัดเจน				

จากตาราง 6 พบว่า โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.80) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีมาตรการส่งเสริมให้ดูแลตนเองและสังเกตอาการเสี่ยงอย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = 4.93) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีมาตรการหรือบทลงโทษสำหรับบุคลากรที่ไม่ปฏิบัติงานตามกฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = 4.60)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงในสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจากสถานศึกษากำหนดแนวทางในการป้องกันโดยวางแผนบริหาร และขั้นตอนการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 มีมาตรการส่งเสริมให้ดูแลตนเองและสังเกตอาการเสี่ยงอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ

สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2562) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยง ผู้บริหารระดับสูงทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแต่งตั้งคณะทำงานการบริหารความเสี่ยง และกำกับดูแลให้มีการดำเนินการตามแผน บริหารความเสี่ยง และสอดคล้องกับพอรุ้ง แสงนวล (2563) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับมาลัย พวงพิลา (2564) ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับจักรกฤษณ์ หาญชัย, พงษ์ธร สิงห์พันธ์ และสุวิมล โพธิ์กลิ่น (2565) ได้ศึกษา การศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษามีการวางแผนการบริหารงานวิชาการให้สอดรับกับสถานการณ์การแพร่ระบาดได้อย่างเหมาะสม มีการประเมินตรวจสอบการบริหารงานรวมถึงมีการวางแผนการบริหารงานที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) รายงานข้อมูลว่าการจัดการศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาด ของ COVID-19 เป็นนโยบายที่เร่งด่วนส่งผลให้สถานศึกษาขาดความพร้อมในการเตรียมการเพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอน เขตพื้นที่รับนโยบายจากกระทรวงมาปฏิบัติแต่ไม่มีการปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของพื้นที่ และโรงเรียนต้องทำรายงานส่งเขตพื้นที่จำนวนมาก สอดคล้องกับมาลัย พวงพิลา (2564) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 พบว่า ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับสุธีระ เดชคำภู (2564) ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตรัชโยธินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความเสี่ยงด้านการเงิน อาจเนื่องมาจากภาระงานของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษามีภาระงานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานต่างๆ ในสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ที่ต้องรับผิดชอบทุกด้านรวมถึงต้องตอบสนองนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด จึงทำให้มีเวลาไม่เพียงพอในการรวบรวมข้อมูลความเสี่ยงด้านงบประมาณของสถานศึกษาที่ยังไม่เป็นปัจจุบันเท่าที่ควร สอดคล้องกับมัทนียา เพ็ชรนอก และธรินธร นามวรรณ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงบประมาณในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ความเสี่ยงด้านการเงิน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และสอดคล้องกับจักรกฤษณ์ หาญชัย, พงษ์ธร สิงห์พันธ์ และสุวิมล โพธิ์กลิ่น (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ ด้านความเสี่ยงด้านบริหารงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ โดยการศึกษาจุดแข็ง,จุดอ่อน,โอกาส ,อุปสรรคของสถานศึกษามาวางแผนการบริหาร และระบุวิธีนำแผนงานไปสู่การปฏิบัติ การระบุวิธีประเมิน ตลอดจนระบุวิธีแก้ไขปัญหาของงานบริหารสถานศึกษา รวมถึงประชาสัมพันธ์แนวทางและมาตรการการในการป้องกันด้วยการประชุมชี้แจง ให้สอดคล้องกับสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19

องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน จากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนวางแผนการปฏิบัติงาน รวมถึงการปรับปรุงการปฏิบัติงานของสถานศึกษาตามระเบียบ บุคลากรและนักเรียน มีการจัดสภาพแวดล้อมให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19

องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน จากการกำหนดแผนการใช้งบประมาณสนับสนุนเอกสารการสอน รวมถึงอุปกรณ์ป้องกันโรคอย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อลดความเสียหายต่อการบริหารจัดการทางด้านการเงินของสถานศึกษา ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19

องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ จากการกำหนดระเบียบงานทั้งระบบ การสร้างความตระหนักให้ผู้ที่ทีส่วนเกี่ยวข้อง สร้างทัศนคติที่ดี กำหนดมาตรการหรือบทลงโทษ ตลอดจนส่งเสริมมาตรการดูแลตนเองภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผลการศึกษา พบว่า ความเสี่ยงด้านการเงิน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีข้อเสนอแนะดังนี

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมสถานศึกษาให้พัฒนาทักษะ ความรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน เพื่อลดความเสี่ยงจากการสูญเสีย หรือความเสียหายของสถานศึกษา ภายใต้สถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรน่า 2019

1.2 สถานศึกษาควรได้รับการสนับสนุนมากขึ้นทั้งในด้านวัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และงบประมาณ เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยแนวทางการบริหารสภาพการดำเนินงานเพื่อลดความเสี่ยงด้านงบประมาณ ในสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

2.2 ควรศึกษาวิจัยแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงโดยการควบคุมตรวจสอบการใช้งบประมาณในการจัดซื้อพัสดุที่มีคุณภาพ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019

เอกสารอ้างอิง (Referrences)

กรรณิการ์ พงศ์กิตติธัช. (2553). *สภาพและปัญหาบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

จักรกฤษณ์ หาญชัย, พงษ์ธร สิงห์พันธ์ และสุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2565). การศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*. 7(2), 287-300.

พอรุ้ง แสงนวล. (2563). การบริหารความเสี่ยงกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. *วารสารศิลปการจัดการ.* 4(3), 672-685

มาลัย พวงพิลา. (2564). สภาพและปัญหาการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย.* 5(1), 164-178.

มัทนียา เพ็ชรนอก และธรินธร นามวรรณ (2563). การพัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงบประมาณในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์.* 7(7), 157-169.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *แผนบริหารความเสี่ยงประจำปี 2562*. สืบค้น 1 ธันวาคม 2565, จากhttp://audit.kpru. ac.th/images/pdf-knowledge/internal-control-and-risk-Management. Pdf

สุธีระ เดชคำภู. (2564). การบริหารจัดการความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตรัชโยธินสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi.* 6(1), 85-97.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *รายงาน เรียนออนไลน์ยุคโควิด-19 : วิกฤตหรือโอกาสการศึกษาไทย.* สืบคืน1 ธันวาคม 2565, จาก ttps://covid19.obec.go.th/#h.w5525r3dm1tr

World Economic Forum. (2020). *4 ways COVID-19 could change how we educate future generations.* Retrieved December 1, 2022. From https://www.weforum.org/agenda/2020/03/4-ways-covid-19-education-future-generations/

การพัฒนารูปแบบการวัดแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เพลงประกอบการสอนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

A Measurement Model Development of English Learning Motivation Using Song-Based Instruction for Grade Iii Students

อภัสราพร หงษ์วิลัย[1] วีระพงษ์ แพงคำฮัก[2] บุญมี พรรษา[3]
Siriprapha Kawboonsai, Weerapong Paengkamhag, Boonmee Pansa

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาประสิทธิภาพของสื่อเพลงภาษาอังกฤษ 2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องการพัฒนารูปแบบการวัดแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เพลงประกอบการสอนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยนวัตกรรมของผู้วิจัย 3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เรื่องการพัฒนารูปแบบการวัดแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เพลงประกอบการสอนก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ 3 จำนวน 40 คน จากโรงเรียนวัดบ้านสร้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ตอบแบบสอบถามตามความสมัครใจ ระยะเวลาที่ใช้จำนวน 6 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) เพลง ใช้สำหรับการสอนคำศัพท์และประโยคคำถาม 2) แบบทดสอบออนไลน์ก่อนเรียน 3) แบบทดสอบระหว่างเรียน 4) แบบทดสอบออนไลน์หลังเรียน 5) แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่แบบไม่อิสระจากกัน (t-test for dependent samples) และ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมประมวลผลสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพของสื่อนวัตกรรมเพลง โดยภาพรวมมีค่าเท่ากับ 75.4/80.6 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 70/70 ที่กำหนดไว้และนักเรียนที่เรียนด้วยสื่อนวัตกรรมเพลง มีคะแนนเพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.58 หรือ คิดเป็นร้อยละ 58.49 2. ผลเปรียบเทียบทางการเรียนของนักเรียนที่ใช้การสอนด้วยสื่อนวัตกรรมเพลง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ใช้การสอนด้วยสื่อนวัตกรรมเพลง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนเฉลี่ยเรื่อง Animal ที่เรียนด้วยเพลง สูงกว่า

Received: 2022-09-11 **Revised**: 2022-10-12 **Accepted**: 2022-10-17

[1] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: Sairoong.bub@mcu.ac.th

[2] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

[3] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

เกณฑ์ที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยสื่อนวัตกรรมเพลง สูงกว่า การสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ความคงทนทางการเรียนรู้เรื่อง Animal ด้วยสื่อนวัตกรรมเพลง หลังจากผ่านไป 2 สัปดาห์ของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนารูปแบบ; แรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ; เพลงประกอบการสอน

Abstract

The objectives of this research were: 1. to study the effectiveness of English media; 2. to compare the learning outcomes on the model development of measuring the motivation in learning English by using music for teaching before and after classes; 3. to compare the learning achievement to the development of an English-learning motivation measurement model using pre- and post-study background music. The sample group used in this research consisted of 40 primary school students from Wat Ban Sang School, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province who answered the questionnaire voluntarily. The duration of the study was 6 weeks. The research instruments were 1) songs used for teaching vocabulary and question sentences; 2) online test before class; 3) test during class; 4) online test after class; 5) assessment satisfaction. The data were statistically analyzed by mean scores, percentage standard deviation and t-test for dependent samples. The statistics program was run by the computer program. The results of the research were found that 1. the efficiency of musical innovation got an average 75.4/80.6 which was higher than the definition of 70/70 and the students who studied with musical innovation had more marks of 0.85 or percentage score of 58.49. 2. the comparative results of the students taught by music innovative media after class higher than before class were significant difference at the 0.05 level. 3. the learning achievement of students taught by music innovative media after class higher than before class were significant difference at the 0.05 level. The average score of animal story were higher than the definition with significant difference at the 0.05 level and the learning achievement of the students learning with the music innovative media was higher than normal teaching with significant difference at the 0.05 level. The achievement and retention of learning of animal story by the music innovative media after 2 weeks was high with teaching with significant difference at the 0.05 level.
Keywords: Model Development; Motivation of English Learning; Music for Teaching

บทนำ (Introduction)

การท่องเที่ยวนับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง การท่องเที่ยวของไทยถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้กลายเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของโลกได้ มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มีความแตกต่างจากอุตสาหกรรมการบริการและการผลิตสินค้าอื่น ๆ จึงทำให้มีระบบการให้บริการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว (Tourism Service System) อันได้แก่การบริการข้อมูลข่าวสาร การบริการคมนาคมขนส่ง การบริการอำนวยความสะดวกในการผ่านเข้า–ออกระหว่างประเทศ การให้บริการโดยบริษัทนำเที่ยว การบริการมัคคุเทศก์ การบริการสถานที่พักแรม การบริการภัตตาคารร้านอาหาร การบริการสินค้าของที่ระลึก การบริการด้านการบันเทิง และระบบการให้ความคุ้มครองรักษาความปลอดภัย ระบบการให้บริการจึงเข้ามาทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมโยงอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางไปสัมผัสยังแหล่งท่องเที่ยว (Tourist Attraction) ตามที่ปรารถนา ซึ่งความปรารถนาหรือความต้องการ (Demand) ของการท่องเที่ยวจะถูกกระตุ้นโดยระบบของการตลาด (Marketing System) และผลจากการใช้บริการร่วมกับการสัมผัสแหล่งท่องเที่ยวจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวเป็นผู้ตัดสินใจว่าได้รับความประทับใจหรือมีความพึงพอใจเพียงไร รายได้ที่ได้มาจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจึงเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศ การลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวช่วยสร้างงานอาชีพ เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ จึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นที่ยอมรับของนานาชาติจำเป็นต้องมีภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่ดี

เมื่อพิจารณาการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย จะพบว่าตั้งแต่ปี 2556-2562 นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้น และรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวก็เพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกันยกเว้นในปี 2563 เกิดระบาดโรคโควิด 19 ขึ้นทั่วโลก ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติงดการเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ทำให้รายได้จากนักท่องเที่ยวในปีนี้หายไป

ประเทศไทยมีการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีความมุ่งมั่นปรารถนาที่จะพัฒนาให้ประเทศอยู่ในความนิยมของนักท่องเที่ยว ดังนั้นการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวภายในประเทศจึงมีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมาก สถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยมีความหลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ดังนั้นจึงมีรูปแบบทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของไทยนั้นเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2536 เป็นต้นมาตามกระแสความสนใจของชาวไทยและชาวโลกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เนื่องมาจากผลกระทบในเชิงลบของการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งแวดล้อมสังคมและวัฒนธรรม จึงทำให้การท่องเที่ยวของไทยมุ่งสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอันเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นจากแนวโน้ม 2 ประการมาบรรจบกัน คือ แนวโน้มเกี่ยวกับการอนุรักษ์กับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และแนวโน้มของนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการแบบวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมหรือการท่องเที่ยวโดยการเข้าไปมีส่วนร่วม และได้สัมผัสกับวัฒนธรรมประเพณีอย่างแท้จริง

การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแม้ว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น มีการลงทุนและสร้างรายได้เข้าประเทศ แต่ถ้าพิจารณาอีกด้านหนึ่งจะเห็นว่าการท่องเที่ยวได้สร้างความเสียหายให้แก่แหล่งท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทางชีวภาพ ทางศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนแรงงานบริการของประชาชนในประเทศ เพราะว่าเมื่อการท่องเที่ยวมีการพัฒนาขึ้น ต้องใช้ทรัพยากรเพิ่มขึ้น จึงเป็นเหตุให้เกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรม ในขณะที่ประเทศไทยมีการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการพัฒนาในช่วงที่ผ่านมาการพัฒนาขาดหลักวิชาการและการขาดประสบการณ์ของผู้ประกอบธุรกิจในด้านต่าง ๆ จึงส่งผลให้ประเทศไทยประสบปัญหาอย่างมากในการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ไม่คุ้มค่า และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรม ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวหรือบางแห่งอาจไม่ได้รับการดูแลรักษาเท่าที่ควร จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการเตรียมการและการจัดการที่ดี โดยเฉพาะการจัดการโครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ สังคมและวัฒนธรรมโดยการให้ความสำคัญต่อการดูแลรักษาอย่างเคร่งครัด โดยไม่ทำให้สภาพแวดล้อมเดิมต้องเปลี่ยนแปลงและแหล่งท่องเที่ยวจะต้องสร้างความพึงพอใจและความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว ต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในระยะยาวและคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของพื้นที่ทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ สังคม และวัฒนธรรม

ผลกระทบต่อภาพลักษณ์อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและจำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน มี 7 ปัญหาดังนี้

1. ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม
2. ปัญหาความไม่ปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
3. ปัญหาการเข้าถึงจากภายนอกและการเดินทางเชื่อมโยงในประเทศ
4. ปัญหาด้านการบริการที่ขาดมาตรฐานและขาดประสิทธิภาพ
5. ปัญหาการหลอกลวง และเอาเปรียบนักท่องเที่ยว
6. ปัญหาทัวร์ศูนย์เหรียญ
7. ปัญหาการขายสินค้าให้แก่นักท่องเที่ยวต่างชาติในราคาสูง

ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นภาพที่เกิดขึ้นในใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวในประเทศไทยซึ่งประกอบด้วยภาพลักษณ์องค์กร ภาพลักษณ์สินค้าและบริการและภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวมีผลต่อทัศนคติ พฤติกรรม การจูงใจ และการเลือกแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว การสร้างและการจัดการภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจและอยู่ในใจของนักท่องเที่ยวเป็นเป้าหมายหลักที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืนของทุกธุรกิจการท่องเที่ยวเพราะภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเป็นพื้นฐานของการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่ดียังส่งผลต่อความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวสามารถประเมินได้จากสามตัวชี้วัดคือ องค์กรสินค้า บริการและแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นภาพลักษณ์การท่องเที่ยวสามารถสร้างขึ้นโดยการปรับปรุงสามด้านนี้ และสร้างบนรากฐานของความเป็นจริงเพื่อให้นักท่องเที่ยวจดจำและเกิดเป็นภาพความประทับใจแบบไม่รู้ลืม

ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความต้องการซื้อและกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งของนักท่องเที่ยว รวมไปถึงการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวไปยังคนอื่นต่อไป

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เผยผลสำรวจโครงการศึกษาภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เก็บตัวอย่างจากกลุ่มเป้าหมาย 14 ประเทศ รวมกว่า 3,640 ตัวอย่าง จากกลุ่มนักท่องเที่ยว มาเลเซีย ญี่ปุ่น ไต้หวัน ฮ่องกง สหรัฐอเมริกา สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ออสเตรเลีย จีน เกาหลี อินเดีย รัสเซีย เยอรมนี สวีเดน และอิตาลี พบว่าปัจจัยลบที่ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ตัดสินใจเดินทางมาไทย 3 เรื่องหลัก คือ ภาพลักษณ์เชิงลบจากวิกฤติการเมือง ภัยธรรมชาติ การค้าประเวณี

ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยมีปัญหาในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ไม่ได้รับใบอนุญาต ซึ่งทั้งผู้ประกอบการและมัคคุเทศก์ที่ไม่ได้รับอนุญาตจากกรมท่องเที่ยวแต่ก็ยังสามารถนำนักท่องเที่ยวมาเที่ยวและนำเที่ยวได้ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาของภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยที่ติดลบในสายตานักท่องเที่ยวต่างชาติ ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติไม่สนใจหรือกลัวที่จะมาท่องเที่ยวในประเทศไทย

จังหวัดกลุ่มภาคเหนือตอนบน ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงราย และจังหวัดน่าน เป็นจังหวัดที่มีศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย แต่ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวไม่โดดเด่น ทำให้ในปัจจุบันมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย โดยเป็นการเพิ่มขึ้นเฉพาะในส่วนของตลาดคนไทย ส่วนใหญ่เป็นการเดินทางท่องเที่ยวภายในภูมิภาค รองลงมานักท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯ สำหรับชาวต่างชาติมีการเติบโตเล็กน้อย

แม้ว่าจะมีความสวยงามทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตของชาวบ้านแบบดั่งเดิมอยู่ก็ตาม แต่ก็ยังมีปัจจัยที่ส่งผลให้จังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงราย และจังหวัดน่าน ไม่ใช่จังหวัดหลักในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เนื่องจากทั้งสามจังหวัดนี้ไม่มีกิจกรรมและภาพลักษณ์ที่น่าสนใจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้เข้ามาในพื้นที่ ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเลือกที่จะเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอื่น ๆ แทน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน” เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้เสนอแนะให้กับสำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดเพื่อนำไปพิจารณาปรับปรุงและส่งเสริมภาพลักษณ์ด้านบวกให้ดีขึ้นและขณะเดียวกันก็หามาตรการแก้ไขภาพลักษณ์ด้านลบให้หมดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษากระบวนการและแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน
3. เพื่อพัฒนาการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน” เป็นการวิจัยแบบผสาน (Mixed–Methodology Research) โดยใช้วิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยที่มุ่งพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืนโดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. การศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) มุ่งเน้นการศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากนโยบายรัฐบาล หนังสือ กฎหมาย เอกสาร รายงานการวิจัย และมติของรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2) ศึกษาวิเคราะห์และรวมรวบองค์ความรู้แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน

3) ประมวลข้อมูลเชิงสถิติจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สมาคมการท่องเที่ยวจังหวัด และ สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัด

4) สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน

2. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยดำเนินการดังนี้

1) ดำเนินการออกแบบเครื่องมือ/แบบสอบถามเพื่อทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน จากพื้นที่ 3 อำเภอ

2) การสำรวจความคิดเห็น การรับรู้ มาตรการ และแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน จากกลุ่มตัวอย่างประชาชน 3 อำเภอใน 37 ตำบล จำนวน 400 คน

3) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นและแนวปฏิบัติ การรับรู้ มาตรการ การมีส่วนร่วมในแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน

4) จัดการข้อมูลในเชิงปริมาณเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดเห็นและแนวปฏิบัติ การรับรู้ มาตรการ การมีส่วนร่วมในแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน

3. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการดังนี้

1) การสัมภาษณ์นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด จำนวน 3 คน เพื่อทราบนโยบายและแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน

2) การสัมภาษณ์การพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืนกับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และนักวิชาการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 6 คน เพื่อทราบกระบวนการและแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน

3) สัมภาษณ์และสนทนากลุ่มร่วมกับกำนันและผู้ใหญ่บ้านในระดับตำบล 37 ตำบล และในระดับหมู่บ้าน 484 หมู่บ้าน จำนวน 9 คน เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน

4) ประมวลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลในเชิงคุณภาพแล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้เห็นแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน

1.2 พื้นที่ในการศึกษาวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน” ใช้พื้นที่ในการศึกษา 3 จังหวัด 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ศึกษาครอบคลุมทั้ง 10 ตำบล, อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย จำนวน 16 ตำบล และอำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน จำนวน 11 ตำบล รวมทั้งหมด 37 ตำบล

1.3 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

ประชากร หมายถึง ประชากรที่อาศัยอยู่ใน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ซึ่งมี 10 ตำบล 125 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 70,694 คน อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย จำนวน 16 ตำบล 233 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 231,712 คน และอำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน จำนวน 11 ตำบล 126 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 82,211 คน

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย และอำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวนประชากร 384,617 คน จากนั้นเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตามสัดส่วนของจำนวนประชากร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญทางด้านนโยบาย ในระดับจังหวัด อำเภอและชุมชนที่เป็นกรณีที่ศึกษา ประกอบด้วย

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเชิงนโยบาย ได้แก่ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด

2) ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการบริษัทท่องเที่ยว เจ้าของกิจการรีสอร์ท โรงแรม และ ผู้ประกอบกิจการเช่ารถเพื่อการท่องเที่ยว

3) ตัวแทนผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องของแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน

4) ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลด้านวิชาการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้แก่ นักวิชาด้านการท่องเที่ยวและบริหารธุรกิจ รวม กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 418 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดของการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวภาคเหนือ และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้อาศัยรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่อยู่ภายใต้กรอบของแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนโยบาย 2) ด้านการบริหารการจัดการที่ดี 3) ด้านระบบโครงสร้างพื้นฐาน 4) ด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวมรวมข้อมูลแบบสอบถาม

1) ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย และอำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

2) นำแบบสอบถาม จำนวน 400 ฉบับ ไปแจกประชาชนทั่วไป หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในพื้นที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย และอำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เน้นการศึกษาวิเคราะห์ทั้งการวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการแจกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งเป็นแนวทางแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และเนื้อหา (Content analysis) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เน้นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ที่ได้เก็บรวบรวมจากประชาชนจำนวน 400 คน โดยมีขั้นตอนการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) เลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ในการตอบไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for the Social Science)

2) แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

3) แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการและแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือตอนบนแบบยั่งยืน

4) แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือตอนบนแบบยั่งยืน ซึ่งเป็นข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนโดยทำการวิเคราะห์โดย

คำนวณหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย (X) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อและรายด้าน และเฉลี่ยรวมทุกด้าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนน เพื่อให้เห็นระดับของการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืนในแต่ละด้าน

5) แบบสอบถามตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน

6) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีที่ได้กล่าวแล้ว เพื่อให้เห็นแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยจักดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่ม ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมาประมวลผลเพื่อนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน

ผลการวิจัย (Research Results)

จากผลการวิจัยข้างต้น พบว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนืออย่างยั่งยืน มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สภาพปัญหาอุปสรรคและภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือ พบว่าสภาพปัญหาอุปสรรคและภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือ มีดังต่อไปนี้ ปัญหาในเรื่องความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ความเสื่อมโทรมของสถานที่อย่างรวดเร็ว และความเลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยว ปัญหาการก่อสร้างอาคารสถานที่ต่างๆ ที่ไม่เป็นระเบียบ ปัญหาการจัดการระบบการขนส่ง ปัญหาด้านมาตรฐานของอาหารหรือสินค้าที่จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสียจากสถานบริการหรือโรงแรมต่างๆ ปัญหามลพิษทางอากาศ ปัญหาการขาดการส่งเสริมการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ปัญหาการขาดการบริการขนส่งสาธารณะสำหรับนักท่องเที่ยว และการขาดความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ปัญหาการขาดการสนับสนุนงบประมาณในการทำการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ขาดการพัฒนาต่อยอดแหล่งท่องเที่ยวเดิม รวมไปถึงปัญหาการขาดความเข้าใจระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และชุมชน และการขาดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอธิการสุรศักดิ์ สุขุมาโลและคณะ ได้ทำการศึกษา การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอุปสรรค การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัด สระบุรี พบว่า ด้านชุมชนที่อยู่

อาศัยรอบ ๆ บริเวณจัดวางสิ่งของไม่เป็น ระเบียบเรียบร้อย สุนัขจรจัดและคนจรจัดใช้เป็นที่พักผ่อน ขอทานสร้างความรำคาญให้แก่ นักท่องเที่ยว รวมถึงร้านค้าสะดวกซื้อ ร้านขายลอตเตอรี่ จัดวางขายไม่เป็นระเบียบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศราวัสดี นวกัณห์วรกุล และดวงเงิน ซื่อภักดี ได้ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมืองเก่าสงขลาฝั่งบ่อยาง พบว่า สำหรับจุดอ่อน (Weaknesses) ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าสงขลาฝั่งบ่อยาง พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการทางการท่องเที่ยวไม่ได้มาตรฐาน ขาดการสร้างความโดดเด่นและเรื่องราว (Story) เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ขาดบุคลากรด้านการท่องเที่ยวระดับมืออาชีพ ขาดเครื่องมือการสื่อความหมายที่มีคุณภาพ และขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอย่างจริงจัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา วงศ์เจริญชัยกุล ได้ทำการศึกษาการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี เกิดจากการเศรษฐกิจเติบโตอย่างช้าๆ เนื่องจากรายได้ในชุมชนน้อย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเมืองรอง ไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือในการสร้างจุดสนใจ ไม่มีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายและจริงจัง ขาดการสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนด้านการให้ความรู้ที่ถูกต้องในการใช้เทคโนโลยีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลุ่ม อยู่ติดแม่น้ำสายหลักๆ มีความเสี่ยงต่อภัยธรรมชาติ คนรุ่นใหม่ไม่มาสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น

2. ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อกระบวนการและแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ซึ่งตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านระบบโครงสร้างพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านนโยบายและด้านศิลปะวัฒนธรรมประเพณี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 และด้านการบริหารจัดการที่ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ตามลำดับ สอดคล้องกับ พระอธิการสุรศักดิ์ สุขุมาโลและคณะ ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสระบุรี ผลการศึกษากระบวนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสระบุรี พบว่า ด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวและการจัดกิจกรรมงานวัฒนธรรม ประเพณีโดยใช้วิธีการพิมพ์ซอง รถเร่ประชาสัมพันธ์ ติดป้ายไวนิล และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผ่านทางเว็บไซต์/เพจ/ Facebook/ Instagram/ Line ในระบบภาษาไทย และด้านบุคลากร ส่วนมากเป็นผู้มีอายุและเป็นคนในพื้นที่ ที่มีจิตอาสารวมทั้งพระภิกษุสามเณรในวัดมาช่วยดูแล สถานที่และจัดงานกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการบริการข้อมูลข่าวสารประวัติศาสตร์ของสถานที่ แนะนำเส้นทาง และการจัดสถานที่เป็นจุดเด่นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ถ่ายภาพเป็นที่ระลึก ส่วนด้านการรักษาความปลอดภัยได้ตั้งจุดคัดกรองวัดไข้ แจกใช้ผ้าปิดจมูก แอลกอฮอล์หรือเจลล้างมือเพื่อป้องกันไวรัสโควิด 19 ติดตั้งกล้องวงจรปิดและมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลตลอดเวลา และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดสระบุรี โดยใช้กระบวนการ

การบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ของ Deming, Edward W. (PDCA) พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสระบุรี โดยใช้กระบวนการการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ของ Deming, Edward W. (PDCA) โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับ ($\overline{X}$ = 3.43, S.D.= 0.384) สอดคล้องกับ อัจฉรา ศรีลาชัย ได้ศึกษา แนวทางการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านโคกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า แนวทางในการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ในการจัดการชุมชนให้ยั่งยืนต้องคำนึงถึงความยั่งยืนทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณีต้องช่วยกันอนุรักษ์วิถีชีวิตของชุมชน อนุรักษ์การ แต่งกายด้วยชุดผ้าไหมพื้นบ้าน ค้นหาเอกลักษณ์ของชุมชนให้มีความชัดเจน ช่วยกันอนุรักษ์ สืบสาน ประเพณีของชุมชน ได้แก่ ประเพณีท่องเที่ยวปราสาทเมืองต่ำตามรอยอารยธรรมขอม และงานประเพณีของอีสาน “ฮีตสิบสอง คลองสิบสี่” และนำเรื่องราวของชุมชนไว้สำหรับผู้ที่สนใจได้ศึกษา เช่น จัดทำพิพิธภัณฑ์ชุมชน ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้เป็นต้น 2. ด้านสิ่งแวดล้อม ปรับภูมิทัศน์ในชุมชนให้มีความสะอาดสมกับเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว ปรับปรุงและเพิ่มป้ายบอกทางให้ชัดเจนตามจุดใหญ่ๆ คนในชุมชนต้องร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนอีกทั้งยังต้องช่วยกันรักษาป่าชุมชนเขาปลายบัดด้วย และ 3. ด้านเศรษฐกิจ ชุมชนต้องมีการทำการตลาดให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหีบห่อ ผลิตภัณฑ์ และต้องพัฒนาสินค้าให้เป็นของกิน อีกทั้งยังต้องค้นหาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ชัดเจนที่จะ นำเสนอความเป็นชุมชน ในการบริหารจัดการในระยะยาว จัดทำพิพิธภัณฑ์ชุมชนเพื่อใช้เป็นสถานที่ ถ่ายทอดเรื่องราวความเป็นมาของชุมชน พัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความพร้อมในการทำงานด้านการท่องเที่ยว และต้องช่วยกันรักษามาตรฐานการบริการของกลุ่มโฮมสเตย์ให้มีมาตรฐาน อยู่ตลอดเวลา ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนต้องเพิ่มการมีส่วนร่วมให้มากขึ้น ทำให้คนในชุมชนเห็นถึงความสำคัญของชุมชนและมองภาพชุมชนไปในทิศทางเดียวกัน และในด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนต้องออกระเบียบการท่องเที่ยวออกมาให้ชัดเจนเพื่อถือปฏิบัติกันให้เป็นในทิศทางเดียวกัน และในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของชุมชนเป็นสำคัญด้วย สอดคล้องกับ กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย ได้ศึกษา แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนท่ามะโอ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่านักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม ชุมชนท่ามะโอ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ด้านแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนมีความสะดวกต่อ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 67.2) รองลงมาได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยวชุมชนท่ามะโอมีสิ่ง อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ป้ายบอกทาง ป้ายข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และสัญลักษณ์ (ร้อย ละ 58.5) ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวมีความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวหรือไม่ เช่น การเดินชมในเขต พื้นที่ชุมชน การสอนงานศิลปะภูมิปัญญาหรือทำอาหารของท้องถิ่นเป็นต้น (ร้อยละ 44.0) และ ด้านแหล่งท่องเที่ยวมีระบบรักษาความปลอดภัยหรือไม่ เช่น มียามรักษาความปลอดภัย มีป้าย บอกต่าง ๆ เป็นต้น (ร้อยละ 31.5) ด้านการบริการการท่องเที่ยว อยู่ใน

ระดับ มากที่สุด ได้แก่ ชุมชนท่ามะโอจัดให้มีผู้รู้ในพื้นที่สำหรับบริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น มัคคุเทศก์ ท้องถิ่น เป็นต้น (ร้อยละ 54.5) รองลงมาได้แก่ ชุมชนท่ามะโอมีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมให้ นักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวชม เช่น การฟ้อนรำ กิจกรรมชุมชน เป็นต้น (ร้อยละ 48.5) ชุมชนท่ามะโอมี บริการร้านอาหารเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว (ร้อยละ 47.0) ชุมชนท่ามะโอมีบริการ ที่พักแรม โฮมสเตย์ ไว้รองรับเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว (ร้อยละ 46.8) ชุมชนท่า มะโอมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยว เช่น ข้อมูลวัฒนธรรม ท้องถิ่น กิจกรรม รายการนำเที่ยว เป็นต้น (ร้อยละ 45.5) ชุมชนท่ามะโอมีบริการร้านค้าและร้าน ของที่ระลึกให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อสินค้าของชุมชน (ร้อยละ 43.0) และประเด็นอื่น ๆ ที่มีความพึงพอใจในระดับมาก ได้แก่ การขนส่งของชุมชนท่ามะโอมีความสะดวกในการเข้าถึงของนักท่องเที่ยว เช่น ถนนลาดยาง เส้นทางการเข้าถึงสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน (ร้อยละ 42.3) และชุมชนท่ามะโอ มีการจัดการด้านความปลอดภัยหรือไม่ เช่น มียามรักษาความปลอดภัย เป็นต้น (ร้อยละ 38.7) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว อยู่ในระดับ มากที่สุด ได้แก่ ชุมชนท่ามะโอมีการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวหรือไม่ เช่น ถนนคนเดินสาย วัฒนธรรมมีการแสดงฟ้อนรำ เป็นต้น (ร้อยละ 51.2) และชุมชนท่ามะโอมีการจัดเส้นทางการ ท่องเที่ยว เช่น โปรแกรมการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวของชุมชน (ร้อยละ 51.0)

3. ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ซึ่งตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 19. บริการจัดการห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 รองลงมาคือ ข้อที่ 6. การต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยความสุภาพอ่อนโยนยิ้มแย้มแจ่มใส มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 รองลงมาคือ ข้อที่ 8. การฟื้นฟูงานฝีมือ ศิลปะ และวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นขึ้นมาใหม่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ตามลำดับ สอดคล้องกับ นพัสชวินทร์ มูลทาทอง ได้ศึกษาเรื่อง นวัตกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลผาตั้ง อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนานวัตกรรม คือ อัตลักษณ์ชุมชน ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์กร ด้านพืชสมุนไพรป่า ด้านเกษตรกรรมธรรมชาติ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่า 2) ชาวตำบลผาตั้งส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวมีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย-ลาว ที่หลากหลายกิจกรรมการ ท่องเที่ยวที่แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นมี จำนวน 18 กิจกรรม จาก 4 ฐานปฏิบัติการเรียนรู้ โดยกิจกรรมมุ่งเน้นคุณค่าของชุมชนเป็นสำคัญ 3) นักท่องเที่ยวมีความต้องการมีส่วนร่วมในการสร้างประสบการณ์ ผ่านชุดกิจกรรมฐานอนุรักษ์ทรัพยากรป่าในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.80 องค์ความรู้ที่ได้จากนวัตกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น พบ 4 องค์ความรู้ คือ 1) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 2) การเรียนรู้และวัฒนธรรมชุมชน 3) การพัฒนาเครือข่าย 4) การบริหารจัดการท่องเที่ยว สอดคล้องกับ ปิ่นฤทัย คงทอง ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิง

วัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 1) การมีจิตสำนึกของประชาชนในฐานะเจ้าบ้านและจิตสำนึกของนักท่องเที่ยว 2) การประสานงานและความร่วมมือ 3) การสนับสนุนของภาครัฐในท้องถิ่น 4) การมีส่วนร่วมของประชาชน 5) ภาวะผู้นำชุมชน

4. แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน พบว่า การให้คนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีอำนาจในการตัดสินใจและมีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน การพัฒนาศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตเพื่อการนำเที่ยว การสร้างมูลค่าเพิ่มของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการจำลองบริบทพื้นที่ สถาปัตยกรรม รูปแบบประเพณี วิถีชีวิตผ่านห้องเรียนรู้ และมีวิดีทัศน์ที่เน้นแสง สี เสียง โดยใช้เทคโนโลยีระบบสื่อสารบรรยายแปลภาษาแบบไร้สาย เข้ามาช่วยในการให้ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเส้นทางกับนักท่องเที่ยวด้วยภาษาที่หลากหลาย การสนับสนุนให้มีการฟื้นฟูงานฝีมือ ศิลปะ และวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นขึ้นใหม่ การเผยแพร่และรวบรวมองค์ความรู้ด้านท่องเที่ยวยั่งยืน จัดอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและพัฒนาศักยภาพของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนการอนุรักษ์ ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความเปราะบางและเสี่ยงต่อความเสื่อมโทรม การจัดกิจกรรมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเน้นการปลูกฝังจิตสำนึกร่วมให้กับเยาวชน ส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมพื้นเมืองล้านนาให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวมีการจัดการพื้นที่สำหรับจอดรถเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม มีสถานที่จำหน่ายสินค้าของที่ระลึกอย่างพอเพียง ห้องสุขามีความสะอาด มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยได้มาตรฐาน ด้านสุขอนามัย สะอาด ความปลอดภัย การจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีความสะอาด มีการจัดการด้านการบริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวให้ทราบอย่างต่อเนื่อง มีรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่น ผ่านเครือข่าย วิทยุชุมชน ผ่านเว็บไซต์ของ หน่วยงานต่าง ๆ รวมไปถึงในด้านการพัฒนาปรับปรุงแอปพลิเคชั่นที่ทันสมัยจะช่วยอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชื่นอารมณ์ จันทิมา ชัยอมร ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยว พบว่า แนวทางการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวบนความเติบโตที่ยั่งยืนทั้งระบบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านนโยบาย ได้แก่ ส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศไทยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพและมีมาตรฐานด้านความปลอดภัย ด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ มีความเป็นธรรมในการปกครองและพิจารณาค่าตอบแทน ด้านระบบการจัดการที่ดี ได้แก่ พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและยกระดับผู้ประกอบการเพื่อให้บุคลากรด้านการท่องเที่ยวภาครัฐให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และด้านระบบโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ระบบการอำนวยความสะดวกที่มีอยู่มีการครอบคลุมพื้นที่อย่างเหมาะสม สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ธุรกิจที่มีระยะเวลาดำเนินกิจการน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปีกับธุรกิจที่มีระยะเวลาดำเนินกิจการมากกว่า 5 ปี ให้ความสำคัญต่อแนวทางการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวบนความเติบโตที่ยั่งยืนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา วงศ์เจริญชัยกุล ได้

ทำการศึกษา แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภายในอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ต้องการให้อำเภอเมืองอุทัยธานีเป็นเมืองที่รักษาความเป็นมรดกของตัวเองไว้ ยังคงความเป็นดั้งเดิมของตนเองไว้ ไม่ต้องการความทันสมัยแต่ก็ไม่ล้าหลัง และพยายามจะพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวที่คงทนหรือยั่งยืนเพื่อคงความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองอุทัยไว้อย่างสมบูรณ์ สอดคล้องกับ ศิริพร ถาวรวิสิทธิ์ ได้ทำการศึกษา แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดน่าน ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดน่าน พบว่า การจะส่งเสริมการท่องเที่ยวจะต้องพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้พร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งยังมีองค์ประกอบด้านศักยภาพการท่องเที่ยวบางองค์ประกอบที่ยังขาดศักยภาพและต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้อยู่ในสภาพดีไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ด้านห้องน้ำสาธารณะ ป้ายบอกทาง ป้ายแนะนำสถานที่ เส้นทางเข้าแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่บนเขา ที่จอดรถ จุดบริการอินเทอร์เน็ตสาธารณะ และด้านการให้บริการพื้นฐาน ได้แก่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวตู้เอทีเอ็ม ธนาคารที่ยังไม่เพียงพอ

5. การพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน พบว่า การพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน จะต้องมีการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีการประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้ทุกภาคส่วนได้ทราบถึงประโยชน์ของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การทำโครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สนับสนุนเทคโนโลยีการท่องเที่ยวของภาคเหนือและสนับสนุนฐานข้อมูลและการส่งเสริมเทคโนโลยีเพื่อบริการแหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืนควรประกอบไปด้วย ความสะอาด ความสะดวก ความปลอดภัย มีความเป็นธรรม และมีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการปรับปรุงกฎระเบียบให้มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาภาพลักษณ์ คือทำให้ผู้รับบริการรู้สึกประทับใจและอยากจะมาใช้บริการอีกพร้อมกับชักชวนท่านอื่นๆ ให้มาใช้บริการด้วย สอดคล้องกับ กนกพิชญ์ วิชญวรนันท์ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานการณ์การท่องเที่ยวโดยรวมของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ในปี 2560 ที่ผ่านมาว่าจากข้อมูลสถิติพบว่า มียอดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มากกว่า 1,200,000 คนเดินทางเข้ามาเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัด อาทิ ปราสาทพนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ วนอุทยานภูเขาไฟกระโดง อุทยานไม้ดอก เพลาเพลิน สนามฟุตบอลบุรีรัมย์ยูไนเต็ด และสนามแข่งรถช้างอินเตอร์เนชั่นแนล เซอร์กิต ทำให้ส่งผลดีต่อธุรกิจการท่องเที่ยว ที่พัก โรงแรม ร้านอาหาร รวมถึงร้านจำหน่ายของฝากของที่ระลึกในเขตพื้นที่จังหวัด 2) สภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการจังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3) การประเมินประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในจังหวัดบุรีรัมย์ด้วยการ Focus Group พบว่ามีความเป็นไปได้และมีความเหมาะสม สอดคล้องกับ อนุรักษ์ ทองขาวและคณะ ได้ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองรองติดชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกในมิติของคุณภาพการให้บริการ ภาพลักษณ์การท่องเที่ยว อุปสงค์การท่องเที่ยวและความ

ภักดีของนักท่องเที่ยว ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวมีความภักดี สถานที่ท่องเที่ยวมีอุปสงค์การท่องเที่ยว หรือสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจที่ดี มีภาพลักษณ์การท่องเที่ยวและคุณภาพการให้บริการที่ดี ความภักดีของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ภาพลักษณ์การท่องเที่ยว และคุณภาพการให้บริการ ตามลำดับ พฤติกรรมการท่องเที่ยวทุกด้านของการศึกษามีอิทธิพลต่อ ความภักดี ความพึงพอใจ ภาพลักษณ์การท่องเที่ยว และคุณภาพการให้บริการ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวคือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ภาพลักษณ์การท่องเที่ยว และคุณภาพการให้บริการ โดยสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความภักดีมากที่สุดคือความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว สุดท้ายแล้วสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคือต้องมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสถานที่ ที่นักท่องเที่ยวต้องการเยี่ยมชมอยู่เสมอ สอดคล้องกับ วาสนา โปร่งจิต และ ภูเนตุ จันทร์จิต ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวแหล่งทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพแหล่งทางวัฒนธรรม อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท แหล่งทางวัฒนธรรมที่ปรากฏมีอยู่ในปัจจุบัน จำแนกออกเป็นประเภท คือ เมืองโบราณ ได้แก่ วัดอรัญญิก ชุมชนบ้านดงคอน ชุมชนบ้านหนองบัว โบราณสถาน ได้แก่ เจดีย์ทรงปรางค์ วัดสองพี่น้อง มหาธาตุเจดีย์ทรงปรางค์ และเจดีย์ทรงปรางค์ยอดกลีบมะเฟือง วัดมหาธาตุ เจดีย์ 5 ยอด 8 เหลี่ยม วัดพระ แก้ว เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ วัดโตนดหลาย และกุฏิสงฆ์เก่า วัดมเหยงคณ์ โบราณวัตถุ ได้แก่ พระพุทธรูปที่มีศิลปะและสถาปัตยกรรมแบบสุโขทัย ลพบุรี อยุธยา อู่ทอง และสรรคบุรี 2) ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏอยู่โบราณสถาน ได้แก่ องค์ความรู้ที่ปรากฏที่ถ่ายทอดผ่านโบราณสถานที่กรมศิลปากรขึ้นทะเบียนไว้แล้ว คือ 2.1) ภูมิปัญญาเกี่ยวกับธรรมชาติ ได้แก่ องค์ความรู้ที่แสดงถึงโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย สถาบันศาสนา พระมหากษัตริย์และการเมืองการปกครอง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับศาสนา สังคมและอำนาจ 2.2) ภูมิปัญญาเกี่ยวกับสร้างสรรค์ของบรรพบุรุษ ได้แก่ องค์ความรู้ที่ถูกถ่ายทอดไว้กับโบราณสถานแสดงถึงวิวัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม ที่มีเหตุมาจากนิเวศวิทยา และการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม และเป็นสัญลักษณ์ทางสังคม และวัฒนธรรม เกี่ยวกับประวัติศาสนาประวัติศาสตร์ศิลป์ 2.3) ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการจัดการ ได้แก่ องค์ความรู้ที่แสดงถึงการจัดการด้านต่าง ๆ ได้แก่ การจัดการปูชนียะสถานอย่างเป็นเอกเทศให้เป็นเขตพุทธาวาสและสังฆาวาส และการจัดการเกี่ยวกับปริศนาธรรมในลักษณะเชิงเปรียบเทียบระหว่างองค์ประกอบของโบราณสถานกับหลักคำสอนในพุทธศาสนา 2.4) ภูมิปัญญาเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม ได้แก่ องค์ความรู้ที่แสดงถึงทุนทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อสังคม ฐานะเป็นแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรม และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นศูนย์กลางของสังคม ซึ่งทำหน้าที่รวมใจ รวมคน และรวมกิจกรรม 3) ศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวแหล่งทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การท่องเที่ยวโดยจักรยาน มีกิจกรรมคือกำหนดพื้นที่แหล่งวัฒนธรรม และเขตวัฒนธรรม การสร้างกิจกรรมประกอบการท่องเที่ยว คือการถ่ายภาพและการประกวดภาพถ่าย การสร้างคนต้นแบบทางวัฒนธรรม คือ สร้างมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และการสร้างคนให้เป็นทุนทางวัฒนธรรม คือการเล่าเรื่องเมืองเก่าและการเปิดบ้านเยือนเมือง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ส่งเสริมให้มีการริเริ่มจากองค์กรภาครัฐหรือองค์กรอื่น ๆ ที่มีส่วนร่วมในพื้นที่ควรให้ความสำคัญกับรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบใหม่ ๆ ที่พัฒนาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมและเชิงสร้างสรรค์ที่แตกต่างไปจากวิธีการเดิม ๆ ของคนรุ่นใหม่และสร้างโอกาสหรือแพล็ตฟอร์มในการพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐานของการบูรณาการธุรกิจ และอุตสาหกรรม รวมไปถึงเครือข่ายอื่นๆที่อยู่นอกขอบเขตของการท่องเที่ยวแต่มีความสอดคล้องและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1.2 ส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรท้องถิ่นมีการสร้างจิตสำนึกร่วมในการรักษาแหล่งท่องเที่ยว มีการปกป้องผลประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ให้เจ้าหน้าที่เข้าการรับการอบรมให้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติของสถานที่ท่องเที่ยวและวิธีการเก็บรักษาโบราณสถาน เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและคุณภาพบริการที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติของไทย ควรจะศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักทองเที่ยวระดับนานาชาติโดยนำข้อมูลจากผลการศึกษามาเปรียบเทียบกับของนักท่องเที่ยวชาวไทย และนำผลการศึกษามาปรับปรุงภาพลักษณ์การท่องเที่ยวและคุณภาพการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อเป็นแหลงท่องเที่ยวที่สำคัญที่สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและประเทศต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของนักท่องเที่ยว และปรับปรุงให้ท่องเที่ยวตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเหล่านั้น

2.3 ควรศึกษาการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่อื่นให้ครอบคลุมทุกภาคของประเทศ

เอกสารอ้างอิง (References)

กรกนก เกิดสังข์. (2560). *การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเชิงกลยุทธ์: กรณีศึกษาตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี.* วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

จันทร์จิรา สุขบรรจง. (2559). *การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหนานมดแดง อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง.* วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยว. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

วารานัย ยุวนะเตมีย์. (2559). *การรับรู้ความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย.* วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว. คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ปนัสยา สิระรุ่งโรจน์กนก. (2559). *พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวกรณีศึกษา ตลาดน้ำ อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.* วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน. คณะโลจิสติกส์: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพะเยา. *สถิตินักท่องเที่ยวเดินทางมาที่จังหวัดพะเยา.* สืบค้น 26 กุมภาพันธ์ 2564, จาก https://phayao.mots.go.th/more_news.php?cid=17

คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยของศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร

Quality of working life of security guard at 101 True Digital Park in Bangkok

ประสิทธิ์ ลมสูงเนิน[1] ทัชชกร แสงทองดี[2] สุพจน์ บุญวิเศษ[3]
Prasit Lomsoongnern, Thutchakorn Seangpordee, Supot Boonwises

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยและศึกษาข้อเสนอแนะต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยของ ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ พนักงานรักษาความปลอดภัยของ ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 240 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัย ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านจิตวิญญาณ และด้านความมั่นคงในชีวิต ด้านข้อเสนอแนะต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานพนักงานรักษาความปลอดภัย ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการให้บริษัทขึ้นเงินเดือนให้ รองลงมาคือต้องการให้เงินเดือนออกภายใน วันที่ 5 ของเดือน และต้องการให้มีเบี้ยขยันและต้องการจัดให้มีวันหยุด

คำสำคัญ (Keywords): คุณภาพชีวิตในการทำงาน; พนักงานรักษาความปลอดภัย; กรุงเทพมหานคร

Received: 2022-12-07 **Revised**: 2022-12-27 **Accepted**: 2022-12-28

[1] สาขาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ Security Management, Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy. Corresponding Author e-mail: prasit_psg@hotmail.com

[2] สาขาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ Security Management, Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy
e-mail: korn2945@gmail.com

[3] สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
Public Administration, Faculty of Liberal Arts, Rajapruk University e-mail: supot45@hotmail.com

Abstract

This research has objectives to study quality of working life of security guard and to study the recommendations of quality of working life of security guard at 101 True Digital Park in Bangkok. This is quantitative research by using survey research method. The samples consist of 240 security guards at 101 True Digital Park in Bangkok. Research instrument is questionnaire and statistics for research are Percentage, Mean and Standard deviation. The research results found that quality of working life of security guard at 101 True Digital Park in Bangkok for quality of working life was moderate and total average of 6 factors was moderate such as physic, emotion, social relations, environment, spirit and security in life. Recommendations for quality of working life of security guard at 101 True Digital Park in Bangkok shows that most of them want the company to raise their salary; next they want their salary payable within the 5th day of the month and they want to have a diligent allowance and holidays.

Keywords: Quality of Working Life; Security Guard; Bangkok

บทนำ (Introduction)

101 ทรูดิจิทัล พาร์ค เป็นศูนย์การค้าในรูปแบบคอมมูนิตี้มอลล์ขนาดกลาง มีพื้นที่ทั้งหมด 5 ชั้น (รวมชั้นใต้ดิน 2 ชั้น) โดยศูนย์การค้าแห่งนี้เป็นฐานราก (โพเดียม) ของ ทรู ดิจิทัล พาร์ค แคมปัส แอเรีย ทั้งหมด ประกอบไปด้วยพื้นที่ทั้งหมด 5 โซนภายใต้พื้นที่ 4 ส่วนหลัก คือ 1) ทเวนตี้ โฟร์ เอาเออร์ สตรีท เป็นพื้นที่ภายนอกอาคารชั้น G ร้านค้าส่วนใหญ่ในพื้นที่แห่งนี้ เป็นร้านค้าและร้านอาหารที่เปิดทำการตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อตอบรับต่อไลฟ์สไตล์ที่ไม่มีวันหลับของผู้ที่มาใช้บริการและผู้ที่ทำงานอยู่ภายในทรู ดิจิทัล พาร์ค 2) ฮิลไซด์ ทาวน์ เป็นพื้นที่ภายนอกอาคารตั้งแต่ชั้น G ถึงชั้น 3 ออกแบบในรูปแบบต่างระดับ ลักษณะคล้ายพื้นที่หุบเขา ร้านค้าส่วนใหญ่เป็นร้านค้าและร้านอาหารทั้งหมด นอกจากนี้พื้นที่ฮิลไซด์ทาวน์ ยังมี 101 พาร์ค อันเป็นพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ในโครงการ และยังเป็นพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมหลักของโครงการอีกด้วย 3) ไลฟ์สไตล์ คอมเพล็กซ์ เป็นพื้นที่ส่วนศูนย์การค้าในร่ม มีพื้นที่ทั้งหมด 8 ชั้น (5 ชั้นในส่วนศูนย์การค้า และ 3 ชั้นในส่วนอาคารแอคซิส ภายในมีพื้นที่หลัก ๆ เป็นร้านอาหาร ร้านค้า ธนาคาร นอกจากนี้ยังมี ซูเปอร์มาร์เก็ต ท็อปส์ มาร์เก็ต ฟู้ด แอนด์ ไวน์ ซึ่งย้ายและขยายออกมาจากศูนย์การค้าปิยรมย์เพลส และยังมีศูนย์ออกกำลังกายเวอร์จิน แอ็คทีฟ สาขาเรือธงรูปแบบมัลติสปอร์ตคลับที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และ 4) 101 แทรค เป็นทางเชื่อมและทางจักรยานระหว่างพื้นที่ในโครงการ ตลอดจนเชื่อมไป ถึงสถานีปุณณวิถี ของรถไฟฟ้าบีทีเอส สายสุขุมวิท มีจุดเด่นเป็นทางเชื่อมต่างระดับ เพื่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างเส้นทาง ทั้งนี้เส้นทางดังกล่าวยังเปิดให้ประชาชนเข้ามาออกกำลังกายด้วยการวิ่งและขี่จักรยานบนพื้นที่ดังกล่าวได้อย่าง

อิสระ นอกจากนี้บางส่วนของวิสซ์ดอม แทรค ยังได้ติดตั้งอุปกรณ์เพฟเจน (PAVEGEN) ซึ่งจะเปลี่ยนแรงกดที่เกิดจากการเคลื่อนไหวบนพื้นที่ ให้กลับเป็นกระแสไฟฟ้าสำหรับใช้เลี้ยงพื้นที่บางส่วนของโครงการอย่างต่อเนื่องอีกด้วย (101 ทรูดิจิทัล พาร์ค, 2564)

แต่ในปัจจุบันการดำเนินการรักษาความปลอดภัยบริเวณศูนย์การค้า วันโอวัน ทรู ดิจิทัล พาร์ค ยังไม่มีการวางมาตรการรักษาความปลอดภัย และแผนงานรองรับเหตุการณ์ฉุกเฉินต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา รวมทั้งบริษัทรับจ้างรักษาความปลอดภัยที่ให้บริการลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการของศูนย์การค้าก็ยังไม่มีแนวทางในการปฏิบัติในบริการที่ประทับ และทำให้ลูกค้าพึงพอใจในการบริการของพนักงานรักษาความปลอดภัยได้เนื่องจากพนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นด่านแรกที่ลูกค้าต้องพบเจอและในปัจจุบันมีการแข่งขั้นการบริการลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการสูงมาก เพื่อตอบสนองโครงการ และเพื่อตอบโจทย์การใช้ชีวิตที่มีความสุข ในโครงการรูปแบบ Smart City ซึ่งเป็น Digital Hub ใหญ่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ศูนย์การค้า 101 ทรูดิจิทัล พาร์ค ดำเนิน เป็นห้างสรรพสินค้าบริการให้กับลูกค้าทั่วไป งานด้านบริการรักษาความปลอดภัยและบริการงานให้กับลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ ซึ่งมีการให้บริการในเขต จังหวัด กรุงเทพฯ เป็นลักษณะการทำงานที่ทางบริษัทฯ ดำเนินการสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่พนักงานรักษาความปลอดภัย และทำการบริหารจัดการพนักงานพร้อมกับควบคุมดูแลพนักงานรักษาความปลอดภัยตามนโยบายของ บริษัท ฯ เป็นลักษณะการทำงานที่ทางบริษัทเป็น outsource ให้กับองค์กรขนาดใหญ่ โดยการสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่พนักงานรักษาความปลอดภัยให้กับองค์กรซึ่งทางองค์กรดังกล่าวจะมีผู้บริหารงานขององค์กรในด้านรักษาความปลอดภัยบริหารจัดการและควบคุมดูแลพนักงาน รักษาความปลอดภัยตามนโยบายขององค์กรนั้น ๆ ดังนั้นจึงเป็นเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ทางศูนย์การค้าฯ จะสามารถแก้ไข เปลี่ยนแปลงนโยบายในการบริหารจัดการและควบคุมดูแลพนักงานรักษาความปลอดภัยได้

เนื่องจากทางศูนย์การค้าฯ ได้ดำเนินงานด้านการให้บริการซึ่งมีพนักงานผู้ให้บริการเป็นส่วนสำคัญทางบริษัทจึงให้ความสำคัญด้านสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของพนักงานอย่างมาก โดยมีสวัสดิการในส่วนต่าง ๆ เพิ่มจากสวัสดิการตามกฎหมายที่กำหนดอาทิเช่น มีร้านค้าสวัสดิการของบริษัท การให้มีร้านค้าสวัสดิการของบริษัท การให้เงินทุนสนับสนุนด้านการศึกษาแก่บุตรของพนักงาน การให้เงินช่วยเหลืองานศพของบิดามารดาของพนักงาน การจับสลากของรางวัลพิเศษทุก ๆ 3 เดือน การให้รางวัลสำหรับพนักงานที่มีความดีความชอบเป็นต้น แต่ปัญหาการเข้าออกของพนักงานรักษาความปลอดภัย ซึ่งเป็นพนักงานรายวันในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร ยังมีอัตราที่สูงมากคือ มีอัตราการลาออกสูง ถึงร้อยละ 4-5 ต่อเดือนหรือเฉลี่ยแล้วคิดเป็น 20-30 คนต่อเดือน (สุพิศ รักคณาธร, 2562) ซึ่งเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานและการขยายงานขององค์การอย่างมาก ดังนั้นการศึกษาทางด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยในเขต จังหวัดกรุงเทพฯ นี้จะทำให้ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยและปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยและปัจจัยที่มีผลต่อคุณ

ภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัย เพื่อที่จะได้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและส่งเสริมด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนังงานรักษาความปลอดภัยทำให้พนักงานมีคุณภาพชีวิติที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยของศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยของ ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานรักษาความปลอดภัยของ ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด จำนวน 626 คน โดยการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบเป็นบัญญัติไตรยางศ์ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550)

ช่วง 1,000-500 มีประชากรเพิ่มขึ้น 500 ราย ตัวอย่างเพิ่มขึ้น 64 ราย

ถ้าช่วง 626-500 มีประชากรเพิ่มขึ้น 126 ราย ตัวอย่างเพิ่มขึ้น $(64 \times 126) / 500 = 16.13$ ราย

ดังนั้น ถ้ามีประชากรที่ใช้ในการวิจัย 626 ราย ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง $222 + 16 = 238$ ราย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็น 240 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาการทำงานกับบริษัท ระดับตำแหน่งงาน ช่วงเวลาในการทำงาน รายได้ต่อเดือน ความคิดในการหางานใหม่ โดยใช้คำถามปลายปิดแบบตรวจสอบรายการ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยในศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคม คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิตด้านจิตวิญญาณและคุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงในชีวิต ดังนี้

1. ด้านร่างกาย จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1-6
2. ด้านจิตใจ จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7-15
3. ด้านสัมพันธภาพทางสังคม จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 16-24
4. ด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 25-33

5. ด้านจิตวิญญาณ จำนวน 11 ข้อ ได้แก่ ข้อ 34-44

6. ด้านความมั่นคงในชีวิต จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 45-53

โดยมีลักษณะคำถามแบบปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ คำถามในแบบสอบถามจะประกอบด้วยข้อความเชิงบวก (Positive) หมายถึง ความหมายของข้อความนั้นสอดคล้องกับความหมายของตัวแปรที่ต้องการวัดและข้อความเชิงลบ (Negative) หมายถึง ความหมายของข้อความนั้นตรงข้ามกับความหมายของตัวแปรที่ต้องการวัด เพื่อป้องกันการมีอคติ (Bias) ในการตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้สถิติเชิงพรรณา (Descriptive Statistic) โดยนำข้อมูลมาดำเนินการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จในการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลโดยใช้ สถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลการวัดระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงสถิติความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3. การวิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่เก็บได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยเทคนิคการวิจัยที่พยายามบรรยายเนื้อหาของข้อความอย่างเป็นระบบ เน้นเนื้อหาตามที่ปรากฏในข้อในข้อความโดยไม่มีอคติหรือความรู้สึกของตัวเองเข้าไปพัวพัน

ผลการวิจัย (Research Results)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานรักษาความปลอดภัย ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 240 คน เกือบทั้งหมดเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 94.60 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-33 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.80 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 53.30 มีการศึกษา ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 40.00 ระยะเวลาในการทำงานกับบริษัทฯ 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.30 มีตำแหน่งพนักงานรักษาความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 92.10 มีช่วงเวลาในการทำงานกะกลางวัน คิดเป็นร้อยละ 59.60 มีอัตราเงินเดือน 6,001-7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.30 และไม่ได้กำลังมองหางานใหม่ คิดเป็นร้อยละ 58.70

ส่วนที่ 2 ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัย ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่าพนักงานรักษาความปลอดภัย ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน ภาพรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.11 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับสามารถอธิบายได้ว่า ด้านร่างกาย มีความคิดเห็นในปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต

ในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.30 ด้านจิตใจ มีความคิดเห็นในปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.29 ด้านจิตวิญญาณ มีความคิดเห็นในปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.18 ด้านสัมพันธภาพทางสังคม มีความคิดเห็นในปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.10 ด้านสิ่งแวดล้อม มีความคิดเห็นในปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.08 และด้านความมั่นคงในชีวิต มีความคิดเห็นในปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.72 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการแปลผลความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัย ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาพรวม ทั้ง 6 ด้าน

คุณภาพชีวิตการทำงาน	ค่าเฉลี่ย	การแปลผล	ลำดับ
1. ด้านร่างกาย	3.30	ปานกลาง	1
2. ด้านจิตใจ	3.29	ปานกลาง	2
3. ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	3.10	ปานกลาง	4
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.08	ปานกลาง	5
5. ด้านจิตวิญญาณ	3.18	ปานกลาง	3
6. ด้านความมั่นคงในชีวิต	2.72	ปานกลาง	6
ค่าเฉลี่ยรวม	**3.11**	**ปานกลาง**	

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1. ด้านร่างกาย พนักงานรักษาความปลอดภัย ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านร่างกาย อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.30 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า สามอันดับแรกของปัจจัยย่อยด้านร่างกาย คือ การไม่เจ็บป่วยรุนแรงจนต้องนอนโรงพยาบาลในช่วงปีที่ผ่านมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 การทำงานด้วยความกระฉับกระเฉงกระปรี้กระเปร่า และการมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.50 ตามลำดับและปัจจัยด้านร่างกายที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การได้ออกกำลังกายสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50

2. ปัจจัยด้านจิตใจ พบว่า พนักงานรักษาความปลอดภัย ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านจิตใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.29 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า สามอันดับแรกปัจจัยย่อยด้านจิตใจ คือ การสามารถเป็นที่พึ่งของคนในครอบครัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ความพึงพอใจในความเป็น

ตัวเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 และภูมิใจในผลสำเร็จของงานที่ได้รับมอบหมายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 ตามลำดับและปัจจัยด้านจิตใจที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการสามารถจัดการกับความเครียดจากการทำงานได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90

3. ปัจจัยด้านสัมพันธภาพทางสังคม พบว่า พนักงานรักษาความปลอดภัย ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านสัมพันธภาพทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.10 เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า สามอันดับแรกปัจจัยย่อย ด้านสัมพันธภาพทางสังคม คือ การสามารถทำงานตามหน้าที่ได้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 การสามารถพูดคุยกับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 คนในที่ทำงานร่วมมือร่วมใจกันทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 ตามลำดับและปัจจัยด้านสัมพันธภาพทางสังคมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การสามารถพึ่งพาเพื่อนร่วมงานในเรื่องการทำงานได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.93

4. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า พนักงานรักษาความปลอดภัย ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.08 เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า สามอันดับแรกปัจจัยย่อยด้าน สิ่งแวดล้อมคือ การสามารถเดินทางไปยังที่ทำงานได้สะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 การยอมรับในกฎระเบียบของสถานที่ทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในขณะทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 ตามลำดับและปัจจัยย่อยด้านสิ่งแวดล้อมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือความพึงพอใจในวันหยุดที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.58

5. ปัจจัยด้านจิตวิญญาณ พบว่า พนักงานรักษาความปลอดภัย ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านจิตวิญญาณ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.18 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า สามอันดับแรกปัจจัยย่อยด้านจิตวิญญาณ คือความภูมิใจที่ได้ทำงานที่นี่ และการไม่คิดที่จะลาออกเพื่อหางานทำใหม่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.46 การทำงานที่มีความหมายและความสำคัญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 ตามลำดับและปัจจัยย่อยด้านจิตวิญญาณที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การสามารถทำกิจกรรมทางศาสนาได้ตามวามต้องการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.74

6. ปัจจัยด้านความมั่นคงในชีวิต พบว่า พนักงานรักษาความปลอดภัย ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านความมั่นคงในชีวิตอยู่ในปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.72 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าสามอันดับแรกปัจจัยย่อยด้านความมั่นคงในชีวิต คือการไม่สร้างหนี้เกินกำลังที่จะผ่อนใช้ได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 งานที่ทำอยู่ในขณะนี้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 การได้รับรายได้ที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.94 ตามลำดับและปัจจัยย่อยด้านความมั่นคงในชีวิตที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเคยได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือเลื่อนขั้นตำแหน่งที่สูงขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.08

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานพนักงานรักษาความปลอดภัย

ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการให้บริษัทขึ้นเงินเดือนให้ รองลงมาคือต้องการให้เงินเดือนออกภายใน วันที่ 5 ของเดือน และต้องการให้มีเบี้ยขยันและต้องการจัดให้มีวันหยุด บางส่วนต้องการให้ออกสลิปเงินเดือนให้ อยากให้เพิ่มสวัสดิการให้มากขึ้น อยากให้มีการเบิกเงินล่วงหน้าได้มากขึ้น อยากให้มีการจ่ายเงินเดือน ๆ ละ 2 ครั้ง อยากให้มีการให้รางวัลในการทำความดี อยากให้มีการจ่ายชุดสวัสดิการให้ตรงเวลา ต้องการความก้าวหน้าในการทำงาน อยากเปลี่ยนเครื่องแบบให้สวยขึ้น อยากให้มีความรู้ที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้และต้องการความสนใจจากบริษัท

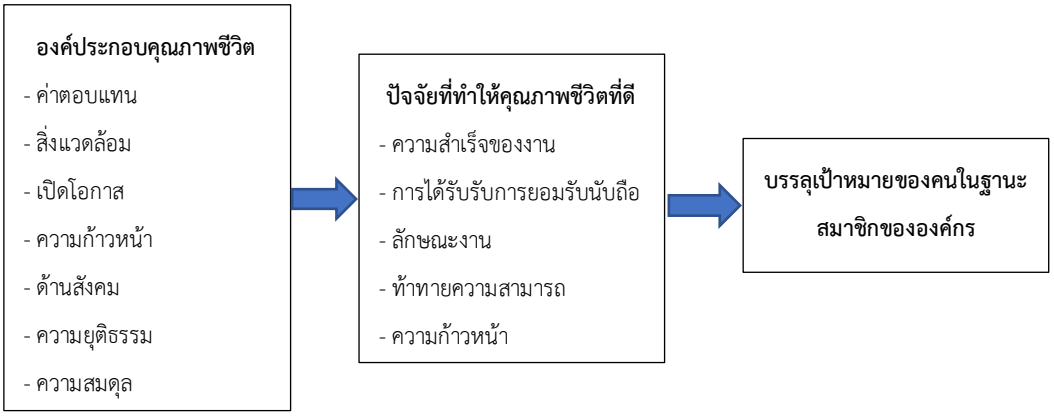
อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัย ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลดังนี้

พนักงานรักษาความปลอดภัย ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร มีคุณภาพชีวิตในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีหลายปัจจัยที่ทำให้พนักงานรู้สึกว่ามีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ไม่ดีมากนัก ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศุภรัฐ อัศววิทูรวงศ์ (2559) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท ชินโดม อิเลคทรอนิคส์ อินดัสตรี จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงาน บริษัท ชินโดม อิเลคทรอนิคส์ อินดัสตรี จำกัด ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของวธู สวนานนท์ (2560) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะงาน คุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันของพนักงานต่อองค์การรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง การวิจัยครั้งนี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะงาน คุณภาพชีวิตในการทำงาน และ ความผูกพันของพนักงานต่อองค์การรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง ผลการวิจัยระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณภาพชีวิตในการทำงานพบว่า พนักงานมีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาคม จันทร์เลื่อน (2561) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจในจังหวัดนราธิวาส การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจในจังหวัดนราธิวาส (2) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจในจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและเงินเดือน และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจในจังหวัดนราธิวาส ผลการศึกษาพบว่าข้าราชการตำรวจในจังหวัดนราธิวาสมีระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนงานวิจัยของสาลินี เวนัย (2560) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัท เอก-ชัย ดีสทริบิวชั่น ซิสเทม จำกัด ในจังหวัดเชียงใหม่ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัท เอก-ชัย ดีสทริบิวชั่น ซิสเทม จำกัด ในจังหวัดเชียงใหม่โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัท เอก-ชัย ดีสทริบิวชั่น ซิสเทม จำกัด ในจังหวัดเชียงใหม่ ผล

การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัท เอก-ชัย ดีสทริ บิวชั่น ซิสเทม จำกัด ในจังหวัดเชียงใหม่ มีความเห็นว่าตนเองมีคุณภาพชีวิตการทำงานในระดับมาก

องค์ความรู้จากการวิจัย

ที่มา: (สถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน (สสปท.), 2562)

คุณภาพชีวิตการทำงานมีผลต่อการทำงานมาก เช่น ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีตนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกดีต่องาน และทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่องกรค์ นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมในเรื่องสุขภาพจิตช่วยให้เจริญก้าวหน้า มีการพัฒนาตนเองให้บุคคลที่มีคุณภาพขององค์กร และยังช่วยลดปัญหาการขาดงาน การลาออก ลดอุบัติเหตุและส่งเนิมให้ได้ผลผลิตและการบริการที่ดีทั้งคุณภาพและปริมาณ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1.1 จากการศึกษา พบว่า ด้านร่างกายที่ควรได้รับการส่งเสริมคือ การได้ออกกำลังกายสม่ำเสมอ การได้นอนหลักพักผ่อนในแต่ละวันอย่างเพียงพอและการได้รับประทานอาหารในแต่ละวันได้เพียงพอ เนื่องจากปัจจัยย่อยดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในสามอันดับสุดท้าย เนื่องด้วยพนักงานรักษาความปลอดภัยนั้นต้องทำงานถึง 12 ชั่วโมงต่อกะจึงทำให้ไม่มีเวลาในการออกกำลังกายหรือการพักผ่อนที่เต็มที่เหมือนกับพนักงานที่ทำงาน 8 ชั่วโมง ซึ่งในส่วนนี้ระยะเวลาการทำงานคงเปลี่ยนแปลงได้ยาก เนื่องจากเป็นมาตรฐานการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยแต่อาจแก้ไขโดยการจัดให้พนักงานได้ทำงานใกล้กับที่พักอาศัยเพื่อลดระยะเวลาในการเดินทางให้น้อยลง เพื่อจะได้มีเวลาพักผ่อนหรือออกกำลังกายมากขึ้น รวมถึงจัดให้พนักงานมีวันหยุดในแต่ละเดือน ในส่วนของการไม่ได้รับประทานอาหารในแต่ละวันที่เพียงพอนั้นทางบริษัทฯ ควรมีการให้ความรู้พนักงานฯ ในด้านการบริโภคที่เหมาะสมในแต่ละวันโดยอาจเพิ่มในหลักสูตการอบรมประจำเดือนด้วย เพื่อเป็นการทำความเข้าใจที่ถูกต้องเดี่ยวกับการบริโภคให้กับพนักงาน

1.2 จากการศึกษา พบว่า ด้านจิตใจที่ควรได้รับการส่งเสริม คือ ความสามารถใน การจัดการกับความเครียดได้ การสามารถปรึกษาหัวหน้างานเมื่อมีปัญหาในการทำงานได้และการมีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจในยามทุกข์ เนื่องจากปัจจัยย่อยดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในสามอันดับสุดท้าย ซึ่งบริษัทฯ ควรมีการอบรมพนักงานในเรื่องของการจัดการความเครียดจากการทำงานและหัวหน้างานควรมีการให้คำปรึกษาในด้านต่าง ๆ กับพนักงานานที่มีปัญหาในการทำงาน รวมถึงบริษัทฯ ควรมีการจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมศาสนาให้พนักงานได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม เนื่องจากศาสนานั้นเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจในยามทุกข์ได้ โดยอาจมีการสอดแทรกหลักธรรมคำสอนในการอบรมพนักงานฯ

1.3 จากการศึกษา พบว่า ด้านสัมพันธภาพทางสังคมที่ควรได้รับการส่งเสริม คือ การสามารถพึ่งพาเพื่อนร่วมงานในเรื่องการทำงานได้ การเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของที่ทำงาน ความไว้วางใจในเพื่อนร่วมงาน เนื่องจากปัจจัยย่อยดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในสามอันดับสุดท้าย เนื่องด้วยพนักงานรักษาความปลอดภัยนั้นมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนจุดรักษาการณ์ กันเป็นประจำจึงอาจทำให้พนักงานไม่ค่อยมีความสนิทสนมกันมากนักทำให้ไม่มีความไว้วางใจในเพื่อนร่วมงานที่มากนัก ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมกับทางบริษัทฯที่น้อยนั้น อาจเนื่องมาจากพนักงานรักษาความปลอดภัยนั้นต้องทำงาน 12 ชั่วโมง และมีจุดรักษาการณ์ที่กระจายกันไปในแต่ละแห่ง ซึ่งสามารถรวมตัวกันทำกิจกรรมค่อนข้างยาก แต่ทางบริษัทฯ อาจจะจัดกิจกรรมให้นักงานทำร่วมกันในช่วงที่พนักงานมีการอบรมประจำเดือนและการจัดอบรมให้ใกล้กับจุดรักษาการณ์ที่มีพนักงานรักษาการณ์อยู่ โดยอาจแบ่งเป็นในแต่ละพื้นที่เพื่อให้พนักงานสามารถเดินทางมาร่วมกิจกรรมได้สะดวกมากขึ้น

1.4 จากการศึกษา พบว่า ด้านสิ่งแวดล้อมที่ควรได้รับการส่งเสริม คือ ความพึง พอใจในวันหยุดที่ได้รับความพึงพอใจในสิ่งอำนวยความสะดวกที่องค์กรจัดให้เช่น ห้องน้ำ ไฟฉาย อุปกรณ์ป้องกันตัว บริษัทฯมีอุปกรณ์ช่วยในการทำงานอย่างเพียงพอ เนื่องจากปัจจัยย่อยดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในรองอันดับสุดท้าย ซึ่งในส่วนของวันหยุดนั้นควรมีการจัดวันหยุดประจำเดือนให้กับพนักงานฯให้มากขึ้น ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกนั้นจะแตกต่างกันไปในแต่จุดรักษาการณ์ ส่วนอุปกรณ์ช่วยนั้นบริษัทได้มีการจัดอุปกรณ์มาตรฐานในการรักษาความปลอดภัยให้แก่พนักงาน แต่อุปกรณ์ป้องกันตัวคือ กระบองบาตอง นั้นสามารถพกพาได้ยาก เนื่องจากมีขนาดค่อนข้างใหญ่ พนักงานจึงไม่นิยมพกนัก ซึ่งในส่วนนี้บริษัทฯ ควรจัดหาอุปกรณ์ป้องกันตัวที่มีขนาดเล็กพนักงานสามารถพกพาได้และมีประสิทธิภาพเพื่อใช้แทน

1.5 จากการศึกษา พบว่า ด้านจิตวิญญาณที่ควรได้รับการส่งเสริม คือ การสามารถทำกิจกรรมทางศาสนาได้ตามความต้องการการได้รับการยอมรับหรือคำชมเชยจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานและการมีโอกาสได้พัฒนาความสามารถในงานอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นปัจจัยย่อยดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยอยู่ในสามอันดับสุดท้ายในส่วนของการทำกิจกรรมทางศาสนานั้น เนื่องจากเวลาในการเข้างานของพนักงานรักษาความปลอดภัยและระยะเวลาในการ งานนั้นค่อนข้างมาก อาจทำให้พนักงานสามารถเข้าร่วมประกอบกิจกรรมทางศาสนาได้ยาก ซึ่งทางบริษัทฯ ควรจะส่งเสริม

สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้กับพนักงานฯที่ต้องการทำบุญหรือทำกิจกรรมทางศาสนา โดยอาจมีการจัดกิจกรรมร่วมทำบุญทอดกฐินหรือทอดผ้าป่าของบริษัทฯ และให้พนักงานได้มีส่วนร่วม ซึ่งอกจากเป็นการสนับสนุนด้านศาสนาแล้วยังเป็นการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างบริษัทฯและพนักงานฯอีกด้วย และผู้บังคับบัญชาที่มีความใกล้ชิดกับ พนักงานรักษาความปลอดภัยอย่างสายตรวจนั้นควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำปรึกษาแก่พนักงานรวมทั้งมีการชมเชยเมื่อพนักงานทำงานได้ดีหรือทำความดีเพื่อเป็นกำลังใจให้แก่พนักงาน ส่วนในเรื่องการพัฒนาความสามารถในงานนั้น ทางบริษัทฯควรจัดให้มีการเพิ่มหลักสูตรการอบรมที่เพิ่มทักษะหรือความสามารถของพนักงานให้มีความหลากหลายมากขึ้นรวมถึงมีการประเมินพนักงานที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วย

1.6 จากการศึกษา พบว่า ด้านความมั่นคงในชีวิตควรได้รับการส่งเสริมควรส่งเสริม คือ การได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือน เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น การได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างเพียงพอ การสร้างหนี้เพื่อความมั่นคงในยะยาว เนื่องจากเป็นปัจจัยดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย เนื่องจากตำแหน่งงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยปัจจุบันบันนั้น ตำแหน่งคือ พนักงานรักษาความปลอดภัย และซุปเปอร์ไวเซอร์ รวมถึงมีน้อยจุดที่มีซุปเปอร์เซอร์ประจำจุด ดังนั้น จึงทำให้พนักงานมีความรู้สึกว่าไม่มีการเลือนตำแหน่งซุปเปอร์ไวเซอร์เพิ่มขึ้น ซึ่งในส่วนนี้ทาง บริษัทฯอาจทำการเพิ่มขั้นต่ำ ตำแหน่งให้มีมากขึ้นและประเมินการเลื่อนขั้นจากความสามารถในการทำงานของพนักงาน เพื่อสนับสนุกพนักงานที่มีการทำงานที่ดีมีความสามารถให้ได้รับการพัฒนาในตำแหนงงานได้รับการพัฒนาในตำแหน่งงาน ส่วนของการตรวจสุขภาพนั้นทางบริษัทอาจจัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีของ พนักงานฯ โดยอาจจัดให้วันก่อตั้งบริษัทในทุกปี เพื่อให้พนักงานมีโอกาสในการตรวจสุขภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

1.7 จากการศึกษา พบว่า ข้อเสนอแนะที่ได้ส่วนใหญ่มีความต้องการให้บริษัทขึ้นเงินเดือนให้ รองลงมาคือต้องการให้เงินเดือนออกภายใน วันที่ 5 ของเดือน และต้องการให้มีเบี้ยขยันและต้องการจัดให้มีวันหยุด บางส่วนต้องการให้ออกสลิปเงินเดือนให้ อยากให้เพิ่มสวัสดิการให้มากขึ้น อยากให้มีการเบิกเงินล่วงหน้าได้มากขึ้น อยากให้มีการจ่ายเงินเดือน ๆ ละ 2 ครั้ง อยากให้มีการให้รางวัลในการทำความดี อยากให้มีการจ่ายชุดสวัสดิการให้ตรงเวลา ต้องการความก้าวหน้าในการทำงาน อยากเปลี่ยนเครื่องแบบให้สวยขึ้น อยากให้มีความรู้ที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้และต้องการความสนใจจากบริษัท ดังนั้นบริษัทควรทำการเพิ่มรายได้ให้กับพนักงานในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากค่าแรงอย่างเบี้ยขยันเพิ่มเติมให้กับพนักงานที่ไม่ขาดไม่ลาในแต่ละเดือน รวมถึงการเพิ่มขั้นตำแหน่งให้มากขึ้นอย่างเช่น ซีเนียร์ ซุปเปอร์ซีเนียร์ เป็นต้น ซึ่งประเมินตามความสามารถและเวลาในการปฏิบัติงานของพนักงานเพื่อสนับสนุนในพนักงานมีการพัฒนาในหน้าที่การงานและบริษัทฯ ควรให้ความสำคัญกับพนักงานในเรื่องของสุขภาพ โดยอาจจัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีในวันก่อตั้งในทุกปี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัย ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้

ข้อมูลในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงานให้ดีขึ้นและเหมาะสมกับองค์กร

2.2 ควรศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของพนักงานรักษาความปลอดภัยพนักงานรักษาความปลอดภัย ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตต่างจังหวัด เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษา

2.3 ควรศึกษาความเครียดในการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัย ศูนย์การค้า 101 ทรู ดิจิทัล พาร์ค ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ข้อมูลในการแก้ไข/พัฒนา/ปรับปรุงระบบการทำงานไม่ให้เกิดความเครียดต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

101 ทรูดิจิทัล พาร์ค. (2564). *บริการ*. วันที่ 8 มีนาคม 2564, จาก https://101truedigitalpark.com/

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: วีอินเตอร์ พรินท์.

วฐู สวนานนท์. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะงาน คุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันของพนักงานต่อองค์การรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง.* งานวิจัยส่วนบุคคลศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศุภรัฐ อัศวิทูรวงศ์. (2559). *คุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันของพนักงาน บริษัท ซินโดม อิเล็กทรอนิกส์ อันดัสตรี จำกัด.* การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

สถาบันเสริมสร้างขีดความสามารถมนุษย์ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2562). *คุณภาพชีวิตการทำงาน.* สืบค้น24 เมษายน 2564, จาก http://www.hcbi.org/2016/index.asp

สาลินี เวนัย. (2560). *คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัท เอก-ชัย ดีสทริบิวชั่น ซิสเทม จำกัด ในจังหวัดเชียงใหม่.* การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อาคม จันทร์เลื่อน. (2561). *คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจในจังหวัดนราธิวาส.* การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8

Administrating with the Ittibaht 4 of the Administrators of Phrapariyattidhamma Schools Department of General Education Under the Office of Prapariyattidhamma Education the General Education Department Area 8

พระบดินทร์ โพธิ์เจริญ[1] วิไล พลพวก[2]
PhraBodin Pochajern, Wilai Ponpuak

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 2. เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 จำแนกตามสถานภาพ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 193 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า 1. การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุดคือ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา 2. การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนจำแนกตาม 1) สถานภาพ พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

Received: 2022-10-03 **Revised**: 2022-10-27 **Accepted**: 2022-11-03

[1] นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยพิชญบัณฑิต Master of Education students Education Administration Pitchayabandit College. Corresponding Author e-mail: local.lnnovation.soc@gmail.com

[2] คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต Faculty of Education Pitchayabandit College

พบว่าด้านฉันทะกับด้านวิริยะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ 3) ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่าง
คำสำคัญ (Keywords): การบริหารงาน; หลักอิทธิบาท 4; ผู้บริหาร; โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

The objectives of this research were 1. to study administrating with the Ittibaht 4 of the administrators of Phrapariyattidhamma Schools , the Department of General Education Under the Office of Phrapariyattidhamma Education District, the Department of General Education, District 8, and 2. to compare the administration with the Ittibaht 4 of the administrators of Phrapariyattidhamma Schools, the Department of General Education Under the Office of Phrapariyattidhamma Education District, the Department of General Education, District 8 classified by gender, educational level and work experience. The sample groups used in this research were 193 teachers at Phra pariyattidhamma School Department of General Education Under the Office of Phrapariyattidhamma Educational Service Area, the Department of General Education, District 8, academic year 2021. The research instrument was a questionnaire. Data were then analyzed and presented in frequency, percentage, standard deviation, the t-test and ANOVA statistics. The results found that: 1. Administrating with the Ittibaht 4 (Four Foundations for Accomplishment) of the administrators of Phrapariyattidhamma School, the Department of General Education Under the Office of Phrapariyattidhamma Educational Service Area General Education Department, District 8 overall aspects were at a very high level. The rankings were arranged from the highest average to the lowest, namely Chanda, Viriya, Citta and Vimana and 2) The teachers with different status had different opinions on administrating with the Ittibaht 4 of the school administrators at the statistical significance of 0.05 level, and working experiences and the opinions on administrating with the Ittibaht 4 of the school administrators were not different.
Keywords: Administrating; Ittibaht 4; Administrators; Phrapariyattidhamma Schools

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมา ท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การแข่งขันทาง

เศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้น สังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก และกระแสโลกาภิวัตน์ก็มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตมนุษย์ และเพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์มนุษย์ในทุกมิติและในทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาและยกระดับได้เต็มตามศักยภาพและเหมาะสม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561: 1) และในการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 เน้นการพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการและการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและลดภาระงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการศึกษาซึ่งได้รับค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ แต่ใช้จ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียนพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาครูค่อนข้างน้อย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: จ) และเพื่อตอบสนองนโยบายแผนพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งการศึกษาก็เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนโดยพัฒนาศักยภาพตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2561)

ในการบริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาในระดับสถาน ศึกษาและเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีศักยภาพ สมรรถภาพและคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยผู้นำที่มีคุณลักษณะที่ดีต่อความสำเร็จและส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา (ธีระ รุญเจริญ, 2545) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 53 ได้กำหนดให้ผู้บริหาร สถานศึกษาจะปฏิบัติหน้าที่ได้ต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพบริหารการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่องค์กรวิชาชีพชั้นสูง นั่นคือ จะต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพ การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีนั้น จะต้องบริหารงานแบบธรรมาธิปไตย คือ การถือธรรม หรือหลักการและเหตุผลเป็นสำคัญ ทำงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ยึดเอาความสำเร็จของงานส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ยินดีรับฟังคำแนะนำจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (สุทิน ลี้ปิยะชาติ, 2545)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ประกอบด้วยกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม มีกระบวนการในการบริหารโรงเรียนครอบคลุมงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไป ซึ่งแต่ละด้านล้วนมีความสำคัญ และในกระบวนการการบริหารจัดการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายนั้น ต้องอาศัยทรัพยากรที่สำคัญ อันประกอบด้วยคน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material)และการจัดการ (Management) ซึ่งทรัพยากรทั้ง 4ประการดังกล่าว คนหรือบุคลากรถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ การที่บุคลากรปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดได้จะต้องมีหลักธรรมสำคัญคือ อิทธิบาท 4 เป็นหลักปฏิบัต

อิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่ทางพระพุทธศาสนาได้แสดงหลักแห่งการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานอย่างมหาศาล ที่จะสามารถทำให้งานนั้นบังเกิดสัมฤทธิผลตาม

วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ถือเป็นข้อปฏิบัติเพื่อความสำเร็จ เป็นธรรมที่เป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จ มี 4 อย่างคือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ทั้งนี้เป็นเพราะอิทธิบาท 4 มีความสำคัญในการบริหารโรงเรียนปริยัติธรรมให้สู่ความสำเร็จ เพราะเป็นหลักธรรมสำคัญที่ทำให้เกิดสมาธิในการทำงาน ไม่ฟุ้งซ่านไปกับสังคมและกระแสต่างๆ พร้อมทั้งตีกรอบให้เราทำงานอย่างคงเส้นคงวาอีกด้วย (พระมหาอุทัย วชิร เมธี, 2556)

ความสำคัญและคุณค่าของการบริหารงานด้วยอิทธิบาท 4 ส่งผลที่ดีต่อโรงเรียนจะเห็นได้จากผลงานการวิจัยเรื่อง พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4 : กรณีศึกษาโรงเรียนคีรีวงศ์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งพบว่า บุคลากรมีความรักและความพอใจที่จะได้รับการพัฒนาตนเอง พึงพอใจในหน้าที่ที่ตนกำลังปฏิบัติอยู่ มีความพร้อมที่จะให้มีการพัฒนาตนเองทั้งกายและใจ ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิบาท 4 โดยใช้ ฉันทะ และวิริยะ เป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้บุคคลมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคในการทำงานได้เป็นอย่างดี โดยมีจิตตะ และวิมังสาเป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้การเอาชนะปัญหาและอุปสรรคในการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งในที่สุดแล้วก็จะช่วยเสริมให้บุคคลมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคมากขึ้นนั่นเอง ดังนั้นอิทธิบาท 4 จึงเป็นหลักธรรมสำคัญประการหนึ่ง ที่จะช่วยเอื้อประโยชน์ในการทำงาน อันจะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลดีต่อโรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 8 เพราะในปัจจุบันการจะปฏิบัติเรื่องเหล่านี้ได้เราจะต้องพุ่งเป้าไปที่วัตถุประสงค์ก่อนว่าเราทำเพื่ออะไร มุ่งสู่อะไร และมีแผนการไปสู่ตรงนั้นได้อย่างไร และวิเคราะห์ว่าจะทำได้หรือไม่ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาอย่างมั่นคงและยั่งยืน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 เพื่อศึกษาว่า การบริหารโดยนำอิทธิบาท 4 มาใช้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาของผู้บริหารเป็นอย่างไรบ้าง เพื่อจะนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในบริหารโรงเรียน การปรับปรุง พัฒนา ตลอดจนเป็นการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 ให้มีประสิทธิภาพ และบังเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป และเพื่อให้ผู้บริหารในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 สามารถมีรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน และปรับพฤติกรรมความเป็นผู้นำของตนเองในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 ให้ส่งผลต่อความสำเร็จมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1.เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8

2.เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 จำแนกตามสถานภาพ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1.ครูผู้สอนที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

2.ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

3.ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการเก็บข้อมูลทางแบบสอบถามและทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อสรุปผลการวิจัยซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 387 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 193 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ได้แก่ สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการงาน

2.2 แบบสอบถามการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ธ จำนวน 30 ข้อ ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสือจากวิทยาลัยพิชญบัณฑิต เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากสถานศึกษา

2. ส่งหนังสือไปสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ประสานเก็บแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้องของแบบสอบถามและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานวิเคราะห์โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมาย โดยเทียบกับเกณฑ์ (Criteria) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.3 เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 จำแนกตามสถานภาพ และระดับการศึกษาโดยการวิเคราะห์ค่า t-test แบบ Independent

4.4 เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA: One way Analysis of Variance) (F-test) กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบรายคู่โดยวิธีการทดสอบตามวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe)

5.สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC และหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค

5.2 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test แบบ Independent Samples, F-test แบบ One - way ANOVA กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบรายคู่โดยวิธีการทดสอบตามวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe)

ผลการวิจัย (Research Results)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4	$\overline{X}$	**S.D.**	**ระดับ**
1. ด้านฉันทะ (ความพอใจ)	4.34	0.77	มาก
2. ด้านวิริยะ (ความเพียร)	4.34	0.73	มาก
3. ด้านจิตตะ (เอาใจฝักใฝ่ในการบริหารงาน)	4.28	0.81	มาก
4. ด้านวิมังสา (ไตร่ตรองพิจารณาหาเหตุผล)	4.24	0.83	มาก
โดยรวม	**4.30**	**0.72**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) และด้านวิริยะ (ความเพียร) ($\overline{X}$= 4.34) รองลงมาคือ ด้านจิตตะ (เอาใจฝักใฝ่ในการบริหารงาน) ($\overline{X}$ = 4.28) และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านวิมังสา (ไตร่ตรองพิจารณาหาเหตุผล) ($\overline{X}$ = 4.24)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 8 จำแนกตามสถานภาพของครูผู้สอนโดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมฯ	สถานภาพ				t	Sig
	พระภิกษุ (n=77)		ฆราวาส (n=116)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.ฉันทะ	4.08	0.88	4.52	0.63	-3.75*	.000
2.วิระยะ	4.07	0.82	4.53	0.60	-4.42*	.000
3.จิตตะ	4.08	0.83	4.41	0.76	-2.85*	.005
4.วิมังสา	4.02	0.88	4.13	0.71	-3.11*	.002
โดยรวม	**4.07**	**0.78**	**4.50**	**0.62**	**-4.05***	**.000**

* p ≤ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 8 จำนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมฯ	ระดับการศึกษา				t	Sig
	ปริญญาตรี (n=130)		สูงกว่าปริญญาตรี (n=63)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.ฉันทะ	4.43	0.72	4.17	0.83	2.17*	.031
2.วิระยะ	4.43	0.76	4.17	0.64	2.27*	.024
3.จิตตะ	4.34	0.84	4.15	0.73	1.60	.112
4.วิมังสา	4.31	0.87	4.10	0.72	1.62	.106
โดยรวม	**4.38**	**0.75**	**4.21**	**0.63**	**1.66**	**.100**

* p ≤ .05

ตารางที่ 3 พบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านฉันทะและด้านวิริยะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาสังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 8 จำแนกตามจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานตามหลักอิทธิบาทของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม	**SS**	**df**	**MS**	**F**	**p**
1. ฉันทะ					
ระหว่างกลุ่ม	2.862	2	1.431	2.483	0.086
ภายในกลุ่ม	109.475	190	.576	-	-
รวม	112.337	192	-	-	-
2. วิระยะ					
ระหว่างกลุ่ม	3.028	2	1.514	2.882	0.058
ภายในกลุ่ม	99.809	190	.525	-	-
รวม	102.837	192	-	-	-
3. จิตตะ					
ระหว่างกลุ่ม	.740	2	.370	.569	0.567
ภายในกลุ่ม	123.679	190	.651	-	-
รวม	124.420	192	-	-	-
4. วิมังสา					
ระหว่างกลุ่ม	3.341	2	1.671	2.495	0.085
ภายในกลุ่ม	127.205	190	.670	-	-
รวม	130.547	192	-	-	-
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	2.760	2	1.380	2.742	0.067
ภายในกลุ่ม	95.598	190	.503	-	-
รวม	98.358	192	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า 1) ด้านฉันทะ ผู้บริหารมีใจรักในการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ ผู้บริหารเต็มใจให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารมีความพอใจยินดีให้คำปรึกษาและร่วมแก้ปัญหางานกับผู้ร่วมงานด้วยความเต็มใจ ฯลฯ สอดคล้องกับ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2542) ได้กล่าวถึงฉันทะไว้ว่า ฉันทะทำให้ใจมาอยู่กับงาน สิ่งที่ทำสิ่งให้เป็นเป้าหมาย ทำให้เกิดจิตใจฝักใฝ่ สภาพจิตใจแน่วแน่อยู่กับสิ่งที่กระทำ เมื่อมีสมาธิและใจก็รักงานทำงานด้วยใจรัก ใจก็เป็นสุข ใจเป็นสมาธิ ตั้งใจจริงจังใจรักงานนั้น ตั้งใจทำเต็มที่มีความเพียรพยายาม ผลสำเร็จของงานนั้นก็เป็นผลสำเร็จที่ดีเรียกว่านำไปสู่ความเป็นเลิศของงานนั้น และสอดคล้องกับไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2561) ได้กล่าวถึง ฉันทะว่า ผู้บริหารควรมีความรัก ความพอใจในงานบริหาร รักในวิชาชีพ รักศิษย์ รักที่จะเห็นเพื่อนร่วมงานมีความเจริญก้าวหน้า และประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต การให้คำปรึกษาบริหารทำไปด้วยความรักในวิชาชีพ ไม่ได้ทำไปเพราะพอให้เสร็จไป สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาอุทัย ฉายา วชิรเมธี (นิยม) (2556) ที่วิจัยพบว่าผู้บริหารมีฉันทะ คือ ความพึงพอใจที่จะให้บริการและอนุเคราะห์ผู้มาขอความช่วยเหลือ ยินดีรับผิดชอบและพร้อมให้คำแนะนำปรึกษาและร่วมแก้ปัญหาของงานนั้น ๆ ด้วยความเต็มใจและบริหารงานด้วยความชื่นชอบมุ่งหวังให้ผลงานที่ได้รับบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย 2) ด้านวิริยะ ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นที่จะปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารพยายามปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ฯลฯ สอดคล้องกับพิทูร มลิวัลย์(2540 : 15) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของอิทธิบาท 4 ที่เกี่ยวกับวิริยะคือ เมื่อทำสิ่งใดก็ทำด้วยความขยันหมั่นเพียรด้วยความพยายาม เข้มแข้งอดทน ไม่ทอดทิ้งกิจที่ทำนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาอุทัย ฉายา วชิรเมธี (นิยม) (2555) ที่วิจัยพบว่า ด้านวิริยะ ผู้บริหารมีมานะบากบั่น ไม่เกียจคร้านต่อการบริหารงานโดยยึดหลักความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง กล้าสู้งาน ไม่ท้อถอยแม้ในขณะบริหารงานนั้นจะเกิดภาวะกดดันอย่างมากมีพยายามและหมั่นเพียรที่จะหาประสบการณ์ในการบริหารงานให้เพิ่มพูน และสอดคล้องกับพระอภินันท์ กนฺตสีโล (สิงมาดา),สุนทร สายคำ และเจ้าอธิการบุญช่วย โชติว โส (2554) ที่วิจัยพบว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง การที่มีความอดทนขยันหมั่นเพียร จะทำให้การทำงานประสบผลสำเร็จการมีความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ ตามสภาพความเป็นจริงเป็นสิ่งสำคัญของนักพัฒนาที่มีการคิดโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ มาพัฒนาสถานศึกษาอย่างสมเหตุ สมผลในความมุ่งมั่นที่จะปรับปรุงและอดทน 3) ด้านจิตตะ ผู้บริหารเอาใจใส่ในการวางแผนบริหารงานของสถานศึกษาอย่างจริงจัง ผู้บริหารเอาใจใส่ในการ

ปรับปรุงหรือพัฒนาสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ฯลฯ สอดคล้องกับ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2542) กล่าวว่า จิตตะ คือความจดจ่อ หรือเอาใจฝักใฝ่ จดจ่อ เฝ้าคือเรื่องนั้นใจอยู่กับงานนั้น ไม่ปล่อย ไม่ห่างไปไหน ความมีใจจดจ่อฝักใฝ่เช่นนี้ ย่อมนำให้สมาธิเกิดขึ้น จิตจะแน่วแน่แนบสนิทในกิจที่ทำ มีกำลังมากเฉพาะสำหรับกิจนั้น เรียกว่าจิตเป็นสมาธิ พร้อมนั้น ก็เกิดปธานสังขาร คือความเพียรสร้างสรรค์ ร่วมสนับสนุน ไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาอุทัย ฉายา วชิรเมธี (นิยม) (2556) ที่วิจัยพบว่าด้านจิตตะ ผู้บริหารมีความเอาใจใส่ในงานและผู้อยู่ในการปกครอง เมื่อพบปัญหาก็พร้อมที่จะแก้ไขมีจิตอาสา เป็นมิตรกับผู้อยู่ในการปกครองและคนรอบข้างด้วยความจริงใจและมีจิตใจอ่อนโยนสามารถบริหารงานให้สำเร็จได้โดยไม่ใช้ความรุ่นแรงและไม่เกิดความขัดแย้งและสอดคล้องกับ 4) ด้านวิมังสา ผู้บริหารมีการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของงานเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานในครั้งต่อไปอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารมีการไตร่ตรองคิดหาแนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนาการบริหารงานของสถานศึกษาอย่างรอบคอบ ผู้บริหารมีการไตร่ตรองข้อมูลการประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาอย่างรอบคอบ ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2542) ที่ได้กล่าวว่า วิมังสา คือ ความสอบสวนไตร่ตรอง ได้แก่ การใช้ปัญญาพิจารณาหมั่นใคร่ครวญตรวจหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนเกินเลย บกพร่อง หรือ ขัดข้อง เป็นต้นในกิจที่ทำรู้จักทดลองแก้ไขปรับปรุง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาอุทัย ฉายา วชิรเมธี (นิยม) (2556) ที่วิจัยพบว่าด้านวิมังสา ผู้บริหารมีการพิจารณาใคร่ครวญหาข้อดี ข้อด้อยในการบริหารงานทุกครั้งเพื่อเป็นแนวทางครั้งต่อไป มีการคิดค้นแนวทางการปรับปรุงงาน และแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผลและมีการวัดผล ประเมินผลการบริหารงานอย่างเป็นรูปธรรม และผู้บริหารศึกษาไตร่ตรองระบบงานเพื่อให้เกิดกระบวนการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชญาภา เมธีวรฉัตร (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4: กรณีศึกษาโรงเรียนคีรีวงศ์วิทยาจังหวัดนครสวรรค์ด้านวิมังสา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและบุคลากรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านวิมังสามาก โดยมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเหมาะสม มีการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อให้เกิดการพัฒนามากขึ้น ส่งเสริมให้มีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น

2. การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 จำแนกตามสถานภาพของครูผู้สอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ครูผู้สอนที่มีสถานภาพต่างกันจะมีแนวความคิดเห็นและแนวความเชื่อที่ไม่เหมือนกัน ครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันกับฆราวาสในด้านต่างๆ ตามแนวความเชื่อและการมีปฏิสัมพันธ์ของครูผู้สอนกับผู้บริหารในโอกาสต่างๆแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวุฒิกร บัวทอง (2552) ที่วิจัยพบว่า ครูผู้สอนที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิบาท 4 ในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันและสอดคล้องกับพระ

มหาสุเนตร อภิปุญโญ (2555) ที่วิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศอายุและระดับการศึกษาต่างกันมีความเห็นเรื่องการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านฉันทะ และด้านวิริยะ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านจิตตะและด้านวิมังสา ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาอุทัย ฉายา วชิรเมธี (นิยม) (2554) ที่วิจัยพบว่าความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ไม่เหมือนกันและแตกต่างกันจะมีแนวความคิดเห็นที่ไม่เหมือนกัน และสอดคล้องกับพระมหาสุเนตร อภิปุญโญ (2555) ที่วิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศอายุและระดับการศึกษาต่างกันมีความเห็นเรื่องการบริหารงาน วิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ครูผู้สอนได้ทราบกระบวนการบริหารโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานกับครูผู้สอนทั้งโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาพรรณเชษฐ์ เขมโก (พิมพ์ปัด) (2554) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารบุคลากรตามหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคลากรตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับพระมหาสุวิทย์ษา สิริวฑฺฒโน (2554) ที่วิจัยพบว่าพนักงานที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราชไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 ด้านวิมังสา (ไต่ตรองพิจารณาหาเหตุผล) ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกด้าน ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนสร้างแรงบันดาลใจ สร้างกำลังใจให้เกิดขึ้นกับตนเอง เพื่อที่จะให้เกิดความตั้งมั่นในการทำงาน การบริหารงานที่ทำนั้นอย่างจริงจัง และควรหาแนวทางในการสร้างแรงจูงใจสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับตนเอง และผู้ร่วมงาน เพื่อให้เกิดแรงจูงใจกำลังใจในการทำงาน

1.2 หลักอิทธิบาท 4 เป็นทางแห่งความสำเร็จ ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 บูรณาการกับการบริหารสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาโดยใช้หลักอิทธิบาท 4

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 ทั้ง 4 ด้าน ไปใช้ในการบริหารงานอย่างสมดุลต่อไป โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ให้มากยิ่งขึ้น

2.ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของหน่วยงาน หรือผู้บริหารหน่วยงานอื่นเพื่อให้หน่วยงานสามารถนำไปใช้ในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จได้จริง

2.2 ควรศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหัวข้ออื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

ธีระ รุญเจริญ. (2545). *สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2542). *ธรรมนูญชีวิต.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

พระมหาพรรณเชษฐ เขมโก. (2555). *การบริหารงานบุคลากรตามหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางกรวย.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาวุฒิกร บัวทอง. (2552). *การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในกลุ่ม 7*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

พระมหาอุทัย ฉายา วชิรเมธี (นิยม). (2555). *การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของเจ้าอาวาสในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาอุทัย ฉายา วชิรเมธี (นิยม). (2556). *การสร้างสันติภาพท่ามกลางความคิดเห็นที่แตกต่างกันของคนไทยในปัจจุบัน.* กรุงเทพฯ : มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุโต).

พิทูร มลิวัลย์. (2540). *แบบเรียนวิชาธรรมและนักธรรมชั้นตรี.* กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2561). *ครูไทย 4.0and beyond*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

วิชญาภา เมธีวรฉัตร. (2554). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4: กรณีศึกษาโรงเรียนคีรีวงศวิทยา จังหวัดนครสวรรค์.* วิทยานิพนธ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580).* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สุทิน ลี้ปิยะชาติ. (2545). การบริหารบ้านเมืองที่ดี. *นิตยสารท้องถิ่น*. 2(11), 30.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์ร้านค้าต่อความตั้งใจซื้ออาหารเดลิเวอรี่จากร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาไส้กรอก

Factor of Marketing Mix and Store Image Affecting Intention to Buy Food Delivery from Convenience Stores Ii Bangkok: Case Study Sausage

สุรสิทธิ์ อุดมธนวงศ์[1] นลินี แสงอรัญ[2] สมฤทัย สะอาด[3]
Surasit Udomthanavong, Nalinee Thenchan, Somruethai Saard

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตั้งใจซื้ออาหารเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาไส้กรอก 2. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ร้านค้าที่ส่งผลต่อการตั้งใจซื้ออาหารเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาไส้กรอกและ 3. เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตั้งใจซื้ออาหารเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาไส้กรอก เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บรวมรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามโดยกลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริโภคที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และเคยซื้ออาหารเดลิเวอรี่จากร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาไส้กรอก จำนวน 400 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน คือ การเลือกตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) และการเลือกตัวอย่างแบบสุ่มตามความสะดวก (Convenience Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอ้างอิงประเภทการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 18-25 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่าหรือเทียบเท่า 10,000 บาท ส่วนพฤติกรรมด้านการซื้ออาหารเดลิเวอรี่ พบว่า การซื้ออาหารเดลิเวอรี่ เฉลี่ย 1 – 2 ครั้ง/สัปดาห์ มีระดับค่าใช้จ่าย 200 – 300 บาท/ครั้ง ลักษณะของการสั่งอาหารเดลิเวอรี่ พบว่า ส่วนใหญ่สั่งอาหารเพื่อตนเอง และเพื่อครอบครัว ตามลำดับ ผลการทดสอบ

Received: 2022-10-04 **Revised**: 2022-12-12 **Accepted**: 2022-12-14

[1] คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น Faculty of Business Administration, Thai-Nichi Institute of Technology. Corresponding Author e-mail: surasit@tni.ac.th

[2] คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Rattanakosin.
e-mail: nalinee.s@rmutr.ac.th

[3] นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ Faculty of, Business Administration, Rajamangala University of Technology Rattanakosin.
e-mail: Fon.fon1610@gmail.com

สมมติฐาน พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ (β = 0.287) ด้านราคา (β = 0.031) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (β = 0.040) ด้านการส่งสริมการตลาด (β =0.014) และภาพลักษณ์ร้านค้า (β = 0.572) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเดลิเวอรี่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

คำสำคัญ (Keywords): ส่วนประสมทางการตลาด; ภาพลักษณ์ร้านค้า; ความตั้งใจซื้อ; อาหารเดลิเวอรี่

Abstract

The purpose of the research was (1) to study the intentional buying of deli food at convenience stores in Bangkok, in case of a sausage study. (2) To study the image of the store that influenced the intention to buy deli food at convenience stores in Bangkok.(3) To study the marketing mix that influenced the intention to buy deli food at convenience stores in Bangkok, in case of sausage study.It is a survey. Collected data by questionnaire. The sample group is consumers aged 18 and over and used to buy deli food at convenience stores in Bangkok. In the case of studying sausage, 380 people from two-step sampling are simple random sampling and convenient sampling. Analysis of data using descriptive statistics are: Mean, standard deviation and regression type reference statistics. The study found that the majority of respondents were 18-25 years old women with bachelor's degrees, students/students earning less than or equal to 10,000 baht per month. Line Man/Grab Food, on average, cost 1-2 baht per week. The characteristics of ordering food delivery found that most of them ordered food for themselves and for their families respectively. On the assumption side, it was found that the product side (β=0.287) and the price side (β= 0.031) on the distribution channel side (β= 0.040), on the marketing promotion side (β= 0.014) and on the store image (β= 0.572) had a statistically significant influence on the decision to buy Delivery food at 0.01

Keywords: Marketing mix; Store image; Purchase decision; Food Delivery

บทนำ (Introduction)

จากพฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบันที่มีความเร่งรีบและเวลาที่จำกัดในแต่ละวัน และปัญหาการจราจรที่ติดขัด ซึ่งส่งผลให้เกิดการสูญเสียโอกาสทางเศรษฐกิจอย่างมาก แต่ในทางกลับกันปัญหานี้ทำให้เกิดธุรกิจใหม่ขึ้นมาคือธุรกิจบริการจัดส่งอาหารถึงบ้าน ซึ่งได้รับความนิยมมากขึ้นในแต่ละปี แต่เดิมบริการจัดส่งอาหารนี้มีเพียงที่ร้านอาหารฟาสต์ฟู้ด เช่น เคเอฟซี แมคโดนัลด์

ซึ่งตอบสนองต่อผู้บริโภคที่มีความต้องการรับประทานอาหารที่ต้องการโดยไม่ต้องเสียเวลาออกไปซื้ออาหาร สอดคล้องกับพฤติกรรมความขี้เกียจของผู้บริโภค ที่กำลังเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการที่ผู้คนรักความสบายและพึ่งพาเทคโนโลยีที่ช่วยอำนวยความสะดวกสบายมากขึ้น จากข้อมูลสถิติพฤติกรรมของคนทั่วไปพบว่า พฤติกรรมของผู้บริโภคที่ชอบรับประทานอาหารแต่ไม่อยากทำอาหารของคนไทยมีมากถึง 69% หรือประมาณ 45 ล้านคน โดยให้เหตุผลว่าเหนื่อยล้า ไม่มีเวลา ไม่มีแรงจูงใจ และ ทำอาหารไม่เป็น จากพฤติกรรมของผู้บริโภคที่กล่าวมาจึงมีการพัฒนาของแอปพลิเคชัน ทำให้เกิดธุรกิจรับส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันสั่งอาหารบนสมาร์ทโฟน ซึ่งใช้งานง่ายมีความสะดวกสบายต่อผู้บริโภคเป็นอย่างมาก ทำให้ธุรกิจนี้เติบโตอย่างรวดเร็ว จึงทำให้มีผู้ประกอบการมาลงทุนในธุรกิจนี้มากขึ้น เช่น แกร็บฟู้ด ฟู้ดแพนด้า และ ไลน์แมน เป็นต้น (สาริศ หอมโอ้ม และสุรสิทธิ์ อุดมธนวงศ์, 2563)

Kotler and Keller (2016) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ หมายถึง สินค้าหรือบริการอันประกอบด้วยผลิตภัณฑ์หลักและผลิตภัณฑ์เสริม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่ลูกค้าต้องการ เพื่อการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน ราคา (Price) หมายถึง จำนวนเงินที่ผู้บริโภคต้องชำระเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ การกำหนดราคานั้นมีเป้าหมายเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและสร้างกำไรให้กับธุรกิจเป็นมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในรูปแบบตัวเงิน การตั้งราคาต้องตั้งให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์และกลุ่มเป้าหมาย และราคายังเป็นสิ่งที่แสดงถึงภาพลักษณ์ของสินค้าอีกด้วย ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) หมายถึง การที่จะส่งมอบบริการให้กับลูกค้าเมื่อไหร่ และต้องใช้เวลาในการที่จะส่งมอบบริการเท่าไหร่ และเกิดขึ้นสถานที่ไหนและส่งมอบกันอย่างไร การส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง เป็นกิจกรรมด้านการออกแบบสิ่งจูงใจและการสื่อสารด้านการตลาด เพื่อสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับลูกค้า กระบวนการทางด้านการติดต่อสื่อสารทางการตลาดระหว่างผู้ซื้อ ผู้ขาย และผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการซื้อ เพื่อเป็นการให้ข้อมูลชักจูงใจหรือตอกย้ำเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และตรายี่ห้อ รวมทั้งเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ทัศนคติ ความรู้สึก และพฤติกรรม

Zeithaml, Parasuraman & Berry (1990) กล่าวว่า ความตั้งใจซื้อเป็นการแสดงถึงการใช้บริการนั้นๆ เป็นตัวเลือกแรก และกล่าวได้ว่าความตั้งใจซื้อเป็นมิติหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความจงรักภักดี โดยกล่าวถึงความตั้งใจซื้อ (Purchase Intention) คือ การที่ผู้บริโภคเลือกใช้บริการนั้นๆ เป็นตัวเลือกแรก ซึ่งสิ่งนี้สามารถสะท้อนถึงพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคได้ นอกจากนี้ Das (2014) กล่าวว่า ความตั้งใจซื้อเป็นความพยายามในการซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภค โดยจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ตราสินค้า ผู้จัดจำหน่าย และเวลา การซื้อสินค้าและบริการต่างๆ เป็นประสบการณ์ที่เพลิดเพลิน เช่น ความพึงพอใจ ความตั้งใจซื้อมีผลโดยตรงต่อปริมาณการซื้อสินค้าและบริการจากผู้จัดจำหน่าย โดยความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคมักเกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้บริโภคได้รับรู้ถึงประโยชน์ใช้สอย และคุณค่าของสินค้าและบริการ นอกจากนี้ความตั้งใจซื้อมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อในทางผลลัพธ์ คือ ปริมาณการซื้อ

ปัจจุบันร้านสะดวกซื้อเป็นธุรกิจที่มีการแข่งขันค่อนข้างสูงผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์ ในรูปแบบต่างๆเพื่อแบ่งสัดส่วนการตลาดของผู้บริโภคและดึงดูดลูกค้าด้วยการกระจายร้านค้าตามชุมชน ให้มากที่สุดเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าหรือพัฒนาส่วนประสมการตลาดเพื่อเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงความต้องการที่แท้จริงของผู้บริโภค เพราะส่วนประสมทางการตลาดเป็นอีก เครื่องมือที่นักการตลาดอาจจะต้องพิจารณานำมาใช้กับธุรกิจ และสามารถนำมาใช้ตรวจสอบความต้องการ เพื่อหาโอกาสให้แก่ธุรกิจ ด้วยธุรกิจต้องมีการสร้างส่วนประสมการตลาด ให้มีประสิทธิภาพเพื่อที่จะนำส่งคุณค่าไปยังลูกค้า นอกจากนั้นยังใช้เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่ช่วยทำให้เกิดการตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดตามที่ลูกค้าต้องการ (Kotler & Armstrong, 2012)

จากการข้อมูลดังกล่าวข้างต้น พฤติกรรมและกิจกรรมที่เร่งรีบของคนไทยในแต่วันละวันที่จำกัดไปด้วยเวลา พฤติกรรมในการบริโภคจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ไม่มีเวลาประกอบอาหาร ไม่มีมีเวลาเลือกร้านอาหารและเนื่องจากปัจจุบันมีร้านอาหารและซุปเปอร์มาเก็ตจำนวนมากให้เลือกสรร แต่การเดินทางไปยังจุดหมายปลายทาง เพื่อเลือกสรรวัตถุดิบและซื้ออาหารจะทำให้เสียเวลามากกว่าเดิมหากมีกิจกรรมที่ยังต้องกลับมาปฏิบัติหลังจากผู้บริโภคอาหารเสร็จ ซึ่งในปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและทันสมัย และคนไทยในยุคปัจจุบันเติบโตและใช้งานเทคโนโลยีเป็นชีวิตประจำวัน แอพพลิเคชัน ร้านค้า ร้านอาหารออนไลน์ จึงตอบโจทย์พฤติกรรมการบริโภคของคนไทยมากที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์ร้านค้าต่อความตั้งใจซื้ออาหารเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาไส้กรอก เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในวางแผนการตลาดเกี่ยวกับธุรกิจบริการจัดส่งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตั้งใจซื้ออาหารเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาไส้กรอก
2. เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตั้งใจซื้ออาหารเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาไส้กรอก
3. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ร้านค้าที่ส่งผลต่อการตั้งใจซื้ออาหารเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาไส้กรอก

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4P’s) ด้านผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสินค้าไส้กรอกผ่านเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ด้านราคามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสินค้าไส้กรอกผ่านเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสินค้าไส้กรอกผ่านเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ด้านการส่งเสริมการตลาดมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสินค้าไส้กรอกผ่านเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 5 ภาพลักษณ์ร้านค้าส่งผลต่อความตั้งใจซื้อมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสินค้าไส้กรอกผ่านเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่มีอายุ ตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและเคยใช้บริการเดลิเวอรี่ในการซื้อไส้กรอก ในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ (Cochran. 1974 : 78) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (สุณิสา ตรงจิตร์. 2559) ได้จำนวน 384 คน ในที่นี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เพื่อป้องกันความผิดพลาดของข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม (Questionnire) ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวความคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 7 ข้อ ตอนที่ 2 พฤติกรรมการซื้ออาหารเดลิเวอรี่จากร้านสะดวกซื้อ จำนวน 6 และตอนที่ 3 – 5 เพื่อศึกษาความสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพของตัวแปร ได้แก่ ส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ภาพลักษณ์ร้านค้า ความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ จำนวน 22 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด ใช้วิธีการให้คะแนนแบบลิเคอร์ด (Likert Scale) โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) โดยกำหนดค่าคะแนนความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ ระดับที่ 1 เห็นด้วยน้อยที่สุด ระดับที่ 2 เห็นด้วยน้อย ระดับที่ 3 เห็นด้วยปานกลาง ระดับที่ 4 เห็นด้วยมาก ระดับที่ 5 เห็นด้วยมากที่สุด

การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliabilty) ของแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด กับผู้ที่เคยใช้บริการไส้กรอกเดลิเวอรี่ในจังหวัดนครปฐม เพื่อหาความสอดคล้องภายใน (Intrnal Consistency Method) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ (Cronbach's alpha Coefficient) ใช้โปรแกรม

สำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.919 (ซึ่งมีค่ามากกว่า .70) ดังนั้นแสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น สามารถนำไปใช้เก็บแบบสอบถามได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลที่ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้แบบสอบถาม ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลปัจจัยผู้ที่ใช้บริการซื้ออาหารเดลิเวอรี่จากร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาไส้กรอก ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการแปลความหมายของข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสรุปและอธิบายลักษณะของตัวแปร และ 3) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการนำวิธีทางสถิติมาใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) เพื่อหาค่าอิทธิพลของตัวแปรโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องของข้อมูล พบว่าจำนวนที่มีความถูกต้องและสมบูรณ์จำนวนทั้งสิ้น 400 ชุด และนำผลลัพธ์ที่ได้มาวิเคราะห์และประมวลผล โดยแบ่งการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 255 คน พบว่า คิดเป็นร้อยละ 63.75 มีอายุระหว่างอายุ 18 - 25 ปี มีจำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 76.32 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 346 คน คิดเป็นร้อยละ 86.5 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 71.5 และเป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 63.75 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเทียบเท่า 10,000 บาท มีจำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 64.21

2. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการซื้ออาหารเดลิเวอรี่จากร้านสะดวกซื้อ ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ และรู้จักธุรกิจ Food Delivery ผ่านสื่อโฆษณาทาง Social media คิดเป็นร้อยละ 53.42 รองลงมา คือ ได้รับคำแนะนำจากคนที่รู้จัก และใช้บริการ1 – 2 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 61.58 รองลงมา คือ 3 – 4 ครั้ง/สัปดาห์ ช่วงเวลาในการใช้บริการ พบว่า ช่วงเวลาเย็น (17.01 - 22.00น.) มากที่สุด รองลงมา คือ ช่วงเวลาบ่าย (12:01 - 1700 น.) ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการต่อครั้ง พบว่า 200-300 บาท มากที่สุด รองลงมา คือ น้อยกว่า 200 บาท ลักษณะของการสั่งอาหาร พบว่า ส่วนใหญ่สั่งอาหารเพื่อตนเอง มากที่สุด รองลงมา คือ สั่งอาหารเพื่อครอบครัว

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความสำคัญทั้งหมด 5 ตัวแปร มาตรวัดที่นำเสนอเป็นค่าเฉลี่ย สรุปผลการวิเคราะห์ตัวแปรแต่ละตัวแปรได้ ดังนี้

3.1 ส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.97

3.2 ส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.88

3.3 ส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00

3.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.97

3.5 ภาพลักษณ์ร้านค้า พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.01

3.6 ความตั้งใจซื้อสินค้า พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.03

สรุปการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเชิงพหุของตัวแปรปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด (4P's) และภาพลักษณ์ร้านค้ามีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าไส้กรอกผ่านเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อจังหวัดกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	SE_b	β		
(ค่าคงที่)	0.188	0.121		1.555	0.021*
X_1	0.296	0.045	0.287	6.644	0.001*
X_2	0.029	0.040	0.031	0.733	0.464
X_3	0.404	0.044	0.040	2.916	0.036*
X_4	0.013	0.037	0.014	2.347	0.029*
X_5	0.577	0.044	0.572	13.201	0.001*
R = 0.857	R^2=0.735	F = 207.678			

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเชิงพหุของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (β) ของตัวแปร ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด (4P's) และภาพลักษณ์ร้านค้ามีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าไส้กรอกผ่านเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อ พบว่า Sig. (2-tailed) ของทุกตัวแปรพยากรณ์มีค่าน้อยกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) สรุปได้ว่าส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X_3) ด้านการส่งเสริมการตลาด (X_4) และภาพลักษณ์ร้านค้า (X_5) สามารถร่วมกันพยากรณ์ความตั้งใจซื้อสินค้าไส้กรอกผ่านเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปภาพรวมของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์ร้านค้าต่อความตั้งใจซื้ออาหารเดลิเวอรี่จากร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาไส้กรอก สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 73.50

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด (4P's) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสินค้าไส้กรอกผ่านเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อ ในเขตกรุงเทพมหานคร	ยอมรับ
2. ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ด้านราคามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสินค้าไส้กรอกผ่านเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร	ปฏิเสธ
3. ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสินค้าไส้กรอกผ่านเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร	ยอมรับ
4. ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ด้านการส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสินค้าไส้กรอกผ่านเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร	ยอมรับ
5. ภาพลักษณ์ร้านค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสินค้าไส้กรอกผ่านเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร	ยอมรับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์ร้านค้าที่ส่งต่อความตั้งใจซื้ออาหารเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาไส้กรอก ได้แก่ ส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ภาพลักษณ์ร้านค้าและความตั้งใจซื้อสินค้าไส้กรอกผ่านเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

1) ส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ด้านผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าไส้กรอกผ่านเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อ ในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ด้านผลิตภัณฑ์ทำให้เกิดความตั้งใจซื้อ ซึ่งผู้ใช้บริการเดลิ

เวอรี่ในร้านสะดวกซื้อ เห็นด้วยว่า ด้านผลิตภัณฑ์ เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจซื้อสินค้าได้ง่าย ผลิตภัณฑ์มีความสด ใหม่ สอดคล้องกับ อณัญญา ปรารถนา (2560) เรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านน้องแดงเบเกอรี่: กรณีศึกษาร้านน้องแดงเบเกอรี่ จังหวัดลำปาง พบว่า ขนมร้านน้องแดง เบเกอรี่มีคุณค่าทางโภชนาการ อีกทั้งยังมีขนมให้เลือกหลากหลายชนิดและผู้บริโภคมีลูกค้ามีความตั้งใจที่จะกลับไปซื้อสินค้าร้านน้องแดงเบเกอรี่อีกครั้ง

2) ส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ด้านราคาไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าไส้กรอกผ่านเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อ ในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่า ส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ด้านราคาไม่ได้ทำให้เกิดความตั้งใจซื้อ ซึ่งผู้ใช้บริการเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อเห็นด้วยว่าราคาไส้กรอกมีความเหมาะสมอยู่แล้ว เป็นราคาปกติเทียบกับไปซื้อเอง

3) ส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ สินค้าไส้กรอกผ่านเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อ ในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายทำให้เกิดความตั้งใจซื้อ ซึ่งผู้ใช้บริการเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อ เห็นด้วยว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจซื้อสินค้าได้ง่าย การมีบริการเดลิเวอรี่จึงก่อให้เกิดความตั้งใจซื้อ สอดคล้องกับ กนกวรรณ นุชนารถ และคณะ(2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ Food Delivery พบว่าปัจจัยด้านช่องทางการจำหน่ายส่งผลจ่อการตัดสิยใจซื้อ Food delivery อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) ส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ด้านการส่งเสริมการตลาดมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าไส้กรอกผ่านเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อ ในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ด้านการส่งเสริมการตลาดทำให้เกิดความตั้งใจซื้อ ซึ่งผู้ใช้บริการเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อ เห็นด้วยว่า ด้านการส่งเสริมการตลาด มีการโฆษณาสินค้าพร้อมการส่งเสริมการขายอยู่เสมอ สอดคล้อง ปิยมาภรณ์ ช่วยชูหน(2559) ที่ว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์ เนื่องด้วยปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดเป็นสิ่งจ าเป็นที่ผู้บริโภคต้องการ ไม่ว่าจะเป็นการแจ้งข่าวสารข้อมูลสินค้าใหม่ๆ ให้กับลูกค้าโดยตรง การทำกิจกรรมส่งเสริมการตลาด เช่น ลด แลก แจก แถม การมีระบบสมาชิกเพื่อได้รับสิทธิพิเศษ

5) ภาพลักษณ์ร้านค้าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าไส้กรอกผ่านเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อ ในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ภาพลักษณ์ร้านค้า มีอิทธิพลทำให้เกิดความตั้งใจซื้อ ซึ่งผู้ซึ่งผู้ใช้บริการเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อ เห็นด้วยต่อภาพลักษณ์ร้านค้าเพราะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดการรับรู้และในอีกขณะหนึ่งก็คือสิ่งที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความ

ประทับใจในองค์ประกอบของภาพลักษณ์ร้านค้า เช่น การบริการของพนักงาน คุณภาพของสินค้า ทำให้เกิดการตั้งใจในการซื้อสินค้า สอดคล้องกับ บุษตรี วีระสิทธิ์ (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและการซื้อสินค้าผ่าน เครือข่ายสังคมออนไลน์ของสตรีในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ระดับการรับรู้ถึงประโยชน์ (ภาพลักษณ์ของแบรนด์) ส่งผลทางด้านบวกต่อ ความตั้งใจซื้อสินคาผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์อยู่ในระดับแรก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์ร้านค้าต่อความตั้งใจซื้ออาหารเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาไส้กรอก

1. จากการศึกษาจะพบว่า ส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจำหน่าย และด้านส่งเสริมการตลาดมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้ออาหารเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้น ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ให้มีความสด ใหม่ มีคุณภาพ เพื่อให้ผู้บริโภคได้มั่นใจในตัวสินค้าควรมีช่องทางการจำหน่ายแบบบริการจัดส่งควบไปกับขายในร้าน รวมถึงการส่งเสริมให้มีการโฆษณา การทำส่งเสริมการขาย จะทำให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อได้ง่ายยิ่งขึ้น

2. จากการศึกษาจะพบว่า ภาพลักษณ์ร้านค้า มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้ออาหารเดลิเวอรี่ในร้านสะดวกซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้น ควรรมีการบริการที่ดี เช่น พนักงานมีปฏิสัมพันธ์กับลูกค้าในเชิงบวก เช่น การยิ้ม การพูดที่สุภาพ หรือจะเป็นด้านบุคลิกภาพที่เป็นมิตร เช่น การเข้าหาลูกค้าอย่างนอบน้อม การกล่าวทักทายสวัสดีลูกค้าอย่างจริงใจ ทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจในการใช้บริการ จึงมีการกลับมาใช้บริการซ้ำ และเกิดความตั้งใจซื้อ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีเวลาจำกัด จึงศึกษากับกลุ่มตัวอย่างเฉพาะในจังหวัดกรุงเทพมหานครเพียงอย่างเดียว ทำให้ข้อมูลอาจจะกระจายได้ไม่ทั่วถึง ในอนาคตจึงควรศึกษากับระดับภูมิภาคจังหวัดอื่นๆเพิ่มเติมด้วย

2. ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ จึงควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

3. เนื่องจากปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อยืนยันผลการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง (References)

กนกวรรณ นุชนารถ และคณะ. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ Food Delivery. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์. 3* (2), 44-53.

บุษตรี วีระสิทธิ์. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและการซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของสตรีในกรุงเทพมหานคร.* การค้นคว้าอิสระ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ปิยมาภรณ์ ช่วยชูหนู. (2559). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์.* การค้นคว้าอิสระบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุณิสา ตรงจิตร์. (2559). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านช่องทางตลาดกลาง พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Marketplace).* การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สกุลรัตน์ ลิโมทัย. (2558). *ภาพลักษณ์ร้านค้าและความตระหนักถึงตราสินค้าส่งผลต่อความภักดีในการเข้าใช้บริการของลูกค้าที่มีต่อร้านแมคโดนัลด์ สาขาพาต้าปิ่นเกล้า*. การค้นคว้าอิสระ, บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

สาริศ หอมโอ้ม และสุรสิทธิ์ อุดมธนวงศ์. (2564). *อิทธิพลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารของกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์ เขตกรุงเทพมหานคร.* เอกสารสืบเนื่องจากการประชุมระดับชาติมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ประจำปี 2564.วันที่ 26 มีนาคม 2564.

Cronbach, Lee Joseph. (1974). *Essentials of Psychological Testing*. 3rd ed. New York: Harper and Row.

Das, G. (2014). Linkages of retailer personality, perceived quality and purchaseintention with retailer loyalty: A study of Indian non-food retailing. *Journal of Retailing and Consumer Services*. 21(3), 407-414.

Kotler, Philip and Keller Kelvin Lane. (2016). *Marketing Management*. (15th globaledition) Edinburgh: Pearson Education.

Zeithaml, V. A., Parasuraman, A., & Berry, L. L. (1990). *Delivering quality service: Balancing customer perceptions and expectations*. New York: The Free.

การรักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน
Security of Professional Soccer Tournament at Rajamangala National Stadium

ทรงกลด ศรีวัลลภ[1] พงศ์กุลธร โรจน์วิรุฬ[2] สุพจน์ บุญวิเศษ[3]
Trongklod Sriwallop, Pongkulthorn Rojwirut, Supot Boonwises

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ชมต่อการจัดการความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน ซึ่งเป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติ t- test ผลการวิจัยพบว่า การจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับดีกมากทุกด้าน คือ ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านการปฏิบัติงาน ด้านเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และด้านสถานที่จัดการแข่งขัน และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ชมที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ชมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ (Keywords): การรักษาความปลอดภัย; ฟุตบอล; สนามราชมังคลากีฬาสถาน

Received: 2022-12-07 **Revised**: 2022-12-26 **Accepted**: 2022-12-28

[1] สาขาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ Security Management Faculty Of Police Science, Royal Police Cadet Academy. Corresponding Author e-mail: songklod@lexusher.co.th

[2] สาขาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ Security Management Faculty Of Police Science, Royal Police Cadet Academy. e-mail: p_kultorn@hotmail.com

[3] สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ Public Administration, Faculty of Liberal Arts, Rajapruk University. e-mail: supot45@hotmail.com

Abstract

This study has objectives to study security of professional soccer tournament at Rajamangala National Stadium and to compare audience opinions to security management of professional soccer tournament at Rajamangala National Stadium which was Quantitative research. The samples are 384 audiences of professional soccer tournament at Rajamangala National Stadium. Research instrument for data collection such as questionnaire and statistics for data analysis such as percentage, mean and standard deviation by applying t- test. The research results found that security of professional soccer tournament at Rajamangala National Stadium was at very high-level overview. When consider all factors indicated at very high-level overview consisting of policy and administration, operation, security guard and challenge place. Comparison results of personal factors found that audiences with different gender, age, status and working period had no different opinion on security of professional soccer tournament at Rajamangala National Stadium. But audiences with different education had different opinion on security of professional soccer tournament at Rajamangala National Stadium at 0.05 statistically significant level.
Keywords: Security; Soccer; Rajamangala National Stadium

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยในปัจจุบัน ธุรกิจฟุตบอลอาชีพ ถือเป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่ได้รับความนิยมมากขึ้นอย่างแพร่หลาย ดังจะเห็นได้จากการที่เรามีผู้ชมการแข่งขันฟุตบอลในลีกต่างๆ เพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ อีกทั้ง บริษัท, ห้าง, ร้าน, เจ้าของผลิตภัณฑ์ต่างๆ ทั้งแบรนด์จากต่างประเทศ (International brand) และแบรนด์ในประเทศ (Local brand) ต่างก็นำเสนอตัวเพื่อขอสิทธิ์เป็นสปอนเซอร์กันอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสโมสรใหญ่ๆ ที่มีนักเตะที่มีชื่อเสียง (Big-name) อยู่ในสังกัด เพื่อผลประโยชน์ในด้านการตลาดในลักษณะต่างๆ อาทิ มีชื่อเป็นเจ้าของทัวร์นาเมนท์การแข่งขัน (Tournament) เช่น โตโยต้าไทย ลีก (Toyota Thai League) (T1) เอ็ม-150 แชมป์เปี้ยนชิพ (M-150 Championship) (T2) ออมสิน ลีกโปร (Omsin League Pro) (T3) และช้าง เอฟเอ คัพ (Chang FA Cup) เป็นต้น ซึ่งประเทศไทยได้มีการจัดตั้งสโมสรฟุตบอลอาชีพ เพื่อเป็นการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ซึ่ง Asian Football Confederation (AFC) ได้มีกฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ว่าด้วยความเป็นสโมสรฟุตบอลอาชีพที่สมบูรณ์แบบ ทำให้สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ต้องจัดตั้งบริษัท ไทย พรีเมียร์ ลีก จำกัด (ซึ่งปัจจุบัน คือ บริษัท ไทยลีก จำกัด) ขึ้น เพื่อดำเนินการจัดการแข่งขันฟุตบอลลีกภายในประเทศให้เป็นฟุตบอลอาชีพอย่างแท้จริง และได้ออกกฎ ระเบียบ ให้สโมสรฟุตบอลอาชีพต้องดำเนินการจัดตั้งเป็นบริษัทนิติบุคคลขึ้นมาดูแลสโมสร ชื่อบริษัท ไทยพรีเมียร์ ลีก จำกัด (Thai Premier League)(TPL) จนเป็น

ที่มาของการเปลี่ยนแปลงของสโมสรไทย พรีเมียร์ ลีก 2009 มีการบริหาร-จัดการที่เป็นมืออาชีพมากขึ้น สโมสรต่างๆ แข่งขันกันนำเสนอรูปแบบการบริหาร-จัดการสโมสรฟุตบอลอาชีพ มีการกระจายตัวไปยังจังหวัดต่างๆ ทำให้ปี พ.ศ. 2552 เป็นปีที่ลีกของประเทศไทยเริ่มได้รับกระแสความนิยมอย่างมาก อีกครั้งหนึ่ง (ปิดิเทพ อยู่ยืนยง และสุธาสินี สุภา, 2561)

เมื่อกีฬาฟุตบอลได้รับความสนใจจากแฟนบอลเป็นจำนวนมาก ถ้าหากไม่มีมาตรการในด้านการรักษาความปลอดภัยที่ดี ขาดความรอบครอบ เคร่งครัด รัดกุม และเหมาะสมกับสภาวะในด้านสาธารณูปโภคในแต่ละพื้นที่ที่ใช้เป็นสังเวียนแข่งขัน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในแต่ละ ฝ่ายฯ ต้องเข้าใจมาตรการในการปฏิบัติฯ หากปฏิบัติงานโดยขาดความรับผิดชอบ มีช่องโหว่ อาจทำให้เกิดการละเมิด หรือการกระทำผิดทางกฎหมายโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ท้ายที่สุด อาจจะเกิดการสูญเสียตามมาอันประเมินค่า มิได้ ซึ่งการแข่งขันของฟุตบอลในประเทศไทย ก็มีอยู่บ่อยครั้งตัวอย่างเช่น กองเชียร์อันธพาล รวมถึงนักฟุตบอล ผู้บริหารทีม ที่เป็นอันธพาลการใช้กำลังทำร้ายกัน รวมถึงการใช้พลังแอบแฝงกดดัน เพื่อให้เกิดการตัดสินในทิศทางที่ตัวเองต้องการกล่าวคือในปี 2014 บทลงโทษทีมสิงห์ท่าเรือ ของคณะอนุกรรมการพิจารณา มารยาทวินัย และข้อประท้วง บริษัท ไทยพรีเมียร์ลีก ณ ห้องประชุมสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ โดยมี ประดิษฐ์ นิธิยานันทน์ เป็น ประธานในการประชุมร่วมกับอนุกรรมการ และดร.องอาจ ก่อสินค้า ประธานบริษัท ไทยพรีเมียร์ลีกจำกัด เข้าร่วมประชุมพิจารณา ได้มีมติบทลงโทษทีมสิงห์ท่าเรือ ไม่ให้ใช้ สนามแพทสเตเดี้ยม อย่าง น้อย 1 นัด โดยอ้างอิงกฎสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (ฟีฟ่า) ห้ามจัดการแข่งขันในบ้านจนกว่าจะ เสนอระบบการจัดการการรักษาความปลอดภัยใหม่ พร้อมห้ามแฟนบอลทั้งทีมเหย้าและเยือนเข้า ชม พร้อมกับปรับเงิน 220,000 บาท ในหลายกรณีที่เกิดขึ้นในเกม เช่น กองเชียร์ด่าผู้ตัดสินระหว่าง เกม ปรับ 30,000 บาท กองเชียร์ขว้างปาสิ่งของใส่ผู้เล่นฝ่ายตรงข้าม ที่เดินไปขอบคุณหลังจากจบ เกม พร้อมกับตะโกนด่า ขว้างปาสิ่งของ ปรับ 60,000 บาท และความบกพร่องในการตรวจสอบความปลอดภัย ปรับ 50,000 บาท บุกเข้าห้องผู้ตัดสิน ปรับ 50,000 บาท พร้อมกับกรณีที่บังคับผู้ ตัดสินให้ไปขอโทษแฟนบอลในเกม ถือว่าเป็นการคุกคาม ปรับเพิ่มอีก 30,000 บาท และห้าม จัดการแข่งขันในฐานะเจ้าบ้านอย่างน้อย 1 นัด การออกนอกเขตเทคนิค ปรับ 4,000 บาท ถ้ามีส่วนทำให้เกมหยุด หรือใช้ถ้อยคำต่อว่าผู้ตัดสิน ปรับ 20,000 บาท พร้อมโดนแบนไม่สามารถลงสนาม ได้ 2 นัด จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการดำเนินการรักษาความปลอดภัยที่ไม่มีประสิทธิภาพ นำความสูญเสียให้เกิดขึ้นแก่ครอบครัวของแฟนบอลเหล่านั้นอย่างใหญ่หลวง ทั้งๆ ที่ ทุกคนที่เข้ามาเพื่อเชียร์ฟุตบอล เข้ามาเพื่อสปิริตทางการกีฬา สปิริตของความเป็นประชาชนคนหนึ่ง ของชาตินั้นๆ แต่ต้องมาสูญเสียชีวิตในสภาวการณ์ที่เชื่อว่าสามารถป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นได้ หากจะมีมาตรการที่ดีพอ และมีการเข้มงวดในด้านความปลอดภัยในสนามฟุตบอลให้มากขึ้น (สถาพร สุขสมบูรณ์, 2558)

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การรักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน เพื่อให้ทราบถึงการรักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ทั้งนี้เพื่อโดยนำผลการศึกษาวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาสโมสรฟุตบอลและผู้ที่เกี่ยวข้องในการลดความเสี่ยงหรือโอกาสที่จะเกิด

เหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ขึ้นในระหว่างการแข่งขัน สามารถแก้ปัญหาการเกิดอุบัติเหตุฯ การก่อความรุนแรง และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้ชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในประเทศไทย อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมด้านอาชีวอนามัยกับความปลอดภัยในการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสนามฟุตบอล ตลอดจนมาตรการรักษาความปลอดภัยของผู้เล่นในสนามแข่งขัน ผู้ควบคุมทีม เจ้าหน้าที่ประจำทีม เจ้าหน้าที่ประจำสนามแข่งขัน ตั้งแต่หน้าประตูทางเข้าสนามแข่งขัน ไปจนถึงหน่วยรักษาพยาบาลประจำสนามแข่งขัน นำไปสู่การพัฒนางานด้านการรักษาความปลอดภัยให้มีมาตรฐานในระดับสากล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการรักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ชมต่อการจัดการความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. การรักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน อยู่ในระดับสูง
2. ผู้ชมที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน แตกต่างกัน
3. ผู้ชมที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน แตกต่างกัน
4. ผู้ชมที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน แตกต่างกัน
5. ผู้ชมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน แตกต่างกัน
6. ผู้ชมที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ชมที่เคยเข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลที่สนามราชมังคลากีฬาสถาน แต่เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงขอใช้สูตรการคำนวณของ Roscoe (1969, pp.156-157 อ้างถึงใน กัญญ์สิริ จันทร์เจริญ, หน้า 91-92)

กำหนดให้ความคลาดเคลื่อนมากที่สุดที่ยอมรับได้เป็น 1/10 ของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร และระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .05 จากประชากรที่ไม่แน่นอน จะใช้กลุ่มตัวอย่างดังนี้

แทนค่าสูตร

$$N = (Z_c\sigma/e_m)^2$$
$$= (1.96 \times 10)^2$$
$$= 19.6^2$$
$$= 384.16$$
$$= 384$$

ดังนั้น ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 384 คน จากนั้นผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้าชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลที่สนามสนามราชมังคลากีฬาสถาน และสะดวกที่จะให้ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอายุงาน มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list)

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านการปฏิบัติงาน ด้านเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ด้านสถานที่จัดการแข่งขัน เป็นคำถามแบบ Rating scale 5 ระดับ ตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ท (Likert’s scale) ในการวัดระดับความ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ด้วยการคำนวณค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับการรักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมัคลากีฬาสถาน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Standard deviation)

3. เปรียบเทียบการรักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมัคลากีฬาสถาน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้ค่าสถิติ t-test (Independent t-test) เป็นการทดสอบประชากร 2 กลุ่ม

3.2 ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างระหว่าง

ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ชมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย รองลงมา คือ เพศหญิง ผู้ชมส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี รองลงมา คือมีอายุ 31-40 ปี และมีอายุ 41-50 ปี ตามลำดับ ผู้ชมส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด และส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี รองลงมา คือ มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และระดับการศึกษา ปวส. ตามลำดับ และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี รองลงมาคือ 6-10 ปี และ 16-20 ปี ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน พบว่า การจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.50, SD = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านนโยบายและการบริหาร อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.53, SD = 0.47) รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.50, SD = 0.47) ด้านเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.50, SD = 0.54) และด้านสถานที่จัดการแข่งขัน อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.48, SD = 0.53) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน ในภาพรวม

การจัดการความปลอดภัย	ระดับการจัดการความปลอดภัย			
	$\overline{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
1. ด้านนโยบายและการบริหาร	4.53	0.47	ดีมาก	1
2. ด้านการปฏิบัติงาน	4.50	0.47	ดีมาก	2
3. ด้านเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	4.50	0.54	ดีมาก	3
4. ด้านสถานที่จัดการแข่งขัน	4.48	0.53	ดีมาก	4
รวม	4.50	0.45	ดีมาก	

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านนโยบายและการบริหาร ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.53, SD = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดแบ่งหน่วยงานและผู้บังคับบัญชาหลายส่วนงานทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่เกิดความสับสนและมีประสิทธิภาพในการ

ทำงาน อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.57, SD = 0.57) รองลงมา คือ การบริหารจัดการวางระบบรักษาความปลอดภัยมีการวางแผนติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.57, SD = 0.58) และให้ความสำคัญกับการข่าวต่อการรักษาความปลอดภัย อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.53, SD = 0.57) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน ด้านนโยบายและการบริหาร

ด้านนโยบายและการบริหาร	**ระดับการจัดการ**			
	$\overline{X}$	**SD**	**แปลผล**	**ลำดับ**
1. มีการใช้มาตรการการรักษาความปลอดภัยเชิงรุกและรับ เช่น การปฏิบัติการจิตวิทยา	4.47	0.59	ดีมาก	5
2. ให้ความสำคัญกับการข่าวต่อการรักษาความปลอดภัย	4.53	0.57	ดีมาก	3
3. มีการเปลี่ยนแปลงระบบและมาตรการรักษาความปลอดภัยเมื่อสถานการณ์ภายนอกเปลี่ยน	4.50	0.56	ดีมาก	4
4. มีการจัดแบ่งหน่วยงานและความรับผิดชอบชัดเจนทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่เกิดความสับสนและมีประสิทธิภาพในการทำงาน	4.57	0.57	ดีมาก	1
5. การบริหารจัดการวางระบบรักษาความปลอดภัยมีการวางแผนติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง	4.57	0.58	ดีมาก	2
รวม	4.53	0.47	ดีมาก	

ด้านการปฏิบัติงาน ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.50, SD = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการดูแลการเข้า-ออกสนามของผู้ชม อยู่ในระดับสูงมาก ($\overline{X}$ = 4.70, SD = 0.47) รองลงมา คือ มีการดูแลความปลอดภัยให้แก่เจ้าหน้าที่ นักกีฬา ผู้ตัดสินและผู้ชมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียบกัน อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.65, SD = 0.50) และมีการตรวจค้นร่างกายผู้เข้าชมก่อนเข้าสนาม อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.56, SD = 0.60) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน ด้านการปฏิบัติงาน

ด้านการปฏิบัติงาน	ระดับการจัดการ			
	$\overline{X}$	SD	แปลผล	ลำดับ
1. มีการดูแลการเข้า-ออกสนามของผู้ชม	4.70	0.47	ดีมาก	1
2. มีการดูแลความปลอดภัยให้แก่เจ้าหน้าที่ นักกีฬา ผู้ตัดสิน และผู้ชมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียบกัน	4.65	0.50	ดีมาก	2
3. การแบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบและการจัดหน่วยปฏิบัติการมีความเหมาะสมและพอเพียงต่อการรักษาความปลอดภัย	4.52	0.62	ดีมาก	4
4. มีอุปกรณ์เกี่ยวกับการปราบจลาจล เช่น กระบอง โล่กำบัง อุปกรณ์ฉีดน้ำ	4.25	0.69	ดีมาก	7
5. มีอุปกรณ์เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย เช่น ถังดับเพลิง เครื่องมือตรวจจับอาวุธโลหะ ระเบิด	4.43	0.67	ดีมาก	5
6. มีการตรวจครอบครองเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และวัดปริมาณแอลกอฮอล์ของผู้ชมก่อนเข้าสนาม	4.38	0.70	ดีมาก	6
7. มีการตรวจค้นร่างกายผู้เข้าชมก่อนเข้าสนาม	4.56	0.60	ดีมาก	3
รวม	4.50	0.47	ดีมาก	

ด้านเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.50, SD = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยสามารถปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยได้ด้วยความมั่นใจ อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.57, SD = 0.56) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยเป็นอย่างดี อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.57, SD = 0.57) และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยมีความรู้ในการตรวจค้นบุคคลและวัตถุต้องสงสัย อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.51, SD = 0.58) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับการจัดการ ความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน ด้านเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

ด้านเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	ระดับการจัดการ			
	$\overline{X}$	SD	แปลผล	ลำดับ
1. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยสามารถปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยได้ด้วยความมั่นใจ	4.57	0.56	ดีมาก	1
2. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำจุดต่างๆ มีจำนวนเพียงพอกับความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติ	4.36	0.69	ดีมาก	5

ด้านเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	ระดับการจัดการ			
	$\overline{X}$	SD	แปลผล	ลำดับ
3. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยส่วนใหญ่มีความสามารถและมีคุณลักษณะเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ที่กำลังปฏิบัติงานอยู่	4.51	0.64	ดีมาก	4
4. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยเป็นอย่างดี	4.57	0.57	ดีมาก	2
5. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยมีความรู้ในการตรวจค้นบุคคลและวัตถุต้องสงสัย	4.51	0.58	ดีมาก	3
รวม	4.50	0.54	ดีมาก	

ด้านสถานที่จัดการแข่งขัน ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.48, SD = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระบบไฟส่องสว่างในสนามได้มาตรฐาน อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.55, SD = 0.61) รองลงมา คือ มีรั้วกั้นแบ่งแยกพื้นที่กองเชียร์ของแต่ละทีม อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.55, SD = 0.63) และมีระบบการแบ่งแยกผู้ชมนั่งในอัฒจันทร์ อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.52, SD = 0.60) ตามลำดับ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน ด้านสถานที่จัดการแข่งขัน

ด้านสถานที่จัดการแข่งขัน	ระดับการจัดการ			
	$\overline{X}$	SD	แปลผล	ลำดับ
1. มีระบบการแบ่งแยกผู้ชมนั่งในอัฒจันทร์	4.52	0.60	ดีมาก	3
2. แจ้งจำนวนทางเข้า-ออกสนามให้ทราบอย่างชัดเจน	4.48	0.63	ดีมาก	5
3. มีป้ายทางออกฉุกเฉินอย่างชัดเจน	4.50	0.62	ดีมาก	4
4. มีรั้วกั้นแบ่งแยกพื้นที่กองเชียร์ของแต่ละทีม	4.55	0.63	ดีมาก	2
5. ระบบไฟส่องสว่างในสนามได้มาตรฐาน	4.55	0.61	ดีมาก	1
6.มีการติดตั้งกล้องวงจรปิดภายในสนามอย่างครอบคลุมและเพียงพอ	4.39	0.66	ดีมาก	6
7. ที่จอดรถมีความปลอดภัย	4.39	0.69	ดีมาก	7
รวม	4.48	0.53	ดีมาก	

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ชมต่อการจัดการความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานพบว่า ผู้ชมที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความมีความคิดเห็นต่อการรักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ชมที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีความมีความคิดเห็นต่อการรักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังตารางที่ 6-11

ตารางที่ 6 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้ชมต่อการจัดการ ความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	300	4.51	0.46	.737	.461
หญิง	84	4.47	0.42		

*p ≤ .05

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้ชมต่อการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน โดยใช้ค่า t-test เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ชมที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้ชมต่อการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.20	4	.30	4.427	.224
ภายในกลุ่ม	79.81	379	.21		
รวม	81.02	383			

*p ≤ .05

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้ชมต่อการจัดการ

ความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน จำแนกตามอายุ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ชมที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นของผู้ชมต่อการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 8 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้ชมต่อการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig.
โสด	222	4.48	0.42	-1.35	.177
สมรส	162	4.54	0.49		

*p ≤ .05

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้ชมต่อการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน โดยใช้ค่า t-test เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ชมที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 9 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้ชมต่อการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.59	3	.86	4.186	.006
ภายในกลุ่ม	78.42	380	.20		
รวม	81.02	383			

*p ≤ .05

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้ชมต่อการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบ

สมมติฐาน พบว่า ผู้ชมที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการความปลอดภัยแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้ชมต่อการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬา ฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	$\overline{X}$	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช	ปวส.	ปริญญาตรีขึ้นไป
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.08	-	.30*	.16	.24*
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	3.19		-	-.13	-.05
ปวส.	3.24			-	.80
ปริญญาตรีขึ้นไป	3.53				-

*p ≤ .05

จากตารางที่ 10 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ชมต่อการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน เป็นรายคู่ด้วยวิธีทดสอบของ LSD พบว่า มีคู่แตกต่างจำนวน 2 คู่ ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ชมต่อการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน ผู้ชมที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นต่อการจัดการรักษาความปลอดภัย มากกว่าผู้ชมที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
2. ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ชมต่อการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน ผู้ชมที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นต่อการจัดการรักษาความปลอดภัย มากกว่าผู้ชมที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป

ตารางที่ 11 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้ชมต่อการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.72	5	.14	.685	.635
ภายในกลุ่ม	80.29	378	.21		
รวม	81.02	383			

*p ≤ .05

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้ชมต่อการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ชมที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการความปลอดภัยไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

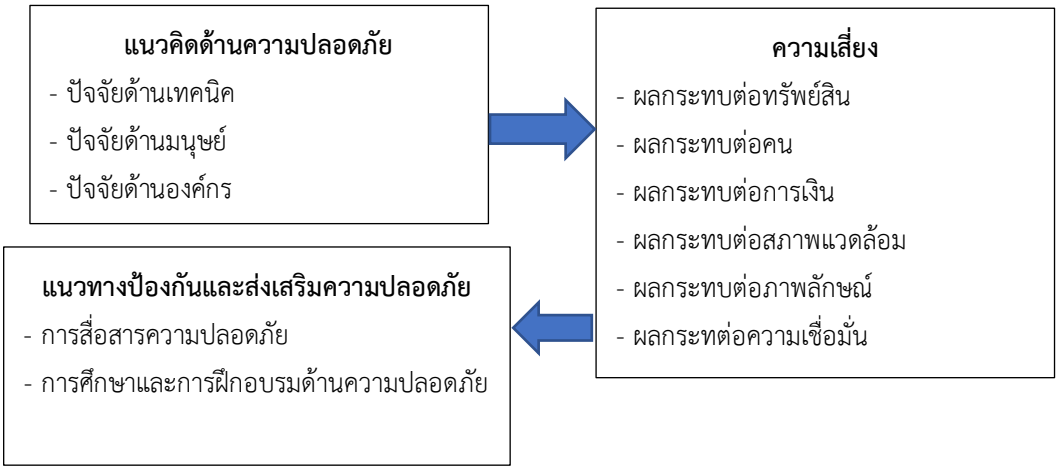
ในการศึกษาเรื่อง การจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ระดับการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของชาญกิจ คำพวง (2560) ศึกษาเรื่องการพัฒนาองค์ประกอบการเตรียมความพร้อมการเป็นเจ้าภาพการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ ซึ่งองค์ประกอบสำคัญที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ค่าความสำคัญคือ องค์ประกอบด้านทรัพยากรบุคคลเฉพาะทาง คือ ฝ่ายรักษาความปลอดภัย มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือ ฝ่ายจราจร ฝ่ายการแพทย์ ส่วนองค์ประกอบด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องมือแพทย์ อุปกรณ์ดับเพลิง มีค่าน้ำหนักความสำคัญมาก และองค์ประกอบด้านการจัดการ พบว่า ด้านระบบความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัย เช่น การแจ้งข้อมูลข่าวสาร เจ้าหน้าที่ มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถานมีมาตรฐานและคำนึงถึงความปลอดภัยสูงสุดในการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยสอดคล้องกับองค์ประกอบดังกล่าว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยวัช อานันทนสกุล (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าชมฟุตบอลไทยลีก 1 (T1) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับระบบการจัดการด้านความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ มีอุปกรณ์ป้องกันภัยครบถ้วน เจ้าหน้าที่ประจำสนามเป็นมืออาชีพ มีป้ายบอกทางชัดเจน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก แสดงให้เห็นถึงการจัดการความปลอดภัยโดยให้ความสำคัญกับการรักษาความปลอดภัยไม่ว่าจะเป็นด้านเจ้าหน้าที่ วัสดุอุปกรณ์และ

สถานที่ เนื่องจากส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าชมฟุตบอลอีกด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลสิงห์ นิลศรี (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าชมการแข่งขันฟุตบอลอาชีพในประเทศไทย กรณีศึกษาสโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เช่น สถานที่มีความปลอดภัย ที่จอดรถปลอดภัย มีมาตรฐานการรักษาความปลอดภัย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการจัดการความปลอดภัยที่มีมาตรฐานส่งผลให้ผู้เข้าชมมีความเชื่อมั่นและมั่นใจที่จะเข้าชมการแข่งขันฟุตบอล

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้ชมต่อการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน พบว่า ผู้ชมที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการความปลอดภัยไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ชมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการความปลอดภัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวัฒน์ วิวัฒนาวารมย์ (2559) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าชมฟุตบอลในสนามฟุตบอลของแฟนบอไทย ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ อายุ ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเข้าชมฟุตบอลไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลสิงห์ นิลศรี (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าชมการแข่งขันฟุตบอลอาชีพในประเทศไทย กรณีศึกษาสโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการเข้าชมการแข่งขันฟุตบอลอาชีพในประเทศไทย กรณีศึกษาสโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยวัช อานันทนสกุล (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าชมฟุตบอลไทยลีก 1 (T1) ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ ที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าชมการแข่งขันฟุตบอลไทยลีก 1 (T1) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เตชิต อภินันท์ธรรม (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเชียร์สโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ดของแฟนบอลไทย ซึ่งพบว่า การทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจในการเชียร์สโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ดของแฟนบอลไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้จากการวิจัย

ที่มา: (สุวรรณ ภู่เต็ง, ม.ป.ป.)

การรักษาความปลอดภัยเป็นการลดความเสี่ยงที่บุคคลจะได้รับบาดเจ็บ หรือเสียชีวิตหรือทรัพย์สินจะได้รับความเสียหาย ถูกลดลงและดำรงไว้ระดับต่ำซึ่งเป็นที่ยอมรับได้ โดยอาศัยหลักแนวคิดและการจัดการความเสี่ยง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการวิจัยเรื่อง “การจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอาชีพ ณ สนามราชมังคลากีฬาสถาน” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการมีอุปกรณ์เกี่ยวกับการปราบจลาจล เช่น กระบอง โล่กำบัง อุปกรณ์ฉีดน้ำ เมื่อจัดอันดับแล้วอยู่ในอันดับสุดท้าย จึงควรมีการจัดหาอุปกรณ์ดังกล่าวให้มีความพร้อมและเพียงพอในการใช้งานตลอดเวลา

1.2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการปฏิบัติงานเกี่ยวกับมีการตรวจครอบครองเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และวัดปริมาณแอลกอฮอล์ของผู้ชมก่อนเข้าสนาม เมื่อจัดอันดับแล้วอยู่ในอันดับท้ายๆ ดังนั้นจึงควรกำหนดเพิ่มเติมนเรื่องการตรวจวัดปริมาณแอลกอฮอล์ของผู้ชมก่อนเข้าสนามและตรวจการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างเข้มงวดและเคร่งครัดมากขึ้น

1.3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านสถานที่จัดการแข่งขันเกี่ยวกับมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดภายในสนามอย่างครอบคลุมและเพียงพอ และ ที่จอดรถมีความปลอดภัย เมื่อจัดอันดับแล้วอยู่ในอันดับสุดท้าย และรองสุดท้าย ดังนั้นควรมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งภายในและภายนอกสนามและตรวจสอบให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ และควรเพิ่มการดูแลรักษาความปลอดภัยบริเวณที่จอดรถให้มีแสงสว่างเพียงพอ มีเจ้าหน้าที่ดูแลตลอดเวลา

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการจัดการแข่งขันฟุตบอลไทยในทุกๆ ปี เพื่อนำข้อมูลเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบการรักษาความปลอดภัยต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาข้อมูลในเชิงลึก เช่น การสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบถึงแนวทางการบริหารการรักษาความปลอดภัยในการจัดแข่งขันฟุตบอล

เอกสารอ้างอิง (References)

กมลสิงห์ นิลศรี. (2562). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าชมการแข่งขันฟุตบอลอาชีพในประเทศไทย กรณีศึกษาสโมสรฟุตบอบบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบริหารจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

กัญญ์สิริ จันทร์เจริญ. (2541). *การวิจัยสำหรับนักศึกษาพยาบาล.* สงขลา: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี.

กานดา พูนลาภทวี. (2530). *สถิติเพื่อการวิจัย.* กรุงเทพฯ: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์การพิมพ์.

จันทนา สาขากร นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจั่นเพชร. (2550). *การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน*. กรุงเทพฯ: ทีพีเอนเพรส.

ชาญกิจ คำพวง. (2560). *การพัฒนาองค์ประกอบการเตรียมความพร้อมการเป็นเจ้าภาพการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ*. ม.ป.ท.

ณัฐวัฒน์ วิวัฒนาวรารมย์. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าชมฟุตบอลในสนามฟุตบอลของแฟนบอลไทย*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปิดิเทพ อยู่ยืนยง และสุธาสินี สุภา. (2561). *การจัดการความปลอดภัยสนามกีฬาฟุตบอลในประเทศอังกฤษ***.** วารสารนิติศาสตร์, 9(1), 212-227.

ปิยวัช อานันทนสกุล. (2560). *ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด (7P's) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าชมฟุตบอลไทยลีก 1 (T1)*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สถาพร สุขสมบูรณ์. (2558). รูปแบบการจัดการการรักษาความปลอดภัย ในการแข่งขันฟุตบอลอาชีพไทยพรีเมียร์ลีก. *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต กลุ่มวิชาธุรกิจการกีฬาและการบันเทิง วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม*.

สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2564). *ระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพรายการ ไทยลีก 1*. กรุงเทพฯ: สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.

ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนรายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามแนวโยนิโสมนสิการ : กรณีศึกษาโรงเรียนสามัคคีวิทยา ลำนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

Study the Model of Teaching and Learning in Civic Duty Course Along the Yonisomanasikan: A Case Study of Samakkhi Wittaya School, Lamnarai, Lopburi Province

ธนผล แซ่หล่อ[1] สมชัย ศรีนอก[2] นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ[3]

Thanaphol Sae-loh, Somchai Srinok, Niwes Wongsuwan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวที่มีการทดสอบก่อน – หลังเรียน (One Group Pretest - Posttest Design) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาการสอนแบบโยนิโสมนสิการ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสามัคคีวิทยา ลำนารายณ์ จังหวัดลพบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบการสอนแบบโยนิโสมนสิการ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสามัคคีวิทยา ลำนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ก่อนเรียนและหลังเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยสาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง ศีลธรรม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงอนุมาน ผลการวิจัยพบว่า การสอนตามแนวโยนิโสมนสิการ ด้วยการสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้เรียนจัดบรรยากาศให้เหมาะสม สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเสนอสิ่งเร้าเพื่อให้ผู้เรียนฝึกการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ทักษะกระบวนการ ฝึกคิดแบบหาเหตุปัจจัย ค้นหาองค์ประกอบที่ทำให้เกิดผลสรุป และประเมินผลร่วมกันของผู้เรียนและครูการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละกลุ่มมีการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม สามารถค้นหาข้อมูลหาเหตุผลข้อสรุปในเรื่องที่ได้รับมอบหมาย สามารถนำเสนอเนื้อหาเพื่อให้กลุ่มอื่นได้เรียนรู้ตอบข้อซักถามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ในสาระได้ดี ผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถเรียนรู้อย่างมีเหตุผลตามแนวโยนิโสมนสิการได้ดีมากกว่าร้อยละ 80 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

Received: 2022-09-12 **Revised**: 2022-10-21 **Accepted**: 2022-10-24

[1] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: thanapholsae-loh@hotmail.com

[2] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

[3] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

ปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ .01

คำสำคัญ (Keywords): รูปแบบการจัดการเรียนการสอน; รายวิชาหน้าที่พลเมือง; โยนิโสมนสิการ

Abstract

Research subject “Study the model of teaching and learning in civic duty course Based on the Yonisomanasikarn Line: A Case Study of Samakkhi Witthaya School, Lamnarai, Lopburi Province” This research is a one-group experimental research with One Group Pretest - Posttest Design. The objectives of this research consisted of 1) to Study the Yonisomanasikan teaching. Secondary school students, Samakkhi Wittaya School, Lamnarai, Lopburi Province 2) to compare the Yonisomanasikan teaching method. Secondary school students at Samakkhi Wittaya School, Lamnarai, Lopburi Province before and after school before and after school with learning Citizenship, morality, collecting data using quizzes Data analysis was done using a computer program to analyze ready-made statistical data. The data were analyzed by descriptive statistics, i.e. Mean and standard deviation, and inferential statistics were the comparison of test scores before and after school. By analyzing the differences of the samples (Paired Sample t-test) The results showed that Teaching by Yonisomanasikan By creating a good attitude towards learners, setting an appropriate atmosphere Build good relationships and offer stimuli for learners to practice collecting information, facts, knowledge, and process skills. Practicing rational thinking Find the elements that produce a summary. and collaborative assessment of learners and teachers. Learning of each group of learners is learning together within the group. Able to search for information, reasoning, conclusions on the assigned subject. Can present content for other groups to learn Answer questions and exchange knowledge together. causing good learning in the subject matter Most of the students were able to learn rationally according to the Yonisomanasikara method, more than 80%. Secondary school students have academic achievements by using Learning Management Plan 1 on Dharma Principles in Coexistence in Buddhism, average score before class 3.75, average score after school 6.75, value t - 16.43. Compared to other religions, the average score before school was 4.25, the average score after school 7.31, the t value - 15.87, the score after studying was significantly higher than the score before studying at the .01 level.

Keywords: Instructional management model; civic duty course; Yonisomonasikan

บทนำ (Introduction)

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลาทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมก็ย่อมมีการเปลี่ยนแปลง เพราะวัฒนธรรมกับลังคมเป็นของคู่กัน มีผลเกี่ยวเนื่องกัน และการ อยู่ร่วมกันในสังคม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และการอยู่ร่วมกันของสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม มีความอดทน อดกลั้น การยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองเป็นการสอนให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการ แนะนำผู้อื่นให้อนุรักษ์ และยกย่องผู้มีมารยาทไทย ในเรื่องการแสดงความเคารพ การสนทนา การแต่งกาย การมีสัมมาคารวะ แสดงออก แนะนำผู้อื่นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละต่อสังคม เห็นคุณค่า อนุรักษ์ สืบสาน และประยุกต์ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร อดทน ใฝ่หาความรู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของความรักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ประยุกต์และเผยแพร่ พระบรมราโชวาทในเรื่องมีเหตุผล รอบคอบ หลักการทรงงานในเรื่องการใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติการปลูกป่าในใจคน และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ในเรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร อดทน ใฝ่หาความรู้ และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่

การสอนตามรูปแบบโยนิโนมนสิการจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นไปตามประสงค์ เพราะการสอนแบบนี้เป็นวิธีการสอนที่เน้นกระบวนการคิดอย่างมีระบบ ระเบียบ ตรงตามสภาวะและเหตุปัจจัย ทุกขั้นตอนสามารถพิสูจน์หรือจำแนกแยกแยะออกมาอธิบายให้เห็นจริงได้ ซึ่งพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้เสนอวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการไว้ในหนังสือพุทธธรรมทั้งหมด 10 วิธี คือ 1) วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย 2) วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ 3) วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ 4) วิธีคิดแบบอริยสัจจ์ 5) วิธีคิดแบบอรรถสัมพันธ์ 6) วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก 7) วิธีคิดแบบคุณค่าแท้คุณค่าเทียม 8) วิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม 9) วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน และ 10) วิธีคิดแบบวิภัชชวาท (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ ปยุตฺโต), 2549) ซึ่งวิธีดังกล่าวอาศัยกันและสัมพันธ์กันเมื่อเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหาจะต้องบูรณาการรูปแบบวิธีคิดมาผสมผสานกลมกลืนกัน เพื่อนำไปสู่แนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง อีกทั้งวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเป็นวิธีคิดถูกวิธี คิดมีระเบียบ คิดมีเหตุผล คิดเร้ากุศล นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการสอนที่มีลักษณะบูรณาการหลักจิตวิทยาการเรียน หลักการแนะแนวและหลักการสอนอย่างผสมกลมกลืนได้สัดส่วนสมดุลกัน มุ่งเน้นครูเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ ครูและศิษย์มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จัดเป็นปัจจัยภายนอกที่เหนี่ยวโน้มส่งเสริมและปลุกเร้าให้เกิดความเชื่อในตัวครูผู้สอน ในสาระที่เรียนและวิธีการเรียนจะเกิดประโยชน์สูงสุดแก้ตัวผู้เรียน โดยเน้นการคิดวิเคราะห์อย่างมีระบบ ใช้วิธีการแห่งปัญญาในการเล่าเรียน การ

คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง สร้างบรรยากาศที่เร้าใจสนุกสนาน จัดกิจกรรมที่น่าสนใจ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบนี้จะเป็นการสร้างเจตคติที่ดีต่อครูและต่อวิชาที่เรียนทำให้นักเรียนเรียนวิชาได้ดีขึ้น

ดังนั้นจากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ในการปลูกฝังให้นักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจโดยใช้แนวคิดตามแนวพุทธธรรม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ตอบสนองต่อความต้องการในการตัดสินใจในยุคปัจจุบันที่ต้องการหาทางออกที่ดีที่สุดทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการดำรงชีวิตประจำวันแสดงให้เห็นว่า การสอนตามรูปแบบโยนิโนมนสิการ สามารถทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น ที่เน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น คิดถูก คิดดี คิดมีประโยชน์ อีกทั้งสามารถใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง และตรึกตรองอย่างรอบคอบให้เหมาะสมกับรายวิชาหน้าที่พลเมือง โรงเรียนสามัคคีวิทยา ลำนารายณ์ จังหวัดลพบุรี จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ตามรายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนปกติตามหลักสูตรโดยตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสนใจเรียน ขยันเรียน ตั้งใจเรียน และหมั่นหาเหตุผล รู้จักคิด รู้จักทดลอง วางแผนและวัดผลเพื่อให้เกิดวิธีแก้ไขปรับปรุงด้วยตัวผู้เรียนเอง ด้วยการช่วยกันคิดของกลุ่มผู้เรียน และด้วยการสอบถามผู้สอนและผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการสอนแบบโยนิโสมนสิการ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสามัคคีวิทยา โรงเรียนสามัคคีวิทยา ตำบลลำนารายณ์ อำเภอชัยดาบาล จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการสอนแบบโยนิโสมนสิการ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสามัคคีวิทยา โรงเรียนสามัคคีวิทยา ตำบลลำนารายณ์ อำเภอชัยดาบาล จังหวัดลพบุรี ก่อนเรียนและหลังเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง “ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนรายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามแนวโยนิโสมนสิการ: กรณีศึกษาโรงเรียนสามัคคีวิทยา ลำนารายณ์ จังหวัดลพบุรี” ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีลำดับดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเรื่องนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 100 คน โรงเรียนสามัคคีวิทยา ตำบลลำนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเรื่องนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 ห้องเรียนที่ 1 โรงเรียนสามัคคีวิทยา ตำบลลำนารายณ์ อำเภอชัยดาบาล จังหวัดลพบุรี จำนวน 35 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection

การตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตามขั้นตอน ดังนี้

1.แผนการจัดการเรียนรู้ การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันของพระพุทธศาสนา และเรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันของศาสนาอื่น ๆ 1) ศึกษาหลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จุดมุ่งหมายทั่วไป ขอบข่ายเนื้อหาหน้าที่พลเมือง 2) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการ และวิธีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ 3) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสอนแบบโยนิโสมนสิการ โดยเลือกเอาวิธีการคิดแบบสาวเหตุปัจจัยคือ วิธีคิดพิจารณาถึงปัญหาหาหนทางแก้ไขปัญหาด้วยการค้นหาสาเหตุและปัจจัยต่าง ๆที่เกี่ยวข้องโดยคิดถึงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล มาเป็นแนวทางหลักในกระบวนการสอนเด็กนักเรียน 4) เลือกเนื้อหาที่จะนำมาสอน ได้แก่ เนื้อหา วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันของพระพุทธศาสนา และเรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันของศาสนาอื่น ๆ 5) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแต่ละเนื้อหา 6) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้วิธีสอนโยนิโสมนสิการ จำนวน 5 คาบ ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

6.1) ขั้นนำ หมายถึง ขั้นตอนของการเตรียมความพร้อมแก่นักเรียน ด้วยการแบ่งกลุ่มเพื่อชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินการสอนในเรื่องของกติกา ระยะเวลา รวมทั้งเป็นการเปิดประเด็นในเรื่องที่จะนำมาจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ที่กำลังจะเรียนรู้

6.2) ขั้นปฏิบัติกิจกรรม หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนจะได้ใช้ความสามารถทางสติปัญญา ฝึกทักษะต่าง ๆ และพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยใช้กิจกรรมของโยนิโสมนสิการ ได้แก่ เกม สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง ละคร เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนทั้งสามด้าน

6.3) ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และเนื้อหาที่เรียนตามที่ได้รับมอบหมาย

6.4) ขั้นประยุกต์ใช้ หมายถึงขั้นตอนที่นักเรียนนำความรู้ด้านเนื้อหา ด้านมนุษยสัมพันธ์ไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ ในแง่ของการแก้ปัญหา และการพัฒนาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ

6.5) ขั้นประเมินผล หมายถึง ขั้นตอนที่ครูและนักเรียนร่วมกันสังเกต จากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนด้านเนื้อหาและด้านมนุษยสัมพันธ์จากการวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ การประยุกต์ประสบการณ์การเรียนรู้มาใช้ในการแก้ปัญหา และจากการผลการสังเกตของผู้สังเกตการณ์ของแต่ละกลุ่ม

7) นำแผนการจัดการเรียนรู้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นและปรับปรุงแก้ไข 8) นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาโดยการหาค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 – 1.0 และปรับปรุงแผนที่มีค่าต่ำกว่า 0.5 ปรากฏว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 1 ทุกข้อ 9) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไป

ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนสามัคคีวิทยา ตำบลลำนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน และนำมาปรับปรุงเพื่อใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ สร้างแบบทดสอบวัดการเรียนรู้ วิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันของพระพุทธศาสนา และเรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันของศาสนาอื่น ๆ โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้ 1) สร้างแบบทดสอบแบบฝึกหัด เพื่อทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน จำนวน 2 ฉบับ ๆ ละ 10 คะแนน ให้ครอบคลุม พฤติกรรมที่วิเคราะห์ไว้ 2) ตรวจสอบความความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ตลอดจนความชัดเจนในการใช้ภาษา โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นการหาค่าดัชนีความสอดคล้องหรือ IOC (Index of Consistency) ของข้อคำถามที่เหมาะสมในการนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถามแต่ละข้อของผู้เชี่ยวชาญ มี 3 ค่า 3) ปรับปรุงแบบทดสอบเพื่อการวิจัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 4) นำแบบทดสอบไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนสามัคคีวิทยา ตำบลลำนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน เพื่อดูความแม่นยำของเครื่องมือและความเป็นไปได้ทางการปฏิบัติแล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาก (Cronbachs alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งหมด เท่ากับ 0.813 5) ปรับปรุงแบบทดสอบและนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงที่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนสามัคคีวิทยา ตำบลลำนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง ดังนี้

1.1 เรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันของพระพุทธศาสนา เวลา 3 ชั่วโมง

1.2 เรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันของศาสนาอื่น ๆ เวลา 3 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ สร้างแบบทดสอบวัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ

ผลการวิจัย (Research Results)

1.การสอนตามแนวโยนิโสมนสิการ ด้วยการสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้เรียนจัดบรรยากาศให้เหมาะสม สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเสนอสิ่งเร้าเพื่อให้ผู้เรียนฝึกการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ทักษะกระบวนการ ฝึกคิดแบบหาเหตุปัจจัย ค้นหาองค์ประกอบที่ทำให้เกิดผลสรุป และประเมินผลร่วมกันของผู้เรียนและครู

การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละกลุ่มมีการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม สามารถค้นหาข้อมูลหาเหตุผลข้อสรุปในเรื่องที่ได้รับมอบหมาย สามารถนำเสนอเนื้อหาเพื่อให้กลุ่มอื่นได้เรียนรู้ ตอบข้อ

ซักถามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ในสาระได้ดี ผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถเรียนรู้อย่างมีเหตุผลตามแนวโยนิโสมนสิการได้ดีมากกว่าร้อยละ 80

ผู้เรียนบางส่วนมีความสามารถในการใช้เหตุผลช้ากว่าเพื่อน แต่จากการนำเสนอ ซักถาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และเพิ่มความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลได้ดีขึ้นในการเรียนการสอบตามแนวโยนิโสมนสิการ

2.แผนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละแผน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของความแตกต่าง (Test Significance of Differences) ระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียนโดยการวิเคราะห์ความความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง (Paired Sample t-test) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันของพระพุทธศาสนา คะแนนเฉลี่ย ก่อนเรียน 3.75 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน6.75 ค่า t - 16.43 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันของศาสนาอื่น ๆ คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 4.25 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 7.31 ค่า t - 15.87 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยเรื่อง “ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนรายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามแนวโยนิโสมนสิการ: กรณีศึกษาโรงเรียนสามัคคีวิทยา ลำนารายณ์ จังหวัดลพบุรี” ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัยตามลำดับของข้อมูล ดังนี้

การสอนตามแนวโยนิโสมนสิการ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสามัคคีวิทยา ลำนารายณ์ จังหวัดลพบุรี ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มอย่างมีเหตุผล สามารถนำเสนอ ตอบข้อซักถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสาระอย่างมีเหตุผลตามหลักโยนิโสมนสิการเป็นอย่างดี จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลฉัตร ผดุงกรรณ์ ในงานวิจัยเรื่อง “ผลการจัดการสภานักเรียนโดยบูรณาการวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสำนึกประชาธิปไตย” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อทดลองการจัดการสภานักเรียนมัธยมศึกษาโดยบูรณาการเรียนรู้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสำนึกประชาธิปไตย ในโรงเรียนอนุบาลแม่เปิน 2. เปรียบเทียบจิตสำนึกประชาธิปไตยก่อนและหลังการจัดการสภานักเรียนโดยบูรณาการเรียนรู้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนอนุบาลแม่เปิน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนอนุบาลแม่เปิน ปีการศึกษา 2554 จำนวน 181 คน ผลการวิจัยพบว่า พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 52.5 เป็นเพศชาย ร้อยละ 28.2 มีอายุระหว่าง 10 – 15 ปี ร้อยละ 28.2 อยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้ปกครองของนักเรียนร้อยละ 52.9 มีอาชีพเป็นเกษตรกร นักเรียนร้อยละ 74.6 อาศัยอยู่กับพ่อแม่ และร้อยละ 78.5 พ่อแม่อยู่ด้วยกัน ผลการใช้รูปแบบผลการจัดการสภานักเรียนโดยบูรณาการวิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสำนึกประชาธิปไตยในนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนอนุบาลแม่เปิน พบว่าระดับจิตสำนึกประชาธิปไตยในภาพรวมนักเรียนมีระดับ

จิตสำนึกหลังการจัดการสภานักเรียนโดยบูรณาการวิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการ สูงกว่าระดับจิตสำนึกประชาธิปไตยก่อนการจัดการสภานักเรียนโดยบูรณาการการคิดแบบโยนิโสมนสิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีระดับจิตสำนึกประชาธิปไตยหลังการจัดการสภานักเรียนโดยบูรณาการวิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการสูงกว่าก่อนการจัดการสภานักเรียนโดยบูรณาการวิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (กุลฉัตร ผดุงกรรณ์, 2554) โดยสรุป การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบหมวก 6 ใบ เรื่อง ศาสนพิธี มีประสิทธิภาพที่เหมาะสม ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้นได้ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้ครูนำกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 2 รูปแบบ ไปใช้จัดการเรียนรู้ของนักเรียนให้บรรลุผลสำเร็จต่อไป

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันของพระพุทธศาสนา คะแนนเฉลี่ย ก่อนเรียน 3.75 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 6.75 ค่า t - 16.43 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันของศาสนาอื่น ๆ คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 4.25 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 7.31 ค่า t – 15.87 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ .01 จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล ทองพันธ์ ในงานวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อสาระพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา” การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาช่วยเสริมสร้างความสามารถทางการคิดของผู้เรียน และเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะกับการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อสาระพระพุทธศาสนาให้สูงขึ้น การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา สาระพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อสาระพระพุทธศาสนาระหว่างก่อนและหลังเรียน 4) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และเจตคติต่อสาระพระพุทธศาสนา ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 2 ห้อง นักเรียน 80 คนเป็นกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาจำนวนรูปแบบละ 10 แผนๆ ละ 1 ชั่วโมง รวมเวลาเรียนรูปแบบละ 10 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชนิดปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.21 –0.84 มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (rcc) เท่ากับ 0.94 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ชนิดปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 20 ข้อ มีค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.27 – 0.80 มีค่าอำนาจจำแนก (r) 0.22 – 0.68 มีความเชื่อมั่น (KR-20) เท่ากับ 0.8744)

แบบวัดเจตคติ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (rxy) ตั้งแต่ 0.26 – 0.80 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α) เท่ากับ 0.85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ การทดสอบสมมุติฐานใช้ t-test (Dependent Samples) และ Hotelling T^2 ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 93.12/88.05 และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา มีประสิทธิภาพเท่ากับ 92.98/86.06 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เท่ากับ 07459และ 0.7027ตามลำดับ 3) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 05.4) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แต่ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และเจตคติต่อการเรียนไม่แตกต่างกัน (นฤมล ทองพันธ์, 2546) โดยสรุป การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลช่วยเสริมสร้างและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และเจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธ ศาสนา ดังนั้น ครูผู้สอนควรเลือกวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว ไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของเนื้อหา เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนรายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามแนวโยนิโสมนสิการ: กรณีศึกษาโรงเรียนสามัคคีวิทยา ลำนารายณ์ จังหวัดลพบุรี” มีดังนี้

1. รู้กระบวนการจัดการเรียนการสอนรายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามแนวโยนิโสมนสิการ เรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันของพระพุทธศาสนา และเรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันของศาสนาอื่น ๆ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 – 2 โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการทำให้ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ครูผู้สอนมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ใช้สื่อการสอนทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ เกิดทักษะทางด้านการดู การฟัง การคิดวิเคราะห์ ทำให้น่าสนใจในการเรียน

4. การสอนตามแนวโยนิโสมนสิการ สร้างเจตคติที่ดีต่อผู้เรียนเกิดบรรยากาศ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี เสนอสิ่งเร้า เพื่อฝึกผู้เรียนในการรวบรวมข้อมูล หาข้อเท็จจริง ทักษะกระบวนการคิดแบบหาเหตุปัจจัย ค้นหาองค์ประกอบ สรุปประเมินผลร่วมกัน ผู้เรียนแต่ละกลุ่มมีการเรียนรู้ร่วมกันตามที่มอบหมาย สามารถเสนอเนื้อหาสาระความรู้ต่อกลุ่มอื่นให้เกิดการเรียนรู้ ตอบข้อ

ซักถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปรายผล เกิดการเรียนรู้ในสาระร่วมกันอย่างมีเหตุผลทำการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระได้ดียิ่ง เพิ่มความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลได้ดีขึ้น การเรียนรู้ร่วมกันในการซักถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อครูให้การเสริมกระตุ้นการเรียนรู้อย่างเป็นระบบคิดอย่างมีเหตุผล

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ในการวิจัยเรื่อง “ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนรายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามแนวโยนิโสมนสิการ: กรณีศึกษาโรงเรียนสามัคคีวิทยา ลำนารายณ์ จังหวัดลพบุรี” จากข้อค้นพบจากการวิจัย ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางเพื่อเป็นแนวทางในการเลือกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรมีการจัดและเลือกกิจกรรมการสอนให้เหมาะสม ควรเพิ่มเติมในกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน

1.2 ควรพิจารณาความเหมาะสมในการถ่ายทอดหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก และช่วงเวลาที่ได้รับการจัดสรรจากทางโรงเรียน

1.3 ควรออกแบบแบบฝึกหัดมีความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรวมทั้งการใช้คำศัพท์และภาษาที่ใช้มีความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการวิจัยเกี่ยวกับ “ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนรายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามแนวโยนิโสมนสิการ: กรณีศึกษาโรงเรียนสามัคคีวิทยา ลำนารายณ์ จังหวัดลพบุรี” ในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

2.1 ควรดำเนินการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต และการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยในเชิงลึก อันจะนำไปสู่กระบวนการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง การเรียนรู้จากการวิจัยเชิงการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการ วิชาในสาระการเรียนรู้อื่น เป็นการเฉพาะ

2.2 ควรศึกษาจากพื้นที่ของจังหวัดในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ หรือจังหวัดอื่นเพื่อเพิ่มบริบทของการวิจัยให้ได้องค์ความรู้และรูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง (References)

กุลฉัตร ผดุงกรรณ์. (2554). *ผลการจัดการสภานักเรียนโดยบูรณาการวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสำนึกประชาธิปไตย.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นฤมล ทองพันธ์. (2556). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อสาระพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดกิจกรรม*

การเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ ปยุตฺโต). (2549). *พุทธธรรม: ฉบับปรับปรุงและขยายความ.* พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว
The Student Support System of Secondary Schools in Sakaeo Province

อมรรัตน์ ใจไธสง[1] พิมลพรรณ เพชรสมบัติ[2]
Amornrat Jaithaisong, Pimolpun Phetsombat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว และ 2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว จำนวน 269 คน ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดลำดับความต้องการจำเป็น $PNI_{Modified}$ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=3.38, S.D.=0.84)และสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.20, S.D.=1.01) 2) แนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ (1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า มีการรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆของนักเรียนอย่างเป็นระบบ (2) ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า มีการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นรายบุคคล (3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบว่า มีการจัดโครงการ และกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องต่อความต้องการของผู้เรียน (4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า มีการช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิดโดยใช้กระบวนการ Professional Learning Communicaty (PLC) ในการแก้ไขปัญหา (5) ด้านการส่งต่อ พบว่า ผู้เรียนที่ส่งต่อได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว มีการติดตามผลการส่งต่อกับครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ (Keywords): ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน; โรงเรียนมัธยมศึกษา; จังหวัดสระแก้ว

Received: 2022-11-03 **Revised**: 2022-12-16 **Accepted**: 2022-12-17

[1] คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี Faculty of Technical Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
e-mail: amornrat_j@mail.rmutt.ac.th

[2] คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี Faculty of Technical Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi. Corresponding Author e-mail: Pimolpun_p@rmutt.ac.th

Abstract

This research aimed to 1. investigate the current state and desirable state of the student support system of secondary schools in Sa Kaeo Province and 2. explore the practical approach of the student support system of secondary schools in Sa Kaeo Province. The research sample consisted of 269 teachers in secondary schools. The key informants included six secondary school administrators in Sa Kaeo Province. The instruments were questionnaires and interview forms. To analyze the data, the researcher conducted the statistics consisting of frequency, percentage, mean, standard deviation, Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$), and content analysis for the qualitative study. The result revealed that: 1) in an overview, the current state of the student support system in secondary schools showed a moderate level. ($\overline{\mathbf{X}}$=3.38, S.D.=0.84) The overall desirable state was at a high level. ($\overline{\mathbf{X}}$=4.20, S.D.=1.01) 2) The practical approach of the student support system for school administrators consisted of five areas. (1) In terms of knowing each individual student, it was found that information on various aspects of learners was systematically gathered. (2) In terms of student assorting, it was discovered that the data collected from the learners was analyzed individually. (3) The student's promotion and development were found that projects and activities to promote and develop learners were consistent with learners' needs. (4) The prevention and problem solving appeared to be close assistance to students in at-risk groups and problem groups by using the Professional Learning Communicaty (PLC) process to solve the problems. (5) For the transmission aspect, the referred students received the correct and prompt assistance. The referrals were continuously followed up with the counselors and the guidance teachers.

Keywords: Student Support System; Secondary Schools; Sa Kaeo Province

บทนำ (Introduction)

โลกยุคศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบัน เป็นโลกที่เน้นการลงมือทำ เพื่อให้เกิดการรู้จริงในแต่ละสิ่ง เป็นยุคที่ก้าวข้ามจากทฤษฎี ไปสู้การปฏิบัติจริง ความรู้ที่อยู่ในการปฏิบัตินั้น เป็นความรู้ที่ไม่ชัดเจน แต่ปฏิบัติได้ จึงต้องมีการพัฒนาทางด้านวิชาการควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานจริง นอกจากการพัฒนาทางด้านวิชาการแล้ว ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาทางด้านร่ายกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เพื่อเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ แต่เนื่องด้วยทั่วโลกรวมถึงประเทศไทย ประสบปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโนน่า 2019 (COVID-19) ส่งผลให้การจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อไม่ให้เด็กและเยาวชนสูญเสียโอกาสในการพัฒนา

ศักยภาพให้สมบูรณ์ตามช่วงวัย การดำเนินนโยบายดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อนักเรียน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ได้รายงานการศึกษาผลของรูปแบบการจัดการศึกษาที่มีต่อนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1) นักเรียนต้องปรับเวลา สถานที่และวิธีการเรียนใหม่ 2) นักเรียนมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับผลการเรียน 3) นักเรียนได้รับการฝึกทักษะการปฏิบัติน้อยลง และไม่สามารถทำกิจกรรมการเรียนร่วมกับ เพื่อน และเสียโอกาสในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกและการเรียนจากการปฏิบัติจริง 4) นักเรียน และผู้ปกครองต้อง เสียค่าใช้จ่ายในการเตรียมจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ 5) การเรียนออนไลน์ ทำให้นักเรียนขาดความกระตือรือร้น ขาดความรับผิดชอบ และ มีความกังวลต่อผลการเรียน และ 6) นักเรียนเหนื่อยล้าเนื่องจากต้องมีการเรียนชดเชยเวลาที่ขาดหายไป นอกจากนี้ ยังมีรายงานการศึกษา พบว่า รูปแบบการเรียนออนไลน์ ก่อให้เกิดภาวะถดถอยทางการศึกษา เด็กนักเรียนเกิดภาวะถดถอย ทางการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่าน และคณิตศาสตร์ คุณลักษณะของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ไม่กล้าตอบคำถาม การขาดการมีส่วนร่วมในการ เรียนรู้ และ ทักษะชีวิต สัมพันธภาพและการทำงานร่วมกับผู้อื่นลดลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ปัญหาดังกล่าวอาจสืบเนื่องเมื่อนักเรียนกลับเข้าสู่รูปแบบการเรียนปกติ ในปีการศึกษาต่อมา การขาดทักษะในหลายๆด้าน ส่งผลต่อความรู้สึกมั่นคงในการใช้ชีวิตในโรงเรียน นักเรียนและผู้ปกครองมีความวิตกกังวลถึงความปลอดภัย และมีความต้องการการปกป้องสิทธิของตนเองมากยิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายและจุดเน้นด้านการจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย ได้แก่ เร่งสร้างสถานศึกษาปลอดภัยเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของสังคม และป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่และภัยอื่นๆ โดยมีการวางมาตรการด้านความปลอดภัยให้แก่นักเรียน ครูและบุคลากรในสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดโครงการโรงเรียน Sandbox : Safety zone in school (SSS) หรือการจัดกิจกรรม Safety School Success จัดให้มีการฉีดวัคนเพื่อป้องกันโรคติดต่อ การจัดการความรุนแรงเกี่ยวกับร่างกาย จิตใจ และเพศ เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

โรงเรียนเป็นหน่วยงานจัดการศึกษาที่รับสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและ ได้ดำเนินงานด้านความปลอดภัยแก่ผู้เรียนมาโดยตลอด ซึ่งมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นแกนหลักในการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอน วิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อาทิ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารครูทุกคน ฯลฯ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงกำหนดนโยบายสำคัญให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน นักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง คุ้มครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันการณ์ ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข

และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน (ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

ด้วยสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ที่โลกต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนและเหตุการณ์ที่ไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้า ที่เรียกว่าเป็นยุค VUCA World หรือโลกแห่งความผันผวน การจัดการศึกษาของภาครัฐส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนทั้งทางด้านความรู้และทักษะชีวิตในลักษณะถดถอย ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ทุกโรงเรียนดำเนินการอยู่นั้น เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะสามารถนำมาปรับใช้แก้ไขปัญหาได้อย่าง มีประสิทธิภาพและทันต่อสถานการณ์ หากได้รับการจัดกระทำอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว เพื่อนำไปใช้แนวทางในการพัฒนาการการดำเนินงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของครูให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) ด้านการส่งต่อ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้วจำนวน 269 คน ปีการศึกษา 2565 จำนวนครูทั้งสิ้น จำนวน 893 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1) กลุ่มตัวอย่างใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้วจำนวน 269 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของ Krejcie & Morgan (1970) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย

2) ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ที่ได้รับรางวัลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 6 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว จำนวน 1 ฉบับ โดยโครงสร้างของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 1.00 และการหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ที่ค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.891

3.2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว เป็นแบบสัมภาษณ์แบบ มีโครงสร้าง (Structured Interview)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

1) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จากการส่งแบบสอบถามจำนวน 269 ฉบับ ให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ผ่าน Google Form ได้รับแบบสอบถาม จำนวน 269 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ครบตามที่ต้องการ

3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูลแยกข้อมูล ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

1) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

2) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว จำนวน 6 คน และได้ครบทั้ง 6 คน ตามที่ต้องการ

3) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์ที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

เมื่อได้รับข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการแล้ว การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อประมวลผลและหาค่าสถิติ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) แบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงหาความถี่ และหาค่าร้อยละ

2) แบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อและภาพรวมทั้ง 5 ด้าน

3) การประเมินความต้องการจำเป็นในครั้งนี้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถาม เพื่อหาความต้องการจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว เพื่อแสดงระดับความต้องการจำเป็นในด้านต่าง ๆ โดยใช้ค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ เพื่อนำไปสร้างแบบสัมภาษณ์ต่อไป

4) การวิเคราะห์ที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 53.91 ปริญญาโทจำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 46.09 และมีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 19.70 ประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 33.83 และประสบการณ์ในการทำงาน 11 ปีขึ้นไป จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 46.47

2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และการประเมินความต้องการจำเป็นของของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และการประเมินความต้องการจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว (n = 269)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพปัจจุบันของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน			สภาพที่พึงประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$PNI_{Modified}$	อันดับ
1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.29	0.77	ปานกลาง	4.16	1.01	มาก	0.30	1
2) ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.21	0.78	ปานกลาง	4.13	1.06	มาก	0.29	2
3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	3.46	0.87	ปานกลาง	4.29	1.00	มาก	0.24	3
4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.48	0.89	ปานกลาง	4.29	1.00	มาก	0.20	4
5) ด้านการส่งต่อ	3.48	0.89	ปานกลาง	4.11	0.98	มาก	0.18	5
รวม	3.38	0.84	ปานกลาง	4.20	1.01	มาก		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=3.38, S.D.=0.84) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$=3.48, S.D.=0.89) รองลงมาเป็นการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$=3.46, S.D.=0.87) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}$=3.29, S.D.=0.77) และด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$=3.21, S.D.=0.78)

สภาพที่พึงประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้วในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.20, S.D.=1.01) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$=4.29, S.D.=1.00) รองลงมาเป็นด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}$=4.16, S.D.=1.01) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X}$=4.13, S.D.=1.06) และด้านการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$=4.11, S.D.=0.98)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล การจัดเรียงความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาแนวทางในการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกข้อ โดยมีค่า $PNI_{Modifed}$ อยู่ระหว่าง 0.18 ถึง 0.30 พบว่า 3 อันดับแรก ได้แก่ 1)

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด (0.30) 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน (0.29) 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน(0.24) และด้านการส่งต่อ (0.18) มีค่าความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ที่เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระ แก้วสามารถเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็นและสรุปผลได้ ดังนี้

1) แนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ผู้บริหารควรจัดประชุมครูและบุคลากรเพื่อชี้แจงแนวปฏิบัติในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำโครงการ กิจกรรมที่สนับสนุนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบ มอบหมายผู้รับผิดชอบโครงการ ประสานงานกับครูที่ปรึกษาในการจัดเตรียมเอกสารต่างๆ อำนวยความสะดวกให้ครูโดยการจัดทำแบบประเมินในรูปแบบแอบพลิเคชั่น ออนไลน์ มีการติดตาม ตรวจสอบ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และประเมินผลการปฏิบัติโดยเชื่อมโยงกับข้อตกลงในการพัฒนางาน

2) แนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ด้านการคัดกรองนักเรียน

ผู้บริหารมอบหมายครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบ ให้คำแนะนำครูที่ปรึกษาในการใช้แบบประเมิน จัดให้มีแบบประเมินออนไลน์ ให้ความรู้ครูบรรจุใหม่โดยใช้เทคนิคการโค้ช ช่วยเหลือครูในกรณีพบนักเรียนที่มีปัญหาหนัก ให้ครูส่งผลการคัดกรองและแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) ทุกภาคเรียน

3) แนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

ในสถานการณ์ปกติ ผู้บริหารและครูลงพื้นที่ จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านสัญจร ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จัดประชุมออนไลน์ผ่านแอพพลิเคชั่น ติดต่อผู้ปกครองโดยใช้กลุ่มไลน์เพื่อนำข้อมูลตอบกลับมาสะท้อนผลการปฏิบัติงานของครู ติดตามงานโดยใช้หลักวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อให้ครูทบทวน และนำไปปรับปรุงงาน ให้ครูจัดทำสารสนเทศกิจกรรมการประชุมผู้ปกครองและนำข้อมูลมาปรับปรุงดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นลำดับถัดไป

4) แนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ผู้บริหารประชุมประจำเดือน ชี้แจงแนวทางการดูแลนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ผ่านให้ครูประจำวิชาทุกท่าน จัดการสอนซ่อมเสริมกรณีนักเรียนมีเวลาเรียนไม่พอ ใช้กระบวนการ Professional Learning Communicaty (PLC) ในการแก้ไขปัญหา ทำข้อตกลงในการวัดผล

สัมฤทธิ์ จำนวนนักเรียนติด 0 ร มส ไม่เกินร้อยละที่กำหนดไว้ มอบหมายกลุ่มบริหารวิชาการรวบรวมข้อมูลนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ผ่านหรือต่ำเพื่อประชุมผู้ปกครอง และนักเรียนถึงแนวทางที่ต้องร่วมกันแก้ปัญหามีการจัดโครงการปรับพฤติกรรม สอนซ่อมเสริม ติว และค่ายวิชาการ สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน

5) แนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ด้านการส่งต่อ กำหนดให้ครูใช้แบบฟอร์มที่งานแนะแนวจัดทำไว้ ครูที่ปรึกษาต้องแจ้งให้นักเรียนทราบ และยินยอมการได้รับความช่วยเหลือ ผู้บริหารติดตามผลการส่งต่อกับครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวอย่างต่อเนื่อง ใช้ผลการดูแลนักเรียนในด้านการส่งต่อที่มีประสิทธิผล เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบของครู

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิเคราะห์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) ดังนั้น การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงต้องอาศัยความเข้าใจของครู ความร่วมมือ เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและการติดตามตรวจสอบเป็นประจำสม่ำเสมอ ในการวิจัยครั้งนี้ สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะครูยังมีความเข้าใจไม่เพียงพอถึงขั้นตอน วิธีการใช้เครื่องมือ และการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญ ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูมีการจัดทำและใช้เครื่องมือในการดำเนินงานพอสมควร แต่ไม่ได้ทำการประมวลผลและนำไปใช้แก้ไขปัญหาอย่างครบถ้วน อันได้แก่ การคัดกรองนักเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ป้องกันและแก้ไขปัญหาสำหรับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง และส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาหนักไปยังผู้เชี่ยวชาญ อาจยังไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และผู้บริหารไม่ได้ติดตามผลการดำเนินงานเท่าที่ควร ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด – 19 เป็นอุปสรรคในการเยี่ยมบ้านนักเรียนในด้านการติดต่อสื่อสารและการให้ความร่วมมือผู้ปกครอง เนื่องจากพ่อแม่ส่วนใหญ่เดินทางไปทำงานต่างจังหวัด นักเรียนอาศัยอยู่กับญาติหรือผู้ปกครองที่เป็นผู้สูงอายุ ข้อมูลที่ครูได้รับจึงไม่ถูกต้องครบถ้วน เป็นปัจจุบัน ส่งผลต่อการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และนำข้อมูลรายบุคคลของนักเรียนไปใช้ ทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้วภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรากานต์

บุตรพรม (2560) เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่า สภาพปัจจุบันของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชาพงศ์ นาภู่ และ กฤษกนก ดวงชา ทม. (2565) เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพที่พึงประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว เล็งเห็นความสำคัญของงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างมาก และครูส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองในบทบาทหน้าที่ต่างๆ ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูผู้ดูแลงานระเบียบวินัยนักเรียนและหน้าที่อื่นๆ เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติตามกระบวนการขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนมีความรู้ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำและใช้เครื่องมือได้เป็นอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ สามารถนำมาเก็บข้อมูล วิเคราะห์ และแปลผลข้อมูล แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ นำไปสู่การดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ตรงกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งจะเป็นการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ครอบคลุมทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อาจเป็นเพราะครูต้องการดำเนินการเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษแต่ด้อยโอกาสเพราะครอบครัวมีฐานะยากจน ครูต้องการแก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างเร่งด่วน เพื่อชดเชยช่วงเวลาที่ขาดหายไปของนักเรียน อันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด – 19 ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาทั้งทางด้านความรู้ในเนื้อหาวิชาเรียน และปัญหาสุขภาพจิต โดยเฉพาะภาวะซึมเศร้า สมาธิสั้นจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์และเกมออนไลน์ นอกจากนั้นครูยังต้องการสนองนโยบาย 9 จุดเน้น สพฐ. ในจุดเน้นที่ 1 เร่งแก้ปัญหากลุ่มผู้เรียนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 โดยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา ฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss Recovery) ให้กับผู้เรียนทุกระดับ ดังนั้น สภาพที่พึงประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้วจึงอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนกมณฐ์ แสงสี และ ทินกฤตพัชร์ รุ่งเมือง (2564) เรื่อง แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับ ลัดดาวัลย์ โคตรพิมพ์ และอัฐพล อินต๊ะเสนา (2564) เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน

3. การจัดเรียงความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ภาพรวมมีความจำเป็นทุกข้อ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีค่าความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลเป็นขั้นตอนเริ่มต้นในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ครูจำเป็นต้องปฏิบัติเพื่อเก็บข้อมูลให้ได้มากที่สุด โดยเฉาะในช่วงการเปิดภาคเรียนที่ 1 ซึ่งมีทั้งนักเรียนที่เข้าเรียนใหม่ และนักเรียนเก่าที่เลื่อนชั้นซึ่งนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อยู่ในช่วงวัยเจริญพันธ์มีความเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เครื่องมือต่างๆไม่ว่าจะเป็นแบบเยี่ยมบ้านนักเรียน ระเบียนสะสมของนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเองของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) แฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนเป็นรายบุคคล ล้วนเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้ครูเก็บบันทึกข้อมูลของผู้เรียนได้อย่างละเอียด รอบด้าน ใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมพัฒนานักเรียนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ด้วยสภาพสังคมวัฒนธรรมของจังหวัดสระแก้วที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ได้แก่ ลาว, ไทญ้อ, จีน, เวียดนามและกัมพูชา มีประวัติการอพยพย้ายถิ่นจากภูมิภาคต่างๆของประเทศไทย เข้ามาตั้งรกรากในจังหวัดสระแก้วเพื่อจับจองพื้นที่ทำกินสำหรับเกษตรกร มีการติดต่อค้าขาย และใช้แรงงานของชาวกัมพูชา ดังนั้น จึงอาจเชื่อได้ว่าจังหวัดสระแก้วประกอบไปด้วยประชากรที่มีภาษา ความเชื่อ จารีตประเพณีที่ส่งให้มีความแตกต่างระหว่างบุคคลค่อนข้างมาก การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลจึงมีความจำเป็นมากที่สุด ดังที่ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ได้ระบุว่า ด้วยความหลากหลายของนักเรียน และนักเรียนแต่ละคนซึ่งมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่แตกต่างกันผ่านการหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมในหลายลักษณะทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้นสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนและนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกทาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรวิมล กลิ่นศรีสุข และ มานิตย์ อาษานอก (2564) ซึ่งศึกษาพบว่า การพัฒนาแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) มีลำดับความต้องการจำเป็นลำดับที่แรก คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

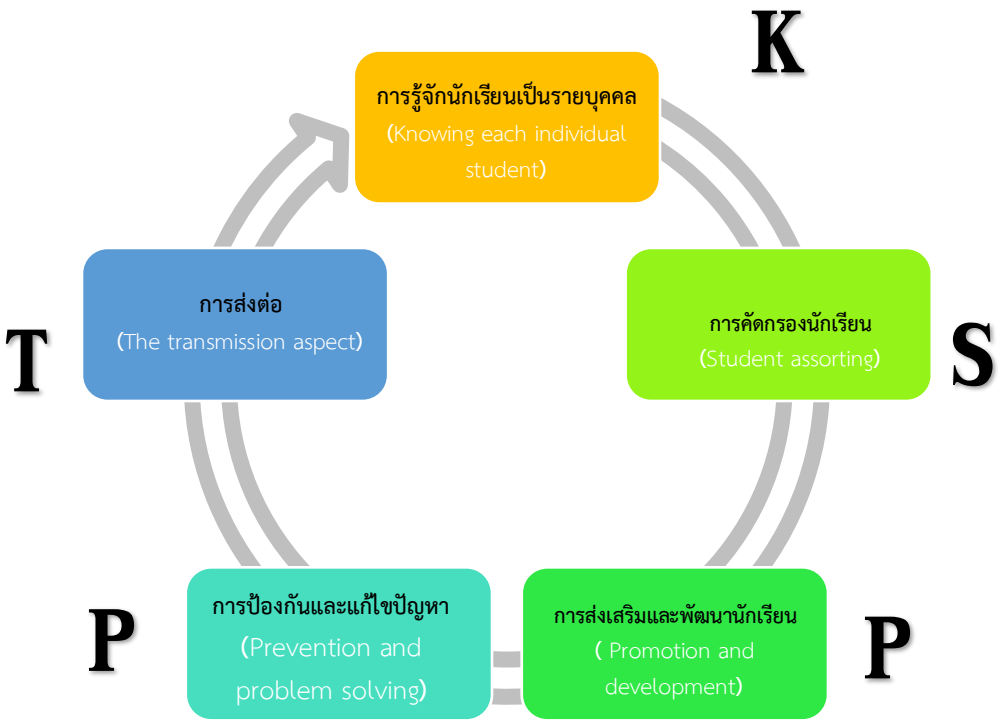
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว มีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารโรงเรียนต้องจัดประชุมครูและบุคลากรเพื่อชี้แจงแนวปฏิบัติในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำโครงการ กิจกรรมที่สนับสนุนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบ มอบหมายผู้รับผิดชอบโครงการ ประสานงานกับครูที่ปรึกษาในการจัดเตรียมเอกสารต่างๆ เพื่อให้มีเครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพบูลย์ เด่น

สว่าง และคณะ (2564) ได้ให้แนวทาง ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ครูมีเครื่องมือหลากหลายประเภทที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบ ให้คำแนะนำครูที่ปรึกษาในการใช้แบบประเมิน จัดให้มีแบบประเมินออนไลน์ อบรมครูบรรจุใหม่โดยใช้เทคนิคการโค้ช ผู้บริหารช่วยเหลือครูในกรณีพบนักเรียนที่มีปัญหาหนัก ให้ครูส่งผลการคัดกรองนักเรียนและจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) ทุกภาคเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนกมณฐ์ แสงสี และ ทินกฤตพัชร์ รุ่งเมือง (2564) กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาด้านการคัดกรองนักเรียน คือ มีการจัดทำคู่มือ เพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนที่ชัดเจน จัดอบรมให้ความรู้ครูในการใช้เครื่องมือในการคัดกรอง เพื่อจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา กลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ ในสถานการณ์ปกติ ผู้บริหารและครูลงพื้นที่ จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านสัญจร ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จัดประชุมออนไลน์ผ่านแอพพลิเคชั่น ติดต่อผู้ปกครองโดยใช้กลุ่มไลน์เพื่อนำข้อมูลตอบกลับมาสะท้อนผลการปฏิบัติงานของครู ติดตามงานโดยใช้หลักวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อให้ครูทบทวน และนำไปปรับปรุงงาน ให้ครูจัดทำสารสนเทศกิจกรรมการประชุมผู้ปกครองและนำข้อมูลมาปรับปรุงดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นลำดับถัดไป สอดคล้องกับงานวิจัยของชนกมณฐ์ แสงสี และ ทินกฤตพัชร์ รุ่งเมือง. (2564) เรื่อง แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี และพระนครศรีอยุธยา กล่าวว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียน ควรมีการวางแผนร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริม พัฒนานักเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการและมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางการพัฒนาโดยจัดการประชุมประจำเดือน ชี้แจงแนวทางการดูแลนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ผ่าน ให้ครูประจำวิชาทุกท่าน จัดการสอนซ่อมเสริมกรณีนักเรียนมีเวลาเรียนไม่พอ ใช้กระบวนการ Professional Learning Communicaty (PLC) ในการแก้ไขปัญหา ทำข้อตกลงในการวัดผลสัมฤทธิ์ จำนวนนักเรียนติด 0 ร มส ไม่เกินร้อยละที่กำหนดไว้ มอบหมายกลุ่มบริหารวิชาการรวบรวมข้อมูลนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ผ่านหรือต่ำเพื่อประชุมผู้ปกครอง และนักเรียนถึงแนวทางที่ต้องร่วมกันแก้ปัญหามีการจัดโครงการปรับพฤติกรรม สอนซ่อมเสริม การติว และค่ายวิชาการสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนู แก้วแก่น (2561) เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 กล่าวว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษามีการประสานงานกับบุคลากรในสถานศึกษารวมทั้งบุคลากรภายนอกได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาและพระสงฆ์ในการมีส่วนร่วมวางแผนจัดโครงการกิจกรรมสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อ ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางการพัฒนา โดยกำหนดให้ครูใช้แบบฟอร์มที่งานแนะแนวจัดทำไว้ ครูที่ปรึกษาต้องแจ้งให้นักเรียนทราบ และยินยอมการได้รับความช่วยเหลือ ผู้บริหารติดตามผลการส่งต่อกับครูที่ปรึกษา

และครูแนะแนวอย่างต่อเนื่อง ใช้ผลการดูแลนักเรียนในด้านการส่งต่อที่มีประสิทธิผล เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบของครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนู แก้วแก่น (2561) เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 กล่าวว่า ด้านการส่งต่อ ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้ดูแลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและครูที่ปรึกษาควรก ากับติดตามประเมินผลการส่งต่อนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนกลับมาเป็นกลุ่มปกติอย่างถาวร

องค์ความรู้จากการวิจัย

แนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสระแก้วประกอบด้วย 5 ด้าน โดยครูต้องมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

ภาพที่ 1 แนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน SKT2P
ที่มา : อมรรัตน์ ใจไธสง, 2565

จากภาพที่ 1 สามารถอธิบายแนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสระแก้ว ได้ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

- ครูต้องมีการรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆของนักเรียนอย่างเป็นระบบ

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

- ครูต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียน

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

- ครูต้องจัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องต่อความต้องการของผู้เรียน

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

- ครูต้องมีการช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิดโดยใช้กระบวนการ Professional Learning Communicaty (PLC)

5. ด้านการส่ง

- ครูต้องทำการส่งต่อนักเรียนอย่างถูกต้องและรวดเร็ว มีการติดตามผลการส่งต่อกับครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จังหวัดสระแก้ว ดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ผลการวิจัย พบว่า มีค่าความต้องการจำเป็นลับที่ 1 ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน จังหวัดสระแก้ว ควรมีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงาน จัดทำคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบ ประสานงานกับครูที่ปรึกษาในการจัดเตรียมเอกสาร แบบประเมินในรูปแบบแอบพลิเคชั่น ออนไลน์ มีการติดตาม ตรวจสอบ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และประเมินผลการปฏิบัติ โดยเชื่อมโยงกับข้อตกลงในการพัฒนางาน

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า มีค่าความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรมอบหมายครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบ ให้คำแนะนำครูที่ปรึกษาในการใช้แบบประเมิน จัดให้มีแบบประเมินออนไลน์ อบรมครูบรรจุใหม่โดยใช้เทคนิคการโค้ช ผู้บริหารช่วยเหลือครูในกรณีพบนักเรียนที่มีปัญหาหนัก ให้ครูส่งผลการคัดกรองนักเรียนและจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) ทุกภาคเรียน

1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ผลการวิจัย พบว่า มีค่าความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องรับทราบข้อมูลของนักเรียนโดยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การลงพื้นที่จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านสัญจรจัดประชุมออนไลน์ ตั้งกลุ่มไลน์ผู้ปกครอง ใช้หลักวงจรคุณภาพ PDCA ในการติดตามผล กำหนดให้ครูจัดทำสารสนเทศเพื่อนำข้อมูลของนักเรียนมาจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาให้ตรงกับความต้องการจำเป็นของนักเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อทำวิจัยครั้งต่อไป

หัวข้องานวิจัยที่ควรทำต่อไปในอนาคต คือ นำแนวทางการบริหารจากงานวิจัยครั้งนี้ไปทำการศึกษาวิจัยในรูปแบบทดลองกับโรงเรียนสังกัดอื่น ที่ประสบปัญหาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนลักษณะเดียวกัน เพื่อต่อยอดองค์ความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. สืบค้น 20 มกราคม 2565, จาก https://www.moe.go.th.

พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2561). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษา.* กรุงเทพฯ: ทริปเปิ้ล เอ็ด ดูเคชั่น.

วิรากานต์ บุตรพรม (2560). *แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24* . วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสาคาม.

ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *คู่มือการคัดเลือกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2565*. กระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและ พัสดุภัณฑ์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19*. กระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *รายงานผลการศึกษาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์โควิด-19: สภาพการณ์ บทเรียน และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้*. กระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพมหานคร.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *เอกสารสรุปย่อองค์ความรู้สำหรับการพัฒนาทีมงานขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการก้าวย่างอย่างยั่งยืน ปี 2552 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลักการ แนวคิด และทิศทางในการดำเนินงาน.* กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี

Safety in Life and Property of Elderly people in Mueang Ratchaburi Municipality, Ratchaburi Province

เพ็ชร คล่องแคล่ว[1] ทัชชกร แสงทองดี[2] สุพจน์ บุญวิเศษ[3]
Peth Klongklaw, Thutchakorn Seangpordee, Supot Boonwises

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และศึกษาจิตพิสัยการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่จริงตามหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของสำนักงานเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยเป็นตัวแทนครัวเรือน จำนวนทั้งสิ้น 400 ครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยผลการวิจัย พบว่า ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความปลอดภัยจากอัคคีภัย อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ความปลอดภัยจากการคมนาคมและขนส่ง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความปลอดภัยจากอาชญากรรม อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ส่วนผลการวิจัยจิตพิสัยการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปรับพฤติกรรมให้เข้าในกรอบของการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สนับสนุนกิจกรรมการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์

คำสำคัญ (Keywords): ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน; ผู้สูงอายุ; จังหวัดราชบุรี

Received: 2022-12-07 **Revised**: 2022-12-26 **Accepted**: 2022-12-28

[1] สาขาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ Security Management Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy. Corresponding Author e-mail: pecth21fe@gmail.com

[2] สาขาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ Security Management Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy.
e-mail: Korn2945@gmail.com

[3] สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ Public Administration, Faculty of Liberal Arts, Rajapruk University. e-mail: supot45@hotmail.com

Abstract

This research has objectives to study safety in life and property and to study affective domain on protection of safety in life and property of elderly people in Mueang Ratchaburi Municipality, Ratchaburi Province. The research samples consisted of people who actually live according to the evidence of the civil registration of Mueang Ratchaburi Municipality, Ratchaburi Province as representatives of the 400 families. Research instrument for data collection such as questionnaire, statistics for data analysis such as Percentage, Mean and Standard deviation. The research results found that safety in life and property of elderly people in Mueang Ratchaburi Municipality, Ratchaburi Province at moderate-level overview. When consider all factors indicated that the maximum average was fire safety at high-level, next was safe from transportation and the lowest average was safe from crime at moderate-level respectively. The research results of affective domain on protection of safety in life and property of elderly people in Mueang Ratchaburi Municipality, Ratchaburi Province at high-level. When consider all factors indicated that the maximum average was adjusting behavior to fit the framework on protection of safety in life and property at high-level; next was support activities on protection of safety in life and property.

Keywords: Safety in Life and Property; Elderly People; Ratchaburi Province

บทนำ (Introduction)

ความปลอดภัยของประชาชนในชุมชนเป็นความจำเป็นพื้นฐานที่จะต้องถูกกำหนดให้เป็นสิทธิที่ประชาชนควรจะพึงมีพึงได้และรัฐต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการตามสิทธินั้น และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของในชุมชนเป็นกระบวนการในระดับท้องถิ่นระดับชาติและระดับนานาชาติ ที่ประชาชนชุมชนรัฐบาลและองค์กรอื่น ๆ รวมทั้งภาคธุรกิจและองค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐนำมาใช้เพื่อพัฒนาความยั่งยืนของความปลอดภัย กระบวนการนี้หมายรวมถึงความพยายามในการปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมและโครงสร้างตลอดจนทัศนคติและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความปลอดภัย ตลอดจนการกำหนดมาตรการควบคุมสิ่งแวดล้อมชุมชน สภาพสังคมในปัจจุบันเป็นสังคมที่มีความเจริญทางวัตถุในอัตราค่อนข้างสูง แต่ความเจริญทางจิตใจของประชาชนในชุมชนกลับมีแนวโน้มที่ลดลง ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนไม่ดีเท่าที่ควร ขาดความเห็นอกเห็นใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ขาดการเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การดำเนินชีวิตในชุมชนทุกวันนี้เป็นไปในลักษณะต่างคนต่างอยู่ เพื่อนบ้านขาดความใส่ใจและสนใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนปัจจุบันไม่มีความปลอดภัย ทั้งต่อชีวิตร่างกายจิตใจและทรัพย์สินผู้คนในชุมชนต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่หลายประการ อาทิปัญหาจากสิ่งแวดล้อมอันตราย

ปัญหาจากอาชญากรรม ปัญหาจากสาธารณภัยและการบาดเจ็บเสียชีวิตจากการเกิดอุบัติเหตุ โรคภัยไข้เจ็บจากโรคระบาดและโรคติดต่อและภัยจากยาเสพติด จนก่อให้เกิดความอ่อนแอของชุมชนทั้งในเมืองและชนบท ส่งผลให้หลายมิติของการพัฒนาประเทศไม่ประสบผลสำเร็จ ดังที่ควรจะเป็นและยังส่งผลกระทบที่ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนตกต่ำกว่าที่พึงจะเป็นอีกด้วย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าความอ่อนแอที่เกิดขึ้นกับชุมชนมีต้นตอมาจากการขาดความสมดุลและความรอบคอบของการพัฒนาของภาครัฐ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2544)

จังหวัดราชบุรีมีประชากรผู้สูงอายุ โดยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่ ปี 2558-2560 ร้อยละ 16.37, 18.78 และ 19.72 ตามลาดับเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และพบว่าสูงกว่าระดับเขต ปี 2560 ระดับเขตมีผู้สูงอายุร้อยละ 16.5 อำเภอที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Complete Aged Society) ได้แก่ อำเภอวัดเพลง ร้อยละ 27.05 อำเภอบางแพ ร้อยละ 21.59 อำเภอโพธาราม ร้อยละ 20.87 และอำเภอดาเนินฯ ร้อยละ 20.7 โดยมีกลุ่มผู้สูงอายุวัยต้น (อายุ 60-69 ปี) จำนวน 76,496 คน หรือร้อยละ 53.97 ผู้สูงอายุวัยกลาง (อายุ 70-79 ปี) จำนวน 40,614 คน หรือร้อยละ 28.65 และ ผู้สูงอายุวัยปลาย (80 ปีขึ้นไป) จำนวน 24,618 คนหรือร้อยละ 17.63 ประชากรผู้สูงอายุเพศชาย ร้อยละ 42.9 เพศหญิง ร้อยละ 57.1 (สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี, 2552) ในปี 2563 จังหวัดราชบุรีจะมีผู้สูงอายุถึง 1 ใน 5 ของประชากรทั้งหมด รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย ผู้สูงอายุก็เช่นกัน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้บูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐเพื่อขับเคลื่อนภารกิจด้านผู้สูงอายุรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทั้งนี้ปี 2563 จังหวัดราชบุรีเข้าสู่สังคมสูงวัยสมบูรณ์แบบ ฉะนั้นรัฐบาลจึงให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในการส่งเสริมให้มีการจัดศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ครอบคลุม 76 จังหวัดขณะที่จังหวัดราชบุรีมีศูนย์ฯ ครบทุกอำเภอ แต่ละแห่งจะดำเนินงานตามแผนการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ เพื่อให้ครอบคลุมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกมิติ ได้แก่ มิติด้านสุขภาพ ด้านสังคมและนันทนาการ เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และมิติด้านนวัตกรรม โดยส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุใช้ชีวิตอย่างมีความสุข และการสร้างอาชีพเสริมให้มีรายได้เพิ่ม เพื่อให้ผู้สูงอายุใช้ชีวิตอย่างมีความสุข สุขภาพแข็งแรง นอกจากนี้จะมีการจัดเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และซ่อมแซมบ้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุให้มั่นคงแข็งแรงด้วย

แต่พบว่ายังไม่มีการดำเนินความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของในชุมชนสำหรับผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรมและประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากการที่ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ได้รับอันตรายในชีวิตร่างกายจิตใจและทรัพย์สินอย่างมากมายจากสิ่งแวดล้อมอันตรายอาชญากรรมสาธารณภัย อุบัติเหตุ โรคภัยและยาเสพติดเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการลงทุนในธุรกิจจากกลุ่มนายทุน การย้ายถิ่นฐานของชนกลุ่มน้อย เช่น มอญ กะเหรี่ยงและกลุ่มผู้ใช้แรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือและจากจังหวัดต่าง ๆ เข้ามาอยู่ในจังหวัดราชบุรีมากขึ้น ผลกระทบที่ตามมาคือ ความไม่ปลอดภัยของประชาชนผู้สูงอายุ

ในชุมชนของจังหวัดราชบุรี จากสิ่งแวดล้อม อันตรายอาชญากรรม สาธารณภัยอุบัติเหตุ โรคภัยและยาเสพติดเกิดมากขึ้นก่อให้เกิดอันตรายแก่ประชาชนในชีวิตร่างกายจิตใจและทรัพย์สินและเกิดความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจตามมามากมาย

ในฐานะที่ผู้วิจัยซึ่งพักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี พบว่าการดำเนินการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของในชุมชนในการปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมชุมชน การกำหนดมาตรการควบคุมสิ่งแวดล้อมชุมชน และการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนในชุมชนสำหรับผู้สูงอายุเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายจากสิ่งแวดล้อม อันตรายอาชญากรรม สาธารณภัยอุบัติเหตุ โรคภัยและยาเสพติด ตามบทบาทหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจในจังหวัดราชบุรียังไม่ได้ผลเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากรายงานของอุบัติการณ์ความไม่ปลอดภัยที่เกิดขึ้นค่อนข้างสูงทั้งนี้เนื่องจากเจ้าพนักงานตำรวจส่วนใหญ่ขาดแนวทางการดำเนินการที่ยั่งยืน ขาดการประสานงานและขาดความเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ขาดการวางแผนพัฒนาที่สมดุลและขาดความรอบคอบอันนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรีว่า จะมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของในชุมชนและแนวทางความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของในชุมชน ในการปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมชุมชน การกำหนดมาตรการควบคุมสิ่งแวดล้อมชุมชนและการปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมของประชาชนในชุมชนเพื่อนำไปสู่การดำเนินความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของในชุมชน ให้เกิดผลอย่างยั่งยืน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้มีพฤติกรรมปลอดภัย ทั้งพฤติกรรมส่วนบุคคลและพฤติกรรมส่วนรวม พ้นภัยปราศจากซึ่งสิ่งอันตรายในชีวิตร่างกายจิตใจและทรัพย์สินจากสิ่งแวดล้อม อันตรายอาชญากรรม สาธารณภัยอุบัติเหตุ โรคภัย ยาเสพติดเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาพัฒนาใช้เป็นแนวทางในความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของในชุมชนในจังหวัดราชบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. ศึกษาระดับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี
2. ศึกษาจิตพิสัยการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่จริงตามหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของสำนักงานเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยเป็นตัวแทนครัวเรือน จำนวนทั้งสิ้น 16,376 ครัวเรือน (เทศบาลเมืองราชบุรี, 2563)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Determination of Sample Size) ตามสูตรการคำนวณของ Taro Yamane (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 40-41) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างโดยการศึกษาครั้งนี้ยอมให้มีการคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 0.5

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{16,376}{1 + (16,376)\ (0.05)^2}$$

$$= 390.46 \text{ หรือ } 400$$

ดังนั้นจึงได้กลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย จำนวน 400 คน

ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบจับสลากชุมชน ซึ่งมีชุมชนทั้งสิ้น 35 ชุมชน จับสลากขึ้นมา 3 ชุมชน ได้แก่ 1) ชุมชนถนนศรีสุริยวงศ์ ซอย 1 2) ชุมชนเทศบาล 3 และ 3) ชุมชนดอนกระต่าย จากนั้นสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) แล้วผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยเข้าไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความพร้อมและสามารถให้ข้อมูลตามจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่สองตามกรอบแนวคิดและได้พัฒนาเป็นแบบสอบถามเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลตามรายวัตถุประสงค์โดยลักษณะแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลส่วนบุคคลคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งในชุมชน เป็นคำถามปลายปิดให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบ Likert Scale แบ่งเป็น 5 ระดับ (ยุทธพงษ์ กัยวรรณ์, 2545)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับจิตพิสัยการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบ Likert Scale แบ่งเป็น 5 ระดับ (ยุทธพงษ์กัยวรรณ์, 2545)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach`s Alpha Coefficient)

2. วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 อธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3. วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 อธิบายระดับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 อธิบายระดับการมีจิตพิสัยการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท ส่วนใหญ่อยู่อาศัยในชุมชนมากกว่า 15 ปีขึ้นไป และส่วนใหญ่เป็นสมาชิกในชุมชน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี พบว่า ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.26, SD = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความปลอดภัยจากอัคคีภัย อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.78, SD = 0.80) รองลงมา คือ ความปลอดภัยจากการคมนาคมและขนส่ง อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.10, SD = 0.76) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความปลอดภัยจากอาชญากรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.98, SD = 0.83) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ในภาพรวม

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	ระดับความปลอดภัย			
	$\overline{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
1. ความปลอดภัยจากอัคคีภัย	3.78	0.80	มาก	1
2. ความปลอดภัยจากการคมนาคมและขนส่ง	3.10	0.76	ปานกลาง	2
3. ความปลอดภัยจากอาชญากรรม	2.98	0.83	ปานกลาง	3
รวม	3.26	0.66		ปานกลาง

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความปลอดภัยจากอัคคีภัย อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.69, SD = 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยจากพฤติกรรมของผู้สูบบุรี่ เช่น จุด-ทิ้งก้นบุรี่ ไม่เป็นที่เป็นทาง อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.98, SD = 0.88) รองลงมา คือ ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยจากการเผาขยะมูลฝอย กิ่งไม้ใบไม้หรือหญ้าแห้ง ที่เสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัย อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.83, SD = 0.94) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้สูงอายุมีความสะดวกในการใช้ทางหนีไฟหรือช่องทางที่สามารถวิ่งหรือเดินออกมาได้อย่างปลอดภัย อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.43, SD = 0.85) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ด้านความปลอดภัยจากอัคคีภัย

ด้านความปลอดภัยจากอัคคีภัย	$\overline{X}$	SD	แปลผล	ลำดับ
1. ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยจากสภาพสายไฟภายในบ้านและภายนอกบ้าน ที่อาจก่อให้เกิดไฟฟ้าลัดวงจรได้	3.47	0.87	ปานกลาง	6
2. ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยจากสภาพเสาไฟฟ้าภายนอกบ้าน	3.45	0.88	ปานกลาง	7
3. ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยเมื่อใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าหรือเครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน	3.75	0.86	มาก	3
4. ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยจากการขนส่งถังแก๊ส การต่อพ่วงอุปกรณ์ของผู้รับจ้าง	3.74	0.85	มาก	4
5. ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยจากการเผาขยะมูลฝอย กิ่งไม้ใบไม้หรือหญ้าแห้ง ที่เสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัย	3.83	0.94	มาก	2

ด้านความปลอดภัยจากอัคคีภัย	$\overline{X}$	SD	แปลผล	ลำดับ
6. ผู้สูงอายุมีความสะดวกในการใช้ทางหนีไฟหรือช่องทางที่สามารถวิ่งหรือเดินออกมาได้อย่างปลอดภัย	3.43	0.85	ปานกลาง	8
7. ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยจากกิจกรรม ร้านค้า สถานประกอบการที่เสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัย	3.65	0.94	มาก	5
8. ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยจากพฤติกรรมของผู้สูบบุรี่ เช่น จุด-ทิ้งก้นบุรี่ ไม่เป็นที่เป็นทาง	3.98	0.88	มาก	1
รวม	3.69	0.80	มาก	

ด้านความปลอดภัยจากการคมนาคมและขนส่ง อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.26, SD = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยในเวลาเดินทางไปทำกิจกรรมทางศาสนา เช่น วัด โบสถ์ มัสยิด อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.56, SD = 0.77) รองลงมา คือ ผู้สูงอายุมีความสะดวกของทางเท้าในตลาด อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.54, SD = 0.76) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยจากพฤติกรรมของคนใช้ถนน การขับรถอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.98, SD = 0.97) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ด้านความปลอดภัยจากการคมนาคมและขนส่ง

ด้านความปลอดภัยจากการคมนาคมและขนส่ง	$\overline{X}$	SD	แปลผล	ลำดับ
1. ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยในการเดินบนทางเท้าและการข้ามถนนบนถนนในชุมชน	3.11	0.88	ปานกลาง	7
2. ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยในการเดินข้ามบริเวณทางแยก ช่องทางเดินรถ	3.21	0.92	ปานกลาง	5
3. ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยจากพฤติกรรมของคนใช้ถนน การขับรถ	2.98	0.97	ปานกลาง	8
4. ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยจากการใช้บริการรถจักรยานยนต์รับจ้าง	3.16	0.78	ปานกลาง	6
5. ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยจากการขี่จักรยานหรือรถเข็ญนั่ง	3.25	0.91	ปานกลาง	4
6. ผู้สูงอายุมีความสะดวกของทางเท้าในตลาด	3.54	0.76	มาก	2
7. ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยในเวลาเดินทางไปทำกิจกรรมทางศาสนา เช่น วัด โบสถ์ มัสยิด	3.56	0.77	มาก	1
8. ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยจากสัตว์ดุร้าย เช่น สุนัข งู แมลงมีพิษ	3.51	0.75	มาก	3
รวม	3.26	0.70	ปานกลาง	

ด้านความปลอดภัยจากอาชญากรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.24, SD = 0.98) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้สูงอายุสามารถอยู่บ้านตามลำพังหรือเดินคนเดียวในบริเวณใกล้เคียงที่พักอาศัยได้ โดยปลอดภัยจากการข่มขืนกระทำชำเรา อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.88, SD = 0.93) รองลงมา คือ ผู้สูงอายุสามารถอยู่บ้านตามลำพังหรือเดินคนเดียวในบริเวณใกล้เคียงที่พักอาศัยได้ ความปลอดภัยจากการทำร้ายร่างกาย อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.78, SD = 0.99) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้สูงอายุสามารถอยู่บ้านตามลำพัง โดยปลอดภัยจากการหลอกลวง ฉ้อโกง ทรัพย์สิน อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.72, SD = 0.94) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ด้านความปลอดภัยจากอาชญากรรม

ด้านความปลอดภัยจากอาชญากรรม	$\overline{X}$	SD	แปลผล	ลำดับ
1. ผู้สูงอายุสามารถอยู่บ้านตามลำพังได้ โดยปลอดภัยจากการ ลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์	2.89	0.98	ปานกลาง	3
2. ผู้สูงอายุสามารถเดินคนเดียวในบริเวณใกล้เคียงกับที่พักอาศัยได้ โดยปลอดภัยจากการวิ่งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์	2.74	0.91	ปานกลาง	4
3. ผู้สูงอายุสามารถอยู่บ้านตามลำพังหรือเดินคนเดียวในบริเวณใกล้เคียงที่พักอาศัยได้ ความปลอดภัยจากการทำร้ายร่างกาย	3.78	0.99	มาก	2
4. ผู้สูงอายุสามารถอยู่บ้านตามลำพังหรือเดินคนเดียวในบริเวณใกล้เคียงที่พักอาศัยได้ โดยปลอดภัยจากการข่มขืนกระทำชำเรา	3.88	0.93	มาก	1
5. ผู้สูงอายุสามารถอยู่บ้านตามลำพัง โดยปลอดภัยจากการหลอกลวง ฉ้อโกง ทรัพย์สิน	2.72	0.94	ปานกลาง	5
รวม	3.24	0.98	ปานกลาง	

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับจิตพิสัยการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี พบว่า จิตพิสัยการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรีอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.84, SD = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปรับพฤติกรรมให้เข้าในกรอบของการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.16, SD = 0.74) รองลงมา คือ สนับสนุนกิจกรรมการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.13, SD = 0.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวกับการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.51, SD = 0.69) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับจิตพิสัยการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี

จิตพิสัยการป้องกันความปลอดภัย	$\overline{X}$	SD	แปลผล	ลำดับ
1. บอกพฤติกรรมป้องกันและไม่ป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์ได้	3.90	0.73	มาก	5
2. บอกพฤติกรรมการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์ที่ถูก ไม่ถูกต้องได้	3.85	0.64	มาก	9
3. มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวกับการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์	3.51	0.69	มาก	17
4. เข้าร่วมกิจกรรมด้านการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์	4.10	0.81	มาก	3
5. อาสาหรือสมัครเข้าขบวนการด้านการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์	3.56	0.75	มาก	16
6. พึงพอใจที่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์	3.88	0.74	มาก	7
7. แสดงความคิดเห็นสนับสนุนการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์	3.87	0.66	มาก	8
8. หาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์	3.89	0.81	มาก	6
9. ประกาศตนเป็นผู้ร่วมขบวนการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์	3.75	0.69	มาก	13
10. สนับสนุนกิจกรรมการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์	4.13	0.70	มาก	2
11. วิพากษ์วิจารณ์หรือคัดค้านการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์	3.78	0.66	มาก	11
12. ร่วมกิจกรรมด้านการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์	3.80	0.74	มาก	10
13. ประกาศตนว่าเป็นผู้ที่มีการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์	3.76	0.58	มาก	12
14. ปฏิบัติตนเพื่อการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์อย่างสม่ำเสมอ	4.05	0.73	มาก	4
15. ปรับพฤติกรรมให้เข้าในกรอบของการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์	4.16	0.74	มาก	1
16. มีเอกลักษณ์ตนเองในการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์	3.73	0.66	มาก	14
17. ได้รับการยอมรับและชมเชยด้านการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์	3.68	0.72	มาก	15

จิตพิสัยการป้องกันความปลอดภัย	$\bar{X}$	SD	แปลผล	ลำดับ
รวม	3.84	0.75	มาก	

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ปัจจุบันมีความปลอดภัยจากอัคคีภัย ความปลอดภัยจากการคมนาคมและขนส่ง และความปลอดภัยจากอาชญากรรม ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าระบบและมาตรการรักษาความปลอดภัยที่สำนักงานเทศบาลเมืองราชบุรี ดำเนินกิจกรรมทางความปลอดภัยที่ดำเนินอยู่สามารถที่จะควบคุมหรือยับยั้งการประสบเหตุในรูปแบบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชนได้ แม้ปัจจุบันมีความคับคั่งเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการดำเนินตามนโยบายการพัฒนาให้จังหวัดราชบุรี ให้ประชาชนมีความปลอดดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่ไม่น่าเป็นห่วงมากนัก

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี มีการจัดระบบป้องกันในครัวเรือนที่ดี เช่น มีอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าที่อยู่ในสภาพดีมีความปลอดภัย ระบบการขนส่งแก๊ส การต่อพ่วงอุปกรณ์ของผู้รับจ้าง ระบบการเผาหรือกำจัดขยะมูลฝอย กิ่งไม้ใบไม้หรือหญ้าแห้ง หรือแม้แต่ระบบการป้องกันเกิดอัคคีภัยของสถานประกอบการ ร้านค้า ที่เสี่ยงต่ออัคคีภัย ส่วนด้านความปลอดภัยจากการคมนาคมและขนส่ง ส่วนใหญ่จะเป็นห่วงความปลอดภัยจากพฤติกรรมของคนใช้รถการขับรถ และการเดินบนทางเท้า บนถนนในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับความปลอดภัยจากอาชญากรรม ส่วนใหญ่จะเป็นห่วงเกี่ยวกับการถูกหลอกลวง ฉ้อโกง ทรัพย์สินเมื่ออยู่ตามลำพัง และการวิ่งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์เมื่อเดินคนเดียว

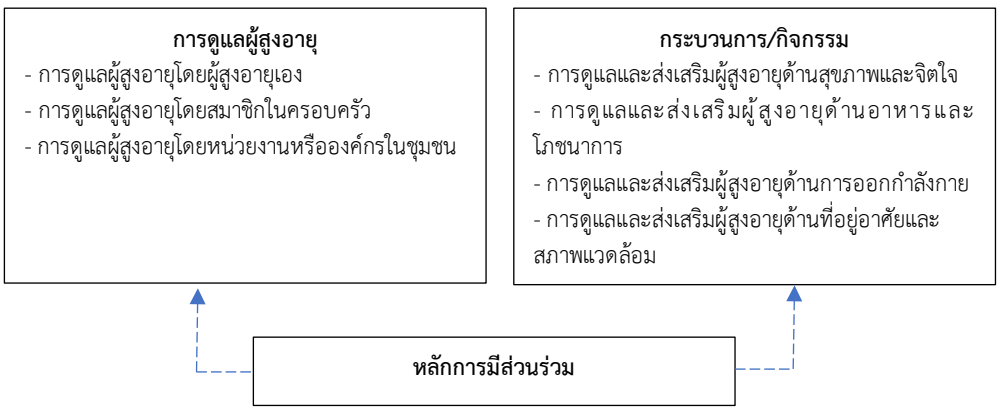
ทั้งนี้อาจเป็นไปเพราะคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและประชาคมท้องถิ่นร่วมกับสำนักงานเทศบาลเมืองราชบุรี ดำเนินตามแผนพัฒนาจังหวัดราชบุรี พ.ศ.2557-2560 (ฉบับทบทวน) ประจำปี พ.ศ.2563 ในประยุทธ์ศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพประชาชน และความมั่นคงในคุณภาพชีวิตด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลยุทธ์ที่ (4) พัฒนาจังหวัดให้เป็นเมืองปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ชุมชนมีความสงบเรียบร้อยน่าอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานวิจัยของภัทราพร ปุณะตุง และวิภาดา มุกดา ได้ทำการวิจัยเรื่อง สวัสดิการมาตรฐานสำหรับผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 เขตพัฒนาการท่องเที่ยว 12 เมืองต้องห้ามพลาด พบว่า ความต้องการสวัสดิการมาตรฐานสำหรับผู้สูงวัยในศตวรรษที่ 21 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ด้านความปลอดภัยในชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านสุขภาพอนามัยและด้านการศึกษา ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ

ฉากรัทย์ (2559) ศึกษาเรื่องประสิทธิผลของการดำเนินงานสวัสดิการ สำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้วมีประสิทธิผลการดำเนินงานสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาพร จิตสูงเนิน (2559) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการให้บริการด้านสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลทัพเสด็จ อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว พบว่า ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการให้บริการด้านสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลทัพเสด็จ อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของสำเนาว์ รัศมิทัต (2562) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการได้รับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ วัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ 1) ระดับระดับความต้องการและปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการได้รับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และ 2) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการได้รับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ระดับความต้องการได้รับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุพบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.43) และเมื่อเรียงลำดับรายด้าน คือ ด้านสุขภาพอนามัย (ค่าเฉลี่ย 4.71), ด้านความปลอดภัยในชีวิต (ค่าเฉลี่ย 4.63), ด้านนันทนาการ (ค่าเฉลี่ย 4.61), ด้านการศึกษาและการส่งเสริมอาชีพ (ค่าเฉลี่ย 4.25) และด้านที่ อยู่อาศัย (ค่าเฉลี่ย 3.99) ส่วนงานวิจัยของกาญจนา ปัญญาวงศ์ (2559, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงของภายใต้การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่ออศึกษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงของและการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงของในการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการบริหารจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงของภายใต้การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ภายใต้การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดเชียงราย ระดับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงของด้านความปลอดภัยจากอัคคีภัยอยู่ในระดับความปลอดภัยมาก ด้านความปลอดภัยจากการคมนาคมและขนส่งอยู่ในระดับความปลอดภัยปานกลาง และด้านความปลอดภัยของชุมชนอยู่ในระดับความปลอดภัยปานกลาง ในภาพรวมระดับความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงของทั้ง 3 ด้านพบว่า อยู่ในระดับความปลอดภัยปานกลาง

2. จิตพิสัยการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี

จากผลการวิจัยจิตพิสัยการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเฉพาะการปรับพฤติกรรมให้เข้าในกรอบของการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์ การสนับสนุนกิจกรรมการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิกรานต์ เผือกมงคล (2559) ศึกษาเรื่องแนวทางลดความเสี่ยงในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการลดความเสี่ยงในชีวิตและทรัพย์สิน การป้องกันความเสี่ยงภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จิตพิสัยการป้องกันความเสี่ยงในชีวิตและทรัพย์สินและความสัมพันธ์ระหว่างการลดความเสี่ยงภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานีและพระนครศรีอยุธยา พบว่า ระดับการป้องกันความเสี่ยงภัยในชีวิตและทรัพย์สินระดับบุคคล โดยการตรวจตรา การตรวจสอบ การจัดสภาพแวดล้อมบริเวณภายในและภายนอกบ้านเพื่อให้ เอื้ออำนวยต่อการป้องกันอาชญากรรม และการติดตั้งอุปกรณ์เพื่อการป้องกันอาชญากรรม มีระดับการป้องกันอยู่ในระดับการป้องกันมาก ระดับการป้องกันความเสี่ยงภัยในชีวิตและทรัพย์สินระดับชุมชน โดยการสร้างความสัมพันธ์ของคนภายในหมู่บ้าน การจัดสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านให้เอื้ออำนวยต่อการป้องกันอาชญากรรม และการจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัย มีระดับการป้องกันอยู่ในระดับการป้องกันปานกลาง ระดับจิตพิสัยในการป้องกันความเสี่ยงภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้ ด้านการตอบสนอง ด้านการเห็นคุณค่า ด้านการปรับระบบ และ ด้านการสร้างนิสัยการป้องกันความเสี่ยงภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีระดับจิตพิสัยอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้จากการวิจัย

ที่มา: (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2565)

หลักการมีส่วนร่วม เป็นการประสานงานระหว่างภาคีต่างๆ รวมทั้งคนในครอบครัว ในชุมชน ภาครัฐและเครือข่ายในการดูแลผู้สูงอายุให้ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แบบบูรณาการตั้งแต่ระดับครอบครัว คือ ผู้สูงอายุและครอบครัว ระดับพื้นที่ คือ อปท. (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

เชื่อมต่อระดับอำเภอ มีโรงพยาบาลอำเภอ กองทุนสุขภาพตำบล และหน่วยราชการอื่น ระดับจังหวัดมีโรงพยาบาลจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการศึกษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนผู้สูงอายุในชุมชนมีจิตพิสัยการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอยู่ในระดับมาก ดังนั้นควรนำผลการศึกษาใช้ประกอบการวางแผนในการจัดทำกิจกรรมโครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพของคน องค์กร ชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมต่อปัญหาด้านความปลอดภัยต่อไป

1.2 ผลการวิจัยพบว่า ความปลอดภัยของประชาชนผู้สูงอายุในด้านการคมนาคมและขนส่งและความปลอดภัยจากอาชญากรรม อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นสำนักงานเทศบาลเมืองราชบุรีควรนำผลการวิจัยไปประกอบการจัดทำแผนการจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้สูงอายุ ชุมชน เพื่อให้ประชาชนผู้สูงอายุมีความมั่นใจในการใช้ชีวิตประจำวันมากขึ้น

1.3 ผลการวิจัยพบว่า ความปลอดภัยจากการคมนาคมและขนส่ง และความปลอดภัยจากอาชญากรรม อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับประชาชนผู้สูงอายุในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาศักยภาพหรือการดำเนินงานด้านความปลอดภัยของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความปลอดภัย

2.2 ในการเก็บข้อมูล ควรเพิ่มกระบวนการสัมภาษณ์ นอกเหนือจากการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม หรือจัดทำเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ

2.3 ควรวิจัยเพื่อหารูปแบบการป้องกันความปลอดภัยของพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันเพื่อนำมาเป็นแบบอย่างและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงมหาดไทย. *ความหมายของอัคคีภัย.* สืบค้น 10 มีนาคม 2559, จาก http://61.19.100.58/firekm/about_us.html.

กาญจนา ปัญญาวงค์. (2559). *ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงของภายใต้การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดเชียงราย.* วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโครงการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

การเสริมสร้างความปลอดภัยในชุมชน. (2559). สืบค้น 10 มีนาคม 2559, จาก

http://panidapangprakhon1.blogspot.com/.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2544). ประชาชนจะช่วยรักษาผลประโยชน์ของชาติได้อย่างไร. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 27*(1), 9-36.

งานการบริหารงานสืบสวนกองบังคับการปราบปราม. *แนวคิดของทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Crime Control Through Environmental Design).* สืบค้น 10 มีนาคม 2559, จาก (http://csd.go.th/Dimensions_csd/.

เทศบาลเมืองราชบุรี. (2563). *รายงานผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลเมืองราชบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563.* ราชบุรี: เทศบาลเมืองราชบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ยุทธพงษ์ กัยวรรณ์. (2545). *พื้นฐานการวิจัย.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สุวีริยสาส์น.

วิกรานต์ เผือกมงคล. (2559). แนวทางการลดความเสี่ยงภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 6*(3), 27-41.

สมเกียรติ ฉากรัทย์. (2559). *ประสิทธิผลของการดำเนินงานสวัสดิการ สำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว.* การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปภัมภ์.

สุภาพร จิตสูงเนิน. (2559). *ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการให้บริการด้านสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลทัพเสด็จ อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว.* การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปภัมภ์.

Krathwohl, D. R., Bloom, B. S. & Masia, B. B. (1964). *Taxonomy of Educational Objectives, the classification of educational goals–Handbook II: Affective Domain*. New York: McKay.

แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

Guidelines for Parental Engagement According to the Opinions of Administrators and Teachers Towards Online Education Management in the New Normal Era of Educational Institutions Under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1

เธียรรัตน์ แป๊ะสมบูรณ์[1] พิมลพรรณ เพชรสมบัติ[2]
Tianrat Paesomboon, Pimolpun Phetsombat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ 2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครู จำนวน 333 คน และ ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดลำดับความต้องการจำเป็น $PNI_{Modified}$ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้แก่ (1) ด้านการอบรมเลี้ยงดู ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลเอาใจใส่และส่งเสริมพฤติกรรมต่าง ๆที่นักเรียนถนัด (2) ด้านการติดต่อสื่อสาร ครูคอยให้ความรู้แนะแนวทางการใช้งานแอปพลิเคชันต่าง ๆ (3) ด้านการอาสาสมัคร สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

Received: 2022-11-04 **Revised**: 2022-12-12 **Accepted**: 2022-12-22

[1] คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี Faculty of Technical Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi. e-mail: Tianrat_p@mail.rmutt.ac.th

[2] คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี Faculty of Technical Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi. Corresponding Author e-mail: Pimolpun_p@rmutt.ac.th

ของผู้เรียนกับสถานศึกษา (4) ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ผู้ปกครองต้องเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับนักเรียน (5) ด้านการตัดสินใจ ผู้ปกครองและครูร่วมกันพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดูแล ส่งเสริม และแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน (6) ด้านการร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครองปลูกฝังคุณธรรมสิ่งที่ดีและมีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว

คำสำคัญ (Keywords): การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง; การจัดการศึกษาระบบออนไลน์; ยุคนิวนอร์มัล

Abstract

This research aimed to 1) investigate the current state and desirable state of parental engagement based on the opinions of administrators and teachers towards online education management in the new normal era of educational institutions under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1 2) explore the practical approach of parental engagement based on the opinions of administrators and teachers towards online education management in the new normal era of educational institutions under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1. The research sample consisted of 333 administrators and teachers. The key informants included six secondary school administrators. The instruments were questionnaires and interview forms. To analyze the data, the researcher conducted the statistics consisting of percentage, mean, standard deviation, Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$), and content analysis for the qualitative study. The result revealed that: 1) the current state of parental showed a high level in an overview. The overall desirable state of parental engagement appeared to be at the highest level. 2) For the practical approach of parental engagement, (1) Parenting: Parents were involved in caring for and promoting behaviors in the areas of their students' specialties. (2) Communication: Teachers provided guidance and use of various applications. (3) Volunteers: Schools held parent meetings to allow parents to participate in the management of learners' education with schools. (4) Home Learning: Parents must be good advisers to students. (5) Decision-making: Parents and teachers discussed and exchanged opinions on caring for children, promoting and solving problems involving behaviors of students. (6) Cooperation with the community: Parents instilled good morals and mind in their children's ethics and built good relationships in the family.

Keywords: Parental Engagement; Online Education Management; the New Normal Era

บทนำ (Introduction)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง เป้าหมายและหลักการในการจัดการระบบการศึกษาต้องดำเนินไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมที่ดีในการดำเนินชีวิตในสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้นในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนของชาติจึงไม่ใช่หน้าที่ของสถานศึกษาและผู้สอนเท่านั้น แต่ยังมีกลุ่มบุคคลที่สำคัญอีก 3 กลุ่ม คือ ตัวผู้เรียนหรือนักเรียน กลุ่มของครอบครัวหรือ พ่อแม่ผู้ปกครอง และกลุ่มของชุมชนที่ต้องร่วมมือกันเพื่อเสริมสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ที่ดีให้แก่ผู้เรียน ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ดวงกมล สินเพ็ง, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (มาตรา 43) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 8 (2) ที่กำหนดให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจะต้องมีองค์คณะบุคคล ที่เรียกว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการสรรหาและแต่งตั้งจากชุมชน ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน ทำหน้าที่บริหารควบคุม บริหารจัดการการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแนวทางและนโยบายการศึกษาของชาติ แต่ในความเป็นจริง สังคม ชุมชน สมาชิกของครอบครัว สถานศึกษา และบุคลากรในสถานศึกษายังขาดแนวทางในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น

ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการ บริหารจัดการศึกษา ด้านการเรียนการสอนเป็นรูปแบบผสมที่ประกอบด้วย 1) รูปแบบเดิมหมายถึงการจัดการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าในชั้นเรียนในพื้นที่ที่ไม่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ 2) รูปแบบการจัดการ เรียนการสอนออนไลน์ในพื้นที่ที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อ และ 3) รูปแบบผสมระหว่างการเรียนแบบเดิม และแบบออนไลน์ ตามสถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลง โดยให้สถานศึกษาปรับเปลี่ยนวิธีการประเมินผล และ การจัดการการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ซึ่งในทางปฏิบัติถือว่าเป็นเรื่องที่ท้าทายและยากต่อการ ดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพได้ โดยเฉพาะการบริหารงานด้านวิชาการภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาด ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในเรื่องของการจัดการหลักสูตร วิธีการสอนของครู การจัดหาทรัพย์กร อุปกรณ์เทคโนโลยี การวัดและประเมินผลการศึกษาของผู้เรียน เพราะสถาพความเป็นจริงพบว่าผู้เรียน ส่วนมากมีปัญหาและข้อจำกัดทางด้านความยากจนการไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยี(ปิยะวรรณ ปานโต, 2563) อีกทั้งกรณีผู้ปกครองมีปัญหาด้านรายได้ ไม่มีเวลาที่จะอยู่บ้านเพื่อดูแลเข้มงวดกับการเรียนของนักเรียนที่บ้านได้ ดังที่ธานินทร์ อินทรวิเศษ ธนวัฒน์ เจริญษา และพิชญาภา ยวงสร้อย (2564) ได้สรุปภาพสะท้อนการศึกษาไทยหลังโควิด 19 พบว่า เกิดความเลื่อมล้ำทางการศึกษาจากการใช้เทคโนโลยี เนื่องจากการศึกษามีองค์ประกอบและโครงสร้างมากมาย การ

จัดการเรียนทางไกลและการเรียนออนไลน์ที่ ทั่วถึงและมีประสิทธิผลสูงสำหรับผู้เรียนทุกคน ต้องพึ่งพาหลายปัจจัย ทั้งความพร้อมด้านเทคโนโลยี ความ พร้อมของครูในการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ และความพร้อมของครอบครัวและนักเรียนในการเรียนรู้ จากที่บ้าน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนจำนวนมาก โดยเฉพาะที่มาจากครอบครัวที่ยากจนถูกทิ้งไว้ข้างหลัง อีกทั้งมีความ ชัดเจนในเรื่องโอกาสการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครองในการจัดการศึกษาซึ่งไม่สามารถทำได้อย่างในสถานการณ์ปกติ ข้อสรุปดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่ยากสำหรับการบริหารจัดการด้านวิชาการของโรงเรียน

ในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการ ได้ระบุว่าการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลในสถานการณ์วิกฤติ ประกอบไปด้วย 1) หน่วยงานต้นสังกัดควรปรับหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ ที่มีความยืดหยุ่น ปรับโครงสร้างเวลาเรียน ปรับลดเนื้อหาให้กระชับ และบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสม กับสถานการณ์วิกฤติ 2) หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานระดับพื้นที่ควรส่งเสริมสนับสนุนการรวบรวมสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเป็นศูนย์สื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูสามารถนำมาเผยแพร่ และนำไป แลกเปลี่ยนและแบ่งปันกันใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางตามบริบทของสถานศึกษา 3) หน่วยงานต้นสังกัดควรมีมาตรการส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานระดับพื้นที่และ สถานศึกษาร่วมกันในการจัดการเรียนรู้ทางไกล (Distance Education) ควบคู่กับการจัดการเรียนในชั้น เรียน 4) หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติ โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง เน้นการใช้ผลงาน และการทดสอบระหว่างเรียน 5) หน่วยงานระดับพื้นที่และสถานศึกษาควรร่วมกันสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล ที่มีความหลากหลาย เหมาะสม และสอดคล้องกับรูปแบบ วิธีการจัดการเรียนรู้และบริบทของสถานศึกษาซึ่งกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนหลังโควิด-19 ที่กล่าวไปนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากพ่อ แม่ ผู้ปกครองค่อนข้างมาก จึงเกิดประเด็นปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดเป็นช่องว่างทางการศึกษาที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

การมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครอง และโรงเรียนในการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนนับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการบริหารจัดการศึกษาร่วมกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดี ที่สุดแก่ผู้เรียนพร้อมทั้งได้รับรู้ข้อดีและข้อบกพร่องร่วมกันเพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและการพัฒนาส่งเสริมในระดับอื่นที่สูงยิ่งขึ้นไป โดยบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ในฐานะที่เป็นผู้ให้การเลี้ยงดูและมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด และเป็นผู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีอนาคตที่ดีและดำเนินอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ดีขึ้น อันจะส่งผลไปสู่การเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน และการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจะเกิดขึ้นได้ถ้าผู้ปกครองได้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน โดยโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งจะเกิดประโยชน์กับตัวผู้เรียนและยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อัน

ดีระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียนอีกด้วย การมีส่วนร่วมจะช่วยให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจตรงกันและเห็น ความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน สนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ (ประภาศ ปานเจี้ยง และ สุภาวดี ธรรมรัตน์, 2564)

ซึ่งจากสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด ส่งผลให้ทางเขตพื้นที่มีนโยบาย หรือแนวทางในการจัดการศึกษาตามบริบทของสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงการสอนแบบออนไลน์ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองของผู้เรียนด้วย จากเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อนำผลการศึกษามาพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครองและสถานศึกษาในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,972 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1) กลุ่มตัวอย่างใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จึงใช้สูตรยามาเน่ (Yamane, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมรับให้มีความ

คลาดเคลื่อนได้ 0.05 คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 333 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน

2) ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 6 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่มีผลการการประเมินด้านการบริหารงานที่เป็นเลิศ ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท/เอก ในสาขาบริหารการศึกษา ที่มีประสบการณ์ 20 ปีขึ้นไป และครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี/โท มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

3.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 1 ฉบับ โดยโครงสร้างของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check list) และตอนที่ 2แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 1.00และการหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach’s alpha coefficient) ที่ค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.962

3.2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Guided Interview)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

1) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จากการส่งแบบสอบถามจำนวน 333 ฉบับ ให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ผ่าน Google Form ได้รับแบบสอบถาม จำนวน 333 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ครบตามที่ต้องการ

3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูลแยกข้อมูล ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

1) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

2) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 6 คน และได้ครบทั้ง 6 คน ตามที่ต้องการ

3) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์ที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

เมื่อได้รับข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการแล้ว การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อประมวลผลและหาค่าสถิติ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) แบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงหาความถี่ และหาค่าร้อยละ

2) แบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อและภาพรวมทั้ง 6 ด้าน

3) การประเมินความต้องการจำเป็นในครั้งนี้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถาม เพื่อหาความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อแสดงระดับความต้องการจำเป็นในด้านต่าง ๆ โดยใช้ค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ เพื่อนำไปสร้างแบบสัมภาษณ์ต่อไป

4) การวิเคราะห์ที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 63.10 มีอายุ 25 - 35 ปี จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 71.20 ตำแหน่งปัจจุบัน จำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 87.10 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปี จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 43.50

2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และการประเมินความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ตารางที่ 1ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และการประเมินความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง			สภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	PNI Modified	อันดับ
1) ด้านการอบรมเลี้ยงดู	3.66	0.68	มาก	4.74	0.08	มากที่สุด	0.29	1
2) ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.16	0.59	มาก	4.99	0.04	มากที่สุด	0.19	2
3) ด้านการอาสาสมัคร	3.96	0.56	มาก	4.68	0.10	มากที่สุด	0.18	3
4) ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน	4.14	0.80	มาก	4.52	0.10	มากที่สุด	0.09	6
5) ด้านการตัดสินใจ	3.74	0.64	มาก	4.20	0.07	มาก	0.12	4
6) ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน	4.20	0.77	มาก	4.70	0.11	มากที่สุด	0.11	5
รวม	3.96	0.52	มาก	4.64	0.03	มากที่สุด		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$=3.96, S.D.= 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ 4.20, S.D.= 0.77) รองลงมาคือ ด้านการติดต่อสื่อสาร($\bar{X}$=4.16, S.D.= 0.59) และด้านการอบรมเลี้ยงดู มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$=3.66, S.D.= 0.68)

สภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.64,

S.D.= 0.03) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการติดต่อสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ 4.99, S.D.=0.04) รองลงมาคือ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ($\overline{X}$=4.74, S.D.= 0.08) และด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\overline{X}$=4.20, S.D.= 0.07) ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล การจัดเรียงความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกข้อ โดยมีค่า $PNI_{Modifed}$ อยู่ระหว่าง 0.09 ถึง 0.29 พบว่า 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดู มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด (0.29) รองลงมาเป็นด้านการติดต่อสื่อสาร (0.19) และด้านการอาสาสมัคร (0.18) มีค่าความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สามารถเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็นและสรุปผลได้ ดังนี้

1) แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านการอบรมเลี้ยงดู ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลเอาใจใส่และส่งเสริมพฤติกรรมต่าง ๆ ในด้านที่นักเรียนถนัดและมีความสนใจ ผู้ปกครองส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ โดยการสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้ปกครองและนักเรียนร่วมพูดคุย ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว และเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน นอกจากนี้ผู้ปกครองมีความเข้าใจพัฒนาการของอารมณ์เด็กในแต่ละวัย และรู้จักแยกแยะประเด็นปัญหา พูดคุยกันเป็นประจำ คอยถามและรับฟังปัญหา ความคิดเห็นของนักเรียนโดยให้คำแนะนำที่เหมาะสม มีความเข้าใจต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เข้ากับยุคสมัย ให้ความยืดหยุ่นที่เหมาะสมไม่เคร่งครัดหรือบังคับตัวนักเรียนมากเกินไป พูดคุยหารือร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครู หรือผู้ปกครองกับผู้ปกครองด้วยกัน เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการรับฟังคำตอบและการอธิบายของเด็กนักเรียน โดยครูมีส่วนช่วยผู้ปกครองในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้กับเด็ก ๆ เพื่อให้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ตรงกัน

2) แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านการติดต่อสื่อสาร ครูคอยให้ความรู้แนะแนวทาง อธิบายถึงประโยชน์ ความสำคัญและการใช้งานแอปพลิเคชันต่าง ๆ จัดทำคู่มือการเข้าใช้งานแอปพลิเคชันรวมถึงแนะนำดูแลการใช้งานในระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แนะแนวทางและคอยเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้ปกครองและนักเรียนในการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างความเข้าใจร่วมกันกับผู้ปกครองและนักเรียน ทำให้ผู้ปกครองรู้สึกถึงการเปิดใจในการเรียนรู้ที่จะใช้เทคโนโลยี ไม่ปิดกั้นการเรียนรู้

3) แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านการอาสาสมัคร สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้เรียนกับสถานศึกษา สร้างการรับรู้ถึงประโยชน์ข้อดี และให้ผู้ปกครองทำความเข้าใจในหลักสูตรการเรียนการสอน ทำความเข้าใจในความสำคัญของการจัดการศึกษา

4) แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ผู้ปกครองต้องเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับนักเรียน คอยกำกับติดตาม ให้ความสนใจกับกิจกรรม ดูแลเอาใจใส่ในเรื่องการเรียน ทบทวนการเรียนร่วมกันกับนักเรียน คอยถามให้คำชมเชย สนใจและเข้าใจในพฤติกรรมของนักเรียนในพัฒนาการในวัยของเด็ก เมื่อเห็นถึงพฤติกรรมไม่เหมาะสมหาทางออกร่วมกับครูในการแก้ไขปัญหา

5) แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านการตัดสินใจ ผู้ปกครองต้องดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด สังเกตพฤติกรรม ในช่วงที่นักเรียนอยู่ที่บ้านและเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับนักเรียน ผู้ปกครองและครูร่วมกันพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดูแล ส่งเสริม และแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของนักเรียน และร่วมกันหาข้อสรุปที่ดีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้อชี้แนะระหว่างครูและผู้ปกครองในการที่จะพัฒนาดูแลเด็กนักเรียน รวมทั้งมีการจัดทำแบบประเมินครูเพื่อเสนอข้อแนะนำ

6) แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านการร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครองปลูกฝังคุณธรรมสิ่งที่ดี ดูแลเอาใจ สร้างจริยธรรมลูกก่อนเข้าสังคม มีการแนะนำวิธีการอยู่ร่วมกับสังคม สอนและอบรม ให้เห็นถึงความสำคัญของส่วนรวมและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม และมีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการอาสาสมัคร ด้านการตัดสินใจ และด้านการอบรมเลี้ยงดู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมกับชุมชน และการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม คอยสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนและโรงเรียนจัดขึ้น และต้องการเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน เพื่อพัฒนาและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียน ครูประจำชั้น/ ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครองและโรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา ปัญญานนท์(2021) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านผึ้ง (มธุลีห์ประชาสรรค์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านผึ้ง (มธุลีห์ประชาสรรค์) สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการให้ความร่วมมือกับชุมชน และด้านการอบรมเลี้ยงดู

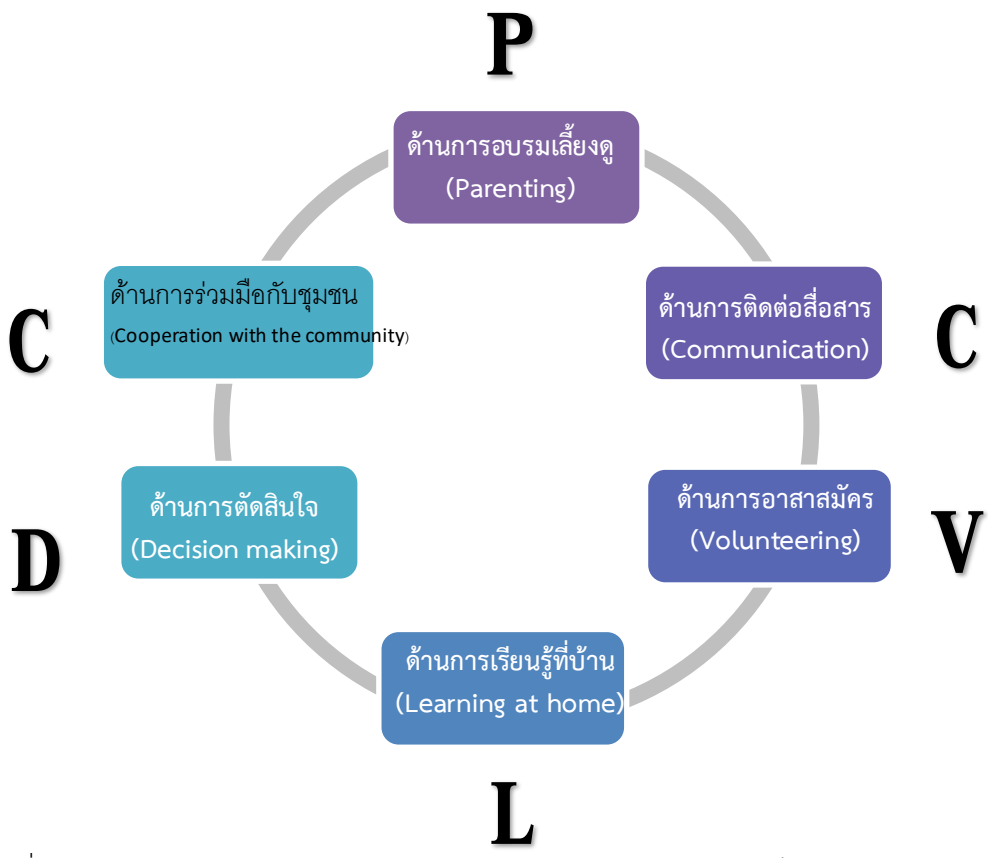
2. สภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก และอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการอบรมเลี้ยงดูด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน ด้านการอาสาสมัคร ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน และด้านการตัดสินใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษา ผู้ปกครองจำเป็นจะต้องเข้ามามีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน เนื่องจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ในฐานะที่เป็นผู้ให้การเลี้ยงดูและมีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ดีขึ้น อันจะส่งผลไปสู่การเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน และการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจะเกิดขึ้นได้ถ้าผู้ปกครองได้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน โดยโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน การมีส่วนร่วมจะช่วยให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจตรงกันและเห็น ความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน สนับสนุนให้นักเรียนได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วารี

กติกา (2540 อ้างถึงใน ธรรมรัตน์ พงษ์ทอง, 2559, หน้า 96) กล่าวว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่สามารถที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมโรงเรียน เป็นอย่างดีในการเตรียมความพร้อมให้เด็กร่วมกับโรงเรียนและผู้ปกครองก็จะเกิดความศรัทธาต่อโรงเรียนและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนิสา แก้วประสงค์ (2560) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนบีคอนเฮาส์แย้มสอาดลาดพร้าว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนบีคอนเฮาส์แย้มสอาดลาดพร้าว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

3. การจัดเรียงความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ภาพรวมมีความจำเป็นทุกข้อ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า 1) ด้านการอบรมเลี้ยงดู มีค่าความจำเป็นสูงที่สุด อาจเป็นเพราะผู้ปกครองมีสาเหตุปัจจัยที่หลากหลาย เช่น ปัญหาจากเศรษฐกิจ ทำให้ผู้ปกครองขาดรายได้ในการนำมาสนับสนุนการเรียนการสอน , ปัญหาครอบครัวพ่อแม่หย่าร้าง แยกทางกัน นักเรียนต้องอาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งไม่มีกำลังและความสามารถในการดูแลบุตรหลานให้ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้รวมถึงอาชีพของผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ทำให้ไม่มีเวลาให้กับลูกเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับจันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ และคนอื่นๆ (2540 : 126) ที่กล่าวว่า ผู้ปกครองไม่สามารถมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้มากเท่าที่ควร อาจจะเป็นเพราะสาเหตุมาจากเศรษฐกิจ โดยเฉพาะเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ทำให้แต่ละคนพยายามต่อสู้ดิ้นรนเพื่อหารายได้มาจุนเจือ ครอบครัว ทำให้ผู้ปกครองมีบทบาทของการมีส่วนร่วมมากขึ้น

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วยแนวทาง 6 ด้าน ดังนี้

ภาพที่ 1 แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
ที่มา : เธียรรัตน์ แป๊ะสมบูรณ์, 2565

ด้านการอบรมเลี้ยงดู

1. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลเอาใจใส่และส่งเสริมพฤติกรรมต่าง ๆ ในด้านที่นักเรียนถนัดและมีความสนใจ

2. ผู้ปกครองและนักเรียนร่วมพูดคุย ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว

3. ผู้ปกครองมีความเข้าใจพัฒนาการของอารมณ์เด็กในแต่ละวัย และรู้จักแยกแยะประเด็นปัญหา พูดคุยกันเป็นประจำ คอยถามและรับฟังปัญหา ความคิดเห็นของนักเรียนโดยให้คำแนะนำที่เหมาะสม

ด้านการติดต่อสื่อสาร

1. ครูคอยให้ความรู้แนะแนวทาง อธิบายถึงประโยชน์ ความสำคัญและการใช้งานแอปพลิเคชันต่าง ๆ

2. จัดทำคู่มือการเข้าใช้งานแอปพลิเคชันรวมถึงแนะนำดูแลการใช้งานในระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านการอาสาสมัคร

1. มีการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้เรียนกับสถานศึกษา

2. ผู้ปกครองทำความเข้าใจในหลักสูตรการเรียนการสอน ทำความเข้าใจในความสำคัญของการจัดการศึกษา

ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน

1. ผู้ปกครองต้องเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับนักเรียน คอยกำกับติดตาม ให้ความสนใจกับกิจกรรม ดูแลเอาใจใส่ในเรื่องการเรียนทบทวนการเรียนร่วมกันกับนักเรียน คอยถามให้คำชมเชยสนใจและเข้าใจในพฤติกรรมของนักเรียนในพัฒนาการในวัยของเด็ก

2. เมื่อเห็นถึงพฤติกรรมไม่เหมาะสมหาทางออกร่วมกับครูในการแก้ไขปัญหา

ด้านการตัดสินใจ

1. ผู้ปกครองต้องดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด สังเกตพฤติกรรม ในช่วงที่นักเรียนอยู่ที่บ้านและเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับนักเรียน

2. ผู้ปกครองและครูร่วมกันพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดูแล ส่งเสริม และแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของนักเรียน

3. มีการจัดทำแบบประเมินครูเพื่อเสนอข้อแนะนำต่าง ๆ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง

ด้านการร่วมมือกับชุมชน

1. ผู้ปกครองปลูกฝังคุณธรรมสิ่งที่ดี ดูแลเอาใจ สร้างจริยธรรมลูกก่อนเข้าสังคม

2. มีการแนะนำวิธีการอยู่ร่วมกับสังคม สอนและอบรม ให้เห็นถึงความสำคัญของส่วนรวมและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม และมีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) ด้านการอบรมเลี้ยงดู จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองมีการดูแลเอาใจใส่และมุ่งพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และ ผู้ปกครองมีการรับฟังและตอบคำถาม อธิบายข้อสงสัยที่เด็กมี ตอบสนองอารมณ์ของเด็กได้อย่างเหมาะสม มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ดังนั้น ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ดูแลนักเรียนให้มาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ จัดสรรเวลาในการพูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกันกับนักเรียนเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีภาพในครอบครัว โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล สนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียน เช่น กิจกรรมรักการอ่าน และผู้ปกครองเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา เรื่องการเลี้ยงลูก การส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่โรงเรียนจัดขึ้น เป็นต้น

2) ด้านการติดต่อสื่อสาร จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการเข้าใช้แอปพลิเคชั่น เช่น Zoom, Line Meeting หรือ Google Classroom เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนกับครูผู้สอนผ่านระบบออนไลน์ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ดังนั้น โรงเรียนควรจัดให้มีการพบปะระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง เพิ่มช่องทางการติดต่อที่เข้าถึงง่ายเช่น กลุ่มLine ห้องเรียน หรือเพจ facebook เป็นต้น ครูจัดทำสื่อ เอกสาร รวมทั้งคู่มือประกอบการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์เกี่ยวกับการใช้แอปพลิเคชั่นต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจได้ง่าย เพื่อที่จะนำไปศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และช่วยเหลือนักเรียนในระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3) ด้านการอาสาสมัคร จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองเข้าร่วมการจัดการศึกษาของผู้เรียนที่สถานศึกษาด้วยความสมัครใจ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ดังนั้น โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม โดยมีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง หรือสมาคมผู้ปกครองเพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านและโรงเรียน ส่งเสริมให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประชุมผู้ปกครอง กิจกรรมกีฬาสีผู้ปกครอง เป็นต้น โดยโรงเรียนมีการคัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานต่าง ๆ โรงเรียนจัดระบบให้เกียรติและยกย่องผู้ปกครองอาสาสมัครที่ชัดเจน

4) ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองมีหน้าที่ให้การช่วยเหลือ ให้ความรู้ อบรม สั่งสอน ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ และชมเชยผู้เรียนให้งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ดังนั้น ผู้ปกครองควรดูแลนักเรียนให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ ให้คำชมเชย เมื่อนักเรียนทำงานเสร็จตามเวลามีความรับผิดชอบ ผู้ปกครองต้องคอยดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด หากพบปัญหาหรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้ปรึกษาครูประจำชั้นเพื่อร่วมกันหาทางแก้ไข นอกจากนี้ผู้ปกครองควรสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็กโดยจัดมุมหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่านที่บ้าน โรงเรียนจัดอบรมหรือสัมมนา ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการจัดสภาพการเรียนรู้ที่บ้านอีกด้วย

5) ด้านการตัดสินใจ จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำครูผู้สอนเกี่ยวกับการช่วยเหลือ สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ดังนั้น โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

6) ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน จากผลการวิจัย พบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการปลูกฝังและพัฒนาผู้เรียน ให้ตระหนักถึงความสำคัญของส่วนรวม และการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ดังนั้น โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างบ้านและชุมชน เช่น พานักเรียนไปร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและประเพณีไทย มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้นักเรียนได้เรียนรู้ เพื่อเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ปลูกฝังให้นักเรียนตระหนักถึงการมีส่วนร่วม และการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม รวมทั้งการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ หรือขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาในสังกัด หรือหน่วยงานอื่น

2) ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ด้านการอบรมเลี้ยงดู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการศึกษาระบบออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 หรือหน่วยงานอื่น เพราะเป็นด้านที่มีความต้องการสูงสุด นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551.* กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ. (2540). *การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของผู้ปกครองนักเรียน.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

ดวงกมล สินเพ็ง. (2551). *การพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประภาศ ปานเจี้ยง, และสุภาวดี ธรรมรัตน์. (2564). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง*. การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ.

ปิยะวรรณ ปานโต. (2563). *การจัดการเรียนการสอนของไทยภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID–19).* กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร์.

วารี กติกา. (2540). *การรับรู้และแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาอนุบาลโรงเรียนเอกชนอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา.

สุกัญญา ปัญญานนท์. (2564). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านผึ้ง(มธุลีห์ประชาสรรค์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1.* คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง

The Development of Administration Model for Promoting Lifelong Learning of students under the Lampang Provincial Office of Non-Formal and Informal Education

ณัฏฐ์ รัตนศิริณิชกุล[1] ปณตนนท์ เถียรประภากุล[2] ปรมินทร์ วงษ์คำสิงห์[3]
Nat Rattanasirinichakun, Panotnon Teanprapakun, Paramin Wongkhamsing

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดลำปาง วิธีดำเนินการวิจัย 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบ โดยการศึกษาความต้องการจำเป็น กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูศูนย์ กศน.อำเภอ จำนวน 26 คน การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และการตรวจสอบรูปแบบ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน ตอนที่ 2 การประเมินรูปแบบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม คู่มือการใช้รูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดย ใช้วิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1. การสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง 2.การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง

คำสำคัญ (Keywords): รูปแบบการบริหารสถานศึกษา; การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน; สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

Abstract

The purpose of this research was to create and evaluate an educational institution administration model for lifelong learning promotion of learners. Under the Office of the Promotion of Non-formal Education and Informal Education, Lampang Province Methods for conducting research in 2 parts as follows: Part 1

Received: 2023-01-13 **Revised**: 2023-01-21 **Accepted**: 2023-01-24

[1 2 3]คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง Faculty of Education Lampang Rajabhat University.
Corresponding Author e-mail: dr.natcha2015@gmail.com

Creating a pattern by studying the needs The informants were 26 educational institute administrators and teachers of the District Non-Formal Education Center, interviews with 9 experts, and model checking. 6 experts Part 2 Model Assessment The group of informants consisted of 30 people. The research tools were interview forms, questionnaires, model manuals. Data were analyzed using the updated Priority Needs Index (PNI) method standard deviation and content analysis. The study found that 1. Creation of school administration model to promote lifelong learning of learners Under the Office of the Promotion of Non-formal Education and Informal Education, Lampang Province. 2.Assessment of school administration model for lifelong learning promotion of learners Under the Office of the Promotion of Non-formal Education and Informal Education, Lampang Province.

Keywords: Administration Model; Promoting Lifelong Learning of students; Office of Non-Formal and Informal Education

บทนำ (Introduction)

ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นเรื่องสำคัญที่ช่วยให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีความสามารถในการรู้จักวิธีการให้ได้มาซึ่งความรู้โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาจนทำให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การที่จะเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งประกอบไปด้วย1) ทักษะการคิด ประกอบด้วย 4 ทักษะย่อย ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ทักษะการคิดคำนวณและทักษะการคิดแก้ปัญหา 2) ทักษะการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 ทักษะย่อย ได้แก่ ทักษะการรู้สารสนเทศ ทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ทักษะการทำงานเป็นทีมและการมีมนุษยสัมพันธ์และทักษะการวิจัย และ 3) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประกอบด้วย 2 ทักษะย่อยได้แก่ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะการสื่อสาร (Varavit, C., and Sinlarat, P. (n.d.), 2019; Cotton, 1998; Smith and Spurling, 1999; The European Commission, 2000; The European Commission, 2002; Lublin, 2003; Dong, 2004; Knapper,2006; Adams, 2007; Lewis, 2007; Collins, 2009; Kwon and Cifuentes, 2009; Hanewald, 2012; Tekkoland Demirel, 2018)

ความจำเป็นของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ หลายประการ กล่าวคือในด้านเศรษฐกิจและอาชีพการงานพบว่า ประเทศอุตสาหกรรมต้องการคนที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะเฉพาะด้านมากขึ้น มีการแข่งขันในตลาดแรงงานที่สูงมาก บุคคลจึงต้องการความรู้อยู่ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับตัวในการทำงานและประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป สำหรับในด้านสังคมและวัฒนธรรมนั้น เกิดจากปัญหาสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น มีการแข่งขันกันสูงทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบกัน มีช่องว่างระหว่าง

กลุ่มคนทั้ง คนจนคนรวยประเพณีและอารยธรรมแบบดั้งเดิมถูกครอบงำด้วยวัฒนธรรมใหม่ ๆ อย่างรวดเร็ว จึงทำให้ประเทศต่าง ๆ เร่งการให้การศึกษากับประชาชนของตนเองเพื่อช่วยกันพัฒนาสังคมและแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของสังคมได้อย่างเหมาะสม ส่วนด้านการเมืองและการปกครองในปัจจุบันนั้น ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ มีสิทธิได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันจึงทำให้ประเทศต่าง ๆต้องปรับระบบการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงแปลงที่เกิดขึ้น พร้อมที่จะให้ประชาชนของตนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพทั้งนี้ในด้านด้านการศึกษาจะเห็นได้จากการที่นักศึกษาจบการศึกษาภาคบังคับไปแล้วไม่มีโอกาสได้เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนอีกเลยทำให้การศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตเท่าที่ควรดังนั้น โอกาสของการได้รับการศึกษาของบุคคลยังไม่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ตลอดจนหลักสูตรการศึกษายังไม่สัมพันธ์กับสภาพการดำเนินชีวิตที่ต้องเผชิญกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน นอกจากนี้ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่มีพัฒนาการที่ก้าวหน้าและรวดเร็วมากขึ้น มีการผลิตเครื่องมือ เครื่องจักร เทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในทางการแพทย์ การประกอบอาชีพ การคมนาคมและการขนส่งเจริญขึ้น การแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วเพราะมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น ในการนี้ จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตของบุคคลเป็นอย่างมากเนื่องจากมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น รูปแบบการดำเนินชีวิตจะถูกกำหนดด้วยกรอบของเวลา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและครอบครัวมีเวลาให้กันน้อยลง ขาดความช่วยเหลือเกื้อกูล พึ่งพาอาศัยกัน ทุกคนต่างต้องช่วยเหลือตัวเอง เอาตัวรอดในสังคม และความร่วมมือในเรื่องต่าง ๆ ลดน้อยลงด้วยตลอดจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างประชากรที่เป็นในอดีตที่ผ่านมาประชากรในวัยเด็กมีจำนวนมากแต่ปัจจุบันจะเป็นวัยแรงงาน และจำนวนผู้สูงอายุก็จะมากขึ้น เช่นกัน เพราะคนมีอายุยืนยาวขึ้น การเปลี่ยนแปลงลักษณะโครงสร้างเช่นนี้ทำให้การศึกษาต้องเปลี่ยนทิศทางไป แทนที่จะมุ่งให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน ก็ไปมุ่งให้การศึกษากับประชากรในวัยแรงงานวัยเกษียณอายุ และผู้สูงอายุให้มากขึ้น ตามลำดับ (Hainuat, 1981; Sungsri. S, 2001, 2002)

จากสภาวการณ์ที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น สิ่งที่จะทำให้สถานศึกษาสามารถก้าวการเปลี่ยนผ่านในยุคดิจิทัล คือ ทักษะด้านการใช้ดิจิทัล (Digital Literacy Skills) ภายใต้วิสัยทัศน์ คนไทยได้รับโอกาสการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีทักษะที่จำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21 จากนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โดยมี นโยบายและจุดเน้นกำหนดการดำเนินงานภายใต้วิสัยทัศน์คือ “คนไทยทุกช่วงวัยได้รับโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็น และสมรรถนะที่สอดรับกับทิศทางการพัฒนาประเทศ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมบนรากฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยประกอบด้วย จุดเน้นการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้แก่ 1) น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การ

ปฏิบัติ 2) ส่งเสริมการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนที่เหมาะสมกับทุกช่วงวัย 3) พัฒนาหลักสูตร สื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา แหล่งเรียนรู้ และรูปแบบการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ ในทุกระดับ ทุกประเภท 4) บูรณาการความร่วมมือในการส่งเสริม สนับสนุน และจัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้กับประชาชนอย่างมีคุณภาพ 5) พัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร กศน. 6) ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารจัดการองค์กร ปัจจัยพื้นฐานในการจัดการศึกษา และการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ต่อสาธารณะชน (สำนักงาน กศน., 2564)

ด้วยปัญหาที่พบ ความสำคัญ และความจำเป็นดังกล่าวข้างต้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและขยายผลองค์ความรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง
2. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 สังเคราะห์การบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) สังเคราะห์เอกสารรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self - Assessment Report : SAR)..ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง 3) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง 4) สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครู และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 5) นำข้อมูลจากการสังเคราะห์มาดำเนินการจัดทำร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดย 1) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ2) ข้อมูลที่ได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยการบรรยายเชิงพรรณนา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) ยกร่างรูปแบบ 2) จัดประชุมสนทนกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของรูปแบบ และ 3) ปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และจัดทำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง ฉบับสมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินความตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง และ 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดย 1) ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความตรงของเนื้อหาของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง โดยใช้เกณฑ์พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) 2) ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง ผู้วิจัยนำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 3) ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มนำมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยการบรรยายเชิงพรรณนา (Content Analysis)

ระยะที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์ เพื่อทำหนังสือถึงผู้ที่เกี่ยวข้องขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไป

ได้ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง และ 2) ดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยด้วยตัวเอง และหรือทางไปรษณีย์ หรือช่องทางออนไลน์ในรูปแบบ Google form

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง และ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดย 1) ข้อมูลที่เพิ่มเติมที่เป็นข้อความนำมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยการบรรยายเชิงพรรณนา (Content Analysis) และ 2) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง ผู้วิจัยนำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความเป็นประโยชน์/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความเป็นประโยชน์/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความเป็นประโยชน์/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความเป็นประโยชน์/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความเป็นประโยชน์/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง

2. การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำปาง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ภาครัฐควร

1.2 จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษา

2.2 ควรขยายผลการวิจัยไปยังพื้นที่อื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

จักรวุฒิ ชนะพันธ์, กฤษดา ผ่องพิทยา, วัลลภา อารีรัตน์, และ มนสิช สิทธิสมบูรณ์. (2558). รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.* 11(2), 157-165

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, และอธิป จิตฤกษ์. (2556). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อ ศตวรรษที่ 21.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์ส พับลิชชิ่ง เฮาส์.

วิจารณ์ พานิช. (2556). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์.* พิมพ์ครั้งที่ 3 .กรุงเทพฯ. ฝ่ายโรงพิมพ์ บริษัทถาตาพับลิเคชั่น.

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิช. (2556). *ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่21 สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ).* กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สุบิน ไชยยะ พฤทธิ์ศิริ บรรณพิทักษ์ และ ปิยพงษ์สุเมตติกุล. (2563). กลยุทธ์การบริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิตนักศึกษา. *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.* 48(2), 260-279

อับดุลเลาะ เจ๊ะหลง และจิรัชยา เจียวก๊ก. (2563). การถอดบทเรียนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในมนุษย. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.* 14(2), 63.

การจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการจัดการเศรษฐกิจระดับครัวเรือน

Household Accounting Based on the Sufficiency Economy Philosophy for the Household Economy Management

ภาวินีย์ ธนาอนวัช[1]
Pawinee Thanaanawat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้ทราบถึงความรู้และทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติของผู้ที่เคยเข้ารับการอบรมและผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ และ 3. เพื่อเป็นตัวแบบในการพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 719 คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ และเลือกตัวอย่างในแต่ละตำบลด้วยวิธีสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมฯ ต้องการความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ระดับความรู้ของกลุ่มที่เคยเข้ารับการอบรมฯมีความรู้อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 61.49 ส่วนกลุ่มที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมฯ ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 45.3 ทัศนคติเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มที่เคยเข้ารับการอบรมฯ-ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือรู้จักคำว่าเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนทัศนคติของกลุ่มที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมฯมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือเศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต-ทัศนคติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้งสองกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด การนำความรู้จากการจัดทำบัญชีครัวเรือน มาช่วยในการวางแผนการออมในอนาคต สาเหตุและปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มที่เคยเข้าการอบรมฯ เพื่อต้องการทราบรายรับ รายจ่ายของครัวเรือนและต้องการยึดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง ส่วนกลุ่มที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมฯ พบว่าส่วนใหญ่ไม่จัดทำบัญชี เนื่องจากไม่เข้าใจรูปแบบ/วิธีการจัดทำบัญชีและเสียเวลาในการจัดทำบัญชี-และทั้งสองกลุ่มมีความสนใจเข้าร่วมโครงการการจัดทำบัญชีครัวเรือนถ้ามีการจัดทำโครงการขึ้นถึงจำนวน 87.6 และ 71.3 ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords); บัญชีครัวเรือน; หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Received: 2022-11-14 **Revised**: 2022-12-27 **Accepted**: 2022-12-28

[1]สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Accounting Faculty of Management Sciences Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
Corresponding Author e-mail: pawinee@aru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were 1. to investigate the knowledge and attitudes of the people towards the preparation of household accounting according to the Sufficiency Economy Philosophy, 2. to compare the attitudes of previous trainees and those who had never attended training on this topic from any other organization, and 3. to create a model for developing a household accounting system. The sample consisted of 719 people in Sai Yok District, Kanchanaburi Province, using stratified random sampling and subsequently sampling in each sub-district by simple random sampling. The research tool was a questionnaire, then the results were analyzed and processed with a statistical software package for social science research (SPSS) . The results revealed that the group who had attended the training needed additional knowledge to be applied in daily life. The level of knowledge on this topic of the previous trainees, 61.49% , was at a high level, while 45.3% of the newcomers was at a moderate level. The attitudes of previous trainees toward sufficiency economy principles were at the highest level on the meaning of sufficiency economy, while the attitudes of the newcomers were also at the highest level on the usefulness of sufficiency economy for their life. The attitudes of previous trainees and newcomers toward household accounting were at the highest level on the application of knowledge for their future savings. The major reasons for the previous trainees' having household accounting were because they wanted to know the income-expense of the families and apply the sufficiency economy principles of His Majesty the King as a guide to lead their everyday life. As for the newcomers, it was found that they had never had household accounting due to the lack of knowledge of the model and how to do it and thought that it was a waste of time. Importantly, Both the previous trainees and the newcomers were interested in attending any future household accounting project at 87% and 71.3% respectively.

Keywords: Household Accounts; Sufficient Economy

บทนำ (Introduction)

ปัญหาความยากจนเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติ ในปัจจุบันประเทศไทยได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนเพื่อยุติความยากจนในทุกมิติอย่างบูรณาการภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560 -2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนา โดยมีการสำรวจภาวะเศรษฐกิจ

และสังคมของครัวเรือน พบว่าสถานการณ์ความยากจนของประเทศไทยมีทิศทางดีขึ้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) จากปัญหาความยากจนดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลให้ประชาชนคนไทยต้องตระหนักถึงการดำรงชีวิตอย่างไรเพื่อให้ตนเองมีความพร้อมในการรับมือกับสิ่งที่กำลังเปลี่ยนแปลง ในสมัยก่อนนั้นการดำรงชีวิตอยู่แบบพอมีพอกินเพียงเพื่อให้พอแก่การยังชีพในครอบครัวก็ทำให้ครอบครัวมีความสุขได้ แต่ในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายใต้ความไม่แน่นอนจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งมีปัจจัยหลายอย่างที่เปลี่ยนไปทำให้คนเราต้องดิ้นรนเพื่อการอยู่รอดภายใต้เศรษฐกิจปัจจุบัน ประชาชนในระดับรากหญ้าที่มีรายได้น้อยได้รับผลกระทบโดยตรงจากภาวะเศรษฐกิจที่มีค่าครองชีพสูงขึ้น อันเนื่องมาจากต้นทุนต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้น ทำให้ต้อง ทำงานหนักเพื่อให้พอต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ซึ่งเครื่องมือสำคัญในการจัดการเศรษฐกิจระดับครัวเรือนได้อย่างหนึ่งคือ การจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยอาศัยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นเรื่องของความสมดุลในเรื่องรายรับ รายจ่ายในครัวเรือน โดยจะต้องอาศัยการจดบันทึกข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อช่วยในการวางแผน มีสติในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและเป็นแนวทางในดำเนินชีวิตแบบพอเพียงอย่างถูกต้องเพื่อช่วยลดปัญหาความยากจน จึงเป็นเหตุผลที่สำคัญเพื่อให้เกิดงานวิจัยชิ้นนี้ ดังนั้นผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความรู้และทัศนคติของประชาชน ในเขตอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติของผู้ที่เคยเข้ารับการอบรมและผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ และเพื่อเป็นตัวแบบในการศึกษาและพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือนของชุมชนอื่น ๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนและมีทัศนคติที่ดีจะทำให้ประชาชนพึ่งพาตนเองได้ และสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันอย่างแท้จริงเพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำซึ่งเป็นชนวนนำไปสู่ความยากจน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อให้ทราบถึงความรู้และทัศนคติของประชาชนในเขตอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความรู้และทัศนคติของผู้ที่เคยเข้ารับการอบรมและผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ
3. เพื่อเป็นตัวแบบในการศึกษาและพัฒนาต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้กับชุมชนอื่น

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความรู้และทัศนคติของประชาชน ในเขตอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติของผู้ที่เคยเข้ารับการอบรมและผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้

แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นประชาชนในที่อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี มีจำนวนทั้งหมด 60,085 คน (กรมการปกครอง สำนักบริหารการทะเบียน, 2564) แบ่งออกเป็น 7 ตำบล ดังนี้ ตำบลวังกระแจะ ตำบลลุ่มสุ่ม ตำบลท่าเสา ตำบลสิงห์ ตำบลไทรโยค ตำบลศรีมงคล ตำบลบ้องตี้

กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขต อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากร จึงได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ตามวิธีการ ดังนี้

1) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1) ประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จังหวัดกาญจนบุรี, 2561-2564) มีจำนวน 322 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากการใช้สูตร Yamane (นิรมล กิติกุล, 2552)

1.2) ประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีจำนวน 397 คนโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตร Yamane (นิรมล กิติกุล 2552:95)

2) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และในแต่ละชั้นภูมิจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportional Random Sampling

จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 719 คน เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มชาวบ้าน ดังนั้น เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความคาดเคลื่อนในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากการไม่เข้าใจคำถามทำให้กรอกแบบสอบถามไม่ได้และแบบสอบถามไม่สมบูรณ์จากสาเหตุต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงวางแผนเก็บข้อมูลเพิ่มขึ้นร้อยละ 35 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้รวม 970 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว รายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัว และข้อมูลเกี่ยวกับการเข้ารับการฝึกอบรม ฯ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดทำบัญชีครัวเรือนซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้ข้อมูลจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ ประกอบด้วยการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจ

พอเพียงแบบพื้นฐานการบันทึกบัญชีครัวเรือนและประโยชน์ของการทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 15 ข้อ โดยคำถามแต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก มีเกณฑ์ให้คะแนน คือตอบถูกมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน ตอบผิดมีค่าเท่ากับ 0 คะแนน คะแนนที่ได้จากการสอบวัดความรู้ได้นำมาปรับฐานคะแนนเป็นร้อยละและสรุปผลคะแนนการวัดความรู้ออกเป็น 3 ระดับ คะแนน 80-100 หมายถึงมีความรู้อยู่ในระดับสูง คะแนน 60 – 79 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง คะแนน 0–59 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับต่ำ (เสรี ลาชโรจน์, 2552)

ส่วนที่ 2 ทัศนคติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้กำหนดน้ำหนักคะแนนดังนี้ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อยระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสาเหตุ/ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. จัดประชุมชี้แจงถึงขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับทีมเพื่อเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดส่งแบบสอบถามให้กับตัวแทนชุมชนทั้ง 7 ตำบล จำนวน 1,100 ชุด และได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด 978 ชุด คิดเป็นร้อยละ 88.90

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยคัดเลือกเอาฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ได้จำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 725 ชุด ซึ่งเป็นจำนวนที่มากกว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณไว้ในเบื้องต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม มาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package For the Social Sciences) ซึ่งประกอบด้วยค่าสถิติดังนี้

1. ค่าความถี่และค่าร้อยละเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม รายได้-ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนและข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน

2. ค่าร้อยละคะแนนที่ได้จารการทดสอบความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อวัดระดับและการจัดทำบัญชีครัวเรือน

3. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการจัดการเศรษฐกิจระดับครัวเรือน ของประชาชนในเขตอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี สรุปผลการวิจัยได้ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมฯ พบว่า

ประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.2 มีอายุระหว่าง 26 -35 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.4 การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 29.8 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 27.0 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 47.8 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 18.6 รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือนส่วนใหญ่ มากกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.2 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน อยู่ที่ 5,001–7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.9 รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือนส่วนใหญ่มากกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.1 รองลงมามีรายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน 3,000–5,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 23.3

ประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.7 มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.0 การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 39.3 รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 16.4 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 33.0 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 28.5 รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือนส่วนใหญ่ อยู่ที่ 3,000 – 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน 5,001–7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.7 รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน 3,000 – 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.3 รองลงมามีรายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน ต่ำกว่า 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.9

ส่วนที่ 2 ระดับความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงระดับความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้แบบทดสอบในการวัดความรู้ แบ่งระดับความรู้โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานในการวัดมี 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับกลาง และระดับสูง พบว่าความรู้ของประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้อยู่ในระดับสูง มีผลคะแนนตั้งแต่ 12 คะแนนขึ้นไป จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 61.49 รองลงมาเป็นผู้มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง มีผลคะแนนระหว่าง 9-12 คะแนน มีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 28.88 ส่วนความรู้ของประชาชนที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้อยู่ในระดับสูง มีผลคะแนนระหว่าง 9-12 คะแนน มีจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.34 รองลงมาเป็นผู้มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง มีผลคะแนน ตั้งแต่ 12 คะแนนขึ้นไป จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.58

ส่วนที่ 3 ทัศนคติเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดทำบัญชีครัวเรือน

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติและการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมและประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรม โดยแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย

(Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการแจงแจงความถี่ พบว่าทัศนคติเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร ที่เคยเข้ารับการอบรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.94 ในเรื่องรู้จักคำว่าเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.40 เกี่ยวกับการนำความรู้จากแนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่น ๆ ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรที่เคยเข้าการอบรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 3.64 ในเรื่องความรู้ที่ได้จากการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยในการวางแผนการออมในอนาคตได้ รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 ในเรื่องครอบครัวได้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ครอบครัวมีเงินออมมากขึ้น ส่วนทัศนคติการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.17 เกี่ยวกับขั้นตอนในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยาก

ทัศนคติและการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรม พบว่ามีเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.79 ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 รู้จักคำว่าเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.21 คือ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ส่วนทัศนคติเกี่ยวการทำบัญชีครัวเรือนพบว่ามีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.43 ในเรื่องความรู้ที่ได้จากการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีส่วนช่วยในการวางแผน การออมเงิน รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 ในเรื่องเมื่อครอบครัวได้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ครอบครัวมีเงินออมมากขึ้น ส่วนที่ทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 2.99 เกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมของหน่วยงานในการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุ/ปัญหาของการจัดทำบัญชีครัวเรือนและไม่จัดทำบัญชีครัวเรือน รวมทั้งเหตุผลในการเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่าประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ทำบัญชี คิดเป็นร้อยละ 65.22 สาเหตุที่จัดทำบัญชีเนื่องจากต้องการทราบรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 61.8 รองลงมาเพื่อต้องการยึดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชการที่ 9 คิดเป็นร้อยละ 46.9 ส่วนผู้ที่เคยเข้ารับการอบรมที่ไม่จัดทำบัญชี คิดเป็นร้อยละ 34.78 สาเหตุที่ไม่จัดทำบัญชี เพราะไม่เข้าใจรูปแบบ/วิธีการจัดทำบัญชี ร้อยละ 18.6 รองลงมาเสียเวลาในการจัดทำ คิดเป็นร้อยละ 10 ส่วนประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ไม่จัดทำบัญชีคิดเป็นร้อยละ 67.5 สาเหตุที่ไม่จัดทำบัญชีเนื่องจากไม่เข้าใจรูปแบบ/วิธีการจัดทำบัญชี คิดเป็นร้อยละ 40.5 รองลงมาเสียเวลาในการจัดทำบัญชี คิดเป็นร้อยละ 19.6 ส่วนประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมที่จัดทำบัญชี คิดเป็นร้อยละ 32.5 สาเหตุที่จัดทำบัญชีเพราะต้องการทราบรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว รองลงมาเพื่อต้องการยึดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง คิดเป็นร้อยละ 6.0 และพบว่าประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมและไม่เคยเข้ารับการอบรม ส่วนใหญ่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการ คิดเป็นร้อยละ 87.6 และร้อยละ 71.3

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาความรู้และทัศนคติของประชาชนในเขตอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้ประชาชนใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเศรษฐกิจระดับครัวเรือนได้นั้น ต้องอาศัยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยประชาชนต้องให้ความสำคัญ รู้ถึงประโยชน์ และมีทัศนคติที่ดี ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนและสามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนหาวิธีแก้ไขปัญหาของตนเองได้ โดยอาศัยความพอดี ความพอประมาณ เพื่อให้คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้และมีความพร้อมในการรับมือกับสิ่งที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงซึ่งสอดคล้องกับงานจัยของ สถิตย์ มโนการ (2560) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการพึ่งพาตนเองเพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนและสามารถจดบันทึกบัญชีได้อย่างถูกต้อง ต่อเนื่องสม่ำเสมอและหาวิธีแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องตลอดจนให้ความรู้และแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักเหตุผล มีความพอประมาณและรู้จักสร้างภูมิคุ้มกันตามหลักคุณธรรม สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ประชากรทั้ง 2 กลุ่มส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุตั้งแต่ 26 - 45 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกร มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน 5,001- 7,000 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือน มากกว่า 10,000 บาท ต่อเดือน เหตุผลสำคัญของกลุ่มประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีความต้องการความรู้เพิ่มเติมในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำบัญชีของครัวเรือนได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ โยตะสิงห์และคณะ (2563) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา ชุมชนบ้านเก่าน้อย ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า รู้จักบัญชีครัวเรือนจากผู้นำชุมชน/ตัวแทนชุมชน มากที่สุด และทำบัญชีโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อต้องการทราบรายรับรายจ่ายของครอบครัวและเพื่อควบคุมรายจ่ายในครอบครัว

2. ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดทำบัญชีครัวเรือน ผลการเปรียบเทียบระหว่างประชากร 2 กลุ่ม พบว่า กลุ่มประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่ มีความรู้อยู่ในระดับสูง ในขณะที่กลุ่มประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่ มีความรู้อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น สอดคล้องกับภาวินีย์ ธนาอนวัช (2557) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การวัดความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้ใหญ่บ้านและหัวหน้าครัวเรือนตำบลสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าระดับความรู้ของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 55.0 ในเรื่องความรู้ที่ได้จากการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยในการวางแผนการออมเงินในอนาคตได้มากที่สุด หัวหน้าครัวเรือนมีทำบัญชีและไม่จัดทำบัญชีในสัดส่วนเท่า ๆ กัน โดยสาเหตุหลักในการจัดทำบัญชี เพื่อต้องการทราบรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เพื่อต้องการให้ครอบครัวมีฐานะดีขึ้น และต้องการยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามลำดับ ส่วนสาเหตุที่ไม่จัดทำบัญชี

ครัวเรือน เนื่องจากไม่เข้าใจรูปแบบ/วิธีการจัดทำบัญชี เสียเวลาในการจัดทำ เห็นว่าไม่มีประโยชน์/ไม่จำเป็น ส่วนใหญ่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมการทำบัญชีครัวเรือนและยังสอดคล้องกับปภาพิต ศรีสว่างวงศ์ (2562) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งสามารถทำให้ทราบถึงรายรับ-รายจ่ายได้ และยังไม่มีความรู้ในการจัดทำบัญชีเท่าที่ควร ปัญหา และอุปสรรคของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ยังพบว่า ยังขาดเรื่องงบประมาณที่ใช้ในการบริหารงาน ไม่ค่อยมีเวลาในการจัดทำบัญชี และขาดหน่วยงานสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดทำบัญชีครัวเรือน

กลุ่มประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีทัศนคติที่ดีกว่ากลุ่มประชากรที่ไม่เคยเข้ารับอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยกลุ่มประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมฯ มีทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง รู้จักคำว่าเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การได้นำความรู้จากแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่นในชุมชน ในขณะที่ทัศนคติของกลุ่มประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมฯ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ส่วนทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมฯ มีทัศนคติที่ดีกว่ากลุ่มประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมฯ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี โดยกลุ่มประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีทัศนคติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในเรื่องความรู้ที่ได้จากการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยในการวางแผนการออมเงินในอนาคตได้ ส่วนทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ขั้นตอนในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยาก ในขณะที่ทัศนคติของกลุ่มประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมฯ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่องความรู้ที่ได้จากการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยในการวางแผนการออมเงินในอนาคต ส่วนทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/ให้ความรู้ในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนัฐกานต์ ทิพยโสตถ (2559) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ ของประชาชนในการทำบัญชี ครัวเรือนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าระดับความรู้ความเข้าใจของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความรู้ความเข้าใจของการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง ทัศนคติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีปัจจัยที่อยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ท่านคิดว่าการทำบัญชีครัวเรือนมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตเพียงใด 2) ท่านคิดว่าเมื่อครอบครัวของท่านได้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ครอบครัวของท่านจะมีเงินออมมากขึ้น 3) ท่านคิดว่าความรู้ที่ได้จากการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยในการวางแผนการออมเงินของท่านในอนาคตได้มากน้อย เพียงใด

4. ผลการเปรียบเทียบสาเหตุของการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมฯ มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากกว่ากลุ่มประชากรที่ไม่เคยเข้ารับอบรมฯ การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีสาเหตุมาจาก ต้องการทราบรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว ต้องการยึดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจของในหลวง รัชกาลที่ 9 สาเหตุที่ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมฯ มากกว่ากลุ่มประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมฯ การที่ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือนเนื่องจาก (1) ไม่เข้าใจรูปแบบ/วิธีการจัดทำบัญชี (2) เสียเวลาในการจัดทำบัญชี (3) มีความเห็นว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่มีประโยชน์และไม่จำเป็นต่อชีวิตประจำวันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรญชนก นิลมณีและคณะ (2558) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่ประสบปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้แก่ อ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือไม่ได้ ขาดประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ขาดการช่วยเหลือแนะนำอธิบายในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมากทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกณรงค์ เรืองรัตน์ (2561) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและแนวทางการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายในครัวเรือนของคนทำงานในเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านปัจจัยภายในของการจัดทำบัญชีรายรับ–รายจ่าย รู้จักบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน ระดับปานกลาง วัตถุประสงค์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อควบคุมรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน ประโยชน์ในการจัดทำบัญชี ทำให้ทราบถึงรายรับ-รายจ่ายและหนี้สินต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้คนทำงานมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน เพราะภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว ปัจจัยภายนอกของการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน มีภาวะทางด้านเศรษฐกิจจึงต้องมาสนใจการทำบัญชี โดยการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน ส่งผลให้มีเงินออมมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/หน่วยงานของรัฐควรให้ความสำคัญและสนับสนุนให้มีการจัดการฝึกอบรม เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยใช้แนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน

2. ผู้นำชุมชนควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นความสนใจ และเสริมสร้างองค์ความรู้ในเรื่องบัญชีครัวเรือนและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับประชาชนในชุมชนเพื่อให้ประชาชนใน

ชุมชนสามารถจัดทำบัญชีครัวเรือน รู้รายรับ รายจ่ายและสามารถวางแผนทางการเงินให้กับครอบครัวของตนเองได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจถึงความรู้และทัศนคติต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เฉพาะของประชาชนในเขตอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรีเท่านั้น สำหรับผู้ที่สนใจสามารถศึกษาเพิ่มเติมในระดับจังหวัดและขยายผลไปยังพื้นที่อื่น ๆ

2. ควรมีการศึกษาประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อประชานที่ยังไม่ได้เข้ารับการอบรมว่าปัจจัยใดมีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญต่อการจัดโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนของหน่วยงานต่าง ๆ ในอนาคต ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการไม่จัดทำบัญชีครัวเรือนในภาคประชาชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จังหวัดกาญจนบุรี. (2564). *โครงการเสริมสร้างการจัดทำบัญชีครัวเรือน.* สืบค้น 10 มิถุนายน 2564, จาก https://www.cad.go.th

กรมการปกครอง สำนักบริหารการทะเบียน. (2564). *สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร*. สืบค้น 5 มิถุนายน 2564, จาก https://www.bora.dopa.go.th

ธรรญชนก นิลมณีและคณะ. (2558). *การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี.* รายงานผลการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

นิรมล กิติกุล. (2552). *วิธีวิจัยทางธุรกิจ*. นครปฐม: เพชรเกษมพริ้นติ้ง กรุ๊ป.

นัฐกานต์ ทิพยโสตถิ. (2559). *ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ ของประชาชนในการทำบัญชีครัวเรือนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.* การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิครั้งที่ 1. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. 941-951.

ปาริชาติ โยตะสิงห์และคณะ. (2563). *การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. รายงานผลการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ปภาพิต ศรีสว่างวงศ์. (2562). *แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม.* รายงานผลการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2550). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์ทรวิโรฒ.

ภาวินีย์ ธนาอนวัช. (2557). การวัดความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า*. 1(1), 7-13.

เสรี ลาชโรจน์. (2552). *สภาพการวัดและประเมินผลการศึกษาในโรงเรียนในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. เอกสารการสอนชุด วิชาการบริหารและการจัดการการวัดและประเมินผลการศึกษา หน่วยที่ 3.* พิมพ์ครั้งที่ 8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). *การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน 2564*. สืบค้น 5 มกราคม จากhttps://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/home.aspx.

เอกณรงค์ เรืองรัตน์. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและแนวทางการส่งเสริมการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือนของคนทำงาน ในเขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานคร.* การศึกษาค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

การไกล่เกลี่ยการกระทำความผิดอาญาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้ใหญ่บ้าน
Mediation of Criminal Offenses According to the Good Governance of the Village Headman

พัณณกร สอนไว[1] เขมิกา ทองเรือง[2] พัฒนพงศ์ ติระ[3]
Phannakorn Sonwai, khemika Thongrueang, Phattanaphong Tira

บทคัดย่อ (Abstract)

หลักการสำคัญที่เกี่ยวกับกระบวนการตามรัฐธรรมนูญภายใต้หลักธรรมาภิบาลยังคงใช้ได้และมีความสำคัญอย่างยิ่งในสังคมไทยในปัจจุบัน และจำเป็นต้องศึกษาให้มีความกระจ่างเพื่อนำไปประยุกต์ใช้อันที่จะนำไปสู่การสมานฉันท์ที่ถูกต้องและเป็นธรรม การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและความยุติธรรมของประชาชน สามารถไกล่เกลี่ยกับทุกคนได้โดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน มีการยึดมั่นความถูกต้องที่ดีงาม มีคุณธรรม มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ทั้งภายในและภายนอก มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ตรงไปตรงมาและประชาชนสามารถข้าถึงข้อมูลได้สะดวก เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้เสนอความเห็นและตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน และมีความรับผิดชอบ อีกทั้ง ยังมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมสิทธิและหน้าที่และความเห็นของผู้อื่นเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน และจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพโดยให้ประชาชนและองค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในการไกล่เกลี่ยเพื่อการช่วยเหลือประชาชนภายใต้ของหลักธรรมาภิบาลบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

คำสำคัญ (Keywords): หลักธรรมาภิบาล; การไกล่เกลี่ย; ผู้ใหญ่บ้าน

Received: 2022-12-20 **Revised**: 2022-12-27 **Accepted**: 2022-12-29

[1] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ Lecturer for the Bachelor of Public Administration Program Valaya Alongkorn Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: nali_234@hotmail.com

[2] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยนครพนม Lecturer in public and private sector management Nakhon Phanom University

[3] คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม Faculty of Arts and Sciences Nakhon Phanom University

Abstract

Important principles related to the constitutional process under good governance are still valid and very important in Thai society today. and it is necessary to study them for clarification in order to apply them in order to lead to a right and fair reconciliation enforcing the law by taking into account the rights, liberties and justice of the people able to mediate with everyone without discrimination equality and equality There is a commitment to goodness, morality, transparency, internal and external audit. The disclosure of information is straightforward and the public can easily access information. Give people the opportunity to participate, acknowledge, offer opinions and make decisions in solving problems together. And have a sense of responsibility, social responsibility, rights and duties and the opinions of others for the best interest of the public under limited resources. and promoting legal assistance and knowledge to the public. and organize the government and other government work in the judicial process to be more efficient by allowing the public and professional organizations to participate in mediation to help the people under the principles of good governance and governance.

Keywords: Good Govemance; Mediation; Headman

บทนำ (Introduction)

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งให้จังหวัดแจ้งอำเภอจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ทุกอำเภอ โดยให้อำเภอเปลี่ยนชื่อศูนย์อำนวยความเป็นธรรมอำเภอเป็นศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ และกรมการปกครองได้ปรับปรุงแบบรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ (e-form2) และให้จังหวัดแจ้งอำเภอกรอกข้อมูลลงในแบบรายงานโดยตรงทางระบบ Internet ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 5 ของทุกเดือน โดยรายงานครั้งแรกภายในวันที่ 5 ตุลาคม 2557 นั้น กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การอำนวยความเป็นธรรมให้แก่ประชาชนมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามนโยบายสำคัญของขาติ และยุทธศาสตร์กรมการปกครอง จึงปรับปรุงแบบการรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ (e-form2) ใหม่ เป็นแบบรายงานผลการให้บริการประชาชนในต้านการอำนวยความเป็นธรรมในหน้าที่ของฝ่ายปกครอง (e-formn2) จาก 8 แบบ (ศตธ.อ.๓ - ศตธ.อ.8) ปรับเหลือ 5 แบบ (แบบ อธ.1 - อธ.5) กำหนดให้รายงานภายในวันที่ 5 ของทุกเตือน โดยให้จังหวัดแจ้งให้อำเภอตำเนินการ ดังนี้

1. กำชับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบให้รายงานผลการดำเนินงานภายในกำหนดเวลา รวมทั้งศึกษาคำอธิบายและทำความเข้าใจแบบรายงาน e-form2 ทั้ง 5 แบบที่ปรับปรุงใหม่

2. แจ้งให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รายงานผลการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรมหมู่บ้าน ส่งอำเภอเป็นประจำทุกเดือน โดยกำหนดส่งถึงที่ทำการปกครองอำเภอทุกสิ้นเดือน

3. ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงาน/หัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและลงนามรับทราบในแบบรายงานทุกครั้ง ก่อนที่จะบันทึกข้อมูลโดยตรงผ่านระบบรายงานผลข้อมูลอัตโนมัติที่ www.dopa.go.th หัวข้อ e-formb รวมถึงส่งผลงานดีเด่น (Best Practice)เพื่อประชาสัมพันธ์ทาง Line กลุ่มที่ Id Line : Justice_nop ตามปกติ หากมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานขอให้ติดต่อสำนักการสอบสวนและนิติการ ส่วนอำนวยความยุติธรรม (กรมการปกครอง, 2558)

ดังนั้น ผู้ใหญ่บ้าน เป็นหัวหน้าราษฎรในตำบล หมู่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และเป็นตัวแทนของทางราชการที่จะนำข้อราชการและการดำเนินการต่าง ๆ ไปสู่ราษฎร ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นผู้ปกครองท้องที่ โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว' รัชกาลที่ 5 ได้ทรงทดลองตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน ขึ้นปกครองตำบลและหมู่บ้านเป็นครั้งแรกที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. 2435 ต่อมาได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติปกครองท้องที่ ร.ศ.116 (พ.ศ. 2440) ในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีการปรับปรุงแก้ไขและประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ขึ้นใช้บังตับแทน และถือเป็นหลักในการจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน มาจนถึงทุกวันนี้ เห็นได้ว่าสถาบันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทอยู่คู่กับการปกครองของประเทศไทย มาเป็นเวลาถึง 111 ปี ส่วนบทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช 2457 ได้กำหนดให้เป็นหัวหน้าของราษฎรในหมู่บ้านของตนและมีหน้าที่ในการดูแลทุกข์สุขของราษฎร เช่น การบริการค้นการทะเบียนราษฎร การไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาท การอำนวยความยุตธรรมแก่ประชาชน และบทบาทหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นผู้ประสานงานให้ความช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ ทุกกระทรวง ทบวง กรม รวมทั้ง รัฐวิสาหกิจและภาคเอกชน และประสานความร่วมมือระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ กับราษฎรในตำบล หมู่บ้าน (ชลัท ประเทืองรัตนา, 2559)

การเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2489 ได้กำหนดตามมาตรา 11 มาตรา 12 และมาตรา 13 ดังนี้

มาตรา 11 วางหลักให้กรมการอำเภอประชุมราษฎรซึ่งมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เลือกราษฎรผู้มีคุณสมบัติที่บัญญัติไว้ในมาตรา 12 เป็นผู้ใหญ่บ้าน

1. มีสัญชาติไทยและบรรจุนิติภาวะแล้ว
2. ไม่เป็นภิกษุสามเณร นักพรตหรือนักบวช
3. ไม่เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
4. มีภูมิลำเบาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้านนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือน

มาตรา 12 วางหลักให้ผู้ที่จะได้รับการเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. เป็นชายเจ้าบ้านมีสัญชาติไทย

2. บรรลุนิติภาวะแล้ว และมีอายุไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์

3. มีภูมิตำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้านนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน

4. เป็นผู้เสื่อมใสในการปกครองระบบรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ

5. ไม่เป็นภิกษุสามเณร นักพรตหรือนักบวช

6. ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพหรือวิกกจริต หรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบหรือติดยาเสพติดให้โทษ หรือไม่เป็นโรคตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้กำหนด ไม่เป็นข้าราชการประจำหรือพนักงานเทศบาลหรือครูประชาบาลหรือสารวัต

8. ไม่เป็นผู้มีชื่อเสียงในทางทุจริต หรือเสื่อมเสียในทางศีลธรรม

9. ไม่เป็นผู้เคยถูกไล่ออกหรือปลดออกฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการเทศบาลหรือประชาบาล หรือต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาจำคุกเว้นแต่คดีลหุโทษ หรือคดีความผิดอันได้กระทำโดยประมาท และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสามปี นับแต่วันถูกไถ่ออกปลดออกหรือ พันโทษ

10. มีความรู้หนังสือไทยอำนออกเขียนได้ เว้นแต่ท้องที่ซึ่งไม่อาจเลือกผู้มีคุณสมบัติดังกล่าวในข้อนี้ และกระทรวงมหาดไทยอนุญาต

มาตรา 13 วางหลักให้การเลือกนั้นให้กรมการอำเภอเป็นประฐาน พร้อมด้วยกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในตำบลอย่างน้อยหนึ่งคนวิธีเลือกจะกระทำโดขลับหรือเปิดเผยก็ได้ เมื่อราษฎรส่วนมากที่มาประชุมเลือกผู้ใดแล้ว ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ใหญ่บ้าน แล้วให้กรมการอำเภอรายงานไปยังข้าหลวงประจำจังหวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน ในกรณีที่ผู้รับเลือกมีคะแนนเสียงเท่ากันให้จับสลากซึ่งไม่ได้กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้านได้นั้น หากราษฎรส่วนใหญ่เลือกผู้ใดเป็นผู้ใหญ่บ้านแล้วจะต้องอยู่ในตำแหน่งถึงอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ตามมาตรา 12 (2)

ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้อง (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2535 ดังนี้

มาตรา 5 วางหลักให้เพิ่มความต่อไปนี้ในวรรคห้าของมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักขณะปกตรองท้องที่(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2489

มาตรา 13 วางหลักให้การเลือกนั้นให้กรมการอำเภอเป็นประธาน พร้อมด้วยกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นอย่างน้อยหนึ่งคน

วิธีเลือกจะกระทำโดยลับ หรือโดยเปิดเผยก็ได้

เมื่อราษฎรส่วนมากที่มาประชุมเลือกผู้ใดแล้ว ให้ถือว่าสู้นั้นเป็นผู้ใหญ่บ้านแล้วให้กรมการอำเภอราชงานไปยังข้าหลวงประจำจังหวัด เพื่อออกหนังสือสำคัญไว้เป็นหลักฐานในกรณีที่ผู้รับเลือกมีคะแนนเสียงเท่ากันให้จับฉลากผู้ใหญ่บ้านอยู่ในตำแหน่งคราวละห้าปี นับแต่วันที่ราษฎรเลือกเหตุผลเนื่องจากพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ที่ใช้บังคับในปัจจุบันกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับอายุของกำนันผู้ใหญ่บ้านไว้ว่า ต้องมีอายุตั้งแต่ 25 ปี บริบูรณ์ แต่ไม่เกิน

60 ปีบริบูรณ์ ซึ่งมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งนานที่สุดถึง 35 ปี ประกอบกับกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน จึงสมควรกำหนดระยะเวลาการอยู่ในตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้านเป็นคราวละ 5 ปี (พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้อง (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2535)

ความหมายของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ความหมายของคำว่า “ไกล่เกลี่ย” ตามพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ว่า “พูดจาให้ปรองดองกัน พูดจาให้ตกลงกัน ลูบไล้ทำให้เรียบร้อย ทำให้มีส่วนเสมอกัน” ส่วนการไกล่เกลี่ยทางกฎหมาย (Mediation) หมายความถึง กระบวนการยุติหรือระงับข้อพิพาทด้วยความตกลงยินยอมของคู่ความเอง โดยที่มีบุคคลที่สามหรือผู้ไกล่เกลี่ย (Mediator) เป็นคนกลางคอยช่วยเหลือแนะนำเสนอแนะแนวทางในการยุติข้อพิพาทให้คู่ความหาทางออกร่วมกัน บนพื้นฐานความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย

สรวิศ ลิมปรังษีกล่าวไว้ว่า กระบวนการไกล่เกลี่ย หมายความถึง การพูดคุยหารือปัญหาข้อพิพาทโดยมีตัวละครเข้ามาเกี่ยวข้องกับการพูดคุยหารือกันของคู่พิพาท ตัวละครตัวนี้เรียกว่า “ผู้ไกล่เกลี่ย” (Mediator) เป็นผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาข้อพิพาทแต่อย่างใด แต่เหตุที่เข้ามานั้นเนื่องจากได้รับการร้องขอให้เข้ามาช่วยคู่พิพาทในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง (สรวิศ ลิมปรังษี, 2555)

กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และคณะ มีความเห็นว่า การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง (Mediation) หมายความถึง การเจรจาไกล่เกลี่ยที่อาศัยบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่เป็นกลาง ไม่ใช่การเกลี้ยกล่อม เพราะฉะนั้นคนกลางไม่มีอำนาจชี้ถูกผิด ถ้าแบ่งข้างแยกขั้วไปแล้วก็ต้องอาศัยการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลางหรือผู้ไกล่เกลี่ยผู้ที่ไม่มีส่วนได้เสีย ดังนั้นต้องเป็นผู้ที่คู่ความให้ความเชื่อถือ (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, 2550)

วันชัย วัฒนศัพท์และคณะ มีความเห็นว่า การไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง (Mediation) หมายความถึง การเข้าไปแทรกแซงในการไกล่เกลี่ยโดยผู้ที่เป็นบุคคลที่สามที่เป็นกลางทั้งความคิดและการปฏิบัติและเป็นที่ยอมรับ โดยคนกลางไม่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับข้อพิพาท โดยมีหน้าที่ช่วยให้คู่กรณีที่มีข้อถกเถียงหรือขัดแย้งกันอยู่ให้บรรลุในข้อตกลงอันเป็นที่ยอมรับร่วมกันโดยความสมัครใจ โดยทั่วไปการไกล่เกลี่ยโดยคนกลางคือกระบวนการที่ต่อเนื่องของกระบวนการเจรจาโดยความช่วยเหลือของคนที่เข้ามาอยู่ตรงกลางที่เรียกว่า “ผู้ไกล่เกลี่ย” (วันชัย วัฒนศัพท์, ถวิลวดี บุรีกุล และศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์, 2550)

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากแนวคิดของการเจรจาซึ่งเป็นกระบวนการแก้ปัญหาที่ประกอบด้วยคนสองคนหรือมากกว่านั้นสมัครใจตกลงกันและพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยการเจรจา ไม่ว่าจะเป็นแบบทางการ หรือแบบไม่เป็นทางการ เช่น เจรจากับเพื่อน ครอบครัว หรือคนรู้จัก เป็นต้น การเจรจานั้นไม่เพียงแต่เป็นวิธีการต่อรองเพื่อให้ได้มา ซึ่งที่

ต้องการ แต่ยังเป็นการค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ดังนั้น ในการเจรจาทุกฝ่ายควรร่วมมือกันในการค้นหาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาในแต่ละประเด็น

ธานินทร์ กรัยวิเชียร กล่าวไว้ว่า “ถ้าจะต้องเลือกระหว่างการฟ้องคดีกับการไม่ฟ้องคดีมีสุภาษิตจีนที่ว่า กินขี้หมาดีกว่าค้าความในศาล” เพราะเป็นความล่าช้าในการดำเนินคดีหากบุคคลใดมีฐานะเป็นคู่ความในคดีแล้ว บุคคลนั้นจะต้องติดตามกระบวนการดำเนินคดีไปจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาในคดีนั้น ซึ่งเป็นการไม่สะดวกต่อการดำเนินชีวิต กระทบต่อการประกอบอาชีพ และชื่อเสียงเกียรติยศในสังคม อีกทั้ง เป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย (ภานุ รังสีสหัส, 2555)

ด้วยเหตุนี้จึงมีการหาทางออกร่วมกันโดยใช้วิธีการไกล่เกลี่ย เพื่อเป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำหรับคู่ความที่ไม่ต้องการเสียเวลาในการดำเนินคดีความที่ยืดเยื้อ อีกทั้งเป็นการร่วมกันทำความเข้าใจและแก้ปัญหานั้น ๆ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นกระบวนการระงับข้อพิพาทโดยมีคนกลางในการช่วยเหลือชักจูงให้คู่พิพาทยอมเจรจาหันหน้าพูดคุยกัน หากจะให้คู่ความเจรจาตกลงกันเอง ก็มักจะไม่เป็นผลสำเร็จเพราะมีปัจจัยอื่นมาแทรกแซงและขัดขวางการเจรจานั้นเสมอ ทำให้ไม่สามารถเจรจาได้อย่างต่อเนื่อง เช่น ปัญหาการไม่รู้วิธีการเจรจาที่ถูกต้อง การไม่ไว้วางใจคู่กรณีอีกฝ่าย การไม่เคารพไม่เชื่อถือซึ่งกันและกัน มีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันและไม่ยอมผ่อนปรนแก่กัน อารมณ์โกรธเคือง ตลอดจนปัญหาการไม่รู้กฎหมาย และยังมีปัญหาอื่น ๆ ที่ทำให้การเจรจาไกล่เกลี่ยระหว่างคู่ความไม่บรรลุผลสำเร็จ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยผู้ไกล่เกลี่ยจึงเป็นกระบวนการที่สามารถเข้ามาแก้ไขปัญหาในส่วนนี้ได้โดยมีผู้ไกล่เกลี่ยเป็นคนกลางเข้ามาช่วยคู่ความทั้งสองฝ่ายให้ประสบความสำเร็จในการเจรจาต่อรอง การไกล่เกลี่ยจึงเป็นการร่วมมือกันของสามฝ่ายได้แก่ คู่ความสองฝ่ายและผู้ไกล่เกลี่ยอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อหาทางออกร่วมกันโดยสันติวิธีภายใต้สถานการณ์ความขัดแย้ง

หลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล หรืออาจเรียกได้ว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักธรรมรัฐ และบรรษัทภิบาล ฯลฯ ซึ่งเรารู้จักกันในนาม Good Govemance ที่หมายถึง การปกครองที่เป็นธรรมนั้น ไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมวลมนุษย์เป็นพันๆปี ซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสงบสุข สามารถประสานประ โยชน์และลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้ง โดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืน (Chuayprasom, M. et al, 2020) หลักธรรมาภิบาล จึงมีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการดังนี้

1. หลักนิติธรรม คือ การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังกับและกติกาต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม กล่าวโดยสรุป คือ สถาปนาการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่กระทำกันตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล (Boonmee, T, 1998)

2. หลักคุณธรรม คือ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยการรณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทนขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น

3. หลักความโปร่งใส คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยการปรับปรุงระบบและกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใสมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันและช่วยให้การทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนปลอดจากการทุจริตคอรัปชั่น (Mahathien, C, 2020)

4. หลักความมีส่วนร่วม คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญ ๆ ของสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ การแจ้งความเห็น การไต่สวน สาธารณะ การประชาพิจารณ์การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ และขจัดการผูกขาดทั้งโดยภาครัฐหรือโดยภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน (Thavrawong, O, 2014)

5. หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหาร ตลอดจนคณะข้าราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ ต้องตั้งใจปฏิบัติภาร กิจตามหน้าที่อย่างดียิ่ง โดยมุ่งให้บริการแก่ผู้มารับบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันท่วงที

6. หลักความคุ้มค่าผู้บริหาร ต้องตระหนักว่ามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ดังนั้นในการบริหารจัดการจำเป็นจะต้องยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่า ซึ่งจำเป็นจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายไปที่ผู้รับบริการหรือประชาชนโดยส่วนรวม

ดังนั้น ธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง การปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแล กิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม นอกจากนี้ยังหมายถึงการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐ และเอกชน ที่ใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารงานนี้ มีความหมายอย่างกว้าง กล่าวคือ หาได้มีความหมายเพียงหลักธรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่รวมถึงศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องชอบธรรมทั้งปวง จะเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุดคือ ความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่เกิดขึ้นภายในองค์กรอย่างยั่งยืนและข้าราชการที่บริหารงานในองค์กรนั้นต้องพึงตระหนักคำว่า“ธรรมรัฐ” หมายถึง รัฐที่มีความถูกต้องเป็นธรรมใน 3 เรื่องใหญ่ ๆ คือ การเมืองและระบบราชการที่โปร่งใสรับผิดชอบต่อสังคมถูกตรวจสอบได้ และโปร่งใสรับผิดชอบต่อสังคมสามารถตรวจสอบได้ สังคมที่เข้มแข็งความเป็นประชาสังคม สามารถตรวจสอบภาครัฐและภาคธุรกิจให้ตั้งอยู่ในความถูกต้องได้ (Panyarachun, A, 2003)

หลักการสมานฉันท์

คำว่า “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” (Restorative Justice) เป็นคำแปลภาษาไทย ซึ่งไม่ตรงกับคำว่า Restorative หรือ Restoration ซึ่งแปลว่า การฟื้นฟูการซ่อมแซม การทำกลับให้คืนดีดังเดิม หรือการปฏิสังขรณ์ดังนั้น หากจะแปลให้ตรงตามภาษาอังกฤษจึงต้องใช้คำว่า “กระบวนการยุติธรรมเชิงปฏิสังขรณ์” ซึ่งเดิมเคยมีการใช้คำว่า “การฟื้นฟูความยุติธรรม” “ความยุติธรรมเชิงสร้างสรรค์” และ “ความยุติธรรมแบบบูรณาการ” เป็นต้น แต่เมื่อในคราวประชุมเพื่อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๓ ณ ตึกสันติไมตรีทำเนียบรัฐบาลได้มีการใช้คำว่า “การอำนวยความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” เพราะมองว่า “เป้าหมายสุดท้ายของ Restorative Justice คือ ต้องการทำให้ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบได้กลับคืนสู่สภาพดีดังเดิมอันเป็นการสร้างความสมานฉันท์ในสังคม” ซึ่งแนวคิดนี้ในการประชุมผู้เชี่ยวชาญสหประชาชาติ เพื่อปรับปรุงหลักการพื้นฐานเรื่อง Restorative Justice (UN Expert Meeting on Basic Principle Restorative Justice) ซึ่งจัดขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ณ ประเทศแคนาดา ได้มีการหยิบยกคำว่า “Restorative Justice” มาเป็นประเด็นว่า คำดังกล่าวเมื่อแปลเป็นภาษาไทยแล้วไม่สื่อความหมายหรือสร้างความเข้าใจได้ไม่ดีเหมือนภาษาอังกฤษ จึงได้มีการเสนอว่าอย่างน้อยในอารัมภบทของหลักการพื้นฐาน (basic principle) ขอให้มีคำว่า “social harmony” อยู่ด้วย เพื่อที่คนในเอเชีย ซึ่งคุ้นเคยกับแนวคิดเรื่อง “harmony” จะได้คิดต่อว่าจะใช้คำอะไรจึงจะสื่อความหมายได้โดยประเทศไทยนั้นได้ใช้คำว่า “สมานฉันท์” ซึ่งมีความหมายคล้ายกับคำว่า social harmony และในที่สุดได้ข้อสรุปเป็นหลักการพื้นฐานแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการดำเนินโครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในเรื่องทางอาญา (Declaration of Basic Principles on the Use of Restorative Justice Programs in Criminal Matters) ดังนี้

1. โครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” หมายถึง โครงการใดๆ ซึ่งใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์และมุ่งหมายที่จะให้บรรลุผลในทางสมานฉันท์ (Braithwaite, John, 1998)

2. กระบวนการเชิงสมานฉันท์ หมายถึง วิธีการใด ๆ ซึ่งผู้เสียหายและผู้กระทำผิด และในกรณีที่สมควรอาจมีบุคคลอื่นๆ หรือมีสมาชิกคนอื่นๆ ของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมนั้น ได้เข้ามามีส่วนร่วมกันอย่างจริงจังในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรม โดยทั่วไปแล้วอาจมีการช่วยเหลือโดย “ผู้ประสานงาน” กระบวนการเชิงสมานฉันท์อาจได้แก่ การไกล่เกลี่ย การประนอมข้อพิพาทการประชุมกลุ่ม และการพิพากษาโดยการประชุมล้อมวง

3. ผลในทางสมานฉันท์ หมายถึง ข้อตกลงที่เป็นผลมาจากกระบวนการเชิงสมานฉันท์ผลในทางสมานฉันท์ ได้แก่ การตอบสนองต่อโครงการ เช่น การฟื้นฟูการเยียวยา และการทำงานบริการสังคม โดยมุ่งหมายเพื่อให้ตรงกับความต้องการและความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล และความต้องการและความรับผิดชอบร่วมกันของคู่กรณีและเพื่อให้บรรลุผลในการทำให้ผู้เสียหายและผู้กระทำผิดได้กลับคืนมามีความสัมพันธ์ใหม่ที่ดีต่อกัน (กิตติพงษ์กิตยารักษ, 2550)

ดังนั้น หลักการที่สำคัญของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในทางอาญานั้นประกอบด้วยแนวคิดดังต่อไปนี้

1. แนวคิดที่ว่าอาชญากรรมไม่เป็นแต่เพียงการฝ่าฝืนกฎหมายและละเมิดบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งต้องลงโทษผู้กระทำผิดเท่านั้น แต่อาชญากรรมยังสร้างความเสียหาย (harm) ต่อผู้เสียหายด้วยเพราะการกระทำความผิดทางอาญาเป็นการทำลายสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคลและความสมานฉันท์ในสังคมไปพร้อม ๆ กัน เนื่องจากแนวคิดดั้งเดิมเรามองว่าการกระทำความผิดอาญาถือเป็นการกระทำละเมิดต่อรัฐคือเป็นเรื่องที่เกิดจากเรื่องส่วนบุคคลและเป็นเรื่องที่กระทำผิดต่อรัฐ เพราะฉะนั้น รัฐจึงต้องเข้ามามีบทบาท แต่แนวคิดเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้นมองว่า การกระทำความผิดอาญาเป็นการทำลายสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคลและความสมานฉันท์ในสังคม ดังนั้น เป้าหมายในการมองจะแตกต่างกันระหว่างการมองที่รัฐกับการมองที่ตัวบุคคลที่ได้รับผลกระทบเป็นสำคัญ (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2550).

2. แนวคิดที่ว่ากระบวนการยุติธรรมไม่ควรมุ่งเน้นเพียงเฉพาะแต่การจับตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ โดยมุ่งผลของการแก้แค้นทดแทน (retribution) สร้างความข่มขู่ยับยั้ง (deterrent) และตัดโอกาสเพื่อไม่ให้กระทำผิดซ้ำอีก (incapacitation) เท่านั้น แต่ควรจะมุ่งเน้นการบรรเทาความเสียหายให้แก่ทุกฝ่ายได้กลับคืนสู่สภาพดีดังเดิม (restoration) ด้วย ซึ่งเป็นที่มาของแนวความคิดเรื่อง Restorative Justice คือ ต้องการฟื้นฟูความเสียหายหรือผลกระทบจากการกระทำความผิดให้สังคม

3. แนวคิดที่ว่ารัฐไม่ควรผูกขาดการดำเนินการที่มุ่งเน้นเรื่องการลงโทษเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมแต่เพียงอย่างเดียว แต่ควรเปิดโอกาสให้เหยื่ออาชญากรรม ผู้กระทำผิด และชุมชนได้มีโอกาสหาทางออกในการแก้ปัญหาเหล่านี้ร่วมกันด้วย

4. ตามแนวคิดแบบดั้งเดิมเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมจะมีคำถามพื้นฐานคือ การกระทำความผิดนั้นเป็นความผิดต่อกฎหมายเรื่องใด มาตราใด ใครเป็นผู้กระทำความผิดและจะนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้อย่างไรแต่แนวคิดใหม่แบบ RestorativeJustice นั้น คำถามพื้นฐานจะต้องเปลี่ยนไปเป็น ความเสียหายหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นในเรื่องนั้นคืออะไรจะแก้ไข เยียวยาให้ทุกคนกลับคืนสู่สภาพเดิมได้อย่างไร และใครจะเป็นผู้แก้ไขเยียวยา และด้วยวิธีการอย่างไร

ประเภทคดีที่สามารถใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สามารถนำมาใช้กับฐานความผิดหรือประเภทคดีบางคดีได้ ดังนี้

1. ความผิดที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำ ประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์มีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้กับคดีที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดโดยบัญญัติเป็นกฎหมายอย่างชัดเจน และหลายประเทศในยุโรป เช่น อังกฤษ เยอรมัน และออสเตรีย รวมทั้งแคนาดาและสหรัฐอเมริกา ก็นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เป็นหลักเพิ่มมากขึ้น เช่นเดียวกับประเทศไทยที่นำวิธีการ“การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน” มาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

2. ความผิดจากความรุนแรงในครอบครัว กรณีความรุนแรงในครอบครัวถือเป็นปัญหาสังคมกึ่งอาชญากรรมที่ต้องใช้กระบวนการยุติธรรมที่มีลักษณะเฉพาะเพื่อให้ความสำคัญกับเหยื่อ

หรือผู้เสียหายในฐานะเป็นประธานของปัญหา โดยคำนึงถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้เสียหาย และแสวงหาวิธีการที่จะให้ผู้กระทำผิดเยียวยาชดใช้และปรับปรุงนิสัยความประพฤติอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาใช้กับเรื่องนี้ได้ สำหรับประเทศไทยจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งบัญญัติหลักการเกี่ยวกับความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไว้อย่างชัดเจน

3. ความผิดอาญาต่อส่วนตัวหรือความผิดอาญาที่ยอมความกันได้ เนื่องจากคดีอาญาประเภทนี้มีลักษณะที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิส่วนบุคคลแต่มิได้กระทบกระเทือนต่อสาธารณะ กฎหมายจึงยอมให้ถอนคำร้องทุกข์หรือยอมความกันได้และเมื่อยอมความกันแล้วผู้เสียหายจะนำคดีมาฟ้องร้องอีกไม่ได้โดยตัวอย่างคดีอาญาประเภทความผิดที่ยอมความได้ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย เช่น ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา (มาตรา 276 วรรคหนึ่ง) ความผิดฐานอนาจาร (มาตรา 278, 284)ความผิดฐานหมิ่นประมาท (มาตรา 326-328)ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ (มาตรา 352-355) และความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์(มาตรา 358-359) เป็นต้น

ดังนั้น การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบของการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้กับการกระทำความผิดอาญาของเด็กหรือเยาวชนเพื่อพิจารณานำคดีออกจากกระบวนการยุติธรรม ที่ผ่านมานั้นได้ปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรม ดังจะเห็นได้จากข้อมูลจำนวนคดีที่พนักงานอัยการได้เห็นชอบด้วยกับผู้อำนวยการสถานพินิจสั่งไม่ฟ้องคดีอาญามีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และจากการติดตามเพื่อประเมินผลเด็กและเยาวชนที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องนี้ก็พบว่ามีเด็กและเยาวชนหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำเป็นจำนวนที่ลดน้อยลงเป็นอย่างยิ่ง

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นถือเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้นำร่องกับคดีที่มีผู้กระทำความผิดเป็นเด็กหรือเยาวชน ซึ่งเห็นสมควรที่จะสนับสนุนให้มีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นี้มาใช้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นต่อไป ทั้งนี้เพราะกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้นสามารถนำมาใช้เพื่อเสริมกระบวนการยุติธรรมเดิมหรือกระบวนการยุติธรรมหลักให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเป็นแนวทางที่สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรืออย่างน้อยก็บรรเทาปัญหาพื้นฐานของกระบวนการยุติธรรมได้เช่น การลดบทบาทของรัฐและเพิ่มบทบาทของชุมชนหรือการลดปริมาณคดีที่จะเข้าสู่ระบบยุติธรรมที่เป็นทางการได้เป็นต้น นอกจากนี้หลักการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้นก็มิใช่เรื่องใหม่แต่เป็นเรื่องที่สอดคล้องและมีอยู่แล้วในขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย อีกทั้งยังไม่มีรูปแบบตายตัว ดังนั้น จึงสามารถที่จะพัฒนารูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยได้โดยง่าย (เพลินตา ตันรังสรรค, 2553)

การระงับข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน

ความผิดที่เกิดขึ้นในชุมชนทุกคดี ไม่อาจนำเข้าสู่การระงับข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้านได้เสมอไป เนื่องจากกฎหมายได้ให้อำนาจการระงับข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้านเอาไว้เพียงแต่เฉพาะคดีเท่านั้น โดยมีข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการปฏิบัติงาน

ประนีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2530 ซึ่งมีลักษณะของข้อพิพาทที่จะทำการประนีประนอม ข้อพิพาทนั้น ๆ เป็นข้อพิพาท ดังนี้ 1) คดีแพ่งทุกประเภท 2) คดีอาญาประเภทความผิดที่ยอมความกันได้ คือ (2.1) ความผิดฐานเอาชื่อหรือยี่ห้อในทางการค้าของผู้อื่นมาใช้ (2.2) ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา (2.3) ความผิดฐานกระทำอนาจารธรรมดา (2.4) ความผิดฐานพาหญิงไปเพื่อการอนาจาร (2.5) ความผิดฐานทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพ (2.6) ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่น (2.7) ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่นโดยประมาท (2.8) ความผิดฐานเปิดเผยความลับในจดหมาย (2.9) ความผิดฐานเปิดเผยความลับของผู้อื่นที่รู้มาโดยหน้าที่ (2.10) ความผิดฐานเปิดเผยความลับในทางอุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ (2.11) ความผิดฐานหมิ่นประมาทคนเป็น (2.12) ความผิดฐานหมิ่นประมาทคนตาย (2.13) ความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา (2.14) ความผิดฐานฉ้อโกงธรรมดา (2.15) ความผิดฐานฉ้อโกงประกอบด้วยเหตุพิเศษ (2.16) ความผิดฐานหลอกลวงคนให้ไปทำงาน (2.17) ความผิดฐานสั่งซื้ออาหารหรือเข้าอยู่ในโรงแรมโดยไม่มีเงิน (2.18) ความผิดฐานชักจูงให้เด็กเบาปัญญาขายของโดยเสียเปรียบ (2.19) ความผิดฐานฉ้อโกงในเรื่องประกันวินาศภัย (2.20) ความผิดฐานฉ้อโกงเจ้าหนี้ที่จำนำ (2.21) ความผิดฐานฉ้อโกงเจ้าหนี้ธรรมดา (2.22) ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ธรรมดา (2.23) ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ในฐานะเป็นผู้จัดการมรดกแทนเขา (2.24) ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ในฐานะเป็นผู้จัดการทรัพย์ตามคำสั่งศาล (2.25) ความผิดฐานยักยอกทรัพย์เก็บของตก (2.26) ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ธรรมดา (2.27) ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ชนิดพิเศษ (2.28) ความผิดฐานบุกรุกตามธรรมดา (2.29) ความผิดฐานบุกรุกโดยย้ายเครื่องหมายสังหาริมทรัพย์ (2.30) ความผิดฐานเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในตัวอาคารของคนอื่น (2.31) ความผิดนอกเหนือจากที่กล่าวเมื่อผู้เสียหายและผู้ต้องหาเป็นญาติกัน และ (2.32) ความผิดตามกฎหมายอื่น ๆ เช่น พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ธนทร ผดุงธิติฐ์, 2562)

ดังนั้น การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือการระงับข้อพิพาทโดยบุคคลกลุ่มหนึ่งในชุมชนที่ชุมชนนั้น ๆ ได้มอบความไว้วางใจ อาศัยอำนาจทางกฎหมายที่ได้ให้ไว้ ในกรณีการศึกษาบทความเรื่องอำนาจหน้าที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชุมชนระหว่างคณะกรรมการหมู่บ้านกับศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ผู้เขียนได้แยกอำนาจการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ อำนาจของคณะกรรมการหมู่บ้านกับอำนาจของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มนี้ล้วนมีที่มาจากประชาชนที่ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติหน้าที่ กล่าวคือ คณะกรรมการหมู่บ้านได้รับอำนาจมาจากข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการปฏิบัติงานประนีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2530 ส่วนศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนได้รับอำนาจมาจากพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 กรณีการประนีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน เมื่อคณะกรรมการหมู่บ้านได้ดำเนินการประนีประนอมข้อพิพาทเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไม่ว่าคู่กรณีจะตกลงหรือไม่ก็ตาม ให้คณะกรรมการหมู่บ้านบันทึกผลการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านไว้ท้ายบันทึกยินยอมให้ประนีประนอมข้อพิพาท และมอบให้ผู้ใหญ่บ้านเก็บรักษาไว้ให้ผู้ใหญ่บ้านรายงานผลการประนีประนอมข้อพิพาทแก่นายอำเภอท้องที่ตามข้อบังคับ

ทุกเดือนในวันประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้านเท่านั้น โดยไม่มีมาตรการอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป แต่ในส่วนของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน กรณีที่มีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 และออกหนังสือรับรองให้แล้ว ให้ข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นบังคับกันได้ หรือให้สิทธิคดีอาญามาฟ้องระงับ ตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ทั้งนี้คู่กรณีฝ่ายหนึ่งเรียกร้องให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทแล้ว หากคู่กรณีฝ่ายที่ถูกเรียกร้องร้องไม่ปฏิบัติตามคู่กรณีฝ่ายที่เรียกร้องอีกฝ่ายหนึ่ง สามารถยื่นคำร้องขอต่อศาลยุติธรรมเพื่อให้บังคับตามข้อตกลงภายใน 3 ปี นับแต่วันที่อาจบังคับตามข้อตกลงข้อพิพาทได้ (นพพร โพธิรังสิยากร, 2563)

บทสรุป

การไกล่เกลี่ยการกระทำความผิดอาญาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งได้นำหลักการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หลักธรรมาภิบาล และหลักการสมานฉันท์มาใช้ระงับข้อพิพาทภายในชุมชน จึงเป็นหลักการที่ดีที่อาจทำให้ประชาชนลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางทางไปศาลหรือลดค่าใช้จ่ายในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม แม้หลักการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จะก่อให้เกิดประโยชน์ในหลายประการทั้งในแง่ของการนำคดีออกจากกระบวนการยุติธรรม การแก้ไขเยียวยาความเสียหาย การสนับสนุนให้ผู้กระทำผิดได้กลับคืนสู่สังคม รวมทั้งส่งเสริมให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาร่วมกันแล้วเป็นต้นแต่อย่างไรก็ตาม กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ก็มีข้อบกพร่องเช่นกัน กล่าวคือเนื่องจากกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันเป็นระบบที่รัฐเป็นผู้ดำเนินคดีซึ่งเมื่อมีการลงโทษปรับ รัฐก็จะได้เงินเป็นรายได้ของแผ่นดิน ดังนั้น หากมีการเปลี่ยนมาใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แล้วย่อมส่งผลกระทบต่อรัฐคือ เงินจำนวนนี้อาจจะต้องถูกแบ่งไปให้แก่ผู้เสียหายเพื่อเป็นการเยียวยาสิทธินอกจากนี้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ยังมีข้อจำกัดในการใช้เนื่องจากไม่สามารถใช้ได้กับทุกฐานความผิดหรือคดีทุกประเภท โดยประเทศส่วนใหญ่ที่ประสบผลสำเร็จจากการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ยอมความกันหรือการไกล่เกลี่ยอาจถูกมองว่าทำให้กฎหมายไม่ศักดิ์สิทธิ์โดยเฉพาะเมื่ออาชญากรรมทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นซึ่งข้อบกพร่องต่างๆ เหล่านี้จำเป็นต้องร่วมมือกันเร่งรัดเพื่อแก้ไขให้หมดไปโดยวิธีการหนึ่งคือการสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงถึงหลักการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เพื่อให้ทุกฝ่ายได้เต็มใจเข้าร่วมในกระบวนการและมีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินการนั้นด้วย อันจะเป็นส่วนสำคัญต่อการนำหลักการมาใช้ได้อย่างสอดคล้อง เหมาะสม และตอบสนองต่อความต้องการของทั้งเหยื่ออาชญากรรม ผู้กระทำผิด และชุมชน รวมทั้งเป็นแนวทางในการแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดอาญาได้อีกทางหนึ่งด้วยปรากฏว่าจะใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเฉพาะกับความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกระยะสั้นหรือโทษปรับสถานเดียว ดังนั้นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อาจไม่เอื้อต่อกรณีการกระทำความผิดในคดีที่เป็นความผิดร้ายแรง (Violent Crimes) ประกอบกับสังคมไทยโดยทั่วไปยังมีความคิดว่า คนที่กระทำความผิดควรจะถูกลงโทษและคิดแต่เรื่องการแก้แค้นทดแทนเป็นหลัก ดังนั้น การระงับข้อพิพาทหรือการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชนอันมีที่มาเหมือนกัน คือ การที่เกิดข้อพิพาทระหว่างบุคคล 2 ฝ่ายขึ้นไปจน

เป็นที่มาของความขัดแย้ง ดังนั้นรัฐ จึงมุ่งหมายให้เกิดการระงับข้อพิพาทนั้นลง เพื่อความสามัคคีและความเข้าใจอันดีภายในชุมชน จึงเกิดอำนาจของคณะกรรมการหมู่บ้านและอำนาจของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนออกมาบังคับใช้ในปัจจุบัน เพียงแต่การบังคับใช้ที่เกิดขึ้นระหว่างกระทรวงมหาดไทยที่กำกับดูแลการทำหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านกับกระทรวงยุติธรรมที่กำกับดูแลศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนมีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมการปกครอง. (2558). *เรื่อง ปรับปรุงแบบรายงานผลการให้บริการประชาชนในด้านการอำนวยความเป็นธรรมในหน้าที่ของฝ่ายปกครอง*. สำนักการสอบสวนและนิติการส่วนอำนวยความเป็นธรรม.

กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. (2550). *การไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทและความขัดแย้งในชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. (2550). *ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: หลักการและแนวคิด*. กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2550). *กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : "ทางเลือก" ในการยุติข้อขัดแย้งทางออกสำหรับสังคมไทย"*. กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ชลัท ประเทืองรัตนา. (2559). *การไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง : เส้นทางแห่งการสร้างความเข้าใจร่วมกัน*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ธนทร ผดุงธิติฐ์. (2562). *มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งก่อนฟ้องคดี*. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์6, ฉ.10 (ธันวาคม 2562).

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2535. ประกาศในราชกิจจานุเบกษา.

เพลินตา ตันรังสรรค. (2553). *กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการกระทำความผิดอาญาของเด็กหรือเยาวชน.* บทความทางวิชาการ.

ภานุ รังสีสหัส. (2555). *การจัดการความขัดแย้งกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เรื่องการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส.

วันชัย วัฒนศัพท์,ถวิลวดี บุรีกุล และศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์. (2550*). คู่มือเพิ่มพลังความสามารถกระบวนการจัดการข้อพิพาท*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศิริภัณฑ์ออฟเซต.

สรวิศ ลิมปรังษี. (2555). *การจัดการความขัดแย้งกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท*. กรุงเทพฯ: สำนักระงับข้อพิพาทสำนักงานศาลยุติธรรม.

Boonmee, T. (1998). *Good Governance; Strategy for Disaster Recovery Thailand*. Bangkok: Saitarn Publication.

Braithwaite, John. (1998). *Restorative Justice. The Handbook of Crime & Punishment*. Oxford University Press.

Chuayprasom, M. et al. (2020). *Good Governance of Employees Towards the Operation in Local Governments of Hat Yai District, Songkhla Province*. Journal of Humanities and Social Sciences, SKRU. 2(2), 57

Mahathien, C. (2020). *Administration According to the Good Governance Principles of the Thonburi District Office.* Master's Degree in Public Administration Department of Public and Private Management Suan Sunandha Rajabhat University.

Panyarachun, A. (2003). Mr. Anand"s View. Bangkok: Matichon Publishing House.

Thavrawong, O. (2014). *Administration Based on Good Governance Practice of Local Administrative Organizations in Phanomthuan District, Kanchanaburi Province. Master of Business Administration (Management).* Kanchanaburi Rajabhat University.

เป้าหมายของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ
The Goals of Buddhist Economics

โยธิน มาหา[1]
Yothin Maha

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ 1. เพื่อนำเสนอเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ 2. เพื่อนำเสนอเป้าหมายของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ คือ การนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับวิชาเศรษฐศาสตร์ โดยได้นำเสนอหลักการทางเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ 2 ระดับ ได้แก่ (1) หลักการแห่งการตอบสนอง (To satisfy) ได้แก่ การสอนให้มนุษย์แสวงสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ปัจจัย 4 มาสนองความต้องการให้เพียงพอ สร้างความมั่นคงให้กับฐานะการเป็นอยู่ให้ได้ ทั้งนี้ก็เพื่อจะเป็นส่วนสนับสนุนส่งเสริมให้มนุษย์ได้ประกอบคุณงามดีได้สะดวกยิ่งขึ้น (2) หลักการแห่งการบำบัด (To subdue) ได้แก่ การสอนให้มนุษย์รู้จักบรรเทาความต้องการ หรือบรรเทาการแสวงหาสิ่งที่จะมาตอบสนองความต้องการให้น้อยลง เพราะถ้าหากว่ามนุษย์พยายามบรรเทาความต้องการชนิดที่รุ่นแรงลง ท้ายที่สุดความต้องการนั้นจะกลายเป็นความทะยานอยาก (ตัณหา) หรือถ้ามนุษย์เอาแต่สนองความต้องการ (ตัณหา) เพียงอย่างเดียว มนุษย์เราก็ไม่สามารถแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจได้ เพราะความต้องการของมนุษย์ไม่ขีดจำกัด แต่ทรัพยากรที่มีอยู่สำหรับตอบสนองความต้องการของมนุษย์นั้นมีปริมาณที่จำกัด ดังนั้น เศรษฐศาสตร์แนวพุทธจึงเสนอให้ปัจเจกบุคคล จำกัดหรือควบคุมความต้องการของตนเองให้เหมาะสมกับทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด อันถือว่าเป้าหมายแท้จริงของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ

คำสำคัญ (Keywords): เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ; เป้าหมายของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ

Abstract

This paper has two objectives: 1.to present Buddhist economics and 2.to present goals of Buddhist economics. Buddhist economics is the application of Buddhist teachings to economics by presenting two levels of Buddhist economic principles. These are (1) Principles of Response (To satisfy), that is, teaching people to seek amenities in their daily lives, such as the four needs of human to satisfy their needs sufficiently, to create

---

Received: 2022-11-02 **Revised**: 2022-11-24 **Accepted**: 2022-11-27

[1] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon Ratchasima Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: yothin.m@nrru.ac.th

stability in their well-being. This is in order to support and encourage human beings to perform good virtues more conveniently. (2) Principle of healing (To subdue) includes teaching humans how to alleviate their needs or lessen their quest for something to satisfy their needs. If human attempts to alleviate an intense need, that need will eventually turn into lust (lust). If man only satisfies one's desire (lust), then one cannot solve economic problems because of lust. Human needs are unlimited, while the resources available to meet human needs are limited. Buddhist economics therefore proposes that individuals limit or control their own needs to suit the limited natural resources, which is the true goal of Buddhist economics.
Keywords: Buddhist Economics; Goals of Buddhist Economics

บทนำ (Introduction)

วิชาเศรษฐศาสตร์ พัฒนาขึ้นมาอย่างรวดเร็วและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง เพราะวิชานี้พัฒนาขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานด้านปัจจัยความเป็นอยู่ของมนุษย์โดยตรง มนุษย์ดำรงอยู่ท่ามกลางปัญหาทั้งหลาย และปัญหาพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ทั้งหลายก็คือปัญหาเศรษฐกิจ ทำอย่างไรจึงจะมีที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า อาหารบริโภคและยารักษาโรค หรือของกลางคือเงินไว้สำหรับจับจ่าย แลกเปลี่ยนเพื่อสนองความต้องการต่าง ๆ ของมนุษย์ (เดือน คำดี, 2545) วิชาการทางเศรษฐศาสตร์จึงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป้าหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์คือการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่มาตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (ผู้บริโภค) แต่ในขณะเดียวกันทรัพยากรที่มีอยู่ดูเหมือนจะไม่เพียงพอต่อความต้องการของมนุษย์เลย วิธีการทางเศรษฐศาสตร์จึงต้องแสวงหาแหล่งทรัพยากรอื่น ๆ มาทดแทน เพื่อให้มนุษย์ได้รับการตอบสนองความการอย่างทั่วถึงกัน และด้วยวิธีการดังกล่าว ถือเป็นการบรรลุเป้าหมายตามแนวทางของเศรษศาสตร์โดยทั่วไป แต่เนื่องจากความต้องการของมนุษย์มีมากและไม่มีขีดจำกัด เพราะความต้องการของมนุษย์ ไม่ได้ต้องการเพียงแค่ปัจจัย 4 มนุษยังต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกหรือความพอใจมากกว่าสิ่งมีชีวิตประเภทอื่น ๆ ดังนั้นวิธีการทางเศรษฐศาสตร์แบบตอบสนองความต้องการเพียงอย่างเดียวจึงไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้ เพราะยิ่งมนุษย์มีมากเท่าไหร่ยิ่งมีความโลภมากเท่านั้น ในขณะเดียวกันสิ่งที่จะตอบสนองความต้องการก็จะหมดไปไม่เพียงพอ จึงทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่หลาย ๆ ประเทศในโลกนี้กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันรวมทั้งประเทศไทยด้วย เศรษฐศาสตร์แนวพุทธมองว่าการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจด้วยหลักตอบสนองความต้องการเพียงอย่างไม่ใช่วิธีการที่ถูกต้อง การแก้ปัญหาเศรษฐกิจควรควบคู่ไปกับการด้วยวิธีของการตอบสนองความต้องการ ควรคู่ไปกับการบำบัดความต้องการไปพร้อมกัน จึงจะแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน จากการกล่าวนำข้างต้นนี้ ผู้เขียนจึงสนใจนำเสนอความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ เป้าหมายของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธพุทธธรรมอันเนื่องด้วยหลักเศรษฐกิจในทางพระพุทธศาสนาและการนำเศรษฐศาสตร์แนวพุทธมาประยุกต์ใช้ในวิชาเศรษฐศาสตร์ ต่อไปนี้

เศรษฐศาสตร์โดยทั่วไป

เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาถึงการนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด มาผลิตสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ และจำแนกแจกจ่ายไปยังบุคคลที่ต้องการ การเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน เมื่อจำเป็นต้องพิจารณาการบริโภค ก็จำเป็นอยู่เองจะต้องคำนึงถึงการผลิตและการกระจายผลผลิต ซึ่งต้องพิจารณาความจำกัดของทรัพยากร ความจำกัดของเวลาและประสิทธิภาพในการผลิต (อภิชัย พันธเสน, 2558) ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นความจำเป็นของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักจึงต้องทำทุกวิถีทางเพื่อจะสรรหาทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะแสวงหาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่เพียงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการของมนุษย์ หรือการสรรหาแหล่งงานทดแทนเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือตลอดทั้งการกำหนดแนวทาง หรือนโยบายของภาครัฐเพื่อจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอต่อความต้องการของมนุษย์ที่ไม่มีจำกัด ด้วยคิดว่าจะทำให้สังคมมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ท่าทีของกิจกรรมทางเศรษฐศาสตร์ที่ปรากฏในปัจจุบัน จึงมีลักษณะที่ตอบสนองความปรารถนาของมนุษย์โดยฝ่ายเดียว ยิ่งตอบสนองความต้องการเท่าไรมนุษย์ยิ่งมีความต้องการเพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกันทรัพยากรที่นำมาตอบสนองความต้องกลับลดลงหรือหมดสิ้นไปสวนทางกันกับต้องการของมนุษย์ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

แม้ว่านักเศรษฐศาสตร์โดยทั่วไปจะมีความเข้าใจ หรือมองเห็นปัญหาความไม่เพียงพอของทรัพยากรธรรมชาติที่จะนำมาสนองความต้องการดังกล่าวแล้ว และได้พยายามที่จะหาสิ่งมาทดแทนทรัพยากร ด้วยวิธีการนำเสนอทรัพยากรทางเลือก หรือหาพลังงานทดแทนก็ตาม แต่ก็ยังไม่เพียงพออยู่ดี จนส่งผลต่อสถานการณ์ต่างที่เกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติมากมาย เช่น เกิดภาวะโลกร้อน ภาวะน้ำท่วม และเป็นปัญหาอื่นอีกมากมายที่เกิดจากความไม่สมดุลของระบบธรรมชาติ ที่เกิดจากการที่มนุษย์แสวงหาความพอใจในสิ่งที่ตนเองปรารถนาจนเกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อมดังกล่าวเป็นวงกว้าง ดังนั้น หลักการทางเศรษฐศาสตร์จึงเกิดขึ้นในลักษณะของการตัดสินใจเลือกของมนุษย์เองไม่ว่าจะเป็นอยู่ในหน่วยในใดหน่วยหนึ่งของระบบเศรษฐกิจ หรือการเรียกวิธีการตัดสินใจในทางเศรษฐศาสตร์ว่า “ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์” เนื่องจากในปัจจุบันประเทศทุกประเทศทั่วโลกจะประสบปัญหาพื้นฐานเดียวกัน คือปัญหาด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากความไม่พอดีระหว่างความต้องการของมนุษย์และสิ่งที่จะมาตอบสนองความต้องการ โดยในระยะแรก ๆ มนุษย์มีความต้องการเพียงปัจจัยขั้นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ที่เรียกว่า ปัจจัย 4 หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สิ่งที่จำเป็น (Necessary) 4 ประการ ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค หรือสิ่งที่บำบัดความทุกข์ทางด้านสุขภาพ และสิ่งสุดท้าย ได้แก่ ที่อยู่อาศัย ถ้ามองเผิน ๆ ดูเหมือนว่าการได้รับการตอบสนองของมนุษย์ที่จากปัจจัย 4 เพียงพอดังกล่าวก็น่าจะเพียงพอแล้ว เนื่องจากความความต้องการของมนุษย์ไม่จำกัดอยู่เพียงแค่ปัจจัย 4 เท่านั้น มนุษย์ยังต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ อีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นความต้องการที่จะได้รับความพึงพอใจทางตา คือ การได้เห็นภาพที่ทำให้มีความสุขทางใจ การได้รับฟังที่พึงพอใจทางหู การได้รับฟังเสียงเพราะ ๆ การได้รับสิ่งที่พึงพอใจทางจมูก (รับได้สัมผัสกลิ่นหอม) การได้รับความพึงพอใจลิ้น เช่น การได้รับลิ้มรสในการรับประทานที่

อร่อย ๆ และการได้รับความพึงพอใจทางกาย การได้รับความสัมผัส ความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองทางอายตนะเหล่านี้ ดูเหมือนว่ากิจกรรมทางเศรษฐศาสตร์จะสามารถเนรมิตให้เกิดขึ้นได้และมีความพยายามดำเนินการ ด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างเต็มที่อยู่ในปัจจุบัน โดยท้ายที่สุดแล้วมนุษย์ก็ต้องมาเบียดเบียนทรัพยากรที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เพราะหลักการแห่งการตอบสนองความต้องการของเศรษฐศาสตร์นั่นเอง ด้วยเหตุที่ทรัพยากรที่มีอยู่ในโลกใบนี้มีจำกัด หรือมีอยู่ไม่เพียงพอที่จะนำมาตอบสนองความต้องการของมนุษย์ วิธีการดังกล่าวไม่ใช่การแก้ปัญหากลับจะเป็นการเพิ่มปัญหาใหม่ ๆ ให้มนุษย์ตามแก้อย่างไม่รู้สิ้น

เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ

เศรษฐศาสตร์แนวพุทธไม่มีหลักการของเศรษฐศาสตร์โดยตรง เหมือนอย่างเศรษฐศาสตร์โดยทั่วไป ที่มีสร้างระบบเศรษฐศาสตร์อย่างเป็นแบบแผน การที่เราใช้คำว่า เศรษฐศาสตร์แนวพุทธเป็นเพียงการนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามาปรับประยุกต์ใช้กับวิชาทางเศรษฐศาสตร์ ดังนั้นเศรษฐศาสตร์แนวพุทธจึงมีลักษณะเป็นเศรษฐศาสตร์ทางศาสนา การประยุกต์หลักคำสอนทางศาสนามาใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพราะศาสนาเกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับวิถีชีวิตของมนุษย์ในกิจทางเศรษฐกิจอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่

1. ศาสนาทำหน้าที่กำหนดความหมายทางศีลธรรม (Ethical Duty) และชี้นำทางที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตแก่สมาชิกของสังคม ซึ่งหมายถึงกิจกรรมทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นในแง่สังคมทางเศรษฐกิจ สังคมการเมืองหรือการศึกษา จะต้องอาศัยการชี้นำที่ถูกต้องของหลักศาสนาเป็นหลักสำคัญ มิฉะนั้นกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านั้นก็จะไม่ดำเนินสอดคล้องกับวิถีชีวิตบนพื้นฐานแก่งศีลธรรมของสังคม จะกลายเป็นมิจฉาชีพ คือ กิจกรรมที่ขัดแย้งกัน ซึ่งผิดจากดีงามของชีวิต ฉะนั้นศาสนาจึงมีหน้าที่ในการช่วยส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของมนุษย์ตั้งอยู่บนความถูกต้อง ให้เป็นระบบเศรษฐกิจที่ดี สอดคล้องกับอุดมคติของชีวิตของบุคคลและของสังคม

2. ศาสนาทำหน้าที่ความสร้างสำนึกชอบ (Conscience) ในการผลิต หลักศีลธรรมทางศาสนามีผลเกี่ยวเนื่องกับการผลิตเช่น คำสอนว่า การแสวงหากำไรโดยไม่ยุติธรรม หรือการขาดความเป็นธรรมนั้นเป็นเรื่องที่ไม่ควรปฏิบัติเพราะเป็นบาป สังคมใดมีการเบียดเบียนกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์กระทำต่อกันเองมีผลไม่เพียงแต่ชาตินี้เท่านั้น แต่ในชาติต่อ ๆ ไปก็ยังต้องมีบาปติดตัวอยู่ ในแง่นี้ศาสนาได้ส่งเสริมให้เกิดความยุติธรรม ความดีในทางเศรษฐกิจ เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค

3. ศาสนาทำหน้าที่การสร้างจิตสำนึกในการบริโภค ศาสนาสอนให้รู้จักประมาณในการบริโภค (โภชเนมัตตัญญุตา) ตามภาวะของตนและในด้านเสียสละ เช่น การบริจาคทรัพย์ สิ่งของเพื่อการกุศลหรือเพื่อส่วนรวม ซึ่งถือว่าก่อประโยชน์ให้เกิดแก่คนจำนวนมาก (เดือน คำดี, 2545)

นอกจากศาสนาจะทำหน้าที่บางประการต่อระบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจแล้ว เศรษฐกิจก็มีความสำคัญต่อศาสนาหรือเป้าหมายศาสนาเช่นเดียวกัน เพราะจุดหมายปลายทางของศาสนาโลกุตระธรรม แต่การบุคคลเราจะก้าวไปสู่จุดหมายสูงสุดของชีวิตทางศาสนานั้น ต้องอาศัยปัจจัย

เครื่องดำรงชีวิตสนับสนุน เพราะตราบใดที่มนุษย์เรายังมีปัญหาเรื่องปากท้องโอกาสที่จะเข้าถึงอมตธรรมก็ย่อมเป็นเรื่องยาก แม้พระพุทธองค์ยังทรงตรัสว่า “ความหิวเป็นโรคอย่างยิ่ง” (ขุ.ธ.(ไทย) 25/203/95) แม้ท่านอาจารย์สุชีพ ปัญญานุภาพ ได้กล่าวไว้ในหนังสือคุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา (2541) ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอนให้แก่ความเสื่อมทางด้านศีลธรรมโดยไม่มองข้ามปัญหาเศรษฐกิจ แม้แต่การสอนเรื่องศีลธรรมแต่พระองค์ก็ไม่มองข้ามปัญหาเศรษฐกิจทั้งนี้ เพราะยอมรับเป็นหลักการสำคัญที่เดียวว่า คนจะดีได้นั้นจะต้องเป็นผู้ประกอบด้วยศีลธรรมแต่ศีลธรรมจะเกิดขึ้นได้ยากถ้าเศรษฐกิจส่วนบุคคลไม่ดี ศีลธรรมจะต้องควบคู่ไปกับเศรษฐกิจ เข้าทำนองที่ว่า “ศีลธรรมเดินด้วยท้อง” เพราะพระพุทธองค์นอกจากจะสอนศีลธรรมแล้วก็ยังสั่งสอนเน้นหนักให้ตั้งเนื้อตั้งตัวในทางเศรษฐกิจให้ได้ (คูณ โทขันธ์, 2545) แม้สมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าทรงแสดงกุลจิรัฏฐิติธรรมคือ ธรรมหรือข้อปฏิบัติสำหรับการดำรง ความมั่นคงของตระกูลให้ยั่งยืน ซึ่งมีอยู่ 4 อย่างคือ 1) แสวงหาพัสดุที่หายไป 2) ซ่อมแซมพัสดุที่เก่าคร่ำคร่า 3) รู้จักประมาณในการบริโภค 4) ตั้งสตรีหรือบุรุษผู้มีศีลให้เป็นใหญ่ในเรือน (องฺ.จตุกฺก.(ไทย) 21/258/376) หลักคำในสอนเหล่านี้ล้วนเนื่องด้วยหลักเศรษฐกิจทั้งสิ้น

ความหมายของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ

สำหรับความหมายของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธนั้น มีนักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ในหลักษณะที่เหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ จึงยกมาเป็นเพียงตัวอย่าง ดังนี้

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2543) หมายถึง การนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาใช้เพื่อแก้ไขปัญหามนุษย์ในเรื่องของเศรษฐกิจ โดยเศรษฐศาสตร์แนวพุทธให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

อภิญวัฒน์ โพธิ์สาน (2551) เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ เป็นหลักเศรษฐศาสตร์ที่มีพื้นฐานของหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่ตรัสสอนแก่การดำรงชีพของพระสงฆ์และฆราวาสเป็นหลัก ในสมัยพุทธกาลจึงมีความแตกต่างจากเศรษฐศาสตร์กระแสหลักโดยสิ้นเชิง

อภิชัย พันธเสน (2558) พุทธเศรษฐศาสตร์ หมายถึง การนำคำสอนของพระพุทธเจ้ามาประยุกต์เข้าแนวคิดในวิชาเศรษฐศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นจากอารยธรรมตะวันตก นำมาประยุกต์กับวิชาเศรษฐศาสตร์ที่พัฒนามาจากตะวันตก เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาวะความเป็นจริงของตัวมนุษย์และความสัมพันธ์ของมนุษย์กับธรรมชาติ ซึ่งมีมุมมองที่แตกต่างจากวิชาเศรษฐศาสตร์ที่พัฒนามาจากตะวันตกและคงยังใช้เรียนและสอนอยู่ในสถาบันการศึกษาที่สอนวิชานี้ส่วนใหญ่ หรืออาจเรียกว่า เศรษฐศาสตร์กระแสหลัก

รวมความว่า เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ คือการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับแนวคิดวิชาเศรษฐศาสตร์ หรือการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการแก้ไขปัญหาของมนุษย์ในเรื่องเศรษฐกิจ ซึ่งมีมุมองที่แตกต่างจากวิชาเศรษฐศาสตร์ที่พัฒนาจากที่พัฒนามาจากเศรษฐศาสตร์ทางตะวันตก ซึ่งเศรษฐศาสตร์แนวพุทธไม่มีหลักการเหมือนเป็นหลักวิชาการ

เศรษฐศาสตร์ที่เรียนกันในสถาบันต่าง ๆ แต่เศรษฐศาสตร์แนวพุทธเป็นเศรษฐศาสตร์ศาสนา หรือการประยุกต์ใช้พุทธธรรมกับวิชาเศรษฐศาสตร์

เป้าหมายของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า เป้าหมายหรือหลักการของเศรษฐศาสตร์โดยทั่วไป คือการนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาตอบสนองของมนุษย์ให้เพียงพอ และกิจกรรมดังกล่าวเป็นเรื่องของการเลือกและการตัดสินใจ ทั้งฝ่ายผู้บริโภคเองและผลิตสินค้าและบริการ ตลอดทั้งการกระจายรายได้ ล้วนเป็นขบวนการของการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสิ่งที่ตนเองต้องการในฐานะที่เป็นหน่วยใดหน่วยหนึ่งของระบบเศรษฐกิจ ถ้าบุคคลอยู่ในฐานะตลาดปัจจัยการผลิตก็จะแสวงหาหรือสรรหาทรัพยากรที่มีอยู่มาสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดกำไรอย่างสูงสุดโดยใช้ต้นทุนที่ต่ำที่สุด ถ้าบุคคลอยู่ในฐานะผู้บริโภคหรือหน่วยครัวเรือนก็ย่อมเลือกเพื่อตัดสินใจที่จะเลือกซื้อสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง ให้คุ้มค่ากับเงินที่มีอยู่ในกระเป๋าที่จ่ายออกไป เพื่อจะมาสนองความต้องการของตนเองในการบริโภค ส่วนบุคคลที่อยู่ในฐานะผู้กระจายสินค้า หรืออีกอย่างหนึ่งตลาดสินค้าและบริการก็มุ่งนำสินค้าจากนักธุรกิจเพื่อไปแสวงหากำไรเพิ่มขึ้น กิจกรรมดังกล่าวถือว่าเป็นเรื่องปกติตามวิถีทางของเศรษฐกิจแบบทุนนิยมหรือเศรษฐกิจแบบกระแสหลัก สำหรับเศรษศาสตร์แนวพุทธแล้ว ก็ไม่ได้มีความขัดแย้งในการกิจกรรมทางเศรษฐกิจแบบหลักเศรษศาสตร์โดยทั่วไปแต่อย่างใด และมีท่าที่ที่สนับสนุนวิธีการทางเศรษฐศาสตร์ดังกล่าวด้วย พร้อมมีความคิดเห็นสอดคล้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจดังกล่าวด้วย นอกจากนั้นเศรษฐศาสตร์แนวพุทธไม่ได้รังเกียจการแสวงหาทรัพย์หรือรังเกียจคนที่มีทรัพย์มาก แต่ในทางกลับกันเศรษฐศาสตร์แนวพุทธยังชื่นชม และยกย่องคนที่สินเงินทองมากด้วยซ้ำ ด้วยเหตุที่ว่าเศรษฐศาสตร์แนวพุทธพิจารณาความถูกหรือผิดของคนที่มีทรัพย์มาก จะพิจารณาจากวิธีการแสวงหาทรัพย์นั้นว่าได้มาโดยวิธีใด และใช้จ่ายทรัพย์สินที่มีอยู่สร้างความเดือดร้อนหรือความเจริญให้แก่ตนเองและสังคมหรือไม่ ถ้าได้ทรัพย์มาโดยมิจฉาชีพ เศรษฐศาสตร์แนวพุทธจะถือว่าเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่น่าตำหนิ ไม่ควรยกย่อง ทรัพย์ประเภทนั้นเป็นทรัพย์ที่น่ารังเกียจ เป็นเรื่องที่น่าละอาย แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าทรัพย์สินมาด้วยความสุจริตทั้งทางกายและทางใจ และนำทรัพย์สินที่ได้มานั้นไปใช้จ่ายเพื่อสร้างความเจริญงอกงามทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจให้แก่ตนเองและผู้อื่น หลักการและพฤติกรรมเช่นนี้ถือเป็นแนวทางของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธอย่างแท้จริง ดังนั้นเศรษฐศาสตร์แนวพุทธนอกจากส่งเสริมให้มนุษย์แสวงหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจแล้ว ยังมองไปที่เป้าหมายหรือผลลัทธ์ที่เกิดจากการใช้ทรัพย์สินเงินทองว่าเป็นไปในทิศทางใด ใช้จ่ายทรัพย์เพื่อสะสมกิเลสหรือใช้จ่ายไปเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้มนุษย์เป็นคนดี เช่น บริจาคทรัพย์เพื่อเป็นทุนการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ยิ่งไปกว่านั้นการสละทรัพย์สาธารณะประโยชน์ในการอบรมธรรมะให้แก่บุคคลโดยทั่วไปเป็นต้น การใช้ทรัพย์เพื่อเป็นการบรรเทาความมัวเมาในการตอบสนองความต้องการให้แก่ตนเอง เช่น การเข้าวัดปฏิบัติธรรมเป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถือเป็นเป้าหมายสำคัญของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธอีกทางหนึ่ง เศรษฐศาสตร์แนวพุทธจึงได้เสนอเป้าหมายของ

เศรษฐศาสตร์อยู่ 2 ระดับ ได้แก่ 1) เป้าหมายในระดับโลกียะ 2) เป้าหมายในระดับโลกุตระ ที่จะกล่าวดังต่อไปนี้

เป้าหมายในระดับโลกียะ (To satisfy)

คำสอนของพระพุทธศาสนามี 2 ระดับ คือ 1) ระดับจริยธรรม ได้แก่ จริยธรรมขั้นพื้นฐาน คำสอนที่สอนให้พุทธบริษัทพึงละเว้น ได้แก่ เบญจศีล อกุศลกรรมบถ 10 เป็นต้น ระดับคำสอนที่สอนให้พุทธบริษัทพึงปฏิบัติ ได้แก่ เบญจธรรม และ กุศลกรรมบถ 10 เป็นต้น หลักธรรมคำสอนที่เป็นฝ่ายให้ละเว้นเป็นที่ทราบกันดีว่าเป็นส่วนยังบุคคลไม่ให้ตกไปในธรรมที่ชั่ว (ความไม่ดี) ส่วนธรรมที่เป็นกุศล (ธรรมที่เป็นความดี) เป็นเครื่องคุ้มครองบุคคลผู้ประพฤติตามจากความชั่วต่าง ๆ ดังนั้น 2) ระดับสัจธรรม ได้แก่ คำสอนเพื่อเข้าใจในนิยามทั้ง 4 มุ่งสอนให้บุคคลเข้าใจธรรมชาติของสรรพสิ่งตามความเป็นจริง คำสอนทั้งสองระดับนี้ มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับวิถีชีวิตในทุก ๆ มิติของผู้คนในสังคมปัจจุบัน จึงมีการนำหลักสอนทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับศาสตร์ต่าง ๆ โดยการใช้เป็นชื่อเรียกตามศาสตร์นั้น ๆ แม้การประยุกต์ใช้คำสอนทางพระพุทธศาสนามาเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่เรียกว่า “เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ” ก็เป้าหมายแห่งคำสอนชัดเจน คือ มีความสัพมันธ์กันกับระดับคำสอนของพระพุทธศาสนาทั้ง 2 ระดับเช่นเดียวกัน เพื่อเป้าหมายคือความสุขตามวิถีแห่งชาวโลก ได้แก่ ความสุขของคฤหัสถ์ 4 ประการ ได้แก่ สุขของคฤหัสถ์ 4 อย่างที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในอานัณยสูตรคือ 1) อัตถิสุข (สุขเกิดจากความมีทรัพย์) 2) โภคสุข (สุขเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์) 3) อานัณยสุข (สุขเกิดจากความไม่เป็นหนี้) 4) อนวัชชสุข (สุขเกิดจากความประพฤติที่ไม่มีโทษ) (องฺ. จตุกฺก.(ไทย) 21/62/105) ความสุขทั้ง 4 ประการนี้ย่อมเกิดขึ้นจากหลักธรรมข้ออื่น ๆ โดยเฉพาะหลักทิฏฐัมมิกัตถประโยชน์ 4 ประการ คือ 1) ความขยันหาทรัพย์ด้วยวิธีการที่สุจริต 2) การเก็บรักษาทรัพย์หรือปัจจุบันเราเรียกว่าการออม 3) การคบเพื่อนที่ดีหรือการคบหากับบัณฑิต 4) การดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับฐานะของตน โดยเฉพาะหลักสมชีวิตา ข้อสุดท้ายสำคัญมาก พุทธพจน์ในทีฆชาณุสูตรและอุชชยสูตรที่ตรัส ไว้เหมือนกันว่า สมชีวิตา เป็นอย่างไร คือ กุลบุตรในโลกนี้รู้ทางเจริญแห่งโภคทรัพย์และทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์แล้วเลี้ยงชีวิตแต่พอเหมาะ ไม่ให้ฟุ่มเฟือยนัก ไม่ให้ฝืดเคืองนัก ด้วยคิดว่า การใช้ จ่ายอย่างนี้ รายรับของเราจักเกินรายจ่าย และรายจ่ายของเราจักไม่เกินรายรับ “เปรียบเหมือนคนชั่งของ หรือลูกมือของคนชั่งของ ยกตราชั่งขึ้นดูก็รู้ได้ว่า ต้อง ลดลงเท่านี้ หรือเพิ่มขึ้นเท่านี้ ฉันใด กุลบุตร ก็ฉันนั้นเหมือนกัน รู้ทางเจริญ แห่งโภคทรัพย์และทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์แล้วเลี้ยงชีวิตแต่พอเหมาะไม่ให้ฟุ่มเฟือยนัก ไม่ให้ฝืดเคืองนักด้วยคิดว่า ด้วยการใช้จ่ายอย่างนี้ รายรับของเราจักเกินรายจ่าย และรายจ่ายของเราจักไม่เกินรายรับ” (องฺ.อฏฺฐก. (ไทย) 23/55/346) หลักการทางเศรษฐศาสตร์แนวพุทธดังกล่าวมาข้างต้น มีจุดเน้นอยู่ที่ปัจเจกบุคคลในเบื้องต้น หลักธรรมที่เนื่องด้วยหลักเศรษฐกิจมุ่งสอนตัวบุคคลเป็นรายบุคคล ที่สอนให้พึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจให้ได้ อย่าพยายามอาศัยคนอื่นจนเกินไป “ตนแลเป็นที่พึ่งของตน บุคคลอื่นใครเล่า จะเป็นที่พึ่งได้ เพราะบุคคลที่ฝึกตนดีแล้ว ย่อมได้ที่พึ่งอันได้โดยยาก” (ขุ.ธ.(ไทย) 25/160/82)

จากข้อความดังกล่าวเป็นเพียงการนำเสนอวิธีการของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธในมุมมองของการการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจและผลของการบรรลุเป้าหมายในทางเศรษฐกิจตามแนวเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ ดังนั้นเป้าหมายของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธไม่ได้จบลงตรงที่ได้รับสิ่งที่ตนเองปรารถนาเท่านั้น เศรษฐศาสตร์แนวพุทธมองว่ายังมีเป้าหมายสำคัญในระดับโลกียะขึ้นไปอีกว่า เมื่อมนุษย์เราได้ประสบความสำเร็จในเรื่องเศรษฐกิจแล้ว หรือทรัพย์สินที่เกิดจากการประกอบอาชีพที่สุจริตของเรามนุษย์ ทรัพย์สินเงินทองเหล่านั้นควรเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่ตนเองและสังคมโดยรอบข้าง ไม่เช่นนั้น ทรัพย์สินที่มีอยู่ถือว่ายังไม่ได้ชื่อว่าเข้าถึงเป้าหมายอันแท้จริงของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ โดยตรัสเตือนภิกษุสาวกทั้งหลายว่า “ภิกษุเมื่อพิจารณาเห็นประโยชน์ตน ก็ควรที่จะ ทำประโยชน์ตนนั้นให้สำเร็จด้วยความไม่ประมาทโดยแท้เมื่อพิจารณาเห็นประโยชน์ของ ผู้อื่น ก็ควรทำประโยชน์ของผู้อื่นนั้นให้สำเร็จด้วยความไม่ประมาทโดยแท้ หรือเมื่อ พิจารณาเห็นประโยชน์ทั้ง 2 อย่าง ก็ควรทำประโยชน์ทั้ง 2 อย่างนั้นให้สำเร็จ ด้วยความไม่ประมาท” (อง.สตฺตก. (ไทย) 23/72/165)

เป้าหมายของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธในระดับโลกียะนี้ พิจารณาต่อไปว่าเมื่อบุคคลประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนเองปรารถนาโดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจอย่างมั่นคงแล้ว และได้รับความสุขตามวิธีทางแห่งชีวิตคฤหัสถ์แล้ว ดูเหมือนจะเป็นการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่เพียงพอแล้วสำหรับชีวิตของปุถุชนคนธรรมดา แต่เป้าหมายของในระดับโลกียะตามเศรษฐศาสตร์แนวพุทธให้ความสำคัญต่อไปว่า เราจะใช้ประโยชน์จากทรัพย์สมบัติเกิดขึ้นกับเราต่อไปอย่างไร ที่นอกจากสนองความต้องการทางอินทรีย์ทั้ง 6 แล้ว เศรษฐศาสตร์แนวพุทธเห็นว่าทรัพย์สินเงินทองเหล่านี้จะมีค่ามากกว่าการตอบสนองความอยาก คือ ทรัพย์สินเหล่านี้จะมีคุณค่าในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการที่จะแสวงหาความสุขที่นอกเหนือจากความ 4 ประการ (โภคิยะสุข) นั่นก็คือ ความสุขทางด้านใจของมนุษย์เอง เพราะในทางพระพุทธศาสนามองทรัพย์สินเงินทองของเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นตัวส่งเสริมหรืออำนวยความสะดวกให้มนุษย์ได้ประกอบคุณความความดีที่สูงขึ้น ดังนั้นสิ่งของเหล่านี้จึงมีลักษณะเป็น mean ไม่ใช่หลักลักษณะที่เป็น end กล่าวคือ เมื่อมนุษย์เรามีความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระดับหนึ่งแล้ว มีโอกาสที่จะช่วยเหลือผู้อื่นได้มากขึ้น หรือไม่ก็มีเวลาเข้าวัดฟังธรรม และปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่โอกาสได้ เพื่อยกระดับความสุขทางจิตใจที่เป็นความสุขที่ละเอียดกว่า ในทางตรงกันข้าม ถ้ามนุษย์เรายังมีปัญหาด้านเศรษฐกิจหรือปัญหาเรื่องปากท้องอยู่การที่จะประกอบคุณงาความดีในรูปแบบต่าง ๆ ย่อมกระทำได้ยาก เพราะตัวเองยังมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่มั่นคง เวลาที่ส่วนใหญ่มักจะหมดไปกับการแสวงหาทรัพย์สินเงินทอง ซึ่งเรามักได้ยินที่คนพูดบ่อย ๆ ว่าไม่มีเวลาไปวัดเพื่อฟังเทศน์ฟังธรรมเลย เพราะไม่มีเวลาว่างทำแต่งาน ไม่ทำก็ไม่ได้เพราะรายได้ไม่มี

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเศรษฐศาสตร์แนวพุทธมองเป้าหมายของเศรษฐศาสตร์แบบโลกียะนั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางศีลธรรมของมนุษย์ คำสอนทางพระพุทธศาสนาจึงสอนให้พุทธบริษัทรีบสร้างเนื้อสร้างตัวในทางเศรษฐกิจในคราที่ยังเป็นหนุ่มหรือมีเรี่ยวแรงพอที่จะประกอบอาชีพได้หลังจากนั้นจะได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินเงินทองที่เราหาได้เพื่อประกอบคุณงามความดีให้กับ

ตนเอง พอถึงตรงนี้พอสรุปได้ว่าเป้าหมายของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธนั้นไม่ใช่เพื่อให้ตนเองได้ในสิ่งที่สมอยากในวัตถุสิ่งของเท่านั้น หากแต่มีจุดหมายปลายทางอยู่ที่การใช้ทรัพย์สินเงินทองเพื่อให้ได้มาซึ่งความสุขอันละเอียดกว่าคือความสุขทางด้านจิตใจ เห็นได้ชัดว่า เศรษฐศาสตร์แนวพุทธมองเป้าหมายของเศรษฐศาสตร์ในระดับโลกียะว่ามีความสัมพันธ์กับอุดมคติทางด้านจิตวิญญาณ

เป้าหมายในระดับโลกุตระ (To subdue)

เป้าหมายในระดับโลกุตระของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธมีความสืบเนื่องจากการตอบสนองความต้องการ มาเป็นการบัดความต้องการให้น้อยลง ส่วนหลักบำบัดนั้นหมายถึงการสอนให้รู้จักบรรเทาความต้องการชนิดรุนแรงที่กลายเป็นความทะยายนอยากอันก่อให้เกิดทุกข์ คือ ถ้ามนุษย์จะมัวแต่หาทางสนองความยากอยู่อย่างเดียว อย่างไร ๆ ก็ไม่รู้จักพอ ท่านจึงเปรียบความยากเสมอด้วยไฟไม่มี ไม่รู้จักอิ่มด้วยเชื้อ หรือแม่น้ำไม่รู้จักเต็ม แม้เราจะเทน้ำลงไปสักเท่าไรก็ตาม เพราะฉะนั้น จึงต้องมีการบำบัด หรือการบรรเทาความทะยานยากให้น้อยลงโดยลำดับ อันเป็นทางแห่งการพ้นทุกข์ได้ (สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2541) หลักการบำบัด หมายถึง การบำบัดความต้องการของตนเองให้น้อยลดความทะยานอยากในวัตถุสิ่งของนอกกายออกไป ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุ หรือเอาจิตวิญญาณของตนเองไปเป็นส่วนหนึ่งของทรัพย์นั้น เมื่อทรัพย์สินหรือวัตถุสิ่งของเกิดความเสียหาย ทำให้เกิดความเสียอกเสียใจเป็นทุกข์เวทนาทางใจเป็นยิ่งนัก ดังนั้น เป้าหมายของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธระดับนี้จึงสอนให้มนุษย์ยกระดับจิตใจให้สูงขึ้นอยู่เหนือวัตถุ อย่าเอาชีวิตหรือจิตวิญญาณไปผูกไว้กับวัตถุภายนอก โดยแท้จริงแล้ว มนุษย์ควรมีชีวิตอยู่โดยไม่ตกเป็นทาสของตัณหา คือความสามารถในการควบคุมจิตที่ปรารถนาในสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นให้ดำเนินไปในทางที่ถูกที่ควรและเมื่อประสบความสำเร็จปรารถนาแล้ว ก็ให้ทิ้งความปรารถนานั้นเสีย หากปล่อยให้มีอยู่ต่อไปมันจะพอกพูนขึ้น เพราะตัณหาคือความปรารถนานั้นเป็นสิ่งที่ต้องการอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งการปฏิบัติให้ได้เช่นนี้ก็เป็นเรื่องธรรมดาที่มนุษย์สามารถทำได้ สิ่งที่ช่วยในการสกัดกั้น ตัณหา ก็คือ สันโดษ ซึ่งหมายถึง ความอิ่มความพอใจในสิ่งที่มีอยู่หรือเป็นอยู่ (เติมศักดิ์ เศรษฐวัชราวิช, 2540)

การที่พระพุทธศาสนาได้สอนให้บุคคลมีเจริญทางเศรษฐกิจ เพื่อให้สะดวกในการที่จะปฏิบัติตามศีลธรรม อันเป็นการสอนหลักเศรษฐกิจระดับโลกียะ ในลำดับต่อมาแทนที่จะสอนให้เราคอยตอบสนองความอยากได้ใคร่ดีต่าง ๆ กลับสอนให้เราเป็นนายเหนือความทะยานอยากนั้น ๆ รู้จักเอาชนะเป็นทาสของความทะยานอยาก รู้ว่าจำเป็นแค่ไหนเป็นความจำเป็น แค่ไหนเกินความจำเป็นต้น แค่ไหนเป็นความทะยานอยากที่มาเผาลนจิตใจของคนเราให้เร่าร้อน (สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2541) ในสมัยพุทธกาลพระพุทธองค์ทรงตรัสสั่งเหล่าสาวกทั้งที่เป็นบรรพชิตทั้งหลายในใช้สอยปัจจัย 4 ได้แก่ การบริโภคอาหาร การใช้จีวร การใช้ยาในการบำบัดโรค และการใช้สอยเสนาสนะ (ที่อยู่อาศัย) เช่น การกินอาหาร ผู้บริโภคตระหนักรู้ความจริงที่ตนบริโภค ประโยชน์ที่เกิดจากบริโภค กล่าวคือการได้รับตอบสนองความต้องการจากปัจจัย 4 ต้องใช้ความระมัดระวังในการได้รับตอบสนองจากการบริโภคปัจจัย ดังนี้

1. บริโภคด้วยปัญญา การบริโภคด้วยปัญญาจะทำให้เกิดคุณค่าอย่างแท้จริงต่อการบริโภค และเป็นการบริโภคที่ไม่มีทุกข์ตามมาในภายหลัง โดยพิจารณาให้เห็นคุณค่าแท้ และคุณค่าเทียมในการอุปโภคและบริโภคสิ่งของต่างในชีวิตประจำวัน

2. บริโภคแบบพอประมาณ เวลาบริโภคจะต้องเข้าใจความหมายอย่างนี้ และบริโภคให้ได้ผลตามความมุ่งหมายแล้ว ความพอดีก็อยู่ที่นี่ ความพอดีหรือสายกลางอยู่ที่คุณภาพชีวิต มาบรรจบกับความพึงพอใจ เพราะว่าผู้ที่เป็นชาวพุทธพิจารณาเข้าใจความหมายของการบริโภคเพื่อสุขภาพดี เพื่อเกื้อกูลต่อการมีสุขภาพที่ดี เพื่ออยู่เป็นสุข ดังนั้น คุณภาพชีวิต คือสิ่งที่ต้องการในการบริโภคและบริโภคแล้วได้รับความพึงพอใจที่ได้คุณภาพชีวิตนั้น นี้คือความหมายของมัญตัญญุตา คือความพอดีที่ว่า เป็นสายกลาง

3. บริโภคที่ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ในกิจกรรมของมนุษย์ปุถุชนที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจในการบริโภคนั้น คนจำนวนมากทีเดียว ไม่บริโภคเพื่อบำบัดความต้องการ เช่น กินอาหารโดยมุ่งรสอร่อย แต่กลับทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกาย เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น

4. การบริโภคมแบบสัมมาทิฏฐิ ถ้ามีความคิดถูกพฤติกรรมที่ตามมาก็ถูกไปด้วย ถ้ามีความคิดผิด พฤติกรรมที่ตามมาก็ผิดไปหมด ในลักษณะนี้จะเห็นว่าบทบาทของสัมมาทิฏฐิและมิจฉาทิฏฐิจึงมีแก่มนุษย์ทุกด้านรวมทั้งการบริโภคด้วย ดังนั้น การบริโภคที่ถูกต้อง จะนำประโยชน์และคุณค่ามาสู่ชีวิตส่วนตนและส่วนรวม พระธรรมปิฎก, (ป.อ.ปยุตฺโต) 2543)

5. การบริโภคแบบสันโดษ คือการบริโภคเพียงเพราะยังร่างกายให้ดำเนินต่อไป ไม่มัวเมาในการบริโภค พิจารณาความจำเป็นของร่างกาย ไม่ทะยานอยากในการบริโภค ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า “ภิกษุนั้นในธรรมวินัยนี้ ได้อาหารและเครื่องนุ่งห่มในกาลแล้วพึงรู้จักประมาณเพื่อสันโดษ” (ขุ.ม.(ไทย) 29/206/599

จะเห็นว่าวิธีการของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธในระดับโลกุตระ ไม่ใช่หลักเศรษฐกิจแบบตอบสนองความต้องการของคนเรา แต่นำเสนอหลักแห่งของการบรรเทาความต้องการของมนุษย์ด้วยวิธีการแห่งการบริโภคแบบใช้ปัญญา ไม่บริโภคตามสัญชาตญาณหรือเพียงเพราะความต้องการของตนเองเท่านั้น รู้ว่าเท่าทันคุณค่าของสิ่งที่กำลังบริโภคว่ามีคุณค่าแท้หรือคุณค่าเทียมเพียงใด บริโภคตามความจำเป็น มีเท่าที่จำเป็น ไม่บริโภคมากจนเกินไปทำให้เป็นทุกข์เพราะการบริโภค (มัญตัญญุตา) ย่อมเป็นการเบียดเบียนตนเอง ถ้าบริโภคแบบสรุ่ยสุร่าย จะเป็นการเบียดเบียนทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้สิ้นเปลื้องไปแบบไม่เกิดคุณค่าเท่าที่ควร ในทางพระพุทธศาสนามองว่า ปัญหา (ทุกข์) เมื่อเกิดขึ้นย่อมเกิดเพราะตัณหา คือ ความอยากของมนุษย์เอง ตอบสนองความต้องการของมนุษย์เป็นเป้าหมายของเศรษฐศาสตร์โดยทั่วไป จึงพยายามสรรหาวิธีที่จะทำให้ความอยากนั้นหมดไปด้วยการสนองความอยาก ในมุมมองของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธเห็นว่าวิธีการดังกล่าวมีแต่จะเพิ่มปัญหา (ทุกข์) หรือสร้างปัญหาใหม่ให้เกิดขึ้นมาเรื่อย ๆ จึงเสนอแนวทางแห่งการเข้าถึงเศรษฐกิจในระดับสูงที่มนุษย์ทุกคนสามาถหาได้จากตัวมนุษย์เอง

บทสรุป

เศรษฐศาสตร์แนวพุทธไม่มีหลักการ เหมือนเศรษฐศาสตร์โดยทั่วไป เศรษฐศาสตร์แนวพุทธเป็นการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับวิชาเศรษฐศาสตร์ พระพุทธศาสนาแม้จะมุ่งสอนให้มนุษย์ก้าวข้ามสารัตถะยิ่งยอดของวัตถุ แต่เศรษฐศาสตร์แนวพุทธก็ให้ความสำคัญกับความสุขที่เกิดจากวัตถุพอ ๆ กับความสุขทางจิตใจ ทั้งนี้เมื่อบุคคลมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความพร้อมด้วยทรัพย์เงินทองแล้ว จะสามารถนำตนเองนั้นไปสู่พฤติกรรมที่ดี หรือมีโอกาสที่สร้างคุณงามความดีได้ง่าย แม้กระทั่งที่จะแสวงหาความสุขทางด้านจิตใจ ในทางตรงกันข้าม ถ้ามนุษย์เรายังมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจแล้ว อาจทำให้มนุษย์ประพฤติมิจฉาชีพ หรือพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรมอันดีงามได้ ดังนั้นในเบื้องต้นเศรษฐศาสตร์แนวพุทธต้องการชี้ให้เห็นว่า ความเสื่อมทางด้านศีลธรรมของมนุษย์ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากปัญหาเศรษฐกิจ เศรษฐศาสตร์แนวพุทธจึงได้เสนอหลักการทางเศรษฐกิจ 2 ดับ ได้แก่ (1) สอนให้ให้มนุษย์พยายามสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้ดี หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การสร้างความมั่นคงทางด้านปัจจัย 4 ให้เพียงพอต่อความจำเป็นในชีวิตประจำวัน และใช้สอยทรัพย์สินนั้นให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น นี้คือหลักการและเป้าหมายของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธในระดับโลกียะ (2) เป้าหมายของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธระดับสูง มุ่งไปที่วิธีการแห่งการใช้สอยให้เห็นคุณค่าที่เกิดจากใช้สอยทรัพย์สิน ด้วยการมิให้ใช้สอยทรัพย์สินนั้นเพียงเพื่อสนองตัณหาของตนเองเท่านั้น แต่สอนให้คลายความพอใจในการบริโภคทรัพย์นั้น สอนไม่ให้ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เพื่อมีเป้าหมาย คือ ให้มนุษย์ละความทะยานอยากอย่างรุ่นแรง (ตัณหา) ซึ่งความทะยานอยากนี้ก็จะกลายเป็นตัณหาในที่สุด เศรษฐศาสตร์แนวพุทธมองว่า ทรัพย์สินเงินทองเป็นเพียงอุปกรณ์ส่งเสริมสนับสนุนให้มนุษย์มีชีวิตอยู่อย่างไม่ขัดสนหรือไม่ให้เกิดทุกขเวทนาจนเกินไป ทรัพย์สินเงินทองที่เรามีอยู่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบคุณงามดีให้เกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่น ทรัพย์จึงเป็นเพียง mean ไม่ใช่ end แต่อย่างใด ท่านจึงเปรียบเทียบวัตถุสิ่งของ เสมือนเรือหรือแพที่เราใช้สำหรับข้ามแม่น้ำไปอีกฝั่งหนึ่ง หลังจากที่เราข้ามได้แล้ว เราก็ไม่จำเป็นต้องแบกแพนั้นไปด้วย ฉันใด ทรัพย์สมบัติที่เรามีอยู่เป็นเพียงอุปกรณ์ช่วยสนับสนุนให้เราได้มีโอกาสในการสร้างคุณงามความดีที่ยิ่ง ๆ ขึ้นไปไม่ควรไปยึดติดฉันนั้น นี้คือเป้าหมายของเศรษศาสตร์แนวพุทธในระดับโลกุตระ เศรษฐศาสตร์แนวพุทธจึงมุ่งให้มนุษย์จำกัดความต้องการของตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่อยู่อย่างจำกัดซึ่งเป็นวิธีการที่พระพุทธองค์เคยใช้ในการอบรมสั่งสอนบรรดาสาวกในสมัยพุทธกาล หลักความสันโดษ ความมักน้อย การรู้จักประมาณในการบริโภค การบริโภคปัจจัย 4 ให้เกิดคุณค่าแท้

เอกสารอ้างอิง (References)

คูณ โทขันธ์. (2545). *พุทธศาสนากับสังคมและวัฒนธรรมไทย.* พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮาส์.

เดือน คำดี. (2545). *ศาสนศาสตร์.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เติมศักดิ์ เศรษฐวัชราวิช. (2540). *วิทยาศาสตร์พัฒนาชีวิต.* กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

พระธรรมปิฎก, (ป.อ. ปยุตฺโต). (2543). *เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ.* กรุงเทพฯ: เอ็มมี่เทรดดิ้ง.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2541). *คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

อภิชัย พันธเสน. (2558). *พุทธเศรษฐศาสตร์ วิวัฒนาการ ทฤษฎี และการประยุกต์กับเศรษฐศาสตร์สาขาต่าง ๆ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.

อภิญวัฒน์ โพธิ์สาน. (2551). *พุทธศาสน์แนวปฏิบัติเพื่อชีวิต.* มหาสารคาม: มหาทยาลัยมหาสารคาม.

การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาชุมชน
Participation of the People and Village Headman in Community Development

เขมิกา ทองเรือง[1] วุฒิพงศ์ บุษราคัม[2] จุฑาลักษณ์ แสนโท[3]
khemika Thongrueang, Wutthipong Bussarakham, Juthaluck Saentho

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาชุมชนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาชุมชน และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นรับฟังความคิดเห็น ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นให้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นเสริมอำนาจตามลำดับ อีกทั้ง การร่วมกันเสนอความคิดเห็นเพื่อการวางแผน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการประเมินผล รวมถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะนั้น ๆ อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งหลักการที่เห็นได้เด่นชัดมากที่สุดก็คือ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและผู้ใหญ่บ้าน การมีความสามารถ และการมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมรับฟังปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมภาคประชาชนและผู้ใหญ่บ้านในการแสดงความคิดเห็นต่อระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามนโยบายสาธารณะให้ประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords): การมีส่วนร่วม; การพัฒนาชุมชน; การแสดงความคิดเห็น

Abstract

The study on the participation of the people and the village headman in community development aims to study the participation of the people and the village headman in community development and to compare the participation of the people and the village headman in community development. Participation in

---

Received: 2022-12-20 **Revised**: 2023-01-12 **Accepted**: 2023-01-14

[1] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยนครพนม Lecturer in public and private sector management Nakhon Phanom University. Corresponding Author e-mail: nali_234@hotmail.com

[2] อาจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์การศึกษาบึงกาฬ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี Lecturer, Department of Public AdministrationBueng Kan Education Center Udon Thani Rajabhat University

[3]อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม Lecturer in Social and Environmental Development Program

public hearing Participation in providing news information In terms of participation in the empowerment step respectively, as well as sharing opinions for planning. participate in decision making Participate in the evaluation Including participation in the formulation of public policies equally. The principle that is most noticeable is Participation of the people sector and the village headman having the ability and having the readiness to attend and listen to various problems, which is the main objective of promoting the people's sector and the village headman to express their opinions on the good governance system according to public policies for sustainable efficiency.

Keywords: Participation; Community development; Commenting,

บทนำ (Introduction)

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ผ่านมาได้เปิดโอกาสให้ประชาชน มีสิทธิเสรีภาพและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนคนไทยโดยบัญญัติให้ “รัฐต้องส่งเสริม และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม การจัดทำบริการสาธารณะและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ” และการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ โดยยึด “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (ปัณณทัต บนขุนทดและคณะ, 2562) ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่อันสำคัญของภาครัฐ ในการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการพัฒนาประเทศ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ชุมชน จนถึงในระดับชาติ รวมทั้ง พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 (ราชกิจจานุเบกษา, 2550) ให้อำเภอมีอำนาจหน้าที่ภายในเขตอำเภอประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมกับชุมชนในการดำเนินการให้มีแผนชุมชน เพื่อรองรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด และกระทรวง ทบวง กรม หมู่บ้านซึ่งเป็นองค์กรบริหารในระดับรากหญ้ามีความใกล้ชิดกับประชาชน ซึ่งตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 นอกจากจะกำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในการบริหารงาน “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” กับราษฎรในหมู่บ้าน (สำนัก บริหารการปกครองท้องที่, 2553) จากการรายงานผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีของรัฐบาลหลายสมัยได้กล่าวถึงแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่11 ระบุว่ารัฐต้องส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนา เช่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและ วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง

การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะ ของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ และส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยสุจริตและเที่ยงธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน (คณะรัฐมนตรีรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, 2556)

ดังนั้น การพัฒนาชุมชนถือเป็นโครงสร้างทางการปกครองในระดับพื้นฐานที่เล็กที่สุดของประเทศที่มีความสำคัญ ต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศแทบทุกมิติ ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่“หมู่บ้าน” จะต้องมีแผนที่สามารถกำหนดทิศทางการก้าวย่างเพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาที่มีความสมบูรณ์และครอบคลุมทุกมิติภายใต้หลักการพึ่งตนเองก่อนพึ่งหน่วยงานภายนอก และศักยภาพ ข้อมูล ข้อเท็จจริงของหมู่บ้านโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้านอย่างแท้จริง สามารถบูรณาการจัดทำ “แผนพัฒนาหมู่บ้าน” โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประสานและเชื่อมโยง “แผนพัฒนาหมู่บ้าน” กับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 กำหนดให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีบทบาท อำนาจหน้าที่ ดังนนี้

1. ช่วยเหลือแนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้าน
2. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของราชการ
3. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่นายอำเภอมอบหมายหรือผู้ใหญ่บ้านร้องขอ
4. เป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบในการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและบริหารกิจกรรมที่ดำเนินในหมู่บ้านร่วมกับองค์กรอื่นทุกภาคส่วน

บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ช่วยเหลือปฏิบัติภารกิจของคณะกรรมการหมู่บ้านและผู้ใหญ่บ้าน ได้แก่ ด้านอำนวยการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข และด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (สถาบันพระปกเกล้า, 2556) การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ใหญ่บ้านนั้นไม่สามารถให้คำจำกัดความที่ตายตัวได้ และมีการให้ความหมายต่าง ๆ กันในแต่ละภาคส่วนขึ้นอยู่กับความจำกัด หรือแม้กระทั้งภายในประเทศเดียวกันในการจะเข้าใจความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ใหญ่บ้านนั้น จะต้องดูบริบทของแต่ละภาคส่วนและแต่ละประเทศและสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศนั้น” (ปรัชญา เวสารัชช์, 2528) อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ได้เสนอความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ใหญ่บ้านไว้กว้าง คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ใหญ่บ้านจะ

นำมา ซึ่งโอกาสที่จะทำให้สมาชิกของชุมชนและสังคมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและมีอิทธิพลในกระบวนการพัฒนาและในการแบ่งสรรผลของการพัฒนาอย่างเป็นธรรม ซึ่งหมายถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน (วิโรจน์ รูปดี, 2547) ส่วนการพัฒนานโยบายสาธารณะที่ดีจะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่ให้เสรีภาพแก่ผู้คนในสังคมได้มีส่วนร่วมทางการเมือง (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ, 2547) มีกระบวนการขับเคลื่อนทางสังคมจากประชาชนที่มีความรู้และปัญญาเพื่อประโยชน์ของสังคมเป็นหลัก ส่วนเรื่องสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคเป็นแนวคิดบนฐานธรรมชาติหรือธรรมะที่ทำให้คนในสังคมสามารถคิด ตัดสินใจ ในการปฏิบัติและเข้าร่วมทางการเมืองได้ด้วยแนวทางของปัจเจกบุคคลที่แตกต่างกันนำมา ซึ่งการทำให้สังคมสามารถพัฒนาความรู้ความศรัทธาตลอดจนเข้าถึงสังคมแห่งปัญญาได้ (เจิมมศักดิ์ ปิ่นทอง, 2523) ขณะเดียวกันความรู้และปัญญามีความสำคัญต่อหลักเสรีภาพของสังคมที่จะทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุขทำให้สังคมมีพลังเพราะสังคมสามารถปฏิบัติให้อยู่บนพื้นฐานของความรู้และปัญญาได้อย่างเป็นรูปธรรม

การมีส่วนร่วม

Reeder (1974) ได้ให้ความหมายเจาะจงถึงการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วมเป็นการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ทั้งในลักษณะการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

Keith (1972) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ (Mental and emotional involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุผลเร้าใจให้กระทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นโดยให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

Vroom and Deci (1970) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมว่าเป็นปริมาณของอิทธิพลที่ปัจเจกบุคคลรู้สึกว่าได้เข้าไปร่วมในการตัดสินใจและบุคคลจะได้รับความพึงพอใจจากการทำงานที่มีประสิทธิภาพโดยตัวบุคคลจะพัฒนาความผูกพันที่มีต่องาน และจะสามารถทำงานได้ดีตลอดจนสามารถขยายเป้าหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือปรัชญาของแนว ความคิดในการควบคุมตนเองมิใช่ควบคุมองค์การ

William W. Reeder (1974) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้ามาปฏิบัติกิจกรรมในฐานะที่มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันในสถานะที่เท่าเทียมกันและด้วยความสมัครใจของแต่ละคนการมีส่วนร่วมสำคัญเพราะเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทั้งปวงที่มีผลยั่งยืนส่งเสริมความเป็นมนุษย์และความเสมอภาค การมีส่วนร่วมนั้นเป็นกระบวนการที่เป็นประชาธิปไตยความเท่าเทียมกันการถ่ายทอดและการรับรู้ปัญหาให้กลายเป็นเป้าหมายในการดำเนินการเลือกแก้ปัญหาร่วมกันระดับของการมีส่วนร่วมนั้นขึ้นอยู่กับความเต็มใจจะเข้าร่วมกิจกรรมนั้นโดยไม่มีการบังคับขู่เข็ญหรือกดกันใด ๆ และหากผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่มีสิทธิที่จะควบคุการดำเนินงานของเขาเอง (อยากหยุดลงมือทำเมื่อไรก็ได้) แล้วการกระทำของเขาก็ไม่อาจถือได้ว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นและการมีส่วนร่วมนั้นควรที่บุคคลทุกคนจะได้ปฏิบัติหรือทำกิจกรรมอย่างแข็งขันและกระตือรือร้นการมีส่วนร่วมที่มี

ประสิทธิภาพมากคือ การร่วมกระทำการตั้งแต่การร่วมคิดวางแผนกำหนดวิธีการท างานลงมือทำงานและประเมินผลการทำงานแต่การเข้าร่วมส่วนใดส่วนหนึ่งก็ถือว่ายังมีประโยชน์

สุธี วรประดิษฐ์ (2553) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ทั้งนี้ ในการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม เพราะกลุ่มคนในชุมชนมีความแตกต่างกันในลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจและการได้รับข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนโดยสรุปมีขั้นตอนทั้งสิ น 5ขั้นตอน คือ (1) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน (2) การวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต (3) การกำหนดกิจกรรม (4) การดำเนินกิจกรรม และ (5) การประเมินผลกิจกรรม ซึ่งเป็นขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วมที่ให้ความสำคัญโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง โดยมีหน่วยงานภาครัฐคอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำหรืออำนวยความสะดวกเท่านั้น

ประเสริฐ สุนทร (2543) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึงการที่บุคคล กลุ่ม หรือชุมชนมีความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องที่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการดำเนินชีวิตของตนเอง แล้วมีการแสดงให้เห็นถึงความต้องการ โดยสมัครใจร่วมกันเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลง เพื่อตัวประชาชนเองจนมาสู่การตัดสินใจกระทำร่วมกันเพื่อให้บรรลุถึงความประสงค์นั้น ๆ โดยร่วมกันในการระดมความคิด การตัดสินใจ การวางแผน การปฏิบัติการการติดตามและประเมินผล รวมตลอดถึงการเสียสละเวลา แรงงาน และทุนทรัพย์ต่าง ๆ

ประชัย ศรีจามร (2549) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นการสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในแนวทางการพัฒนา โดยผ่านทางกระบวนการส่งเสริมชักนำการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ การริเริ่มในการคิด ร่วมกำหนดแนวทางในการพัฒนาร่วมแก้ไขและวางแผนปฏิบัติ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือทรัพยากรทางการบริการ ตลอดจนอำนาจในการตัดสินใจในการกำหนดกิจกรรมแนวทางการดำเนินกิจกรรมของตนเองให้เกิดขึ้นภายในชุมชนด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถของตนเองเพื่อเพิ่มและพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการและควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรตลอดจนปัจจัยการผลิตในสังคมอันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง

ดังนั้น การมีส่วนร่วม คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญร่วมกับวิทยากรที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) เป็นแนวคิดใหม่ที่มีรากฐานมาจากแนวคิดของระบอบประชาธิปไตย เป็นกระแสของความคิดที่ทำให้ผู้คนในสังคมตระหนักดีว่า การดำเนินกิจการใดๆ ก็ตาม ผู้ที่ได้รับผลกระทบและมีส่วนได้เสียควรเป็นผู้มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะความคิด การปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ในยุคปัจจุบัน จึงต้องประยุกต์แนวคิดให้ตอบรับกับแนวคิดประชาธิปไตย โดยต้อง

สร้างกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน อันเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน และเป็นส่วนสำคัญของแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนกลุ่มที่มีส่วนได้เสียและได้รับผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ดังนั้น การพัฒนาจึงเริ่มจากความต้องการของชุมชนแทนความต้องการของหน่วยงานภาครัฐ

การแสดงความคิดเห็น

Foster and Richard (1952) ได้สรุปเกี่ยวกับความคิดเห็นว่า เกิดจากมูลเหตุ 2 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของบุคคล หมู่คณะ เรื่องราวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยความคิดเห็นจะเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการได้พบเห็นความคุ้นเคย ซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์ตรง และจากการได้ยินได้ฟังได้เห็นรูปถ่าย หรืออ่านจากหนังสือโดยไม่ได้พบเห็นของจริงถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม

2. ระบบค่านิยมและการตัดสินค่านิยมที่หากแต่ละกลุ่มมีนิยมและการตัดสินค่านิยมไม่เหมือนกัน ความคิดเห็นในสิ่งต่าง ๆ ก็จะแตกต่างกันไปด้วย

Feld M.P. Man (1971) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษา ความรู้สึกของบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งในการฝึกหัดทำงานด้วย เพราะว่าจะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นไปตามความพอใจของผู้ร่วมงาน

Oskamp (1977) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการต่อการเกิดความคิดเห็นนอกจากประสบการณ์ คือ

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและสรีระ ได้แก่ อวัยวะต่าง ๆ ของบุคคลที่ใช้รับรู้ความผิดปกติของอวัยวะความบกพร่องของอวัยวะสัมผัสมีผลต่อความคิดเห็นไม่ดีต่อบุคคลภายนอก

2. อิทธิพลของผู้ปกครอง คือ เมื่อเป็นเด็กผู้ปกครองจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและให้ข้อมูลแก่เด็กได้มาก ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมและความคิดเห็นของเด็กด้วย

3. ทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่ม คือ เมื่อบุคลิกเจริญเติบโตย่อมจะมีกลุ่มและสังคม ดังนั้น ความคิดของกลุ่มเพื่อน กลุ่มอ้างอิง หรือการอบรมสั่งสอนในโรงเรียน หน่วยงานที่มีความคิดเห็นเหมือนหรือแตกต่างกันย่อมจะส่งผลต่อความคิดเห็นของบุคคลด้วย

4. สื่อมวลชน คือ สื่อต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน อันได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสารเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล

นพมาศ ธีรเวคิน (2542) ความคิดเห็นซึ่งตรงกับคำว่า Opinion ในภาษาอังกฤษเป็นการใช้ปัญญาความคิดประกอบถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม หรือทัศนะหรือประมาณการเกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง หรือ ค าแถลงที่ยอมรับนับถือว่าเป็น

ผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาขอปรึกษา คำว่า ความเห็นมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าเจตคติ ซึ่งมีคำอธิบายไว้ว่าแนวโน้มที่บุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้มา และกลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยาสนับสนุน หรือเป็นปฏิปักษ์ต่อบางสิ่งบางอย่างหรือต่อบุคคลบางคนความคิดเห็นเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้แสดงออกมา โดยการพูดหรือการเขียน มนุษย์นั้นจะพูดจากใจจริงพูดตามสังคม หรือพูดเพื่อเอาใจผู้ฟังก็ตาม แต่เมื่อพูดหรือเขียนไปแล้วก็ทำให้เกิดผลได้คนส่วนใหญ่มักจะถือว่าสิ่งที่มนุษย์แสดงออกมาเป็นนั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนความในใจ ในปัจจุบันนี้การศึกษาและสำรวจประชามติได้รับความนิยมสูงเนื่องจากมีความน่าเชื่อถือสูง การแสดงประชามตินั่นก็คือการแสดงความคิดเห็น

สิริพร บุญนันทน์ (2539) ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งอาจเกิดจากการประเมินผลสิ่งนั้นหรือเหตุการณ์นั้นโดยมีอารมณ์ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นพื้นฐานการแสดงออก ซึ่งอาจจะถูกต้องหรือไม่ก็ตาม อาจจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ ความคิดเห็นอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา การแสดงออกความคิดเห็นอาจทำด้วยคำพูดหรือการเขียนก็ได้ ความคิดเห็นว่าเป็นการแสดงออกทางถ้อยคำ (Verbal expression) เกี่ยวกับทัศนคติความเชื่อหรือค่านิยมแต่ความคิดเห็นไม่ใช่สิ่งเดียวกับทัศนคติ เพราะในตัวของมันเองไม่จำเป็นต้องประกอบด้วยองค์ประกอบทางอารมณ์หรือพฤติกรรม

ดังนั้น การแสดงความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลทางอารมณ์ ความรู้สึก หรือทางความเชื่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง โดยไม่ต้องมีหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปแล้วน าไปสู่การแปลความหมาย หรือการคาดคะเน โดยอาศัยความรู้ อารมณ์ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมขณะนั้นเป็นพื้นฐานแสดงออก ซึ่งอาจจะถูกต้องหรือไม่ก็ได้อาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ นอกจากนี้ความคิดเห็นยังอาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและแสดงออกได้ทั้งในทางบวกหรือทางลบก็ได้ผ่านทางคำพูด การเขียน หรือเครื่องหมายสัญลักษณ์ การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษาหาความรู้สึกของบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดง

การพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นใน 5 มิติ คือ (1) การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นด้านแผนชุมชน (2) ด้านการเกษตร (3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (4) ด้านการเงินชุมชน และ (5) ด้านเศรษฐกิจพอเพียงเป็นมิติการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นที่ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่ และความเป็นตัวตนของชุมชนแต่ละแห่ง ซึ่งการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นทั้ง 5 ด้านที่เสนอมาโดยสังเขปนั้น เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของการรวมตัวกันของบุคคล กลุ่ม องค์กร และชุมชนท้องถิ่นในการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น โดยอาศัยพลังจากกระบวนการกลุ่มในการผลักดันจนพัฒนาไปสู่ความเป็น “ประชาสังคม” ซึ่งที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้กระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกในความเป็นเจ้าของชุมชนท้องถิ่นร่วมกัน ซึ่งจะเป็นการพัฒนาชุมชนให้มีความเข็มแข็งอย่างแท้จริง (ธนิศร ยืนยง, 2560) ที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นหลัก โดยเชื่อว่าหากเศรษฐกิจเติบโตสูงขึ้นระดับรายได้ของประชากรของประเทศก็จะ

เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งจะส่งผลให้มาตรฐานการดำรงชีวิตของประชาชนสูงขึ้นแต่การขยายตัวทางเศรษฐกิจในเชิงปริมาณดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับภาคเกษตรกรรมน าไปสู่ข้อสรุปผลของการพัฒนาที่ผ่านมาว่า “เศรษฐกิจดีสังคมมีปัญหา การพัฒนาคุณภาพและไม่ยั้งยืน” ความเจริญทางเศรษฐกิจไม่อาจดำรงอยู่อย่างยั่งยืนได้ หากไม่คำนึงถึงการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยต้องมีการใช้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์พร้อมทั้งจัดการ และคุ้มครองระบบนิเวศให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืนภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนเร็วและสลับซับซ้อนมาก ยิ่งขึ้น จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เหมาะสม โดยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของ โครงสร้างของระบบต่างๆ ภายในประเทศให้มีศักยภาพแข่งขันได้ในกระแสโลกาภิวัตน์และสร้างฐาน ความรู้ให้เป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างรู้เท่าทัน ควบคู่ไปกับการกระจายการพัฒนา ที่เป็นธรรม และเสริมสร้างความเท่าเทียมกันของกลุ่มคนในสังคมและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นพร้อมทั้งฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คงความสมบูรณ์เป็นรากฐาน การพัฒนาที่มั่นคง และเป็นฐานการดำรงวิถีชีวิตของชุมชนและสังคมไทย ตลอดจนการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศทุกระดับ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน สามารถดำรงอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีเกียรติภูมิและมีศักดิ์ศรี (ศรัณย์ เจริญศิริ, คณะ, 2562)

ดังนั้น เพื่อประโยชน์และความสุขของประชาชนความสำเร็จจากการพัฒนาทำให้ชุมชนเป็นชุมชนต้นแบบการพัฒนาที่ยั่งยืน การทำแผนพัฒนาตามวาระของชุมชนมีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นระเบียบวิถีชีวิตของชุมชนที่ทำให้ชาวบ้านปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่กับสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมสิ่งเหล่านี้ล้วนถือเป็นการสร้างเงื่อนไขสังคมใหม่ให้เปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาที่พึงปรารถนาเกิดความเอื้ออาทรความรักความสามัคคีสมานฉันท์ต่อกันชุมชนสังคมมีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน

หน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาชุมชน

ผู้ใหญ่บ้าน มีสถานะและมีบทบาทเป็นผู้แทนประชาชน เป็นผู้นำของชุมชน เนื่องด้วยไม่ได้มีสถานะเป็นข้าราชการของรัฐเต็มตัว อีกทั้ง ไม่ได้ทำงานให้แก่ทางราชการเต็มเวลา บทบาทและหน้าที่ดังกล่าวส่งผลให้ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ต้องดูแลความสุขทุกข์ของประชาชนที่เรียกกันว่า “ลูกบ้าน” ในด้านต่าง ๆ เป็นอันมาก ทั้งที่เกี่ยวข้องกับ การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นของตำบลหมู่บ้าน กิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม และทางด้านจิตใจของลูกบ้าน ฯลฯ อย่างไรก็ดี การบริหารและการปกครองท้อง ที่ผ่านองค์กรปกครองระดับล่าง ที่เรียกว่าตำบลและหมู่บ้าน ในปัจจุบันนี้ได้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมากและมีผลกระทบต่อบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กล่าวคือ ในประการที่หนึ่ง เป็นผลสืบเนื่องมาจากการตราพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งกำหนดให้มีการจัดตั้งองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบใหม่ขึ้นทั่วประเทศ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และ

ต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญส่งผลให้มีการยกฐานะสุขาภิบาลเดิมขึ้นเป็นเทศบาลตำบล มีการกำหนดแผนงานและขั้นตอนให้มีกระจายอำนาจและถ่ายโอนงานให้เทศบาล และให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นชั้นล่าง นอกจากนี้ ได้มีการขยายบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นชั้นบน

ดังนั้น หน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาชุมชนผู้นำ คือ ผู้ที่มีบทบาทในการนำพาชุมชนสู่การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารจัดการและกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนให้อยู่ดี มีสุขได้ ชุมชนที่ประสงความสำเร็จในการพัฒนาไม่ว่าจะมิติใด ๆ ก็ตามล้วนแล้วแต่มีผู้นำเป็นปัจจัยความสำเร็จทั้งสิ้น คำว่า “ผู้นำ” ในการพัฒนาชุมชนนั้น ไม่ได้มีเพียงผู้นำที่มีตำแหน่งหน้าที่ทางกฎหมายเพียงอย่างเดียว จากประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมาพบว่า ผู้นำในชุมชนสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งมีคุณลักษณะและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ซึ่งล้วนแล้วแต่มีบทบาทที่สร้างการพัฒนาให้เกิดขึ้นในชุมชนได้ทั้งสิ้น ประกอบด้วย

1. ผู้นำทางการปกครอง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ประธานชุมชนสถานะและเสถียรภาพ : มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ตำแหน่งหน้าที่มีความมั่นคงปานกลาง เปลี่ยนแปลงได้

2. ผู้นำทางการเมือง ได้แก่ สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสถานะและเสถียรภาพ : มีอำนาจหน้าที่และงบประมาณตามกฎหมาย ตำแหน่งหน้าที่ความมั่นคงน้อย เปลี่ยนแปลงได้ (ตามวาระ)

3. ผู้นำทางศาสนา และผู้นำทางจิตวิญญาณสถานะและเสถียรภาพ : มีศรัทธามีพื้นที่ทางสังคม ตำแหน่งหน้าที่มีความมั่นคงปานกลาง มีโอกาสเปลี่ยนแปลง

4. ผู้นำทางธรรมชาติ (หมายรวมถึงครู หมออนามัย ที่มีบาทบาทในการนำพาการพัฒนาชุมชน) สถานะและเสถียรภาพ : มีศรัทธา มีเครือข่ายภายนอกที่ทำเรื่องเดียวกัน หน้าที่ความมั่นคงสูงเพราะทำด้วยใจ ยึดมั่นอุดมการณ์ เปลี่ยนแปลงยาก

ผู้นำในการพัฒนา ยังส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจะมากน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมและเงื่อนไขอื่น ๆ แต่หากเราเฉลี่ยให้ผู้นำทั้ง 4 ประเภท มีผลต่อการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาที่เท่า ๆ กันพบว่า การมีผู้นำประเภทใดประเภทหนึ่ง ก็มีความเป็นไปได้ในการสร้างการพัฒนาให้เกิดขึ้นในชุมชน แต่หากมีผู้นำในการพัฒนามากกว่าหนึ่งประเภทมาร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาในชุมชน ย่อมแสดงให้เห็นว่า แนวโน้มความสำเร็จและการสร้างการมีส่วนร่วม (มวลชนในการพัฒนา) ย่อมเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ และที่น่าสนใจ คือ ผู้นำทางธรรมชาตินั้นเป็นผู้นำที่มีความมั่นคงสูง เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในวงกว้างได้มาก และสามารถอยู่ในคุณลักษณะของผู้นำประเภทอื่น ๆ ได้อีกด้วย เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีคุณลักษณะเป็นผู้นำทางธรรมชาติ เมื่อหมดวาระการดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านแล้ว ก็ยังคงสถานะความเป็นผู้นำทางธรรมชาติ ที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนต่อไปด้วยการยอมรับนับถือของประชาชน

ผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นบุคคลที่ประชาชนเลือกโดยตรง เมื่อเป็นเช่นนี้ฐานะของผู้ใหญ่บ้านย่อมเป็นเสมือนตัวแทนของประชาชน ซึ่งต้องรับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อน ทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ ดังนั้นเมื่อราษฎรในความปกครองมีเรื่องเดือดร้อนต้องถือเป็นธุระให้ในขณะเดียวกันก็ต้องให้การสนับสนุน ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่หรือการให้บริการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่บ้านกับทุกภาคส่วน จึงค่อนข้างใกล้ชิดและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

บทสรุป

การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาชุมชนมีดังนี้

1. อำนวยความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน

2. สร้างความสมานฉันท์และความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องที่

3. ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อหรือรับบริการกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. รับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อน ทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ

5. ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่หรือการให้บริการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6. ควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ

7. อบรมหรือชี้แจงให้ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจในข้อราชการ กฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ในการนี้ สามารถเรียกราษฎรมาประชุมได้ตามสมควร

8. แจ้งให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณประโยชน์เพื่อบำบัดปัดป้องภยันตรายสาธารณะอันมีมาโดยฉุกเฉิน รวมตลอดทั้งการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย

9. จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

10. ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนันหรือทางราชการและรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย

11. ปฏิบัติตามภารกิจหรืองานอื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมอบหมาย

ดังนั้น ผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าของราษฎรในหมู่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ในการปกครองและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและพัฒนาชุมชน โดยร่วมมือกับประชาชนในท้องที่หรือภายในหมู่บ้านและผู้ใหญ่บ้านเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งจะต้องประสานงานระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานของ

รัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับราษฎร ด้วยการน าข่าวสารของทางราชการไปแจ้งให้ราษฎรทราบ ในขณะเดียวกันก็นำข้อมูลเกี่ยวกับความเดือดร้อนของราษฎรไปแจ้งให้กับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ เพื่อการแก้ไขปัญหาหรือช่วยเหลือ อีกทั้งการอำนวยความเป็นธรรมการสร้างความสมานฉันท์และความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านก็เป็นภาระกิจสำคัญของผู้ใหญ่บ้าน ที่จะช่วยให้ราษฎรมีความสุขและเกิดความสามัคคีอย่างยั่งยืน ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

คณะรัฐมนตรีรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ.(2556). สรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (วันที่ 31 ธันวาคม 2551 ถึงวันที่ 30 ธันวาคม 2552).

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2523). *การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาในการบริหารงานพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์

นพมาศ ธีรเวคิน. (2542). *จิตวิทยาสังคมกับชีวิต.* (พิมพ์ครั้งที 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประชัย ศรีจามร. (2549). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปลูกป่าภาครัฐ กรณีศึกษาตำบลป่าอ้อ ดอนชัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ประเสริฐ สุนทร. (2543). *การมีส่วนร่วมชองประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม: ศึกษาเฉพาะกรณี กองบังคับการตำรวจนครบาล 6*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปรัชญา เวสารัชช์. (2528). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อชนบท.* (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พัชรพล วงศ์จิต. (2544). *การมีส่วนร่วมของประชาชนตามโครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม ในเขตอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่*. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ราชกิจจานุเบกษา. (2550). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน . ใน (ฉบับที่ 7)พ.ศ. 2550 ราชกิจจานุเบกษา 124 (กันยายน 2550).

วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ. (2547). *วัฒนธรรมทางการเมือง*. ในเอกสารการสอนชุดวิชาสถาบันและกระบวนการทางการเมือง หน่วยที่ 6. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิโรจน์ รูปดี. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแยกประเภทขยะของเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์.* สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศรัณย์ เจริญศิริ, คณะ. (2562). *การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน กรณีเทศบาลตำบลหัวนา อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู*. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

สถาบันพระปกเกล้า. (2556). *การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาและงบประมาณสำหรับท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

สิริพร บุญนันทน์. (2539). *ความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมของข้าราชการกรมสรรพสามิต*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิเคราะห์และวางแผนทางสังคม,คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สำนักบริหารการปกครองท้องที่. (2553). *คู่มือการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักบริหารการปกครองท้องที่ (สน.ปท.).

Foster, Charles R.F., & Richard, C. (1952). *Psychology of life adjustment.* Chicago: America Technical.

Oskamp, S. (1977). *Attitude and option*. New Jersey: Prentice-Hall.

Reeder, W.W. (1974). *Some Aspects of the Information Social Participation of Farm Families in New York State.* New York: Unpublished Ph.D Dissertation, Cornell University

Vroom, V. H., & Deci, E. L. (1970). *Management and motivation.* New York: Penguen Book.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

"วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น" วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยาพัฒนาสังคม การศึกษา และสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จำนวน 3 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดต่อมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจนกระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น ต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jmli/index เท่านั้น

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าหน้ากระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข [(1)] เขียนไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข[(1)] กำกับไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้นิพนธ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่ เช่น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์นั้น ผู้นิพนธ์ต้องระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 300 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อย ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อยโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	**ขนาดอักษร**	**รูปแบบ**	**ชนิด**
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า			

เอกสารอ้างอิงในบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่อง**ใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA)** โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บเปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น .....อนุวัต กระสังข์ (2560) เป็นต้น

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1. ผู้แต่งหนึ่งคน ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์, 2561)

2. ผู้แต่งสองคน ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองคนโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์และสมาน งามสนิท, 2560)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างชื่อของผู้แต่งคนแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (สมาน งาทสนิทและคณะ, 2562)

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1. ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Therry, 2018)

2. ถ้ามีผู้แต่งสองคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองคน โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Horry & Peter, 2018)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งคนแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Peter et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือ

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปีที่พิมพ์).//*ชื่อหนังสือ*.**//**ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//เมืองที่พิมพ์/:/ สำนักพิมพ์.

Author.//(Year of Publication).//*Title of Book*.//Edition of Book.//Place of Publication/:/Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2560). *พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์***.** พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). *Finite Element Modeling for Stress Analysis*. New york: John wiley & sons.

2. วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.**//***ชื่อวารสาร*.//ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่พิมพ์)/:/เลขหน้าแรก–หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//Title of Article.//*Name of Journal*.//Year(Volume)/:/page.

ตัวอย่าง

ยรรยงวรกร ทองแย้ม. (2563). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นในการสร้างแบรนด์ชุมชนกาแฟดอยเผ่าไทยของบ้านรักไทย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 6(4), 55-68.

3. หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.**//***ชื่อหนังสือพิมพ์*.//เลขหน้าแรก–หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//Title of Article.//*Name of Newspaper*.//page.

ตัวอย่าง

ปริยา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). เกียรติอันภาคภูมิ. *กรุงเทพธุรกิจ*, น. 13.

Jewell, Mark. (2006, November 7). Silent Aircraft' Spreads its Wings. *Bangkok Post*, p. 13

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปีที่พิมพ์).//*ชื่อวิทยานิพนธ์.*//วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต, มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงให้ชัดเจน)//ชื่อสถานศึกษา.

Author.//(Year of Publication).//*Title of Thesis.*//Degree of Thesis.// Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพย์มนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

5. รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//*ชื่อเรื่อง*//(รายงานผลการวิจัย).//สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

อนุวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพย์มนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*. รายงานผลการวิจัย. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

6. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//(ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).//ตำแหน่ง//[บทสัมภาษณ์].

สุรพล สุยะพรหม. (2560, 5 มีนาคม). รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์].

7. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.//(ปีที่เผยแพร่).//*ชื่อเรื่อง.*//สืบค้น วัน เดือน ปี,//จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). *พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์*. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548, จาก http://www.moc. go.th/thai/dbe/ecoco/e-com3.htm

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?.* Retrieved March 20, 2020, from https://thebuddhist centre.com/text/who-was-buddha.